

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — odeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Današnji „SLOVENECEC“

obsega z velikonočno prilogo 32 strani. Priloge je tudi »Ilustrirani Slovenec« (8 strani). Prihodnja številka izide v sredo. »Slovenski list« pa v torek zjutraj.

Vstajenje

Vse velike krščanske misli, vsi visoki cilji, se končno osredotočujejo v Veliki noči, ki je zato od nekdanj največji praznik krščanstva. Vstajenje Gospodovo iz groba na tretji dan nam je veden opomin in neprestano zagotovo. Opomin, da moramo tudi mi, potem ko smo križali sami v sebi starega, grehu usnujenega človeka, vstati k novemu življenju otrok božjih. Vstajenje Gospodovo nam je pa tudi svečano zagotovilo, da bomo iz smrti, ki nas vse čaka, vstali nekoč tudi mi k večnemu življenju.

Vstajenje praznujemo! Veliko je danes ljudi, ki žive sredi krščanskega sveta, pa so duhu krščanstva popolnoma odtujeni. Taki praznujejo danes morda vstajenje narave: vstajenje solca in zemlje iz zimekega mrtvila. Drugim je morda današnji praznik simbol vstajenja človeštva; ubogemu in trpečemu človeku kažejo lepšo bodočnost; objublajo, da ga oni povedejo iz teže sedanosti v boljše prihodnje čase, zakaj polni so vere v napredek človeštva. Tu ne bomo govorili o ljudeh, ki se na današnji dan ne bodo spomnili na kaj drugega ko na svojega starega človeka, ki hoče uživanja in zabav in bodo v tem imeli svoje vstajenje.

Kristijan priznava in sprejme vse, kar je pozitivnega v vstajanju narave, v obnovitvi posameznika in človeštva, samo on pojmuje vse globlje. Čisto konkretno vidi tisto silo, ki edina more posameznika in narode dvigati: on ve, da je smrt in vstajenje Gospodovo tista božja moč, ki rešuje vsakega, ki vanjo veruje. Velika noč ne pomeni samo veselega oznanila, kako je bil naš Gospod, pravkar tako zasramovan in kruto umorjen, visoko poveličan; Velika noč je kristijanom že od nekdaj pravi resen opomin, naj zbude v sebi pristnega krščanskega duha in naj po njem tudi tisti resnično krščansko žive, kakor opominja Apostol: »Zatorej obhajamo praznik ne s starim kvasom hudobije in malopridnosti, ampak z opresniki čistosti in resnice.«

Pavlova in starokrščanska vera v vstajenje se mora družiti s starokrščanskim življenjem po tej veri. To pa je življenje v ljubezni in milosti, v zapušanju in hvaležnosti, v veselju in miru — in kako je takega življenja v sedanosti treba! Danes svet ničesar tako ne potrebuje kot dejanj, ki bi bila skladna z velikonočnim veseljem oznanilom. Danes, ko vsespovsod čutimo, da preživljamo veliki petek in si ničesar bolj ne želimo kot da bi že skoraj napočila zarja velikonočnega jutra, bi pa tudi vse bolj občutili vstajenje in odrešenje, ki bi se izrazilo v močnem katoliškem dejanju. Potres, ki bo odvalil silne kamne, ki tlačijo in nekako v grob zapirajo sodobnega človeka, mora priti; bo pa ta potres, ali božji, ki se bo kot skrivnostna, pa zato silna revolucija izvršil v dušah in prenovil obličje zemlje, ali pa bo človeški, ki bo z ognjem in mečem uničeval pa puščal za seboj razvaline. Kristijan upa v vstajenje; resnične pa so besede, ki jih je zapisal nekdo: »Vse sladkost Velike noči — tega velikega praznika vere, more občutiti le oni, ki je tudi ob grobu Kristusovem in na veliki petek vere trdno stal, in bil tedaj za zvestega spoznan.«

Seveda, če so ljudje sami in zapuščeni in povrh še zasmejavani in trpinčeni, radi obupajo in ne morejo več najti življenja zmila. Če izgube svoje imetje in morajo živeti v stiskah in pomanjkanju, če doživljajo v političnem, socialnem in gospodarskem življenju dan za dnem nova razočaranja, potem je po človeško umljivo, da mrzijo vse in so neprijazno razpoloženi skoraj do vsakega. Kristus Gospod je vse to in še hujše doživel, pa ostal je pri tem velik, dober, voljno vdan v voljo božjo. Nosil je sredi človeških bridkosti in trpljenja v sebi božjo škro. In ta ni ugasnila v grobu, ampak je zopet in še močnejše vzplamela v velikonočnem jutra. Nekaj tega oživljajočega ognja prinaša vstali Gospod v vsa trpinčena in onemogla srca in trka, naj se mu odpro.

Pa če govorimo o pomenu Gospodovega vstajenja, se ne smemo omejiti samo na ta svet. Sv. Pavel govori: »Če imamo samo v tem življenju upanje v Kristusa, smo od vseh ljudi najnesrečnejši.« Kristusovo vstajenje pa nam je poročilo, da bomo tudi mi častljivo vstali. Prav na istem mestu dokazuje sv. apostol Pavel tistim Korinčanom, ki niso verovali v vstajenje mesa, kako s to svojo zmoto zamejajo Kristusa in ves njegov božji nauk. Takole piše: Ako se pa o Kristusu oznanja, da je vstal od mrtvih, kako govorijo nekateri med vami, da ni vstajenja mrtvih? Če ni vstajenja mrtvih, tudi Kristus ni vstal. Če pa Kristus ni vstal, potem je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera. Očitno pa je tudi, da smo lažnjive priče božje, ker smo pričali zoper Boga, da je obudil Kristusa, ki ga ni obudil, če seveda mrtvi ne vstajajo. Zakaj, če mrtvi ne vstajajo, tudi Kristus ni vstal; ako pa Kristus ni vstal, je prazna vaša vera, še ste v grehih. Torej so izgubljeni tudi tisti, ki so v Kristusu zaspali. Če imamo samo v tem življenju upanje v Kristusa, smo od vseh ljudi najnesrečnejši.

Toda Kristus je vstal od mrtvih prvina njih, ki so zaspali (to je prvi izmed umrlih), ker je namreč po človeku smrt in po človeku vstajenje mrtvih. Kakor namreč v Adamu vsi umirajo, tako bodo tudi v Kristusu vsi oživehi.

Če ni vstajenja mrtvih, potem tudi Kristus ni vstal. Kako naj si to razlagamo? Misl nam bo jasna, če pomislimo na Pavlov nauk, da smo vsi eno v Kristusu, da smo vsi kristjani eno skrivnostno

Proti nemškemu - slovanski blok

Cehoslovaška se v svojem razočaranju z Nemci vrača v Malo antanto
Nejevolja v Pragi nad nejasnostjo jugoslovanskega stališča

Praga, 3. aprila. d. Nemški poslanik v Londonu von Neurath je po zadnjih vesteh časopisja izjavil dopisniku rimske »Lavoro Fascista«, da je po njegovem mnenju Cehoslovaška seveda čisto naravno najbolj prizadeta vsled gospodarske zveze med Avstrijo in Nemčijo. Današnji prški listi vsi enoglasno podčrtavajo, da ni bilo treba čakati na izjave nemškega diplomata, ker se je čehoslovaška javnost že davno zavedala, da je pakt med Dunajem in Berlinom v prvi vrsti naperjen proti njej. Udarci je bil za praške politične kroge zelo hud. Kljub temu, da se zatrjuje, kar pa še ni potrjeno, da je CSR zunanji minister dr. Beneš bil že pred tremi meseci ne samo obveščen o pogajanjih, ampak celo povabljen, da se jih udeleži, kar pa je baje odklonil. Znano je, da je vseh zadnjih deset let CSR vodila politika, ki se je ajenim zaveznicam na jugu zdela preveč naklonjena sodelovanju z Nemčijo. Brez dvoma so se tukajšnji odgovorni krogi udali iluziji, da z močnim nasprotnikom najlepše izhajajo, če si z njim dober. Tako je CSR zunanja politika v vprašanju Nemčije hotela igrati neke vrste srednjo vlogo, ki naj na zunanji pomiri Francijo in ne odbije Nemčije. Govorilo se je, se še govori in se bo še govorilo, da je velik osebni vpliv, ki ga ima dr. Beneš na francoskega zunanjega ministra Brianda v veliki meri odgovoren za panevropsko navdženje, kateremu služi in kadi genijalni francoski državnik zadnja leta. Čehoslovaška bi v Panevropi, kot si jo je zamislil Briand, v kateri bi evropski narodi mirno in poslušno sedeli, kakor šolski otroci v klopih ter poslušali visoke direktive Društva narodov, bila ne samo najbolj varna, ampak bi lahko igrala vodilno vlogo.

Ta iluzije so se razpršile, ko je nemška di-

plomacija pokazala, da je ona tudi navdušena za Panevropo ampak za takšno, katero bo ona sama vodila po svojih željah, katere je tako bridko pojasnil bivši avstrijski zunanji minister žalostnega spomina grof Czernin, ko je l. 1921 v avstrijskem parlamentu rekel, »da Čehoslovaška nima nikakih garancij za svoj obstoj, ker je geografska nesmisel.« Te besede človeku pridejo nehoti na spomin v sedanjem trenutku, ko je nemštvo razvilo svojo fronto. Za Panevropo, za »Mitteleuropo«, kjer bi nadvladal nemški duh, je naša zaveznica res zemljepisna nesmisel, ki se mora izbrisati. Za Evropo, kot si jo zamišljajo nižje na jugu, pa je Čehoslovaška bistvena potreba. Zato je pričakovati, da bo sedanje razočaranje, ki demantira politične težnje gotovih grup v Pragi, obrnilo os državne politike proč od berlinske smeri in je bolj kot kdaj poprej usporedilo s smerjo, ki jo zasledujejo druge slovanske države na vzhodu in jugovzhodu Evrope.

Nemški listi, med njimi tudi »Germania« so zagnali alarmantno vest, da se nekateri čl. krogi resno bavijo z mislijo odgovoriti na nemško izzivanje z ustanovitvijo slovanskega bloka in da se v tem pravcu že vršijo pogajanja v Varšavi. Za enkrat ni bilo mogoče ugotoviti, koliko resnice je na teh vesteh, ki bi bile razveseljive samo če so resnične. Pač pa je resnično, da so nekateri poljski listi, kakor »Kurier Codzienny«, ki dosedaj niso pisali prijazno na naslov Čehoslovaške, s poudarkom začeli priporočati ustanovitev slovanskega bloka. Isti list namiguje, da dosedanja protipoljska politika praške vlade in »neprestano ljubimkovanje z Berlinom«, CSR ni prinesla nobenega dobička. Nasprotno, Nemci, ki mislijo stvarno, so odgovorili z načrtom, ki Čehoslovaško dejansko popolnoma odreže od ostale Evrope.

Poljska da je pripravljena priti na pomoč svojemu slovanski sosedu, samo če hoče popustiti kotiranje z največjo sovražnico slovanstva.

Praga, 3. aprila. d. Z velikim zadoščenjem je vsa javnost sprejela najprej novico o sklepu trgovinske pogodbe z Jugoslavijo ter nenadno hitrost pogajanj zapisala na račun novega položaja, ki je nastal vsled zveze med Avstrijo in Nemčijo. Zelo pogosto se sliši v Pragi zadoščenje, da se Čehoslovaška vrača zopet nazaj v politični okvir, ki naj postane tudi gospodarski — katerega je ustvarila Mala antanta. Nezadovoljnost pa se izraža nad nejasnostjo jugoslovanskega stališča. Jugoslavija do sedaj še ni povedala svojega mnenja, niti njeno časopisje ni zavzelo kakšne trdne smernice. Nasprotno se bere po praških listih, da Nemci vršijo kulturno propagando po Jugoslaviji, da se vršijo razstave nemške umetnosti, da držijo nemški profesorji naravnost kulturne tečaje po vseh jugoslovanskih večjih mestih in da vlada navdušenje za te prireditve. Pri vsem tem se pogreša ona instinktivna uvidenost, katere bi morala prešiniti vsakogar, ki je dolga desetletja živel v stiku z nemško kulturo in ve kaj pomeni in kaj prinaša. V političnih krogih so z nevoljo vzeli na znanje kritike, ki so jih nekateri listi naslovili na čl. vlado, češ, da se izogiblje pogumne politike v okviru Male antante. Ti očitki, tako govorijo, niso na mestu, če se pa jugoslovanska javnost sama le tako blede izraža o avstro-nemški zvezi in celo napravlja vtis, kakor da je zadovoljna.

Dunaj, 3. aprila. Z. Iz tukajšnjih poljedelskih krogov se čuje, da se že nekoliko dni vodijo pogajanja med italijansko, nemško in avstrijsko industrijo za sodelovanje in karteliranje posrednih industrij. To se smatra kot skok za vhod Italije v carinsko unijo.

Nemški industrijalci pridejo

Pokrepitev nemške kulturne propagande v Jugoslaviji

Belgrad, 3. aprila. AA. Obisk nemških industrijcev v začetku maja, ki je dogovorjen s trgovsko in industrijsko zbornico v Düsseldorfu in našim zavodom za pospeševanje zunanje trgovine, bo imel tale program:

Gostje pridejo v Zagreb 1. maja. Tu ostanejo do 3. maja in si ogledajo mesto. 4. maja zjutraj odpotujejo čez Bosno, kjer si ogledajo rudnike. Najprej obiščejo Lubijo, nato krenejo čez Jajce v Zenico, kamor pridejo 6. maja zvečer. Potujejo v Zenico se pomude v Jajcu, kjer napravijo 6. maja izlet na Jezero, nato pa si ogledajo Zenico in odpotujejo 7. maja v Sarajevo. 8. in 9. maja si ogledajo

mesto in se pogovore na konferenci z rudarskimi in topilniškimi strokovnjaki. Odtam napravijo izlet v Vareš. 10. maja zapuste Sarajevo in krnejo v Čačak, kjer si ogledajo tovarne, v Vrnjačko Banjo, kjer prenoče. 11. maja odpotujejo v Skoplje, kjer bodo drugi dan nato imeli sestanek s tamkajšnji zbornico in si ogledali kromove rudnike. Iz Skoplja odpotujejo 13. maja v Niš, kjer obiščejo tobačno tvornico. 14. maja pa odpotujejo čez Bor in Paračino v Belgrad. V prestolnici se pomude tri dni od 15. do 18. maja. Tam jim je pripravljen poseben svečan program. Sestali se bodo med drugimi zastopniki vseh gospodarskih organizacij.

Vzorni ital. vzgojitelji

Kako se ustvarjajo politični atentati

Dunaj, 3. apr. Po vesteh, ki so prispele iz Italije in katere prinaša SOK, so orožniki radi »požigali« čezake šole zaprti okoli dvaset fantov. Na domu enega izmed teh so našli od olja mastno steklenico, o kateri pravi policija, da je takšna kakor so one, ki so jih našli v šoli in v katerih so požigalci prinesli petroleje. To so dokazili! Da so domači fantje zažgali šole, nihče ne verjame. Fašistični tisk dolži prejšnjega učitelja Fr. Siveca, ki živi danes v Jugoslaviji, da je naščuval fante, naj šole požgejo. V resnici pa gre le za pojasnilo o bistvenjski nasebini, ki jih je učitelj Sivec poslal domačim fantom na njihovo prošnjo. Tudi ni res, da je učitelj pobegnil v Jugoslavijo, pač pa se je izselil z rednim potnim listom. Dejstvo je, da je ljudstvo že silo italijanskih učiteljev, ki ga ne pustijo na miru in grdo ravnaajo z otroci, ker da premalo znajo Italijansko. Tako so morali dan pred ječelovim peljati v goriško bolnišnico deklico Leopoldo Hrovat, ki jo je vročelrvena učiteljica iz Apulije tako potegnala za roko, da se je izpahnila! Tako se vzgajajo otroci v imenu dvatisočletne kulture!

Splošno mnenje med ljudstvom je, da ne gre za požig »orjunašev«, ki živijo še vedno v bujni domišljiji vročih fašističnih glav, temveč za nesrečo ali še prej za po fašističnih glavarjih naročen požig. Ali ni malo čudno, da je ogenj nastal v kuhinji, kjer si učiteljica kuhala? Ze novembra je fašistični tisk zabobnal o požigu šole v Boyev. In kaj se je zgodilo

telo, katerega glava je Kristus. Tesna zveza med Kristusom in človeškim rodom, njegovo stališče, po katerem je On drugi boljši Adam, nas mora prepričati, da bi samo Njegovo vstajenje brez našega ne imelo zmila. Zveza s človeštvom bi v slučaju, da ni vstajenja mrtvih, postala brez moči prav v tistem hipu, ko naj bi se najbolj jasno pokazala, tedaj, ko bi šlo za to, da preide dobiček Kristusove smrti v korist vsemu človeštvu. Če ni vstajenja mrtvih, potem je človeštvo zvezano s Kristusom pač le do groba, v kolikor je On v zadoščenje za krivdo človeškega rodu umrl na križu. Nato pa zveza prenosa: poveljanje v vstajenju bi bilo samo Njegov delež. Potem bi Kristus bil zopet človeštvu tuj; in vendar je prišel zato, da ga odreši, in vendar je prav zato postal naš brat. Vez med Njim in nami bi se pretrgala tedaj, ko bi morala najbolj trdno držati.

Tako bi človek moral obupati ob grobu Kristusovem, iz katerega naj bi vstal On sam, mi vsi pa bi bili zapleni strašni usodi. To pa se pravi z drugimi besedami: zatajiti poslanstvo Kristusovo; če je stvar taka, potem nas Zveličar ni odrešil, smrt je končno veljavno zmagala nad človeštvom.

Globoki misel teh Pavlovih besed je uvidel sv. Ambrozij, ko tako točno pravi: »Če mi ne bomo vstali, je Kristus zastoj umrl. Torej tudi Kristus ni vstal. Zakaj če ni vstal za nas, sploh ni vstal; saj ni razloga, da bi vstajal samo zase. V njem je vstal ves svet, v njem je vstalo nebo, vstala zemlja. Za Njega samega vstajenje prav nič ni bilo potrebno, zakaj Njega že tako niso mogle ukleniti vezi smrti.«

Ali ni velikonočna aleluja tudi vzklík radosti, da smo po Kristusu Jezusu poklicani k nesmrtnemu življenju?

Blagoslovljene

praznike

vsem našim bravcem, naročnikom, sodelavcem in prijateljem želi

uredništvo in uprava

„Slovenca“

Osebnosti

G. dr. Drago Marušić, ban Dravske banovine se odpelje danes na smučanje na Triglavsko pogorje, kjer ostane čez praznike.

Belgrad, 3. aprila. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je imenovan za šefa administrativnega oddelka občega oddelka predsedništva ministrskega sveta Zdravko Popović, tajnik istega oddelka.

Belgrad, 3. aprila. AA. Minister za trgovino in industrijo Juraj Demetrovič se v ponedeljek dne 6. aprila vrne iz Prage v Belgrad.

Dr. Guštin -

banski inšpektor

Ljubljana, 3. aprila. AA. Za upravnika policije v Ljubljani je imenovan dosedanj predstojnik policije v Mariboru g. Vekoslav Kerševan. Dosedanji upravnik policije v Ljubljani dr. Alojz Guštin je postavljen za banskega inšpektorja.

Naši pariški dijaki za rojake v Italiji

Pariz, 2. aprila. Z. Včeraj je Udruženje jugoslovanskih dijakov v Parizu imelo svoj sestanek, ki je bil posvečen vprašanju naših sonarodnjakov v Italiji. Nek istrjanec je govoril o položaju Slovencev in Hrvatov v Italiji. Potem je bila obširna diskusija in se je pri tej priliki ugotovilo, da je poslanica našega katoliškega episkopata prebudila mednarodni interes, a veliki gesti prevzvišenega nadškofa dr. Jegliča je napravil še močnejši odjek.

in častitavo dr. Jegliču

Udruženje jugoslovanskih dijakov v Parizu je enoglasno sklenilo, da se prevzvišenemu nadškofu dr. Bauerju in g. dr. Jegliču, kakor tudi našim duhovnikom v Istri in Goriški pošljejo brzojavni pozdravi, v katerih se jima zahvaljuje za njihovo delo in skrb za naše sorojake v Italiji.

Za olajšan'e obmejnege prometa

Dunaj, 3. aprila. Z. Včeraj popoldne je na deputaciji predstavnikov poljedelstva, trgovine in obrti iz mejnih krajev Avstrije, pod predsedstvom deželnega glavarja za Stajersko dr. Rintelena, posetil minister poljedelstva dr. Leopoldo Dolfusa in ga zaprosil, da dela na tem, da se olajša tako zvani mali obmejni promet na avstrijsko-jugoslovanski meji, ki je sedaj skoraj popolnoma ustavljen. Minister je obljubil, da bo ukrenil vse potrebne korake.

Iz naše včerajšne druge izdaje

Nekaj izveščkov iz uradniškega zakona

Razdelitev uslužbencev

Drugi oddelek govori o razdelitvi uslužbencev in služb § 6: Državni uslužbenci se delijo na uradnike, uradniške pripravnike, zvančiče (poduradnike) in služitelje. Glede strokovne izobrazbe se zahteva približno isto. Za službo zvančiča se zahteva najmanj dva razreda gimnazije ali srednje ali druge enake šole, za službo služitelja pa najpoznejejo pismenost.

Tretje poglavje govori o pripravniški službi. § 12 govori o postavljanju. Pred imenovanjem na uradniško službeno mesto je potrebna pripravniška služba in položitev državnega strokovnega izpita. § 13: Pripravniška služba traja najmanj tri leta v eni stroki. Nadaljnji paragrafi govorijo o posameznih vrstah službe.

Pripravniki

Za vstop v uradniško službo je potrebna predhodna pripravniška služba in državni strokovni izpit. Pripravniška služba mora trajati najmanj tri leta v eni stroki. V pripravniški službi se bo dala pripravniku možnost, da se udeleži v vse vrste poslov svoje stroke. Po dovršitvi drugega leta pripravniške službe mora pripravnik polagati predpisani državni strokovni izpit. Strokovni izpit se polaga pred posebno komisijo, ki se sestavlja za vsako leto naprej po strokah. V zmislu tega zakona tvorijo stroko vsi področji, ki se nanašajo na to in ki so določeni za vršitev istih ali bistveno enakih poslov brez oziroma na resor. Program izpitov kakor tudi mesto, sestava komisije in čas njenega delovanja bodo določeni. Uradniški pripravnik, ki ne položi strokovnega izpita po zaključitvi petega leta pripravniške službe ali ki izpita tretje ne položi v omenjenem roku, se mora na mestu odpustiti iz državne službe določene stroke. Strokovni izpit ene in iste stroke se sme torej le dvakrat ponoviti. Presledki morajo trajati najmanj šest mesecev. Pripravnik, ki polaga strokovni izpit v drugem kraju, kakor je kraj njegovega službovanja, ima pravico do povrnitve stroškov, če je izpit vložil.

Uradniški pripravnik, ki tekoma pripravniške službe preide v drugo stroko, pa je v prejšnji stroki že napravil strokovni izpit, se lahko pri izpitu v novi stroki oprosti izpita iz onih predmetov, iz katerih je v prejšnji stroki že napravil izpit.

Ce uradniški pripravnik prekine službo iz katerega drugega razloga, kakor zaradi bolezni ali zaradi odslužitve obveznega roka v stalnem kadru, se mu pripravniška služba računa samo v isti stroki.

Prejemki

Četrto poglavje je najvažnejše in govori o prejemkih državnih uslužbencev. § 18: Vsa zvanja uradnikov so razdeljena na položajne skupine. Izven položaja so predsedniki vlade, ministri in bani. § 19: Plača ministrskega predsednika 10.000 Din, draginjska doklada 7500 Din. Ministri in bani: plača 8000 Din, osebna draginjska doklada 6000 Din. § 20: Ministri na razpoloženju, če imajo najmanj eno leto službe, ki se jim vračuna kot ministrska, dobijo prejemke po istem odstotku od ministrske plače, po katerem se odreja pokojnina ministrom.

Prejemki pripravnikov in zvančičev

§ 23: Uradniški pripravniki dobijo na račun mesečne plače v I. draginjskem razredu in sicer v stroki, v kateri so zvanja razdeljena v skupino od VIII. do I. draginjske doklade 1800 Din. v II. razredu 1650 Din in v III. razredu 1500 Din. V stroki, kjer so zvanja razdeljena od IX. skupine, v I. draginjskem razredu 1550 Din, v II. 1400 Din in v III. razredu 1200 Din. V stroki, kjer so zvanja razdeljena od X. skupine, v I. draginjskem razredu 1400 Din, v II. razredu 1250 Din in v III. draginjskem razredu 1200 Din.

Draginjski razredi

§ 26: V I. draginjskem razredu so Belgrad z Zemunom, Zagreb in Ljubljana in vsi banovinski sedeži. V II. draginjskem razredu so vsa mesta (kraji), kjer je sedež sresnega načelnika. V III. draginjskem razredu so vsa ostala mesta (kraji).

§ 27: Rodbinske draginjske doklade za ženo in vsakega otroka znašajo Din 150 mesečno.

§ 28: Državnim uslužbencem, ki imajo stanovanje v naturi od države, ali samoupravnih teles, se odbije vrednost od osebne draginjske doklade.

Posebne določbe

VII. poglavje ima odredbe o prisegi, o pokornosti, službeni tajnosti, o nastopanju uslužbencev v službi in izven službe ter odreja, da državni uslužbenec poleg redno državne službe ne sme imeti nobene druge privatne službe brez dovoljenja.

§ 76 odreja, da državni uslužbenec ne smejo ustanovljati profesionalnih društev brez odobrenja resornega ministra. Upokojenci so lahko redni člani, ne morejo pa biti v upravnem odboru.

§ 77 določa, da državni uslužbenec ne smejo sprejemati od tujih vlad daril, nagrad ali odkupov brez odobrenja pristojnega ministra.

§ 78 določa, da sodniki v direktni liniji do drugega kolena ne morejo biti v službenih odnosih nasproti svojemu starejšini. To ne velja za učitelje.

§ 83 določa, da se bodo vodili o državnih uslužbencih uslužbenški listi kakor doslej.

§ 95 odreja, da dobi po smrti vsakega državnega uslužbenca njegova vdova ali rodbina eno-mesečne prejemke za pogrebne stroške. Ženi in otrokom se bo dodala še dvomesečna plača, če nima drugih dohodkov.

§ 96: Če uslužbenec, preden je dobil pravico na pokojnino, in ima več kot tri leta službe, lahko oboli, da postane nesposoben za državno službo, se mu lahko da podpora do 30% plače in doklade, če nima drugih dohodkov in je ne sposoben za kako drugo delo.

Tabela o prejemkih

Uradniki

Stari zakon		Novi zakon		Mes. sečna plača	Plača se povečuje stopoma na				Mes. po ož. doklada	Mesečna draginjska doklada za			Mes. draginjska doklada za			
Skupina	Kategorija	Skupina	Stopnja		Din	prvi	drugi	tretji		četrti	1. razred	2. razred	3. razred	že o trojki	Din	Din
						Din	Din	Din		Din						
1	I.	I.	—	4000	—	—	—	—	3300	1500	—	—	150	150		
2a	I.	II.	1	3750	—	—	—	—	3100	1500	1350	—	150	150		
2	I.	II.	2	3500	—	—	—	—	2700	1500	1350	—	150	150		
3a	I.	III.	1	3250	—	—	—	—	2120	1350	1200	1100	150	150		
3	I.	III.	2	3000	—	—	—	—	1720	1350	1200	1100	150	150		
4a	I.	IV.	1	2350	2550	2750	3000	—	1320	1300	1150	1050	150	150		
4	I.	IV.	2	1750	1950	2150	2350	—	920	1300	1150	1050	150	150		
5	I.	V.	—	1450	1550	1650	1750	—	800	1250	1100	1000	150	150		
1a	II.	VI.	—	1150	1250	1350	1450	—	650	1200	1050	950	150	150		
1	II.	VII.	—	910	970	1030	1090	1150	500	1050	1000	900	150	150		
2	II.	VIII.	—	730	790	850	910	—	400	1100	950	850	150	150		
3	II.	IX.	—	575	625	675	730	—	300	1050	900	800	150	150		
1	III.	X.	—	475	525	575	—	—	200	1000	850	750	150	150		

Zvaničniki

—	I.	600	680	760	840	—	—	925	800	750	150	150
—	II.	440	520	600	—	—	—	900	775	725	150	150
—	III.	280	360	440	—	—	—	875	750	700	150	150

Služiteli

—	I.	425	485	545	605	—	—	700	650	625	150	150
—	II.	245	305	365	425	—	—	675	625	600	150	150

Zvančiči

—	I.	600	680	760	840	—	—	925	800	750	150	150
—	II.	440	520	600	—	—	—	900	775	725	150	150
—	III.	280	360	440	—	—	—	875	750	700	150	150

Služiteli

—	I.	425	485	545	605	—	—	700	650	625	150	150
—	II.	245	305	365	425	—	—	675	625	600	150	150

Pokojnine

VIII. poglavje govori o prenehanju službe. Določbe so iste kakor doslej.

§ 113: Uradnik, zvančič in služitelj, ki izpolni nje pogoje, dobi pravico do osebne pokojnine, če dokonča 10 let efektivne službe. V ta rok se ne računa čas, ki ga je nameščenec prebil v službi v svojstvu pogodbenega uradnika ali dnevačarja.

§ 116: Uslužbenec, ki izpolnjuje pogoje § 113, ima pravico, da se mu prizna v pokojnino: 1. čas, ki ga je aktivni uradnik, zvančič ali služitelj prebil kot tak v aktivni službi, 2. čas pripravljalske službe, 3. čas v samoupravni službi, 4. čas, ki so ga duhovniki prebili v duhovniški službi priznanih veroizpovedi, 5. čas, ki ga je posameznim uslužbencem na prošnjo priznal minister.

§ 123: Državnim uslužbencem pripada po 10 letih 50% pokojnina, za vsakega nadaljnjega pol leta pa se računa za količino pokojnine 0,90%. Če pa bi bil državni uslužbenec vpokojen, predno dovrši svoje 50. leto, ne da bi dovršil 30 let službe, mu pripada od plače, če ni služil 15 let ali ni star 35 let, za vsakega pol leta 0,50%, izpod 20 let službe in izpod 40 let starosti 0,60%, izpod 25 let službe in izpod

45 let starosti 0,70%, izpod 30 let službe in 50 let starosti 0,80% za pol leta. Začetno polletje se računa kot celoto.

§ 124: Od položajnih doklad, ki jih je imel uradnik v času upokojitve, mu pripada na račun pokojnine po 20 letih 50%, po 25 letih 60%, po 30 letih 70% in po 35 letih 95%.

§ 127: Upokojeni državni uslužbenec ima poleg pokojnine pravico do osebne doklade, ki se odreja po istih odstotkih, kakor pokojnina od plače, pri čemer se jemlje za osnovo osebna draginjska doklada, katere je pripadala v času upokojitve. Ta doklada ne sme biti manjša kakor za uradnike I. draginjskega razreda po 550 Din, II. po 500, III. po 450 Din, za zvančiče in služitelje I. draginjskega razreda po 400, II. po 350, III. po 300 Din. Za rodbinske pokojnine uradnikov in ostalih uslužbencev se ustanavlja

Pokojninski fond

kot samostojna pravna oseba in se ne sme porabljati za nič drugega kakor za ono, kar je s tem zakonom odrejeno. Ta fond upravlja Hipotekarna banka —

Nesreča na morju

Dva parnika trči a skupaj sredi morja

London, 2. aprila. KK. V gosti megli je angleška ladja matica za letala »Glorious« severno-vzhodno in Gibraltarja zadela v francoski parnik »Floride«. Več mož posadke je bilo pri tem ubitih in težko ranjenih. Angleška ladja je prevzela na svoj krov 500 polnikov »Floride« in privezala nase tudi težko poškodovani francoski parnik ter ga odvedla v pristanišče Malaga, ker je bilo dvomljivo, ali bo ladja mogla doseči Gibraltar. Angleška ladja »Glorious« je v službi šele od lanskega leta in je najhitrejša ladja angleške mornarice.

New York, 2. aprila. KK. Iz dosegljivih poročil izhaja, da so zgube pri nesreči večje, kakor se je

prvotno domnevalo. Pogrešajo 23 izseljencev, ki so se nahajali na krovu »Floride«, in so smatrali za mrtve. Bili so to Italijani in Sirijci. Angleška ladja je vlekla »Floride« do vhoda v pristanišče Malaga, potem pa je nadaljevala svojo pot proti Gibraltarju. Ko se je zgodila nesreča v gosti megli, je bilo več letal matične ladje v zraku, katere niso mogla pristati zaradi prevzemanja polnikov na krov. Letala so dobila naročilo, da leto dalje v Ma'ago, kamor je doslej prispelo 17 angleških letal, 4 letala pa še manjkajo. Angleški poslanik v Parizu je izrazil francoski vladi v imenu svoje vlade obžalovanje zaradi nesreče.

Sklepi žilne konference

Rim, 2. aprila. AA. Agencija Stefani poroča: Na današnji plenarni seji mednarodne žilne konference je bil sprejet protokol, ki obsega tele predloge:

1. predlog, naj se skliče 28. maja v Londonu seja evropskih in prekomorskih držav;
2. predlog o izboljšanja mednarodnega poljedelskega položaja;
3. predlog o kratkoročnih kreditih, dočim se zredijo le dolgoročni krediti, prepuščajo DN;
4. predlog o tem, naj mednarodni zavod za poljedelstvo v Rimu prouči vprašanje kreditov;
5. predlog, da naj se diplomatskim putem pozikuje večji vprašanje preferenc.

Razpad Hitlerijancev

Berlin, 2. aprila. Razkol v narodnosocialistični stranki postaja čedalje večji. V Berlinu in v severni Nemčiji je Hitlerjeva telesna straža v polnem razpadu. Hitler je odstavil kapetana Stinnesa, ki je protestiral proti njegovemu ukazu, naj se narodnosocialistična stranka podredi izjemnim odredbam kanclerja Brüninga. Nezadovoljenci so zasedli glavni stan narodnosocialistične stranke v Berlinu in preganili novoimenovanega poveljnika, ki je hotel prevzeti svoje mesto. Pravijo, da bo Hitler izključen iz svoje stranke vse opozicijske elemente. Narodnosocialistični vodja v Berlinu Gö-

bels se je znova pridružil Hitlerju in odpotoval iz Berlina. Kapetan Stinnes se pogaja s kapetanom Ehrhardtom, znanim voditeljem pravočlovekov, ki je igral v povojnem času veliko vlogo glede ustanovitve boje organizacije, ki bi bila neodvisna od Hitlerja.

Brezboštvo v Nemčiji

Berlin, 2. aprila. AA. Redarstvo je prepovedalo prireditve, ki so jih hoteli prirediti zveze komunistične omladine in organizacije svobodnih delcev za veliko noč. Na teh prireditvah naj bi nastal manifest rala proti celokupnim institucijam in verskim obredom.

Dohodki fonda so: 1. prvomesečni prejemki ministrov, banov, uradnikov, uradniških pripravnikov, zvančičev in služiteljev, 2. prvomesečna razlika med dosedanjimi in novimi prejemki v primeru napredovanja, 3. mesečne vloge, 4. razlika v obrestih 12%, ki jih plačuje Hipotekarna banka na dolgotrajna posojila, 5. disciplinarne kazni.

§ 130: Pri ministrih in banih je temelj za vlogo v uradniški pokojninski fond njihova plača, pri uradnikih je temelj osnovna plača in položajna plača, pri zvančičih in služiteljih plača, pri upokojencih je temelj njihova poslednja plača, po kateri je bila določena pokojnina. Mesečna vloga znaša 5 odstotkov osnovne plače.

§ 138: Vlagatelj dobi pravico do rodbinske pokojnine po petih letih vlaganja. To velja tudi za rodbinske pokojnine ministrov in banov.

§ 139: Rodbinska pokojnina se odreja procentualno od prejemkov, in sicer po končanih petih letih vlaganja znaša za enega uživalca rodbinska pokojnina 25 odstotkov, za dva uživalca 35 odstotkov, za tri uživalce 45, za štiri uživalce 55 odstotkov; po dokončanih desetih letih vlaganja se procenti povečajo za 5 odstotkov; za vsakega nadaljnje leto nad deset let pa se poveča za 1 odstotek, tako da rodbinska pokojnina končne ne more biti večja za enega uživalca od 55 odstotkov, za dva uživalca 65, za tri uživalce 75, za štiri in več uživalcev pa 85 odstotkov.

§ 141: V primeru smrti vlagatelja pred končanim petimi leti vlaganja ima rodbina pravico do povrnitve vseh plačanih vlog.

§ 147: Rodbinska pokojnina pripada vlagateljevi zakonski ženi in njegovim zakonskim otrokom ali pozakonjenim. Ženi, ločeni po predpisih za rimske katoličane, ne pripada pravica do rodbinske pokojnine. Več zakonskih muslimank se računa za eno ženo. Vdovi in hčeram vlagatelja se lahko radi ženitve po prošnji, ki se mora vložiti, preden se stopa v zakon, izplača enkrat za vselej tretjina rodbinske pokojnine.

X. poglavje govori o pogodbenih uradnikih in duvah čarjih, katerih nagrade določa minister. XI. poglavje govori o disciplinarnih predpisih, ki ostanejo isti kakor do sedaj.

Prehodne navedbe so važne, ker določajo položaj vsakega uslužbenca.

Prevedbe na novi zakon

§ 250: Dosedanji uradniki 9—I, 5—II in 4—III dobijo plače uradniških pripravnikov.

§ 252: Državni uslužbenci, ki so bili na dan, ko stopi zakon v veljavo, v aktivni državni službi, ostanejo v skupinah, v katerih so sedaj. Popravila tega stanja se morejo popraviti administrativnim putem.

§ 258: Učitelji narodnih šol lahko napredujejo do V. skupine, dokler ne izide o tem nov zakon.

Povrnitev škode

Novi zakon predvideva povrnitev škode, nastalo v uradovanju s stranikami. Ta odškodnina ni bila urejena v prejšnjem zakonu. Zdaj je normirana na ta način: Za povrnitev škode odgovarja nameščenec kot izvršitelj, toda tožilec mora v tožbo vključiti tudi državo, ker drugače bo država oproščena vsake odgovornosti. Država lahko oprosti uradnika vsake odgovornosti in prevzame vso odgovornost, če je škoda nastala samo iz prevelike uradne gorečnosti uradnikov. Glede odgovornosti ostanejo dosedanje norme.

Uradniška društva

Za uradniška društva veljajo dosedanje uredbe, to je, društva ne smejo biti ne verskega ne političnega ne pokrajinskega značaja. Bili smejo samo strokovna in to za vsako vrsto službe posebna društva, vendar samo po eno za vsa država z banovinskimi sekcijami.

Na podlagi teh izjavljanj se sme pričakovati, da bo novi zakon uvedel več reda v državni upravi in službi in več enakosti med nameščenimi in tako brez dvoma koristil državi.

Zakon je stopil z današnjim dnem v veljavo.

Revo'ucija v Ukrajini

Varsava, 2. aprila. Z. Listi iz Harkova javljajo razkazovalno cest o revoluciji v sovjetski Ukrajini. Koliko mero je zarezal ta pokret, se vidi po tem, ker so v Harkovu prijeli 21 stalnih oficirjev tankovskega vojnega okrožja. Razno tako je zaprt brigadni general Ležinski, rodom Poljak. Od civilnih oseb je zaprtih v Harkovu 10 profesorjev in 150 dijakov. Predstavniki GPU so izvršili te arelacije z močno oboroženimi oddelki. Okrog Harkova je postelca močan kordon, a za vsak slučaj, če bi izbruhnili neredi, stoji v obliki pripravljenosti dve avionski eskadrili. Sej GPU v Ukrajini, Batički, je izdal povelje, da so v slučaju nerada mečejo na uporok bombe za solženje.

Vo'itve v Bol'gariji

Sofija, 2. aprila. AA. Predstavniki opozicijskih strank so sklenili na skupnem sestanku, da bodo vložili v sodranju interpelacijo na predsednika vlade Ljapjeva o volivnem terorju v provinci s strani oblasti. V interpelaciji bodo nastili številne primere razganjanja škofov opozicijskih strank ter številna nasilja, ki jih vršijo oblasti. Interpelacija končuje z vprašanji na predsednika vlade, ali ve za takšno stanje, ki vodi k umirjenju in smrti državo Bolgarijo pred inostvom. Bolgarski socialni demokrati bodo vložili posebno interpelacijo na predsednika vlade o volivnem terorju. Zemljoradniki so imenovali poslance Markova, Omarčevskega in Radulova za delegate, ki bodo zahtevali avdienco pri kralju Borisu, kateremu bodo ob tej priložnosti v daljšem ekspoziji opisali volivna nasilja. Socialisti in zemljoradniki bodo pozvali tudi ostale stranke, da se jim pridružijo pri tem koraku.

Belgrajske vesti

Belgrad, 2. aprila. AA. Na predlog primorske banovine je minister za notranje zadeve in predsednik ministrskega sveta dovolil, da se ustanovi sklad za podporanje rodbin ponešrečnih mornarjev. Sklad se bo imenoval »Daza«.

Belgrad, 2. aprila. AA. Na podlagi §§ 8, 24, in 29. zakona o lekarnah in o nadzoru nad prometom z zdravili, je minister za socialno politiko in narodno zdravje izdal pravilnik o ročnih lekarnah zdravnikov in veterinarjev.

Trbovlje o veliki noči 1931

Trbovlje, na veliki petek 1931.

7000 rudarjev in rudniških delavcev dela v trboveljskih revirjih. Kopači in vsi profesionalci zaslužijo od štita 40 Din. S posebnimi premijami in v ugodnih delovnih priklakah lahko zaslužijo celo po 56 Din na dan. Kopači, ki se šele učijo, imajo minimalni zaslužek 35 Din, vozači 30 Din, mladoljetni in ženske 25 Din. V zadnjih petnajstih dnevih so dosegli osem delovnih dni. Predelavci dobe nekaj več. Vzemi svinčnik in izračunaj, koliko zaslužijo na mesec, če bodo imeli vsaj petnajst delovnih dni. Od vsote odbij vsaj 400 Din za najrazličnejše odtegljaje. Ostanek ostane. Če imaš kaj fantazije, si boš lahko predstavljaj, kako bodo praznovali veliko noč, če pa ne, pa pojdi kot jaz in pogledaj, kaj delajo trboveljske družine.

Z lepe, ugajane ceste, ki se vije skozi to mehkanizirano dolino, sva zavila v breg. Sva sva ob tirihi ozkotirne železnice, ki so se križali, zavijali v lokih, cepili in zgubljali med hišami in hišicami. Lepe Trbovlje ob cesti so bile za nama. Okrog naju so stale hiše, stare in prašne, in štrlele v suho nebo. Slovenska Metropolis! Čez prah na cesti so se poganzjali otroci, spuščali z maza in se vozili po bregu z vozički. Tu so kasarne rudarjev. Hiša je podobna hiši, stopnice stopnicam, vrata vratom. V tretjem nadstropju sva potrkala. Ne vem, če sva slišala: »Napreje! Vstopila sva.

V temni, mrki kuhinji je sedelo in žepelo šest otrok. Na stolčku je sedel oče. Mati je strmela v prazen in mrzel štedilnik. Ko sva šla po stopnicah, je bila ura enajst. Lačne in zvedave oči malčkov so se ozrle v naju. Najstarejša desetletna hčerka je popravila srajčko najmlajši sestrici, ki jo je držala v naročju. Nerodno mi je bilo, da sem vrl v to svetilke trpljenja, skrbni in žalosti.

Odkupila sva se s prijazno besedo in stisnila v roko malenkost.

»Kako nam gre? Oprostite, saj vidite, denarja ni, zaslužka ni. Ko bi bilo vsaj za hrano! Ze tako ni lahko živiti družino, ki šteje osem glav. Kaj pa sedaj, ko polovico šihov »ajramo«?

»Koliko pa zaslužite?«

Tresoca materina roka mi je ponudila nakasilo za prvo polovico meseca marca, ki se izplačuje pol meseca po odsluženem delu, torej koncem marca. Za prvih petnajst dni je prejel oče za deset delovnih dni 459,68 Din, prejel seveda na papirju. Ob koncu meseca se plačujejo prispevki blaginjam. Tako dobi provizijska blagajna 51 Din, bolniška blagajna 41 Din, Delavska zbornica 3 Din. Davek je znašal 2,50 Din. Rudniško stanovanje je sicer zastoj, a plačati je treba za razsvetljavo 8 Din, za uporabo krušne peči in vrta 2 Din in še za »Samopomoč« 50 par. Skupno 108 Din. Ostanek je v celoti vzel rudniški konzum v naplacho na že vnaprej vzeta, a neplačana živila. Oče je prinesel domov le prazen papir brez najmanjše pare.

»Ali je to mogoče?«

»Pa kako! Ze leto in dan prinašam domov samo takle papir. Nekaj nad tisoč dinarjev smo še dolžni in konzumu, kjer itak ne jemljemo nič drugega kakor samo najpotrebnejše za v usta. Sicer pa rada potrpiva, samo da otroci ne stradajo. Nimam nobenih želja po kakih priboljških. — To-likokrat nam rudarjem očitajo vino. Oj, kje so že tisti časi, ko sem ga zadnjič pil. Pa mi tudi ni do njega. Saj sem lahko vesel, če mi dajo stroci mir s svojimi prošnjami, naj jim dam kruha.«

Z bledikavih, a okroglih lic so vame strmele temne in ljubke oči otrok. Za božjo voljo, od česa se pa redite? Pogledal sem starše. Njuna izpita obraza sta nima pritrjevala, da se redijo otroci od lakote staršev, ki si pritrgajo zadnji grizljaj, da so siti vsaj otroci.

Vseh osem je bilo bosih...

»Veste, če ni zadosti za hrano, potem je še manj za obleko. Komaj toliko sem spravil skupaj, da sem oblekel najstarejši dve, ki hodita v šolo. — Saj ni treba, da bi te bilo sram, čeprav si le v hlačkah od brata, ki je umrl. Saj gospod ve, da nimamo obleke. — Vidite, mali so pa kar v srajčkah in jopičkih prav toliko, da so obločeni. Sicer se pa tudi nama z ženo ne godi nič boljše. Vidite, poleg šitne obleke in strganj škarpov, ki jih imam za v jama, so tole moje edine hlače. Zena je pa sedaj v svoji najboljši obleki. — Ze leto in dan nisem bil v cerkvi? Kako pa naj grem? V šitni obleki ne morem, ali naj grem tak? Saj me moje revščine ni sram, ampak vendar...«

iz sivih, dimastih sten strme vame črne, žive in povprašujoče oči in me očitajoče sprašujejo: »Zakaj pa si prišel med nas?«

Strelnja proč sva odprla v drugi hiši vrata. Zopet kuhinja, zopet kopica otrok z obupanimi starši. V lica se je zarezal poleg skrbi še srd. In iz napetih ust je planilo:

»Toliko zaslužimo, da ne moremo ne živeti, ne umreti. Zadnjič sem pa šel prosit za podporo. Če mi pa te ne morejo dati, naj mi pa dajo vsaj malo več dela, da ne bo treba stradati mojim otrokom. Pa so mi rekli, da so najeli za delo mene, ne moje družine, in da mi ni treba imeti otrok, če jih ne morem živiti. V žepu sem stisnil pest in jih vprašal, ali naj sedaj otroke podavim.«

Najstarejši fantek je stal ob steni, poslušal očeta in sij v njegovih očeh mi je pričal, da je razumel. S pogledom je očignil mlajše brate in sestre, mamo, in oko mu je zopet obviselo na očetu. Njegovo majhno srce je čutilo, kaj trpi njegov oče, ko nima dela in ne more zaslužiti vsakdanjega kruha. —

Deset let si star, gledaš, kako gara tvoj oče in kako bi še rad garal zate. Kaj bo iz tebe, ko boš zrastel, postal fant, slok in močan, s pečatom rudarja na čelu? Ali boš tudi ti ostal v tej dolini in imel zopet otroke, ki te bodo gledali in prosili za kruh kot danes ti očeta, pa jim ga morda ne boš mogel dati? Ali ne bo morda ta težka šola v teh »ladnih letih življenja zravnila tvoj hrbet, da boš rekel: »Ne, tu pa ne ostanem! Šel boš, za teboj jih bo šlo še mnogo, tisoč. Rov in stroj v njem pa bo ostal sam, v resnici brez duše, brez človeka, če ne bo med tem zrastle iz črnega kamena zagotovo o drugačni bodočnosti. —

Takih družin, takih otrok ni malo. Kdo naj vas potolaži, matere in očete, kdo da kruha vam, otroci?

Mlad fantek je peljal slepea čez cesto. Zavila sta na dvorišče, šla v prvo nadstropje in podstrešje. Šel sem za njima in stopil v podolgovato podstrešno sobo. Skozi edino okno je sijalo solnce na nizo z rožami v lončkih. Ob kraju je stala vrsta treh postelj, ob njih omara, nasproti pa štedilnik in zopet omara.

»Kako sem oslepel, bi radi vedeli. E, to je bilo pa hudo. Prav prvo leto sva bila poročena z ženo. Bilo je l. 1921. Kot strelni mojster sem delal v rudniškem kamnolomu. Ze polnih 28 let sem vrtal luknje v kamen, jih polnil s smodnikom ali podobnim in razstreljeval kamene. Tako tudi tedaj. Še preden sem vložil patrono v luknjo, mi je smodnik eksplodiral. Tovariši, ki mi je pomagali, je vrglo 10 metrov visoko. Ko je padel, si je po- habil noge. Meni pa je pogrnalo v obraz kamenje in pesek. Popol sem delal prav tako kot vedno, vse po predpisih in še danes ne vem, zakaj se je zgodila nesreča. Sedem tednov sem ležal v ljubljanski bolnišnici in še osem mesecev sem nato hodil v tukašnjo bolnišnico. Ze v bolnišnici se mi je zdelo, da sem oslepel in da mi je razlilo oči. Pa mi niso povedali resnice. Sam sem uganil. In sedaj živim z ženo in dvema otrokoma tu gori. Za tole sobo plačujem 80 Din. Svojišas sem jih samo 40 Din. Pa kaj hočete, časi se spreminjajo. Mesto pokojnine sem dobil invalidsko rento z dokladami za otroke. Zena je hodila na delo. Pred dvema letoma pa ji je težko delo pokvarilo zdravje. Operirali so jo in ji rekli, da sme opravljati le lahka dela. Pri rudniku seveda nimajo lahkega dela in tako je ostala še ona brez zaslužka. Danes dobivam vsak mesec 375 Din invalidske rente in 201,67 Din doklad. Vsega skupaj torej 666,67 Din. In od tega naj živimo vsi štirje. Nerač sem šel beračit in sram me je. Toda za otroke storim tudi to. Pravijo, da se mi godi dobro in da mnogo priberam. Ne vem, kaj bi dejali, če bi prešteli moj drobiž potem, ko sem prestal po cele ure pred cerkvijo. Marsikaj mi dopolne ne prinese niti za kovača drobja. Pa nič zato, saj sem tudi za pare vsakomur hvaležen. Saj vem, da delavci, ki bi mi še največ dali, danes nimajo, drugi pa ne vedo ali pa ne verjamejo, da sem tako potreben. Le nekaj me boli, da mislijo namreč, da beračim zaradi sebe. E, raje bi sedel tu-le v kotu, stradal in čakal konca, če me ne bi skrbelo, kaj bo z mojo družino. Tako pa naj sedaj kot slepec hodim s svojim sinom okrog in naj beračim, dokler ne bosta oba preskrbljena, če bom to dočakal.«

Po pobožjih ob dolini se pne hiša ob hiši, zdaj na rebro v levo, zdaj na desno. Dolge so te verige hiš in različne, velike, večnadstropne stavbe ali prtilične hišice. Posebnost svoje vrste pa je kolonija starih — zlasti kronskih — upokojenec v Retjah. Ta kolonija ima v Trbovljah blesteci naslov »Mailand«. Ob bregu se naslanjajo skoraj ena ob drugo stare, da ne rečem, najstarejše hiše z okenci in sobicami. Nič posebnega ni, če stoji v teh hišah v sobi in kuhinji troje postelj in spi štiri do pet ljudi. Izvzemši nekaj družin so tu vsi očete rudarji-upokojeneci. In vendar stanuje nekaj rudar- skih družin v teh, prav za prav zgodovinskih stav- bah. To so rudarji, ki raje plačujejo stanovanje, kakor pa da bi šli stanovat zastoj v rudniške hiše. Zakaj to, sem vprašal ženo?

»Ne, ne, v rudniško stanovanje pa moj mož

Krasote Jugoslavije

ponosne nepristopne pečine ...
romantične skalne globeli ...
in zobje njenih prebivalcev!

Povsod se čuti privlačnost Jugo-
slavije, povsod izzivajo zdravi in
blesteči zobje njenih prebivalcev
občudovanje. Stotisoče Jugoslova-
nov neguje zobé s Sargovim Kalo-
dontom. Sveža bujna pena te zobne
kreme daje zobem sijaj biserov,
zamori uničevalne kali, a dih na-
pravi vonjajoč in čist.

SARGOV
KALODONT
ohranjuje zdravje in lepoto zob.

ne gre. Veste, nič kaj trdnega zdravja ni, in če bi slučajno umrl, potem moram v treh mesecih zapu-
stiti stanovanje. In kam naj grem z bomo pokoj-
nino, katere polovico bom moral dati samo za
najemnino. Tu pa plačamo za kuhinjo in še eno
čumnato samo 20 Din na mesec. In tihe nas ne
preganja. Pa so še druga cenejša stanovanja. So
seda tu-le plačuje 15 Din in višje gori v breg so
nekatera stanovanja še cenejša. Da so namnne
tako majhne, se imamo vsi zahvaliti dobremu go-
spodarju, ki se zadovolji s tako majhno najemnino.
Precejšen del hiš v tem bregu je njegovih škoda.
da niso lastniki vseh hiš tukaj tako dobri kot on.
Nekateri zahtevajo mnogo višje vsote in mnogo-
krat upokojenici, zlasti še kronski, ki ljubijo naj-
več 150 Din pokojnine, ne vedo, ali naj bi plačali
stanovanje ali najnujnejše za življenje.«

Par korakov naprej sem vstopil za rudarjem
v stanovanje. Mati je sedela na pručici in dojala.
Starejša dete je sedelo v srajčki na tleh in se
igralo s krpo. Kuhinja je imela prostora za šte-
dilnik, mizo in omara, sobica poleg prostora za po-

steljo, zaboj, v katerem je ležalo dete, in zibelko.
Najemnina za to pa znaša 4 Din na mesec. — Če
bi ponudil brezposelnim iz kanala zastoj tak dom,
bi prebrali in šli raje nazaj v kanal!

Velike so Trbovlje in lepe so v solcu. Gladka
cesta se vije po dolini. Ob njej pa stojijo najlepše
stavbe. Za moje oko pa je brez dvoma najlepša
stavba rudniške restavracije. In modrna je. Na
čelni strani ima ljubek vhod »za uradnike«, ob
strani portal »za poduradnike«, na dvorišču pa je
vhod v prikupno restavracijo »za rudarje«.

S solncem sem se poslovil od Trbovelj. Na
postaji je nekdo vprašal za meno, kaj je novega.
Odgovoril mu je glas brez humora in poln gren-
kobe:

»Hudič Trbovlje trese,
Hrastnik pa že nese
kmalu pa
bo nesel vse!«

Praznovanje trboveliskega rudarja

Poročilo del. delegacije o intervenciji v Belgradu

Trbovlje, 3. aprila.

Minuli teden sta obiskala rudarska zastopnika
gospoda true Jakob in Skrinjar Jože mi-
nistrskega podpredsednika g. Sršiča in ministra za
gozdove in rudnike g. Serneca zaradi rudarske ne-
zaposlenosti. Zastopnika sta dobila naslednji odgo-
vor: Meseca aprila bo sedanji kvantum odjema
premoga TPD razdelila takole: Dve tretjini bo je-
mala iz skladišča, eno tretjino pa od dneвне pro-
dukcije. To pa zato, ker ima v svojih skladiščih
deponiranega premoga 230.000 vagonov.

Velika noč v vipavskem Križu

Spomin na župnika Rejca

Gospod župnik, kje ste? Velika noč se
bliža in Vas od nikoder ni. Ali menite, da bo
brez Vas tak spoved kot lansko leto? — V sa-
mostanu, kjer kraljujejo italijanski kapucini,
je bilo Vstajenje v soboto večer. Prikazala se
je laška gospoda in nekaj naših iz radoved-
nosti.

Kje so tisti časi, ko smo bili z Vami, gos-
pod župnik? Lani, zadnjič na Vel. noč, zjutraj
pri procesiji, sami ste bili in vodili več tisoč
ljudi. Vsa šolska mladina brez učiteljev in vsi
farani, vsi razen starih in dece, ki so ostali
doma, smo se zbrali okoli Vas. Mirno in do-
stojno se je gibal spoved iz farne cerkve po
mestu proti šoli, tam smo se obrnili in šli mimo
kapucinske cerkve zopet v farno.

Oh, kako so se razlegale slovenske veliko-
nočne pesmi tja doli proti Vel. žabljam in tja
gor proti Čavnu. Vem, da ste se čutili srečnega,
obdani od množice Vam udanega in vernega
ljudstva svoje fare.

Ukradene kokoši mrtvašnici

Murska Sobota, 2. aprila.

Kupšinarji so imeli te dni žalost, kakršnega
ni povsod in tudi ne vsak dan. Ko je neka ženska
šla mimo pokopališča, je zaslišala iz mrtvašnice
glas, kakor ga dajo od sebe kure, ko se tepelo.
Ker je bila radovedna, je stopila na pokopališče
in je odprla mrtvašnico. V njej je zagledala 18
kokoši. Vrata je zopet zaprla, hitela je k županu
in mu vse sporočila. Ta je takoj odredil vse po-
trebno. Obvestil je orožnike na Tišini in malemu
županu dal nalog, naj pazi na kure.

In letos? Našega dušnega pastirja ni med
nami. Vsega mogoč! Prosimo te, vse tvoje
ljudstvo te prosi, odpri vrata onih celic, kjer
po nedolžnem trpe naši bratje. Vni jih svojim
vernim faranom, vrni nam našega dobrega in
milega svečenika. Kdo bo skrbel za njegove
dijake, kdo za berače?

Kdo bo letos blagoslovil kruh po fari?
Lani ste se že ob zori ospravili v vas, telesno
in duševno utrjeni, a šli ste, da lepa navada
ne propade. Ljubezljivo ste se pogovarjali
z otroci in z nami pred našo hišo. Kje ste pa
letos?

Poklicali so Vas v Ajdovščino. Pokorili
ste se ukazu in šli. Od tu so Vas odpeljali v našo
solčno Gorico, od koder ste poslali v Križ
zadnji glas v skrbih za posojilnico. V to to-
liko let vodili. Prosili ste še, naj Vam pošljejo
perilo, a bilo je že prepozno. Očeli so z Vami
kakor z drugimi in od Vas ni več glasu. Ljud-
stvo je žalostno in obupano, ker so mu ugrabil
pastirja.

Ko se je zmarilo, so se mali župan in osem
druhih Kupšinarjev skrili v gosti ograji, ki obdaja
pokopališče. Pričakovali so tatove, ki so kure skrili
v mrtvašnici. Ni jim bilo treba dolgo čakati. Poko-
pališču sta se v temi bližali dve moški postavi. Ko
sta moža prišla do vrat, sta zagledala v jarku kolo,
ki ga je eden izmed Kupšinarjev tam pustil. Ker
sta sumila, da ozračje ni čisto, sta se spustila v beg.
Kupšinarji so se spustili za njima. Enega so ujeli,
drugi pa je ušel.

Ujeti je bil neki cigan iz Rorejee. Cigan je
bil tudi njegov tovariš, ki je ušel. Kmalu potem so
prišli orožniki. Moške so jim izročili cigana in
kokoši

»In v tejle sobi pa spimo.« — V tej spalnici
sta stali dve postelji, potem tako zvani »kurniki«
za otroke, velika zibelka in otroški voziček. To
zjutraj »jujaj«
in par stolov.

»Kaj, tukaj notri spite vsi?« — »Dati

Lepo razmerje: osem na pet.
Rad bi imel sliko teh angelčkov iz bede.
Sedli so na majhno klopico. Najstarejša se je po-
stavila zadrž s sestrico v naročju in tako skrila
svoje hlače.

Treslo je naju, ko sva stopila iz tople kuhi-
nje, in ko sva šla po stopnicah, se mi je zdelo, da

Za svincem oljkova vejica

Zagoneten članek goriškega laš. tajnika Avenantiija

Trst, 3. aprila. Današnji »Popolo di Trieste« je pod naslovom »... in posebno hudobnim« priobčil res senzacionalen uvodnik, ki ga je napisal Joža Avenanti, fašistični tajnik za Goriško. »Ljubljanski karneval je končan« začena člankar. Ta karneval nas je poučil: 1. da ima jugoslovanska duhovščina božjo besedo in božje svetilke lahko za vsako uporabo; 2. da so se slovenski prelati izkazali kot najhujši sejavelci preprirov v delikatnem obmejnem pasu; 3. da so nadškof Bauer in tovariši, ki jih je razvoj dogodkov spametoval, prepozno iskali rešitve, s tem da so valji krivdo na druge (fašiste). Iz teh ugotovitev bi lahko izvajali težke zaključke v breme slovenske duhovščine, ki bi visokim cerkvenim organom dali misliti. »Toda vidi se nam bolj koristno, da v dokaz naše iskrenosti ne mečemo polen na ogenj...« Velika noč je tu z oljkovo vejico, dan miru. »Da bi bila velika noč IX. (fašističnega) leta v premislek in dober nasvet vsem slovenskim duhovnikom!« Demokratična Evropa se maže, vznemirjajo jo boljše življenjske, avstr.-nemška carinska zveza in Briandovi govori. Naj bi vsaj moške trdnega katoliškega prepričanja pokazali znake spametovanja! »Cerkve naj oslone pri svoji resničnosti in visoki nalogi in naj se ne meša v politiko. Cerkveni mošnje naj bodo najbolj vdani in zanesljivi izvršovalci državnih zakonov. Pročnja seveda velja slovenskim duhovnikom, ki so po naših

cerkvah. Nam nikakor ni padlo v glavo, da bi zahtevali, da bi božji svečeniki uganjali fašistično politiko (podčrtal pisec); nasprotno, mi nikakor tega ne želimo. Zahtevamo pa, da se v cerkvi govori samo o Bogu, in se v njej poučujejo zapovedi naše vere; skratka, da se ne vrši protifašistična in protifašistična akcija.« Nehati mora razdeljevanje tiska od onkraj meje, opustiti se morajo tajne šole, ki so v stanu pokvariti uspeh državne šole (veronauk v cerkvah) in noben duhovnik naj več ne prepove otrokom poslušati italijanske pridige. Naša vest je popolnoma mirna in duh iskren, da lahko slovenski duhovnikom ponudimo to oljkovo vejico; morda je lepo, da ta beseda miru gre prav od nas, ki nas časnikarji v slabi veri ponisujejo kot brezobzirne politikante. Člankar pravi, da stavi to ponudbo baš v tem trenutku, ker je ozračje dozorelo za premislek in odločitev. Naša ponudba je velike važnosti. To vedo posebno oni, ki vedo, da lahko pride v ozračju odpora, ustvarjenega po politiki duhovščine, do dogodkov, ki utegnejo kršiti javni red. Toroj vera cerkvi, vzgoja in pouk soli, dopolnitev šole Baillii, državna politika samo fašističnim organizacijam.« Ponudba je stavljena na tej podlagi in odgovornost za vse, kar se še zgodi, padem na tistega, ki ponudbo zavrne. Končno člankar zavrača izrasko škofa Fogarja, ki je pisal goriškemu nadškofu: »Kdor te blagoslavlja, bodi

blagoslovljen, kdor te proklinja, naj bo proklet,« češ da se on s temi besedami ne strinja, ker ima več vere kakor verske izobrazbe, ter prosi Boga, naj blagoslovi tudi... hudobno, ki imajo tako veliko potrebo njegovega blagoslova.

Tako govori tisti Avenanti, ki je še pred dobrim tednom v Idriji grozil Slovincem s svincem in se proglasil za fašističnega četaša. Njegova ponudba seveda ni iskrena in tudi njegove oljkove vejice ne bo sprejela slovenska duhovščina, ker bi potem nehala biti katoliška. »Vagojo šoli in dopolnitev šole Baillii« odprava veronauka v cerkvi, slovenske otroke italijanskim pridigarjem, pa se bomo razumeli! Hvala lepa! Slovenski duhovniki se nikdar niso bavili s politiko pod fašistično Italijo in danes ne potrebujejo od takšnih prihajačev v nobenem pogledu kakšnih navodil, ker je zato že po višjih cerkvenih organih poskrbljeno. Pa še italijanskim škofom dajemo ti gospodje nauke! Nekaj ozadja pa mora imeti ta članek. Avtor, ki je v zvezi s policijskim ravnateljem Modestem organiziral sedanjo protikatoliško gonjo na Cerkem, ki je dala povod za okrožno jugoslovanskih škofov, je bil morda pozvan na odgovor? Verjetno pa je tudi, da je hotel s to strateško potezo zavarovati hrbet in zvaliti odgovornost za vse lumparije, ki jih ima v načrtu, na druge.

Razstava vina

Zagreb, 3. aprila. Z. Od 11. do 13. aprila bo v zvezi zagrebških vinogradnikov in sadjarjev priredila svojo četrti pomladansko razstavo vina. Razstave se bo udeležilo okoli 30 razstavljalcev, novostevši zadržev. Razen tega bo zastopanih tudi 600 vinogradnikov, med njimi tudi nekaj iz Slovenije. Na razstavi bo razstavljenih 1500 vagonov vina z okoli 800 vrst. Na tej razstavi se bo videl napredek našega vinarstva.

Polovarije v Belgijo

Belg-ad, 3. aprila. AA. Belgijsko poslanstvo in konzulat v kraljevini Jugoslaviji prirede skupno z društvom »Putnik« za veleasima v Bruslju velik izlet v Belgijo z obiskom Pariza in Monakovega. Potovanje bo trajalo 17 dni. V Belgiji si bodo izletniki razen Bruslja ogledali Gent, Anvers in Liège ter Flandrijo in še druga mesta. Odhod iz Belgada bo 16. t. m.

Nov nemški poslanik na Dunaju

Berlin, 3. aprila. AA. Državni predsednik je imenoval dosedanega poslaniškega svetnika v Parizu dr. Rietha za poslanika nemške republike na Dunaju. Dosedanji nemški poslanik na Dunaju grof Lerchenfeld je premeščen za poslanika v Bruselj.

Drobne vesti

Pariz, 3. aprila. AA. Po neki vesti iz Malaga so se pri karambolu ladje »Glorious« s »Florida« ponesrečili tudi trije jugoslovani.

Jeruzalem, 3. aprila. Z. Rimski katoliški škof iz Nazareta je bil na potu s avtom izmed Jeruzalema in Haife napaden in oropan od razbojnikov.

Tokio, 3. aprila. AA. 2. aprila je bila krščen vojna ladja »Rijoo«, namenjena za letala, 5. aprila pa bo spuščena v morje zadnja krizarka deset tisočtonskih razreda.

Stockholm, 3. aprila. AA. V rojstnem mestu polarnega raziskovalca Andreaja bo odprt muzej.

Budimpešta, 3. aprila. AA. Po novem školskem načrtu se uvede v budimpeštanskih ljudskih šolah pouk o novem predmetu: promet po mestnih ulicah.

Vojnik pri Celju

Sprememba v občinski upravi trške občine Vojnik. Kr. banska uprava je z odlokom z dne 27. marca 1931 št. 4581-2 razrešila 1. a) mesta občinskega svetovalec: gg. Josipa Koschutnia, Ivana Andiča, b) mesta občinskega odbornika gg. Jakoba Kovača in Viljema Zottla; 2. za razrešitev sta proslila: a) župan Franc Novak, b) občinski odbornik Anton Polčnik. — Z zgoraj navedenim odlokom so bili na novo imenovani v občinsko upravo gg.: Franc Jurčak, posestnik, trg Vojnik, kot prvi občinski svetovalec; Spindler Bogomir, hišni posestnik, trg Vojnik, kot drugi svetovalec; Janko Jerala, upravitelj hišnice v Vojniku, kot občinski odbornik; Felician Karl, hišni posestnik in upokojenec, trg Vojnik, kot občinski odbornik. — Od novime-novanih sta imenovanje odklonila gg. Franc Jurčak, in Karl Felician. — Velika večina voljaških občanov, pri katerih so uživali razrešeni oz. odklonilci občinski polno zaupanje, se jim pristožno zahvaljuje za njihovo požrtvovalno in nesebično delo v prid občine. — Kdor ne verjame, kaj zmora poštenje in delavnost, naj si pogleda vse mnogovrstne občinske naprave, s katerimi so obogatili trško občino. Pošten mož, ki vidi, verjame in bo resnično ljuben.

Meščanska Marijina kongregacija za moče pri sv. Jožefu ima na veliko nedeljo dne 5. t. m. ob pol sedmih zjutraj v hišni kapeli sv. mašo in skupno sveto obhajilo.

Naznanilo!

Hitra in točna izdelava, templanje in vsa popravila izvršujem po najnižjih dnevnih cenah. V zalogi imam vsakovrstnih čevljev v raznih barvah za deca in dame. Prevzamem tudi vsakovrstne čevlje v tehnično barvanje. Za obilen obisk se priporočam. JOSIP PLEVAČAK, čevljarski mojster — Celje, nasproti gostilne Branibor.

Redka prilika

Velik sadovnjak najplemenitejše vrste črešenj (novršina 30 haj v Grocku pri Belgradu, ki oskrbuje s črešnjami vse Belgrad, se prodaja iz proste roke, ima dolg Agrarne banke. Sigurna renta na vlozeni kapital 15%—20%. Pogoji plačevanja zelo ugodni. — Samo resni kupec naj se javi! prodajalcu: Dr. Matanoviču Dušan, javnemu beležniku, Odžaci (Bačka).

Opr. št. 150/26-1931-1.

Razglas o licitaciji!

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje na dan 13. aprila 1931 ob 10 do poldne javno pisмено olerčno licitacijo

za pečarska dela

pri renovaciji zdravil, poslopja Suzora v Laškem. S kolekom za Din 100.— opremljene ponudbe je vložiti v zaprtim in zapečatenem ovitku, kateri mora nositi napis: »Ponudba na opr. št. 150/26-1931«, do 13. aprila 1931 do 10 dopoldan v sobi št. 203, Miklošičeva cesta 20/I.

Ponudbe se morajo vložiti na posebni tiskovini, ki se dobi ob enem s splošnimi in podrobnimi pogoji za ceno Din 20 pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani, soba št. 233, od 8 do 12.

Licitacija se bo vršila označenega dne ob 10 dopoldan v sobi št. 203 na Miklošičevi cesti št. 20/I.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev

v Ljubljani, dne 3. aprila 1931.

Dunajska vremenska napoved: Nekoliko mitejša vreme. Menjaje od časa do časa bolj oblačno. Ponekod morda nekoliko dežja.

Valikan in narodnosti

Mnenje glavnega tajnika evropskih manjšinskih kongresov

Köln, 1. aprila. Pod tem naslovom objavlja v tujščini »Kölnische Zeitung« dr. Ewald Amende, glavni tajnik evropskih manjšinskih kongresov, članek o stališču katoliške Cerkve napram manjšinskemu vprašanju. Ugledni pisec ugotavlja predvsem, da so je katoliška Cerkva načelno vselej zavzela za pravice narodnosti in predvsem za pravico do uporabe materinskega jezika. V povoljni dobi pa se dela razlika med priznanjem tega načela in njega uporabo v posameznih primerih. Kjer se Cerkve ni odločilo polegla za pravico manjšinske, se je vselej vnel ognjeviti boj med katoličani, pripadniki večinskega naroda, in katoličani, pripadniki manjšinskega naroda. Kadar pa se Cerkve zavzame za narodno manjšino, s tem pomirjevalno vpliva na katoličane večinskega naroda, ki zagovarjajo asimilacijo, in na oblasta ter s tem pripomore k spravi večinskega in manjšinskega naroda. Kako je treba nasloniti, je pokazal Leon XIII., ki se je z vsa odločnostjo zavzel za Po-

ljake in ni pri tem hotel vedeti za nikak kompromis ter se ni oziral na želje po... Ob. v. Posebno v tem trenutku je postalo vprašanje Vatikana kot nositelja narodnostnih pravic peko? v zvezi s preganjanjem nemških in slovenskih kolonizatorov v Italiji in z okrožno jugoslovanskih škofov. Stališče italijanske javnosti, ki zahteva, da se Vatikani umakne, je spravilo ves razvoj v krivljen položaj. Zdal gre za to — in to je za katoličane vseh narodnosti na svetu načelno važnost — ali hoče Vatikani posredno ali neposredno, javno ali močje trpeti zapostavljanje najbolj naravnih narodnostnih pravic in ga s tem skoraj priznati. Tu ni na mestu popustljivost in kompromis zaradi odnošajev, ki jih ima Vatikani napram državi, ker bi le vnevojili milijone katoličanov in jih odvračali od Cerkve. Mir v Evropi odvsi predvsem od znanega načela narodne stpčnosti. Ni bi ne moglo zmage tega načela bolj pospešiti kakor zavzetje jasnega stališča od strani Vatikana v tem za vse človeštvo važnem vprašanju.

Razpad hitlerjanstva

Upor žarišnih čet proti Hitlerju, kateremu se očita reakcionarnost

Berlin, 3. aprila. d. V Nemčiji je izbruhnila notranja revolucija, saj je to pravilni izraz za dogodke, ki zadnje dni razburjajo vse javno mnenje od ene strani države do druge. Dr. Frick, vodja nacionalistov na Turinškem je padel, za njim pride sedaj tudi še zloglasni voditelj nacionalistov, od katerega so sprejeli tudi ime, Adolf Hitler. Kakor znano, je nacionalistična stranka obstojala iz članov in iz elite, ki si je dala ime žarišne čete Juris, naslovi, napad, naval, to vse so izrazi, ki spadajo v besednjak teh viteзов nemškega nacionalnega preporoda in ki dobi jasno označuje njihove namene. Vodja žarišnih čet nacionalistične stranke Stennes se je uprl Hitlerju in napovedal odprt odpor proti navodilom stranke same. Najbolj divji med nacionalisti prihajajo kakor vedno iz vzhodne Nemčije in ravno ti so se uprli Hitlerjevemu vodstvu. Baje obstojajo idejna nasprotstva med stranko in mod juristari. Hitler je vedno skušal ostati v meščanskih zakonah ter si osvojiti oblast zakonitim putem. Juristari nasprotno so smatrali tako zadržanje za izdajstvo, češ, da so nacionalisti v bistvu revolucionarji, ki se ne bodo bali poleptati zakon, če bo potreba nemškega naroda narekovala brutalno rešitev.

Zadnje odredbe Brüninga, ki onemogočujejo surovo propagando brezbožnikov na eni strani ter pretirano gonjo nacionalistov, so dovedle do tega spora. Tudi odhod Hitlerjancev iz nemškega parlamenta, ki se je svoje dni dozeval, da je junaki čin, se je izkazal za smešno politično pogrešno gesto. Windhorst je vedno trdil, da je najbolj še biti povsod prisoten in da se odsotnim godijo vedno krivice. Opažalo se je zadnje mesece tudi, da voditelji nacionalistov, kakor so bili poročniki Scheringer, prehajajo v komunizem. Razdalja med nacionalisti in komunisti se je pokazala za malenkostno, tako da se lahko preskoči brez velikih očitkov vesti. Juristari sami, ki so po veliki večini brezposelni delavci, nezadovoljni, razčarani, zagrenjeni, nočejo zakonitega boja, oni se hočejo boriti, bilo tukaj, bilo tam. Zanje je nasilna rešitev ideal. V Hitlerju so torej začeli videti neke vrste reakcionarnega junaka, ki je zanihal ideal revolucije.

Proti brezbožnikom v Nemčiji

Ostre odredbe za svobodo izvrševanja verskih dolžnosti

Protikršćanske demonstracije prepovedane

Berlin, 3. aprila. Kakor sporoča uradna pruska časopisna agencija, je pruski notranji minister 31. marca razposlal vsem policijskim oblastvom okrožnico, ki se peča z ukrepi proti brezbožni propagandi. Okrožnica opozarja, da se pripravljajo po raznih javnih govorih za prihodnje velikonočne dneve številna zborovanja, posebno propagandne vožnje, proti kršč. cerkvi in praznovanju velikonočnih praznikov. V okrožnici se poudarja, da se ne sme nikogar moliti pri izvrševanju njegovih verskih dolžnosti in glede njegovega svetovnega prepričanja tako dolgo, dokler ne vzemirja drugače mislečih in dokler ne preide v posvajanje in zlohotno

poniževanje javnega prava. Kjer se pa, pravi okrožnica, zgodi, da se krščanske verske organizacije, njihove naprave, obredi in predmeti njih religioznega čiščenja psujejo ali zlohotno podvržejo zaničevanju, se morajo take privredne na podlagi § 1 odredbe državnega predsednika od 28. marca 1931, in sicer tudi v zaprtih prostorih, prepovedati. Enako velja tudi za propagandne vožnje in osebne vožnje na tovarnih avtomobilih, v kolikor kršijo gornje dolžbe. Prireditve take vrste, ki se sicer ne prepovedo, se morejo policijsko zadržati in v danem slučaju prekiniti.

Izplačevanje izseljenških vlog

Belgrad, 3. aprila. AA. Državna komisija za izplačevanje izseljenških vlog sporoča:

Mnogi vlagalci, ki so predložili prijavo za izplačilo svojih vlog, so predložili nepravilne in neopolne dokumente glede svojega državljanstva in izseljenštva. Kar se tiče državljanstva mora komisija prejeti ali dokazilo občine ali potrdilo konzulata kraljevine Jugoslavije ali polni list, ki so ga izdale naše oblasti. Kot dokaz za izseljenštvo, da je dotičnik bival zunaj meja, da si služi denar, bodisi z duhovnim ali ročnim delom v času, ko je nagaal vsote, sprejema komisija ali potrdilo občine ali konzulata ali dokazilo izseljenškega komisariata v Zagrebu. Nasledniki vlagalcev morajo predložiti tudi sodno potrdilo o nasledstvu.

Italijanski zračni manevri

Rim, 3. aprila. AA. Italijanski minister za letalstvo Balbo je poročal predsedniku vlade Mussoliniju o načrtu za prve letalske manevre italijanske vojnega letalstva. Manevri bi se vršili po tem načrtu meseca avgusta t. l. severno in južno od Apeninov. Na manevrih bo sodelovalo 600 letal, fašistična milica in organizacija proti letalski vojni. Na manevre bodo poklicani skoro vsi rezervni piloti. Manevri bo vodil osebno minister za letalstvo Balbo.

Briand bo postal jasen

London, 3. aprila. AA. Diplomatski poročevalec Daily Telegrapha trdi, da Briand na zasedanju Sveta Društva narodov v Zenevi ne bo zavzel odklonilnega stališča, marveč da bo stavil po vsem konkretno predloge o nemškoavstrijski carinski zvezi. Briand bo skušal s tem ustaviti neke svoje, doslej še nejasno izražene načrte.

Nemrta Spanija

Pariz, 3. aprila. AA. Iz Barcelone poročajo, da se je občinski svet bavil z dekretom iz časa diktature Prime de Rivero. S tem dekretom so bili člani občinskega sveta v Barceloni pozvani, naj podpišejo izjavo, da so Španjolci. Občinski svet je sprejel resolucijo, v kateri zahteva, da se ukinejo vsi ukrepi, sklenjeni od diktatorske vlade, na podlagi katerih se je moral ves pouk katalonske dece vršiti izključno v španskem jeziku.

Ango-madžarski odnosi

Budimpešta, 3. aprila. AA. Na pobudo Zvezo angleskih študentskih organizacij se uvede letošnje počitnice izmenjava angleskih in madžarskih visokošolskih in srednješolskih dijakov. 120 študentov in 40 srednješolcev pride za 2 do 3 mesece iz Anglije na Madžarsko in narobe.

Gdansko proti Poljski

Gdansk, 3. aprila. AA. Vlada svobodnega mesta Gdansk je odpovedala pogodbo s poljsko državo o bivanju poljskih vojniških ladij v gdanskem pristanišču. Odpoved utemeljuje s tem, da je Poljska zgradila pristanišče v Gdajnu, tako da lahko tankaj pristajajo tudi velike vojne ladje.

Dr. Man'u se vrača

Bukarešta, 3. aprila. Z. Največja pozornost političnih krogov po zasedanju romunskega parlamenta je posvečena vestem o sestanku dr. Manuia in dr. Pihila v Parizu. Od tega sestanka se pričakujejo važni politični zaključki. Čuje se, da se dr. Maniu ni v vsem sporazumel z dr. Pihilom, ker Maniu hoče postati predsednik koncentracijske vlade in le v tem slučaju bo šla nova stranka v vlado. Čuje se, da je Maniu poslal pismo nemu članu vodstva stranke v Bukareštu, v katerem mu daje navodila za nadaljnje delo. Najvažnejše v tem pismu, kjer je Maniu pozval vodstvo stranke, da pripravi stranko za splošne parlamentarne volitve. V političnih krogih se iz tega sklepa, da se prizadevanja Pihila lahko smatrajo za neuspeha, v kolikor se to nanaša na sodelovanje z socialno-nacionalnimi strankami.

Po potresu

New York, 3. aprila. AA. Neka ugledna ameriška oseba, ki sodeluje pri reševju po nesrečencev pri potresu v Managu, je izjavila sotrudniku »Associated Press«, da dosera po njegovih sodbi število mrtvih najmanj dva tisoč. V razvalinah so spet odkrili 600 trupel. Včerajšnji potres ob 4 zjutraj je med prebivalstvom zbudil veliko paniko. Ljudje šotore pred glavnim mestom Nikaragve.

Po zadnjih vesteh iz Manague obstoji bojazn, da se je skupno ponesrečilo 9000 ljudi.

VEDNO ZADOVOLJNI

boste z Vašim perilom, ako ga perete po preizkušeni Schichtovi metodi. To se pravi: zvečer z Žensko hvalo namočiti — s tem nesnaga popušča, zjutraj s Schichtovim terpentinovim milom enkrat izkuhati — s tem se nesnaga odstrani.

TO JE CELO DELO PRI

SCHICHTOVI METODI

Zanimiva iznajdba kmečkega fanta

Celje, 2. aprila.

G. Alojzij Oceppek, preprost kmečki fant s tremi razredi ljudske šole iz Smartnega ob Paki je sprejel te dni na roke svojega zastopnika obvestilo patentnega urada v Belgradu, da se mu je podelil patent na njegov, povsem samo od njega, brez tuje pomoči, na duhovit način skonstruiran in sestavljen stroj, ki pomeni pravcati prevrat v načinu zatiranja drevesnih, kakor tudi drugih poljedelskih škodljivcev.

Po večletnem samoniklem proučevanju tehničnih izsledkov, se mu je posrečilo sestaviti stroj, s katerim se zamorejo razne snovi v obliki praha, kakor n. pr. apno, v poljubnih višinah in poljubnih širinah razpršiti po prizadetih sadonosnikih, hmeljskih nasadih itd., tako da se zavleže v goste megle praha, ki se na to vleže na rastline in na njih do zadnjega pokonca škodljive insekte. Do sedaj so se pobijali škodljivci z različnimi kemičnimi tekočinami. Slišali smo že, da so v Nemčiji poizkušali z različnimi sredstvi iz letal borbo proti škodljivcem, vendar, kakor je to tudi velikopotežno, se ne moremo nadejati od malega človeka, da bo naročil zrako-

plovec, da mu pride prašit nasade in preganjat žuželke. Vidi pa se iz tega napor, kako priti zalegi do živga.

Naravnost na ženjalen način je rešil to stvar g. Alojzij Oceppek, ko je sestavil vprav preprost, majhen in kakor sekira uporabljiv aparat, s katerim lahko vsak kmet ob poljubnem času gre po svojih sadonosnikih, po svojem hmeljišču in s preprosto uporabo najboljšega do sedaj znanega sredstva, t. j. z apnenim prahom, ali s pepelom, ali kakorkoliže, do zadnjega doseže vsak mrčes in ga uniči.

Oceppekova iznajdba je bila patentirana v Belgradu pri upravi za varstvo industrijske lastnine pod P 340/30. Sedaj se je prijavil patent tudi v Berlinu pri patentnem uradu, ki bo ugodno sprejel, obenem pa se bo dosegla zaščita v Holandiji in na Poljskem.

Vsekakor moramo v teh zanikarnih časih občudovati preproste fanta, ki doseže takšne uspehe, ter se nadejamo, da bo njegova iznajdba v resnici rodila največje uspehe za naša sadjarstva, brž ko se iznajdba pojavi na trgu. Važnost iznajdbe je izven spora.

Težki časi v Zasavju

Litijsko gospodarsko pismo

Zivimo v hudih časih gospodarske krize, ki posebno zadevajo naše Zasavje. Predilnica je odpuštila nad 300 delavcev, ki so deloma odšli v druge industrijske kraje iskat kruha, deloma pa so šli na kmetijske domove k svojim sorodnikom, staršem ali bratom, posebno dekleta. Tako bodo trenutno pri kmetijskem spomladanskem delu dobili začasno zaposlitev. Radi ponovne redukcije predilničarjev krožijo različne vesti, da boče ravnateljstvo, kateremu je treba priznati vso dobro voljo, da ublaži težke udarce delavstvu, mesto ponovnega odpusta delavcev urediti tovarniški obrat tako, da bo delavstvo delalo polovico meseca en del, drugo polovico meseca pa drugi del. Na ta način hoče vodstvo predilnice sebi ohraniti dobro delavstvo za slučaj, da se kriza v tekstilni industriji izboljša in zopet začne normalni obrat.

Da bi pa ravnateljstvo nameravalo za pol leta popolnoma zapreti tovarno, o tem menda ni govora, ker ima predilnica trenutno precej naročil.

Svinčeni rudnik Sitarjevec je radi nizke svetovne cene svinca ustavil svoj obrat (cena je odvisna od londonske borze) in odpustil nad 300 rudarjev, ki so šli deloma v srbske rudokope, deloma pa so šli na kmetije delat. Rudnik pa za vsak slučaj vzdržuje jame, kjer dela še okoli 20 rudarjev, ki čistijo jame, da odteka voda in da izmenjava lesene stebre. Ko se bo izboljšala cena svinca ali pa cinkovi rudni, od katere so velika letišča našli za gradom Ponoviče, namerava ravnateljstvo rudnika takoj zopet započeti s eksploatacijo svojih bogatih svinčevih in cinkovih rudnikov. Obratovodja rudar-

ške združbe je g. inž. Strajher.

V teku zadnjih dveh tednov je oživila doslej skoro popolnoma izumrlo lasna trgovina. Tovarne tanina so pričele zopet kupovati kostanjeva drva, pri tem pa so se cene pri vagonu zopet znižale za Din 100.—, tako, da kmetje, posebno iz Stange, Trebeljevega, kjer je kostanjevih dreves dovolj, za les, katerega posekajo, obelijo in pripeljejo na litijsko postajo do 6 ur daleč, dobe za 100 kg komaj Din 16.—, to se pravi, da za svoj les in delo ne dobe ničesar, ker ni niti vožnja in obraba orodja, voza itd. plačana. Kmetje so veselji, da pridejo vsaj do nekaj gotovine, da s tem denarjem poravnajo davščine, zavarovanje in najnujnejše potrebščine. V denar je šlo tudi par tisoč bukovih pragov, katere so kmetje prodali prekupcem po Din 26.— do Din 27.— komad franco postaja Litijska. Namenjeni so za holandske železnice. Za drug les, deske in tramovje pa ni povpraševanja, poleg tega pa je cena še zelo neugodna.

Gostilničarji se zelo pritožujejo, da več kot polovico manj izločijo od prejšnjega leta, istotako so slabe kupnje pri trgovcih in obrtnikih, ki vsled zmanjšane kupne moči kmetkega in delavskega življa mnogo manj prodajo. Trenutna rešitev gospodarske krize v Zasavju bi bila vsekakor graditev nujno potrebne Zasavske ceste, ki je sedaj v državnem gradbenem načrtu in bi bilo zaposlenih pri tej gradbi nad 4000 delavcev, s tem bi bil rešen problem nezaposlenosti rudarskih revirjev Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Litijska in tudi gospodarsko izboljšanje obrti in trgovine.

Pravi užitek v Veliki noči

nudi edino

pomladni izlet

z Jugosteyr kolesi, Puch motornimi kolesi ali pa v elegantnih Steyr in Austro-Daimler avtomobilih

Našim cenjenim odjemalcem želimo iz srca ta lep užitek, kakor tudi prav vesele velikonočne praznike!

Vlom v kranjsko trgovino

Kranj, 2. aprila.

V pritličnih prostorih hiše zobotehnik gosp. Holzhačerja ima svoje trgovske lokale nasproti farne cerkve trgovce g. Peter Arnshek, ki je šele lansko leto odprl trgovino. Na dan prvega aprila so nudomušnji raznašali vest, češ, da je bilo v to hišo ponoči vlomljeno. Nezaželjena beseda je še isti večer postala meso.

G. Arnshek je dne 1. aprila popolnoma v redu zaprl svoje lokale. Službujoči nadzornik finančne kontrole g. Torkar je še ob 9 delal v svoji pisarni in je bilo vse v redu. Ob 9 zvečer je hišnik zaklenil vrata. Ko je pa g. Arnshek zjutraj ob četrta na 8 odprl lokal, je videl, da blago, ki ga je prejšnji dan sam uredil, ni v popolnem redu, dasiravno v celoti noben kos ni manjkal. Začel je pregledovati blago in videl, da so obiskali trgovino čez noč prav prebrisani vlomilci, ki so za vsa vrata imeli svoje umetne ključne in niso nikjer nič razbijali.

V trgovini so mirno odbrali več najlepših in najmodnejših kosov za moške obleke in rezali prosto za eno, dve, ali za tri obleke. Istotako so delali z blagom za ženske plašče in za moške srajce. Povsod so nekaj z izučeno preciznostjo odrezali, blago zvili skupaj in zložili nazaj. Tiho, kakor so prišli, so tudi odšli s svojim plenom, katerega vrednost presega 13.000 Din.

G. Arnshek je zoper vlom zavarovan in bo na ta način v veliki meri kril škodo z zavarovalnico.

Vlomilci — najbrže jih je bilo več — so svoje delo izvršili prav strokovnjaško in brihtno. To kaže dvoje dejstev: ker so si za vsa vrata preskrbeli ključne — prišli so odzadaj notri z dvorišča, in ker so nekoliko hoteli zabrisati tatvino s tem, da so v navidez pustili vse nedotaknjeno in bi se čez par dni tatvina bolj težko opazila. Mogoče bodo obleke sami nosili, ali pa bodo blago prodajali. Oblasti so že na delu. Orožništvo in policija čaka sedaj zopet nova naloga pojasnitve vloma, potem ko se je ljubljanski policiji posrečilo razkriti vlome v tovarno g. Sirca in vilo g. dr. Sabothya.

Zaradi nesreče inventurna odprodaja

manufakturnega in konfekcijskega blaga po gl. boko znižanih cenah. — Se vljudno priporoča

Marija Rogeli, Sv. Petra cesta št. 26
Ljubljana

Dr. R.:

Letošnji načrti zakladnice slovenske umetnosti

Narodne galerije v Ljubljani

Središče Slovencev, Ljubljana, do danes nima celotne historične zbirke slovenskih umetnin, čeprav je slovenska oblikujoča umetnost najstarejša in tudi najpopolnejši izraz slovenskega duhovnega ustvarjanja, ki sega za celih sedemsto let nazaj. Slovenska oblikujoča umetnost in dela slovenskih slikarjev in kiparjev od 14. stoletja naprej so »dokazi, ki jih narod brani, kakor je pri bil pesnik sorskega polja. Po Evropi zopet vre in pripravljajo se velike izpremembe, o katerih nihče ne ve, kako se bodo izvršile. Naš narod mora biti čuječ bolj kot vsak drugi in s čem naj dokazuje pravico do življenja, če zre s svojim kulturnim delom in predvsem s svojo kulturno tradicijo?

L. 1925 je »Narodna galerija« v Ljubljani, ki je vrhovni slovenski umetnostni zavod, pridobila primerne prostore v Ljubli. »Narodnem domu«, ki ga je na lastne stroške deloma prezidala. Priredila je galerijo novejša slovenske oblikujoče umetnosti iz druge polovice 19. stoletja dalje, ki pa tudi še ni popolna in zlasti niso dela izbrana. Razstavljeni so tudi odlični grafični in rimski plastike, ki pa ne spadajo v »Narodno galerijo« ampak v posebno glyptoteko, za katero bodo pozneje prirejani posebni prostori. Slovenska gotika, ki jo pravzaprav šele odkrivajo in je po sodbi strokovnjakov vsaj toliko, če ne več vredna kot zelo cenjena tirolska gotika, predvsem pa naš barok in rokoko, ki sta viška slovenskega umetnostnega pogoja, in javni zbirki »Narodne galerije« doslej še sploh nista zastopana. »Narodna galerija« ima sicer ca. 250 olinatih slik (med njimi tudi starejša dela) in okoli 750 kosov reproduktivne grafike, akvarelov, monotijev in pastelov. — od tega pa večino še v arhivu. Tekoče leto pa je pridobila »Narodna galerija« celo serijo slik iz zapuščine velikega ljubitelja domače umetnosti pok. viteza Strahla in je na tem, da pridobi za svoje zbirke tudi domače umetnine iz »Nar. muzeja« in Ljub. knezoškof. muzeja. Iz Strahlove zbirke je pridobitelnih 90 slik predvsem iz 17. in 18. stoletja, nekaj tudi iz 19. stoletja. Mem temi slikami so lepa dela Metzingerjeva, Čebuljeva in iz Layerjeve šole, pa tudi Krenser-Schmittova, Rothmayerjeva in Potocnikova. Dalje ima »Narodna galerija« iz Strahlove zbirke 57 risb in radirank iz 18. stoletja, zlasti Krenser-Schmittovih. Iz zbirke »Narodne muzeja« in knezoškof. muzeja Ljubli. pa bi spadale v »Narodno galerijo« okoli 200 umetnin (slik in pla-

stik) iz gotične dobe in dobe baroka ter tudi iz 19. stoletja. Te umetnine je »Narodna galerija« že izbrala in gre sedaj za to, da se faktično prenese v »Narodno galerijo«, kateri so bile pred leti pod gotovimi pogoji že obljubljene v shrambo. Izmed vseh ca. 300 slik in plastik iz Strahlove zbirke ter Narodnega in knezoškof. muzeja je okoli 120—150 slik slovenskih umetnikov iz historične dobe in so reprezentativne ter sposobne za glavno zbirko »Narodne galerije«. Pridobiti bo pa tudi morala »Narodna galerija« zlasti več drugih baročnih slik Metzingerjevih, Čebuljevih, Wergantovih in Jelovškovih, dalje Pernhartovih in drugih. Z vsem tem umetnostnim gradivom bi se dalo aranžirati 11—12 dvoran in pa prostor nad stopniščem. Tako bi bila ustvarjena »odlaga« za slovensko historično umetnostno galerijo, ki je po pravih ciljih »Narodne galerije« in ena največjih slovenskih kulturnih nalog sploh. To zbirko pa bi morali pozneje tekom let še kompletirati z znatnim številom slov. umetnin, ki se nahajajo izven slovenskega ozemlja v tujih rokah.

Ce se posreči ustvariti v bližnji prihodnosti »Narodni galerije« vsaj podlago za slov. histor. galerijo, bo to veliko kulturno dejanje. »Narodna galerija« pa bo rabila tekoče leto mnogo stotisočev, da bo mogla izvršiti zgornaj navedeni letošnji svoj program. Če se galerija izpopolni le z 150—180 slikami razen z nekaj starejšimi plastiki, tako da bo štela cela glavna javna zbirka okoli 300 slik brez kipov in grafik in materiala, ki bo ostal začasno v arhivu, bo treba tudi nekaj prezidav sedanjih prostorov, vse stare slike pa bo treba restavrirati in opremiti z novimi dragimi okvirji. Če bo samo za to delo zadostoval znesek 400 tisoč dinarjev, je vprašanje, nad 100 vlog na občine, denarne zavode in druge faktorje je razposlala »Narodna galerija« prošnje, da bi ji nakazali večje zneske. Uspeh teh vlog je dosedaj primeroma majhen. Moral bi se pa vsak posamezni Slovenec zavedati, da je dolžan podpreti »Narodno galerijo« v Ljubljani. Doslej sta dva zasebna ustanovitelja, ki sta pred par leti prispevala po 100.000 dinarjev, ostala osamljena. Naj bi ta velikonočni glas vzbudil med nami novo zanimanje za slovensko umetnostno galerijo in pripravil tudi vsaj nekaj premožnih Slovencev do tega, da bi postali ustanovitelji »Narodne galerije« v Ljubljani.

Št. Ilj v Slov. goricah

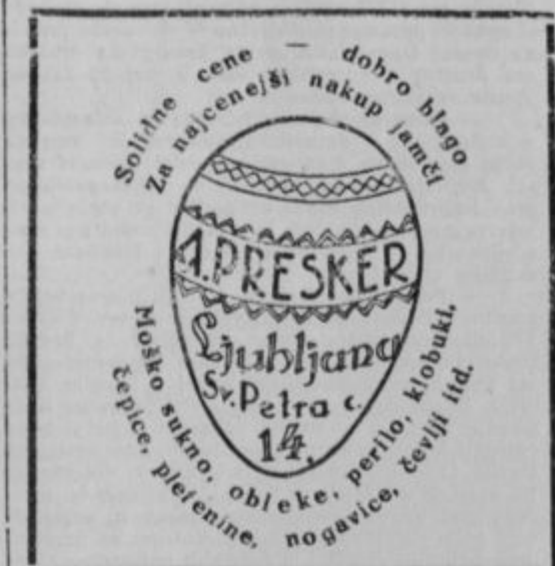
Na praznik Marijinega Oznanenja, dne 25. 3. se je tukaj slovesno blagoslovila nova dekliška zastava. Cerkevni govor je imel nekdanji št. Iljski kaplan, profesor P. Živartnik, iz Maribora, ki je tudi zastavo blagoslovil. Zastava stane 8800 Din in je delo trdke »Ecclesia« v Ljubljani. — Apostolstvo mož in fantov je priredilo od Cvetne nedelje do velikega četrtka za svoje žlane duhovne vaje. Duhovne vaje je vodil superijor celjskih lazaristov, g. konzistorijalni svetnik Alojzij Pohar. — Vinogradniško delo se je začelo Rez je že precej končana in je trta dobro dozorela. Upanje je, da bo zopet dobro vinsko leto. Pa kaj to pomaga, če ne moremo vina nikamor prodati. Vse vino letnika 1981 še leži v kleteh. Je izredno dobro, pa nima nobene cene. Samo v naši fari je priglasenih 26 vinotočev. Nekateri so že začeli. Sami bomo morali vino fipiti v našo tolesno, moralčno in gospodarsko pogubo. — Tudi tovarna za lepenke na Sladkem vrhu ne dela s polnim obratom, nima naročil, blaga in lesa pa v izobilju. — Kakor smo zvedeli se občina Ceršak brani združitve z drugimi občinami v fari. Če je to pametno, je pa drugo vprašanje. Ravno občina Ceršak ima tako malo dohodkov, in sama ne bo mogla izhajati. Zato pa delajo že zdaj dolgove in ubogi ljudje bodo plačevali, da bo groza. Le združeni z drugimi občinami bi si Cirberžani lahko pomagali. Večni prepripi bi se tudi nehali. Pa kaj bi takim ljudem govorili, ko so pa preveč pametni. Hočejo na vsak način ostati na kmetih. V ljudski prid?

Ruše

Vesele in blagoslovljene velikonočne praznike želijo vsem ruškim čitateljem in prijateljem »Slovenca« ruški dopisniki in raznašalci »Slovenca«. Ziveli!

Vesela novica. Po prazniških začne tovarna za dušik zopet obratovati v vseh oddelkih, četudi v zmanjšanem obsegu. Zadnje tedne je bil živahen promet z različni gnojili; prodalo se je veliko blaga. Zopet bo začel ruški spekele, ki se je hladil cela dva meseca, lomilci karbidnih grud bodo zopet peli svojo turbošno pesem, delavci pa bodo hiteli z veselimi obrazi zopet na svoja mesta.

Kdo je mrlič? Pretekli ponedeljek je delavec našel v gozdu nad Hlebičevim domom v Smolniku že popolnoma strohnela človeka; pod glavo je imel napolnjen nahrbtnik, obločen je bil v lepo črno obleko; meso je že davno razpadlo, ostalo je samo še okostje. Na tleh je ležal nabasan samokres, zraven samokresa pa zabojček z 32 patronami. V nahrbtniku je imel obleko in zapiske; toda vse je že bilo strohnelo in je razpadlo, če je kdo košček vzel v roke. Okoliščine kažejo, da se je mož sam ustrelil in sicer že pred več meseci. V zapisu se je moglo čitati samo nekaj imen, lastnikov žag v Pušavi. Mogoče, da je bil pokojnik lesotrtec ali nakupovalec lesnih izdelkov

Belokrajnski hotiček

Pri nas v Belokrajinah ne poznamo ne butare na Cvetno nedeljo, ne kolača o Veliki noči in tudi pihrov ne znamo sekati. Kaj bi rekel kakšen pastir, če bi prišel z Gorenjskega k nam. Bi mislil, da ni Velike noči. — Namesto butare Cvetno nedeljo imamo le »lešeni žegene«. Malo povitih šibic z bršljanom v roki kakor pahlijača, a nosijo le zenske, ne moški. — Pa kako more Velika noč mimiti brez kolača? Imamo ga, pa na zentovanju; ime mu je »vrtanec«. Torej je tudi vrtan, kakor se Gorenjci ves post šalijo, kam bodo šli po sveder za vrtanje kolača. Kolskeve dobrote same si pa tudi ne damo vzeti o Veliki noči; imamo zato »nadeve«, višje gori za Kolpo proti Osilnici »nadavane« imenovano: svinjski žleodec napolnjen z najraznovrstnejšimi dobrotami, tako da »kranjske kolače« dobroda oddtehta. Namesto pihre sekati, gremo pa v zidance pipe odpirat in vince pokušat. Imamo tudi po svoje poskrbljeno za velikonočne veselje.

Cerklje

Eden izmed dopisnikov (imamo jih namreč več) bo šel po Veliki noči na počitnice. Šel bo zato, ker pravijo, da je preveč odkritosrčen in korajžen. — Naj mirno spi, kar je še naprijetnejše! Vaa Boršt, ki leži ob Krki in ima svoja posestva na drugi strani Krke, že leta in leta prosi za most preko Krke. Kot se kaže, bodo sedaj le dosegli svoj cilj, kajti bil je že tamkaj inženjer, ki je prevzel delo načrta in proračuna za 80 m dolge brv (most bo samo za pešhojo) žez Krko. Da bi le bilo kmalu!

Konfekcija „Elite“ priporoča, da si ogledate brezobvezno bogato zalogo damskih in moških plaščev ter oblek.

Ljubljana Prešernova ul. 7-9

Ko se bo regulirala Ljubljana

Carinarnica in tlakovanje - Izjava podžupana Jarca

Ljubljana, 3. aprila.

Med vsakovrstnimi in številnimi odločitvami osebno, ki odločajo v našem javnem življenju, je ljubljanski podžupan g. prof. Evgen Jarc, ki ima pri nas precej redko lastnost, namreč, da pravilno ocenjuje pomen časopisa in da je časnikarjem naklonjen. Za velikonočne praznike je g. podžupan naklonil ljubljanskim časnikarjem lep prir. namreč tak, da jim je podal daljšo in avtorizirano izjavo o dveh najvažnejših sedanjih ljubljanskih problemih, to je o regulaciji Ljubljane in o zgradbi carinarnice. O teh dveh problemih je posebno »Slovenec« sproti obveščal svoje bralce.

G. podžupan je dal časnikarjem naslednja pojasnila:

V državnem proračunu za leto 1960-61. sta določena dva milijona dinarjev državnega prispevka za regulacijo Ljubljane. K temu dvema milijonoma pristoje še druge dogovorjene prispevke, to je dva milijona letnega prispevka ljubljanske mestne občine, en milijon banovinskega prispevka in en milijon vodne zadrage za Barje. Skupaj zneso to šest milijonov. Na podlagi druge licitacije so se dela za regulacijo Ljubljane, predvidena v tem proračunu, oddala tvrdki inž. Dukič za ceno 4.135.000 Din. Ostalo je še razpoložljivih 1.865.000 dinarjev. Za ta znesek je bil pripravljen poseben projekt. Projekt za to diferencirano vsoto ni bil pravočasno sprejet.

Prav zaradi tega je bil predložen banski upravi trojni projekt v proračunskem znesku 1.500.000 dinarjev. Ta projekt je banška uprava odobrila. Od tega zneska odpade na državo odpadajoči znesek po 500.000 Din (dosežen pri prihranitvi zaradi znižanih stroškov pri licitaciji). Ta znesek bi bil sicer zapadel, bil pa je dne 30. marca tega leta še pravočasno rešen. Tako bo možno s tem zneskom poleg prvotnega programa izvršiti še ostale obsežne zidove do bodoče glavne zatvornice pod šentpeterskim mostom.

Kakor je sedaj predvideno, se bodo letošnja gradbena dela izvršila po naslednjem programu:

Zgrajena bo začasna zatvornica na Prulah. Ta zatvornica se prične graditi po praznikih in bo do srede junija dograjena.

Franciškanovo tromostovje, ki se je sedaj že pričelo graditi, bo v delu hitro napredovalo. Do srede maja bodo dograjeni vsi štirje oporniki. Do tedaj bo zabetoniran tudi prvi most, ki bo povsem dograjen do srede junija. Do konca julija bo gotovo dograjen tudi drugi (spodnji) most. Vsa kam-

noseška dela pa bodo dovršena do konca meseca avgusta. Stranišče pri tem mostu ostane še zaenkrat in bo posebej podprto. Med tem pa bo mesto zgradilo stranišče na obeh straneh trimostovja.

Oporni zidovi nižje mostu sv. Petra do bodoče glavne zatvornice se lahko takoj prične. Pri sv. Jakobu pa prične s delom pri tem, kar še ni v vodi, drugo pa sredi maja, ko bo gotova oporna stena zatvornice.

Mali Graben pričnemo lahko regulirati takoj po praznikih. Delo bo pri tem lažje, ker se more pričeti hkrati na več točkah.

Končna regulacija Gradašnice pa bo možna šele, ko bo možno vodo povsem izpustiti. Če ne bo izrednih zaprek, bodo ta dela do oktobra izvršena.

V letošnjem drž. proračunu za leto 1961-62. je določen za regulacijo Ljubljane poldrug milijon dinarjev. Dosedanje izkušnje kažejo, da je možno za ta znesek izvršiti dela, ki so bila v prvotnem proračunu določena z znatno višjimi zneski. To je z zneski nad 6 milijoni dinarjev. Ni še gotovo, ali se prične delo najprej s pozabljanimi struge ali z glavno zatvornico pod šentpeterskim mostom. Vsekakor je možno, da se dosedanja prispevki države in drugih čim hitreje uporabijo do prihodnje pomladi in da zaradi prihranka doseženega pri licitacijah, morejo dela napredovati za eno tretjino.

Carinarnica.

Po Ljubljani so bile razširjene govorice, da je zadeva z gradnjo carinarnice propadla. Te govorice ne drže. Dosedaj je bila odobrena pridobitev zasebnega in železniškega zemljišča. To je veljalo 1.350.000 Din. Za gradnjo carinskih objektov, ki so bili proračunani na 9.140.000 Din. je Stavbna družba pri drugi licitaciji ponudila dela za 1.900.000 dinarjev nižjo ponudbo. Ta licitacija še ni odobrena, ker še ni bil definitivno angažiran pri Hipotekarni banki ta znesek iz posojila, definitivno dovoljenega mestni občini Ljubljani v znesku 10 milijonov 400.000 Din. To je bilo med tem izvršeno in ni sedaj nobene ovire, da ne bi bila ta licitacija odobrena. Z gradnjo pa pričnemo v najkrajšem času.

Medtem je bil gradbenemu uradu tudi predložen tehnični elaborat za instalacijo vodovoda, plina, elektrike, za notranjo opremo in za preureditev železniških objektov, vse v skupnem znesku 2.100.000 Din. Ta elaborat je že odobren od gradbenega ministrstva in se bo licitacija izvršila po posameznih skupinah še v kratkem.

Tlakovanje

Za polaganje tlaka na Vilharjevi, Šmartinski in Masarykovi cesti je ponudila »Ljubljanska gradbena družba« mnogo nižjo — za 560.000 Din manj — od proračunane zneska 1.700.000 Din. Za dobavo drobnih in regularnih granitnih kock je tvrdka Lenarčič zahtevala 190.000 Din manj od proračunane zneska 6.250.000 Din. Obe ti dve licitaciji sta bili sicer razveljavljeni, vendar so bili napravljeni koraki, da bi ministrstvo za finance izpremenilo svoje stališče, ki ga je v negativnem smislu zavzelo do obeh licitacij. Zato je še možno, da bosta tudi ti dve licitaciji odobreni.

Za tlakovanje Resljeve, Celovške, Gosposvet-ske in Bleiweisove ceste je bila že izvršena licitacija. Ta pa ni imela uspeha, dasi se je neka tvrdka ponudila, da bi popustila od proračunanih 7.975.000 dinarjev za 1.900.000 Din. Ta licitacija se bo morala ponoviti pod novimi tehničnimi in družini pogoji. Mestna občina postopa v tem slučaju previdno, ker gre za nov način tlakovanja, ki pri nas še ni dovolj preizkušen.

Vsekakor se bo pri vseh licitacijah skupaj, zlasti še z ozirom na to, da je med tem Hipotekarna banka znižala svojo obrestno mero na 8%, dosegel tolikšen prihranek, da bodo omogočena še nadaljnja tlakovalna dela. Predvsem prideta tu v poštev Dunajska in Tržaška cesta, pa tudi druge.

G. podžupan je zaključil svoja izvajanja s tem:

»Zdi se mi povsem neupravičeno in deplasi-rano, da meče polena mestni občini pod noge ravno Zveza industrijcev, ki je kot taka na dobavi su-rovin za ta dela zelo zainteresirana. Saj bodo ta dela zahtevala mnogo cementa, kamna, železa (za železo-beton) itd. Ta okrožnica, ki meče mestni občini po-lena pod noge, je zelo nasprotna programu, na ka-terega se je vedno zavzemala zbornica za TOI. To pa še celo s proračunskimi številkami — ki ne držijo. Zveza industrijcev s tem vara javnost. Uver-jen sem, da se velik del članov Zveze industrijcev s takim nastopom ne strinja — saj gre 50 do 60% vseh teh izdatkov za delavske mezde, ta denar pa zopet kumulira v gospodarstvu. Tako navajam, da je v industriji kamna zaposlenih nad 500 delavcev s 1500 družinami. Menim torej, da tako razdiralno delo v gradbeni akciji mestne občine Ljubljanske, ki se krije iz kladravskega fonda in ljubljanskih davkoplačevalcev, prav nič ne zadene, da se taka razdiralna akcija sama po sebi sodi.«

Najstarejša Slovenka

103 let stara Jerica Jelen

Nov. Bistrica, 2. aprila.

Malo jih je, ki bi se mogli pohvaliti, da so doživeli eno stoletje. Pri nas imamo ženo, ki je doživela 103 leta in je razmeroma še vedno krepka. 103 leta človeškega življenja pomeni, doživljati zgodovino Evrope izza ponapoleonske dobe do danes. To se pravi doživeti popolno spremembo v vsem javnem in zasebnem življenju; to se pravi doživljati in preživeti štiri

človeške rodove. To je starost, ki je dana človeku v blagoslov. In pri tem je zanimivo, da vsi tisti starci in starke, ki o njih beremo, da so doživeli 90 ali 100 let, niso nikdar uživali bogastev, dobro obloženih miz, ampak so navadno živeli ob drobtinah, trpljenju, trudu in znoju. In vendar so — morda prav zaradi tega — preživeli vse, ki so živeli v bogastvu in razkošju.

V slovenjebistriški ubožnici živi 103 leta stara Jerica Jelen, roj. Kušar, ki jo pač lahko imenujemo najstarejša Slovenka. Te dni sem jo obiskal iz prijaznosti me je spremljal občinski odbornik in ubožni oškrbnik g. Karol Pristovnik. Vstopila sva v hišo. Po ličnem dolgem hodniku so razvrščene sobice po številkah. Na koncu hodnika je sobica št. 6. Vanjo sva stopila na obisk Najstarejša mamica Slovenije je sedela na postelji.

Sivolasa žena naju je ljubeznivo pogledala: »Bog daj, Bog daj, gospoda. Vprašali ste me, kako mi gre. Drugače mi gre čisto dobro. Ljudje me imajo radi, ko toliko skrbe za me. Kar si želim vse dobim. Samo noge, noge me bole. Bila sem povožena.«

Revica je bila res povožena pred dvema mesecema pri tukajšnji samostanski cerkvi, kjer je ovinek tako oster, da ni mogla videti voznika. Prišla je pod sani. Le kriknila je, na nogi je dobila 10 cm dolgo rano. A kljub svoji visoki starosti 103 let, je sama vstala in šla do bližnje hiše.

»Bo že boljše mamica. Sedaj pridejo solnčni dnevi, pa boste zopet lahko hodili. In zopet boste lahko pukali perje. Povejte mi, ali imate morda kak dokumente o svoji starosti?« Te besede pa ni razumela.

»Mislim, če imate kako knjižico ali bukvico?«

»O tisto pa, če gospoda tako zanima, pa pokažem.« In je vstala, kakor, da bi ji bilo 60 let. Med tem je prišla, kakor vsak dan, od Stigercje gde. Pepca Kapunova preobvezovat starki ranjeno nogo. Jaz pa sem pregledal knjigo in ugotovil, da je Jerica rojena 18. februarja 1829 v Vrhovljah v Slovenski Bistrici, pristojna pa v Laporje.

»No mamica, kdaj ste se pa omožili?«

»Že dolgo je od tega gospod, to je bilo 24. februarja leta 1868. Vzela sva se z Mihaelom Jelenom. Poročal pa naju je takratni kaplan g. Franc Valter. Bila sva srečna. Bog nama je dal dva otroke. Stefan je bil izučen krojač, pa je že rajši. Gregorček je bil umrl še kot otrok. Mož, ki je bil prej viničar, je opustil ta poklic in postal cestar. Pri delu na cesti pa se je ponesrečil in je oslepel, ter po štirih letih umrl. Vidite, tako sem ostala sama na svetu brez sorodnikov.«

»Ali se še kaj spominjate, kako je bilo takrat na svetu, ko ste bili še čisto mladi?«

»Takrat je bilo še vse bolj lušno. Današnja mladina ni več tako luštna, kakor smo bili mi. Tedaj so ravno začeli zidati železnico. Tudi jaz hodila delat na progo. Ker so pa takrat bili pri delu večinoma Italijani, ki nam Slovenkam niso dali miru, sem službo pustila in šla služiti na kmete.«

»No, zdaj pa še povejte, ali bi kaj radi?« Malo se je nasmehnila: »Denar bi že rada imela, a še ljubše mi je zdravje.« Ko sem ji povedal, da jo homo dali v »Slovenca«, je dodala: »Povejte, da želim vsem, ki bodo čitali »Slovenca« vesle velikonočne praznike.« Lepo smo se poslovili. Stisnil sem ji zmučeno koščeno roko, pa se je od srca nasmejala: »Oh, gospod, kako imate toplo roko.«

Svojo stoletnico je praznovala žena 13. februarja 1929. Za slovesnost je leno poskrbel velikaletna Stigercjeva hiša. Na okrašenem vozu so 100 letno jubilejno prepeljali v mestno cerkev, kjer se je ob 9 zanjio brala sveta maša. Po božji službi so ji v okusno okrašenih družinskih sobi Stigercjevi, poleg več povabljenih gostov, priredili lep obed in bogato obdaritev. Stigercjeva hiša jo tudi sicer že več let nod-pira in oskrbuje. Priključna starka je kljub svoji visoki starosti razmeroma še čvrsta in vedno kaj dela. Seveda lažja opravila. Tudi čita še brez očal. Bog jo živi!

Vinska trta na grobu

Litija, 31. marca.

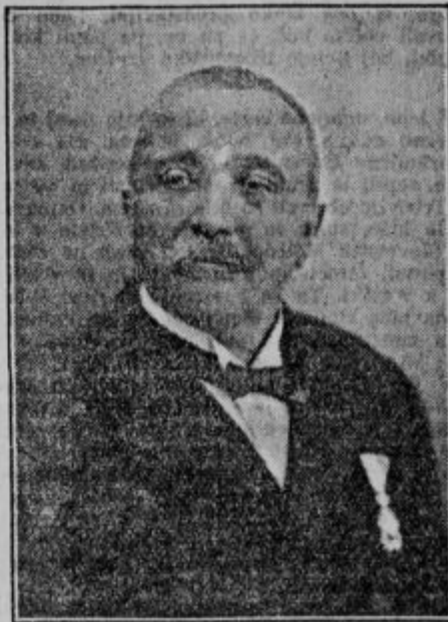
Pred letom dni je umrl v ljubljanski bolnišnici nadpoštar Franc Kolbe, ki je do leta služboval v Litiji. 73 letni mož je nekoč svojim prijateljem med stalnim omizjem pri družbi smehljaje povedal, da se smrti ne boji, da bi si pa želel, ko bo umrl, na grobu najlepšo rožo, ki daje najzlahtnejši sad, zlasti vinsko trto. Prijatelji so mu svečano obljubili. Kmalu nato je Kolbe umrl.

Preteklo nedeljo so se litijski prijatelji pokojnika pripeljali na ljubljansko pokopališče sv. Križa, kjer počiva stari litijski »Postfrancelj«, in so vsadili v črno rušo vinsko trto. Poleg tega so grob okrasili s prvim pomladanskim cvetjem. Z govorom, kratko molitvijo ter nagrobno pesmijo so prijatelji zaključili to prijateljsko slovesnost.

Tako je sedaj na ljubljanskem pokopališču vsajena v grob prva vinska trta.

Ravnatelj Jakob Furlan 70 letnik

Polovica predvojnje Ljubljane pozna našega g. jubilara. Rodil se je 6. aprila 1891 v selu Kanjendolu v županiji Crni vrh, sedaj Montenero d'Istria. Šolal se je doma, v Idriji in v Ljubljani. Služboval je 44 let v Ljubljani, in sicer 39 let na I. in 5 let kot upravitelj na VI. mestni deški šoli. S svojo znano pridnostjo, vestnostjo, jekleno vztrajnostjo in z lepim zgledom povsod, posebno še v cerkvi je jako koristil svojim učencem in njihovim

staršem. Koliko najodličnejših mož je bilo v njegovih spretnih rokah! V šoli ni poznal nikdar nikakršne politike in nobenega stanu, vse je enako ljubil. Sovražil pa je najbolj lenobo, trmoglavost in laž. Lastniki teh slabosti so imeli pri jubilaru hude čase, kajti on ni prejel odnehal, da jim je to odpravil. Nekateri so bili takrat nejevoljni, a danes so mu hvaležni. Svojim kolegom je bil dober prijatelj. Gospodov katehetom je bil dober zavezanik, ker jim je v svojem razredu jako olajševal njihovo težko delo. Starejši in srednji obrtniki tudi prav dobro poznajo svojega nekdanjega, dohrega učitelja, ki jih je na obrtni nadaljevalni šoli v realki in na I. mestni deški šoli do svetovne vojne leto za letom najuspešneje učil njim potrebnih predmetov.

V najhujših nemškutarskih časih je bil odločen narodnjak. Z rajnkim ravnateljem Andrejem Praprotnikom je bil v vseh tedanjih učiteljskih društvih kot tajnik ali odbornik, zato ju je »Lai-bacher Schulzeitung« iz sovraštva imenovala »Leh-rer der Barfüßler«.

Jubilant je še danes zdrav in tako krepak, da mu je zabava prav mnogokrat iti po iz mesta na Smarno goro in nazaj.

Hvaležni učenci mu želimo, da bi to lahko delal še prav mnogo let. Bog Vas živi!

Pot pravilno mislečega vod k nam za nakup kolesa. Po najnižjih cenah prvovrstne znamke:

„Dürrkopp“
„Waffenrad“
„Torpedo“

TEHNIK JOSIP BANJAI

Ljubljana, Miholjska cesta 20
Palača Ohroz urada

Oton Detela

Dne 31. marca t. l. je bil razrešen službe referenta Komisije za agrarne operacije g. Oton Detela, vlad. svetnik v pok., kateri je vrnil to službo kot banovinski honorarni namestnik. G. Detela se je že kot okrajni glavar v Radovljici od l. 1902. zelo zanimal za zboljšanje planin tega okraja. To njegovo delovanje in Radovljici je tudi privedlo bivše c. kr. poljedelsko ministrstvo na Dunaju, da mu je poverilo mesto referenta komisije za agrarne operacije v Ljubljani. Na to mesto je bil imenovan 31. decembra 1908. t. j. v času, ko so agrarne operacije začele poleg delitve skupnih zemljišč s smotrenim delom za regulacijo in melioracijo skupnih pašnikov in planin. Za njegov uspešen trud za napredek kmetijskih občin so ga številne občine radovljskega okraja (Boh. Srednja vas, Gorje, Bela peč, Mošnjice, Ovshe itd.) imenovala za častnega občana.

Posle referenta za agrarne operacije je vrnil s praviim umevanjem in veliko ljubeznivostjo. Kot praktičen kmetovalec je z lahkoto reševal vsa gospodarska vprašanja, kar ga je še prav posebej usposobil za to mesto. Sodeloval je pri izdelavi številnih deželnih agrarnih zakonov v letih 1900. do 1912.

Vladni svetnik Detela je bil vedno skromen in prijazen, vsled česar in pa zaradi njegovih bogatih izkušenj v kmetijstvu so ga kmetički posestniki vedno visoko cenili. Podrejeni uradniki so v njem videli pravičnega šefa in starejšega tovariša in ga vsled tega ohranjali in trajno hvaležnem spominu. G. Detela je po več kot 22 letih izročil posle referenta komisije za agrarne operacije nasledniku g. dr. Miroslavu Lukanu, vel. županu v pok.

Detela je sedaj predsednik Kmetijske družbe v Ljubljani. Njegovo javno delovanje je v zadnjem času našlo dvakrat priznanje na najvišjem mestu s podelitvijo reda sv. Save in Jugoslovanske krone.

Toa etno in desinfekcijsko sredstvo

SANOFORM

za dame iz elue »Chemotechnica« Ljubljana. Mestni trg 10 (na dvorcu v ul. v. v. A. & M. Skarbine)

Birmovanje v ljubljanski škofiji l. 1931

Dekanija ljubljanske okolice:

St. Vid nad Ljubljano na velikonočni ponedeljek, 6. aprila;

Ig v torek, 14. aprila;
Žolo v sredo, 15. aprila;
Želumlje v četrtek, 16. aprila;
Žudnik v petek, 17. aprila;
Žostro v soboto, 18. aprila;
Devica Marija v Polju v nedeljo, 19. aprila;
St. Jakob ob Savi v ponedeljek, 20. aprila;
Črnuče v torek, 21. aprila;
Ježica v sredo, 22. aprila;
Šmartin pod Smarno goro v četrtek, 23. aprila;
Sora v petek, 24. aprila;
Preska, v soboto, 25. aprila;
Brezovica v nedeljo, 26. septembra;
Dobrova v ponedeljek, 21. septembra;
Sv. Katarina v torek, 22. septembra;
Polhov gradec v sredo, 23. septembra;
Tomšelj v nedeljo, 4. oktobra.

Dekanija Loka:

Črni vrh nad Polhovim gradcem v četrtek, 24. septembra.

Dekanija Vrhnika:

Vrhnika v nedeljo, 26. aprila;
Borovnica v ponedeljek, 27. aprila;
Presejce v torek, 28. aprila;
Rakitna v sredo, 29. aprila;
Bevke v četrtek, 30. aprila;
Horjul v petek, 1. maja;
St. Jošt v soboto, 2. maja;
Podlipa v nedeljo, 3. maja;
Sv. Trije Kralji na Vrhu v ponedeljek, 4. maja;
Rovte v torek, 5. maja;
Zaplana v sredo, 6. maja;
Dolenji Logatec v četrtek, 7. maja;
Gorenji Logatec v petek, 8. maja;
Hotedrsica v soboto, 9. maja.

Dekanija Cerklje:

Planina v nedeljo, 10. maja;
Unec v ponedeljek, 11. maja;
Begunje v torek, 12. maja;
Cerklje v sredo in četrtek, 13. in 14. maja;
Grabovo v petek, 15. maja;
Ravno polje v soboto, 16. maja;
Stari trg pri Ložu v nedeljo, 17. maja;
Bloke v ponedeljek, 18. maja;
Sv. Trojica v torek, 19. maja;
Sv. Vid v sredo, 20. maja;

Dekanija Kamnik:

Domžale v nedeljo, 7. junija;
Mengeš v ponedeljek, 8. junija;
Dob v torek, 9. junija;
Rova v sredo, 10. junija;
Komec v četrtek, 11. junija;
Miranje v petek, 12. junija;
Gozd v soboto, 13. junija;
Mekinj v nedeljo, 14. junija;
Nevlj v ponedeljek, 15. junija;
Sela v torek, 16. junija;
Šmartin v Tuhinju v sredo, 17. junija;
Zgornji Tuhinj v četrtek, 18. junija;
Spitalič v petek, 19. junija;
Motnik v soboto, 20. junija;
Komenda v nedeljo, 21. junija;
Tunice v ponedeljek, 22. junija;
Vranja peč v torek, 23. junija;
Vodice v sredo, 24. junija;
Kamnik v nedeljo, 13. septembra.

Ljubljana

Kaj bo danes

Vstajenje v stolnici se obhaja danes popoldne. Ob 4 slovesne velikonočne jutranjice, nato (okrog pol petih) procesija v sledečem redu: rdeče bandero, stolna Vincencijeva konferenca, moški, stolne kongregacije. Belo bandero, ženska s prižganimi svečami. Vojaška godba, 1. četa vojske. Akademiki, zastopstva uradov: mestni magistrat in svetovalci, trgovska zbornica, poštni uradniki, finančni uradniki, gimnazije, sodni uradniki, univerza. — Duhovščina z Najsvetjšim. — Ban in pomočnik bana, divizionar, banska uprava, častniški zbor, 2. četa vojske. — Po procesiji zahvalna pesem in blagoslov. — Procesija se vrši le ob lepem vremenu. — Stanovalec Pred škofijo in na mestnem trgu se naprošajo, da razsvetli okna na cesto. Drama: zaprta. Opera: zaprta.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Hočevar, Celovška c. 34, Lj. VII. in mr. Ustar, Sv. Petra c. 78.

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

Kaj bo v nedeljo?

V stolnici jutri ob pol desetih slavnostna škofova pridiga, ob 10 pontifikalna škofova sv. maša, po maši papežev blagoslov. — Popoldne ob 14.30 procesija s svetim Rešnjim Telesom k sv. Jožetu. Stanovalec hšv, mimo katerih bo šla procesija, prosimo, da razsvetli okna na cesto.

Drama: »Življenje je lepo«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Opera: Ob 15: »Dijak prosjak«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. — Ob 20: »Snežurka«. Premijera izven.

Ljudski kino Glince: Ob 4 popoldne: »Hajdukinja s črne reke«. Ob 6 in 8: »Ploč ljubeznice«.

Nočno službo imata lekarne: mr. Sušnik, Kongresni trg 12; mr. Hočevar, Celovška c. 34, Lj. VII. in mr. Ustar, Sv. Petra c. 78.

Kaj bo v ponedeljek?

Drama: Ob 15: »Trije vaški svetniki«. — Ob 20: »Življenje je lepo«.

Opera: »Luiza«.

Ljudski kino Glince: Ob 4 in 6: »Hajdukinja s črne reke«. Ob 8: »Ploč ljubeznice«.

Nočno službo imata lekarne: mr. Sušnik, Kongresni trg 12; mr. Hočevar, Celovška c. 34, Lj. VII. in mr. Ustar, Sv. Petra c. 78.

○ Zagrebški tehnik v Ljubljani. Kakor smo že poročali, je prispela v sredo popoldne s popoldanskim brzovlakom iz Maribora skupina tehnikov zagrebske fakultete. Izlet zagrebških tehnikov v Slovenijo je imel namen, da se spoznajo z našo slovensko industrijo. Tako so si ogledali v Celju veliko tovarno za pločevinarstvo posodo Westenova, v Mariboru tovarno mila »Zlatorog«, nadalje velikansko električno hidrocentrale na Fali in rudnika v Mežici in Crni. Tehnike, ki so se pripeljali v Ljubljano pod vodstvom profesorja zagrebske tehnične fakultete ing. Ludvika Sorta, so sprejeli na kolodvoru naši tehnik. Kveber je gostom na čast priredil elektrotehnični klub ljubljanske tehnične fakultete v »Kazini« intimen pozdravni večer. Večrno so si ogledali v Ljubljani tovarno »Samarnus«, papirnico v Večah in radio postavo na Dotzlah. Ogledali so si tudi našo tehnično fakulteto, zlasti elektrotehnični inštitut in laboratorij za tehnično mehaniko, ki služi v prvi vrsti preizkušnjam materiala. Večrno jutraj pa so se odpeljali v Trbovlje, kjer so si ogledali še rudnik, nakar so se vrnili v Zagreb. Izletniki so bili vsi elektrotehnik in strojniki in so stanovali v akademskem kolegiju. Iz Ljubljane so odnesli najboljše vtise in mnogo prijateljskih spominov.

Plašči, kostumi, obleke

iz tveeda, angl. volnenega blaga etc., najnovejši modeli po ugodnih cenah

P. Magdić
Ljubljana

Oglejte si in prepričajte se!

○ Brezposelnim kanalcem za Veliko noč. Za brezposelne kanale je poslala uredništvu dobrotne 100 Din z željo, naj jih uredništvu razdeli mednje. Ker je manjkala še malenkost do vsote, za katero bi lahko dobili vsi na velikonočno nedeljo najboljšo kasho in večerjo v ljudski kuhinji, je prišlo na pomoč član uredništva »Slovenec«. Tako bodo brezposelnim, od katerih pa so nekateri na svojo veliko radost že dobili delo, lahko obedovali na praznik zopet enkrat malo bolje. Neznani dobrotnici se brezdomci najprisrčneje zahvaljujejo in ji kličejo: »Bog Vam povrni«.

○ Železniškim upokojencem! Umrli je naš član Matija Škrinjar, upokojenec drž. železnice. Pogreb bo danes ob 2 popoldne iz hiše žalosti na Mestnem trgu št. 9. Železniški soupokojenci v ljudno družbo, da se pogreba polnoštevilno udeležijo — Vabimo železniških upokojencev za dravsko bavo v Ljubljani.

Znana oblika škatl e ter modro-bela-rdeča varstvena znamka jamčijo za nepotrjenost

Aspirin
tablet

○ Vse posetnike koncerta gospe Pavle Lovštorne, ki se bo vršil v sredo, dne 8. t. m., v Filharmonični dvorani, opozarjamo, da se bo dobilo v predprodaji tiskano besedilo vseh samospevov, ki jih izvajata na koncertu gospe Pavle Lovštorne in njena hčerka gđ. Majda Lovštorova. Vstopnice so po nekoliko nižanih cenah v predprodaji v Matični knjižarni.

○ Pevsko društvo Mokranjac iz Skopljaja pride v Ljubljano in ko koncertiralo pri nas dne 13. aprila t. l. Vse podrobnosti javimo pravočasno.

○ Dobava službene obleke. Mestno načelstvo v Ljubljani razpisuje dobavo blaga in podloge za 50 službenih oblek, 17 zimskih sukenj, 16 pelerin in 62 službenih čepic. Poleg tega razpisuje tudi izdelavo te službene obleke. Ponudbe z vzorci blaga je predložiti do vstetega 20. aprila 1961 mestnemu ekonomatu, kjer se dobijo tudi vse potrebne informacije, t. j. dobavni pogoji in na ogled vzorci blaga, kakršnega bi želelo mestno načelstvo.

○ Podporno društvo za služkinje priredi popoldanski izlet na velikonočni ponedeljek 6. aprila v Crnogrob pri Škofji Loki. Odhod ob pol 3 z glavnega kolodvora, peljemo se do postaje Zabnica. — Pridite vse služkinje, da se naučimo svežega zraka. — Predsednica.

○ Materinski večer v zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece se vrši v sredo, dne 8. aprila 1961 točno ob 8 zvečer. Vstop prost. Govori prof. dr. Ozvald Karel o temi: »Matere in hčere«.

○ Ukraden pes. Razen koles, sukenj in drugih predmetov so se tatovi sedaj vrgli tudi na pse. Že več lastnikov psov se je pritožilo zadnje čase, da so njihovi psi zginili. Te dni je neznan tat ukradel z dvorišča mestne klavnice štiri tedne starega psa, kraškega ovčarja, sive in kodraste dlake s temnejšo glavo. Verjetno je, da je nekje v bližini mesta ali v mestu samem kakšna tajna pasja mesnica, kjer pride lujejo iz ukradenih psov pristne svinjske klobase in salame. Drugače si ni mogoče razlagati pogostih tatvin psov.

○ Unionska klet prodaja za praznike prav dobroga haložana strankam na dom po 12 Din liter.

○ Srajce, sportne in modne, kravate in nogavice, v krasni izbiri in najceneje pri šterk nasl. Karinski, Stari trg 18.

○ Damsko perilo, moderne bluze, torbice, flor, nogavice in rokavice, najboljše cene pri šterk nasl. Karinski, Stari trg 18.

Neveste!

Poročne obleke in vse modne potrebščine si nabavite pri

P. Magdić
Ljubljana

Nagrobne spomenike

v najmodernejših oblikah Vam nudi najceneje kamn seško in katarsko podjetje

FRANJO KUNOVAR, pokopališče Sv. Križ, Ljubljana

Detajlna trgovina čevljev »pri Pollaku«

Durajska cesta 23,

je dne 1. marca t. l. razglasila, da podeli odjemalcem za veliko noč 400 nagrad. Vključno se obveščajo cenj. odjemalci, da so nagradni ti-le kuponi:

Po 200 Din številke:

3087	3128	3127	3162	3163	3207	3342	3370	4418
4208	3750	3608	3441	3552	3685	3705	3501	3937
3258	3096	3053	3271	4451	3221	4507	3293	4455
4473	3349	3307	4462	3284	4503	3363	4499	3257
3171	4486	3241	4477	4502	4488	3380	4513	3416
4266	3935	4327	3777	3664				

Po 100 Din:

4536	4116	4547	4494	4099	4138	4605	4784	4727
4543	3593	3139	3197	3308	3223	3240	3142	2964
4624	4698	3753	3822	3789	3881	3870	3858	3721
3694	3539	4453	4481	4545	4474	3133	4549	3509
4483	3457	3422	4527	3466	4570	4572	3410	3344
3389	3393	4509	4461	3410				

Po 50 Din:

4524	4114	4491	4186	3672	3581	3491	3837	3909
4476	4307	3096	3199	3108	3375	3091	3221	3377
3407	3419	3683	3444	3678	4073	3700	3558	3560
3702	3640	4303	4272	3861	3912	3786	3761	3638
4248	3765	4602	4639	4169	4702	4594	4765	4506
4787	4595	4754	4701	4597	3489	4533	4497	4485
4526	4535	4538	4478	4531	4541	4542	4471	4468
4748	4744	4628	4720	4625	4151	4646	4711	4724
4642	4781	4621	4664	4732	4778	4617	4638	4633
4774	4630	4708	4681	4705	4600	4677	4613	4728
4585	4657	4511	4519	4689	4790	4523	4687	4739

Zeleni kuponi, reparature: po 10 Din:

2882	2964	2921	2952	3276	3007	3035	3273	3340
3121	3329	3016	2957	3027	2919	3103	3003	2958
3272	3322	3193	3315	3046	2893	3303	3205	3194
2343	3231	3013	2882	4328	3008	4326	3178	3156
3024	2961	4320	3134	2687	4315	3115	4310	2959
3177	2953	3040	3300	2987	2754	3297	2995	2954
2975	2918	3291	2980	2936	3286	2956	3280	5427
4521	4533	4537	4550	4726	4680	3440	3329	3322
3315	3303	4343	4338	4726	4301	4310	4315	4320
3300	3297	3291	4550	4726	4665			

Nagrade se dele v »detajlni prodaji« dne 8. aprila od 12 do 6 popoldne proti predložitvi omenjenih kuponov.

Na pisemno dostavljene kupone se odpošlje denar po pošti.

Vodstvo se cenj. odjemalcem nadalje udano priporoča!

Maribor

ODLIKOVANJA ŽUPANOV IN DRUGIH ZASLUŽNIH MOZ MARIBORSKE OKOLICE.

Maribor, 3. aprila.

Okrajni načelnik dr. Ivanc Marko je danes v sejni dvorani okrajnega načelnika izročil kraljevske odlikovanj številnim zaslužnim možem in županom iz mariborske okolice. Odlikovani so bili z redom sv. Save V.: Ofkerl Miroslav, župan, Selnica ob Muri; Cep Ivan, župan, Vosek pri Sv. Marjeti; Trojner Ivan, župan, Sv. Jakob v Slovenskih gor.; Rošker Anton, veleposestnik, Sv. Jakob v Slov. gor.; Danko Miha, župan, Vukovski dol pri Jarenini; Kranjc Leopold, posestnik, Sv. Peter pri Mariboru; Fažmon Nikolaj, posestnik, Spod. Duplek; Leber Ivan, župan, Gor. Sv. Kungota; Serbinek Ivan, član banskega sveta, Vertiček pri Svecini; Marko Ivan, posestnik, Gor. Sv. Kungota; Gselman Josip, upravitelj veleposelstva, Racarjev dvor pri Mariboru; Vračko Franc, župan in lesotilec, Jelovec pri Kamr nici; Z. Jugoslovanske krono V. vrste je bil odlikovan Janžekovič Ivan, veleposestnik in član okraj. cestnega odbora v Košakih. Z lato kolajno za državljanske zasluge: Medvešek Martin, železničar, Maribor; Valentin Jakob, posestnik, Dragučova pri Sv. Marjeti in Vilčnik Franc, veleposestnik, Zgor. Duplek.

○ Letošnji mariborski »jogrie«. Na veliki četrtki je prevzvišeni vladika dr. Karlin izvršil sveti obred umivanja nog pri sledečih dvanašterih starčkih: Jakob Mahajnc, 92 let star; Gottfried Deutscher, 84 let; Martin Osojnik, 84 let; Jožef Šerbel, 81 let; Jožef Štefančič, 80 let; Jakob Škofič, 80 let; Janez Karmel, 78 let; Jurij Gorjup, 78 let; Stefan Feigl, 70 let; Janez Drevenc, 70 let; Alojzij Deutscher, 67 let in Franc Gselman, 64 let. Skupna starost znaša 928 let.

○ Grobovi. Umrli so: Marija Scherbaum, soproga znanega mariborskega veleindustrijalca dr. F. Scherbauma, stara 44 let. Danes prepeljejo njene zemске ostanke v Maribor in bo pogreb v ponedeljek ob 16 iz kapele na mestnem pokopališču v Pobrežju. Njeno smrt bodo zlasti bridko občutili reveži, ki jim je pokojnica bila blaga podpornica. — V Maistrovi 2 je umrl inženir Herman Reiser, star 50 let. Pogreb danes ob 16. — Matilda Katschler, soproga poslovskega, stara 48 let, stanujoča Ob jarku 2. Pogreb bo danes ob pol 11 na mestno pokopališče v Pobrežju. Rajnikin bodi ohranjen blag spomin, težko prizadetim rodbinam naše najgloblje sožalje.

○ V vseh zadevah, ki se tičejo oglasov, inštoratov in naročnine za »Slovenec« in »Slovenski list« se lahko obrnete na upravo na Koroški cesti št. 1, pa tudi v podružnico na Aleksandrovi cesti 6.

○ Konkurz je napovedan o imovini tvrdke »Mariborska konzervna«, tvornice za konzerviranje rib, sočivja itd., Miklošičeva 6. Aktivna znašajo 171.865,95 Din, pasiva pa 427.346,78 Din.

○ Presvetna knjižnica. Danes posluje omenjena knjižnica na Aleksandrovi 6 od 8—12 in od 14 do 17.

○ Mariborski astronomi in zvezdoslovni prijatelji so se v obilnem številu zbrali v četrtki zvečer na Piramidi, da opazujejo lunin mrk. Ob tej priliki se je spričo velikega zanimanja za zvezdoslovje v Mariboru sprožila misel ustanovitve posebnega zvezdoslovnega kluba v Mariboru. Hvalevredno iniciativo tople pozdravljamo.

○ Podirati so pričeli hiše trgovca Antona Macuna v spodnjem delu Gosposke ulice. Je to eno izmed starih poslopj, ki so prestala strahovit požar v 16. stoletju, ko je bil takratni Maribor ves v plamenih. Sedaj se bo omenjeno poslopje preuredilo in prenovilo, razen tega se bo nadzidalo sedanji stavbi še eno nadstropje, kjer se bo pridobilo lepo stanovanje razen tega še primerni ordinacijski prostor. Več v oglasnem delu pod »V namj«.

○ Koroška cesta 99... Kakor znano, je ravno radi omenjene hiše šla dolgoletna pravda med pokojnim generalom Stramlitschem in strojevodjo I. Valeskijem. Posledica je bila, da je Valeskij, potem ko mu je zblaznela žena, usmrtil generala Stramlitscha s tem, da je oddal proti njemu štiri strele. Omenjeno hišo je sedaj kupil Valeskijev brat Simon Valeskij, po poklicu zdraviliški ravnatelj za 85.000 Din.

○ Pekovski proces. Proti ostalim pekomo, ki niso bili navzoči pri obravnavi proti osumnim mariborskim pekomo, se bo v kratkem razpisala razprava. Za razpravo je opaziti živahno zanimanje.

○ Mojster Jakopič predava. Koncem tega meseca prispe v Maribor naš častitljivi mojster slikar R. Jakopič iz Ljubljane. Predaval bo o modernih smereh v slikarstvu in sicer na povabilo mariborske Ljudske univerze.

○ Naša mariborska izdaja izide na velikonočni ponedeljek zvečer. Dobila se bo v Atoriji, Veliki kavarni, Centralu, pri Orlu in Jadranu.

○ Izkopavanje temeljev za gradnjo treh trinadstropnih hiš ob Strossmajerjevi, Orožnovi in Gospejni ulici prav lepo napreduje. Pod streho bodo vsa tri stanovanjska poslopja tako, da se bodo stranke lahko vselile že jeseni.

○ Palača banovinske hranilnice bosta gradili združeni stavbni podjetji inž. Jelenec in Šajmer ter mestni stavbenik I. Živic. K tozadevnemu poročilu v četrtkovi številki dodajemo, da bodo gradbeni stroški šli najbrže preko 1.500.000 Din.

○ Hrastniški rudarji v Mariboru. Danes pridejo v Maribor rudarji iz Hrastnika in okolice; pobirali bodo po hišah in pred cerkvami za hrastniško cerkev Kristusa Kralja. Sledimo zgledu Ljubljane!

○ Kongres železničarskih sportnih edinic. V začetku maja t. l. bo v Mariboru kongres vseh železničarskih sportnih družen in družen iz naše države. Tukajšnji železničar jim pripravljajo svečan sprejem. Ob tej priliki bodo železničarji iz posameznih mest naše države preizkusili svoje moči. Tekme bodo združene s kongresom, na katerem se bo skušala ustvariti nekaka skupnost in vzajemnost med posameznimi močmi.

○ SSK Maraton. Lahkotletska sekcija. V ponedeljek ob 20 na Ljubičevem trening za vse tekače. — V torek ob 20 istotam sestanek lahkotletske sekcije. Razgovor o lahkotletskem tečaju in teku za Schelov pokal.

○ Veliko penezov. V preteklem mesecu so znašali dohodki pri mariborski glavni carinarnici 12.356.379,12 Din in sicer za uvoženo blago 12.326.064,87 Din, za izvoženo blago pa 30.314,25 dinarjev.

○ Obrtno gibanje. V marcu je izdala mestna obrtna oblast 24 novih obrtnih pravic, izbrisala pa 39.

○ Pocenji meso. Danes popoldne od 8 naprej se bo na stojnici za oporečno meso pri mestni klavnici prodalo 150 kg teletine po 10 dinarjev kilogram. Prodaja največ 1 kg za osebo.

○ Velikonočni sport. K že objavljenemu dodajamo: Rapidovci se pomerijo jutri v Varaždinu, na Velikonočni ponedeljek pa s tukajšnjimi Svobodaši.

○ Za tri bedne družine je daroval neimovan mariborski duhovnik 100 Din. Prav prišrna hvala!

○ Monstre proces pred velikim senatom. Prihodnji teden se bo vršila pred mariborskim senatom petorice razprava proti Vincencu Bezjaku, Francu Klemensbergerju, Alojziju Golobu in Dominiku Jamerniku. Vsi štirje se obtožujejo, da so 7. septembra 1926 na okrutne način usmrtili finančnega pripravnika Janka Resnika in sicer na ta način, da ga je Klemensberger držal za usta, Bezjak ga zabadal z nožem ali drugim predmetom, Jamernik pa držal, da se ni mogel braniti. Omenjena četvorka je že sedela pred poroto, pa je bila oproščena oktobra 1927. Pozneje so navedeni večkrat pravili drugim, da so izvršili umor, pa je lansko leto bilo radi tega proti četvorki uvedeno ponovno postopanje. Razprava bo trajala preokoli dva dni in je k razpravi povabljenih okoli 100 priž iz celega obsejnega ozemlja. Obtožnica opisuje na izčrpen način dogodke na 22 straneh.

○ Nova trgovina živil, Lesjak. Gosposka 11, nudi svežo in prazno kavo, čaj, kakao, riž, olje po najnižjih cenah. Se priporoča za obisk.

Slovenigradec

Velikonočno razpoloženje nič ne moti znanja za koncert, ki se vrši na belo nedeljo v Dravogradu v prostijši cerkvi in kjer se izvaja oratorij »Vnebovzelec« v proslavo 80 letnice P. H. Sattnerja. Ta oratorij se je izvajal v Mariboru letos dvakrat pri polni Unionski dvorani, v Ljubljani, kakor tudi v Celju, kjer je zmanjkalo prostora do 200 vstopnic. Pravočasno si oskrbite vstopnice! Dobijo se v predprodaji v tržnici Jurij Primus v Dravogradu.

Dnevna kronika

Koledar

Sobota, 4. aprila: Velika sobota. Izidor Sev., škof, cerkveni učenik.
Nedelja, 5. aprila: Velika noč. Vatajenje Gospodovo. Vincencij (Vinko), spoznavalec; Irena, devica mučenica.
Ponedeljek, 6. aprila: Veliki ponedeljek, Sikat I. papež.
Torek, 7. aprila: Herman Jožef, spoznavalec; Hegerip.

Znatne stavbne prihranke

dosežete, če vam izvrši načrte, proračune in nadzorstvo Tehnični biro »Tehna« Ljubljana, Mestni trg št. 25 I.

Novi grobovi

† Zlatomašnik Jamnik Valentin, duhovni svetnik, župnik v pokopju je včeraj umrl v Stari Loki. Rajni je bil rojen v Stari Loki 3. junija 1849, v mašnika je bil posvečen 30. julija 1872. Potem je bil 4 leta kaplan v Selcih nad Škofjo Loko, 2 leti v Moravčah, nato pa župnik v Sorici 25 let, v Selcih nad Kamnikom pa od leta 1903 do ukojitve. Pogreb pokojnega bo danes, 4. aprila ob pol 11 v Stari Loki.

Ilustrirana mesečna revija. Celoletna naročnina 100 Din, polletna 50 Din, posamezne številke po 10 Din — v vseh trafikah in knjigarnah!

„ILUSTRACIJA“

Zahtevajte od uprave številko na ogled! Zahtevajte »Ilustracijo« v vseh javnih lokalih! Uprava revije »Ilustracija«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

Osebnosti

— 50 letnice svojega rojstva je obhajala to dni gđ. Minka Odlašec, zaslužna voditeljica gospodinjstev. Doselej je po raznih krajih Slovenije z velikim uspehom vodila že 37 gospodinjstev. Gospodinjstvo voditeljice želimo, da bi jo Bog ohranil zdravo in čisto, da bi še dolgo vrsto let z enakim uspehom izobraževala slovenska dekleta v gospodinjstvu.

— Novi podporočniki. Dne 1. aprila so bili z ukazom Nj. Vel. kralja imenovani za podporočnike golenci intendantne akademije v Belgradu. Ob tej priliki so se vršila lepa slovesnost. Zastopnik Nj. Vel. kralja armijski general Stojanović je izročil najboljšemu golencu srebrno sabjo. Med novimi podporočniki so Slovenci: Salvaor Roblek, Janjo Mazi, Zdravko Pulko, Milan Šproč, Anton Troha, Bruno Čeh in Dušan Jolič.

Pazite na naš današnji oglaš jugočeška.

Ostale vesti

— Priznani slovenski narodni pesmi. Na okrožni pevski prireditvi, ki bo 19. t. m. v Kamniku, bodo nastopili sledeči zbori: Dob (24 pevcev), Domžalsko pevsko društvo »Domžale« (23), Homec (31), Kamnik (19), Lira (17), Solidarnost (18), Mengeš (14), Združeni pevski zbori Norvace (82), Nevje (15), Radomlje (39), Stranje (18) ter Lunjci (14). Skupno torej 323 pevki in pevcev. Izvajale se bodo skupno in posamezno izključno le slovenske narodne pesmi. Opozorjamo na ta koncert in prosimo vsa društva v kamniškem okraju, naj na ta dan opuste vsako prireditev.

— Vsem, ki so nam poslali za dr. Zalaznikovo v knjigah ali v denarju, sporočamo, da smo na veliki četrtki na njen naslov poslali denarni znesek 2000 Din (potom banke), na veliki petek pa prav tja odposlali zaboj knjig. Vse prijatelje mišljenja pa prosimo, naj še nadalje podpirajo našo misijonarko. — Misijonska pisarna v Ljubljani, Semeniška ulica 2.

— Potovanje v Belgijo. V cilju poseta velike izložbe v Bruslju, ki se bo vršila ta mesec, društvo »Putnike« organizira veliko eksterkurzijo v Bruselj preko Pariza. Program potovanja predvideva posest Pariza, zadrževanje 2 dni v Bruslju, Ostende, Genu, Anversu in Liègeu. Pri povratku bodo posetili izletniški za en dan München, kjer si bodo ogledali muzej in razne zanimivosti. Eksterkurzija bo trajala 17 dni. Odhod iz Belgrada je določen za 16. april in povratek za 2. maj. Potovanje bo izvedeno pod nadzorstvom strokovnjakov in organizirani bodo sprejemi na čast izletnikom od razstavnega odbora v Bruslju in od naših poslanstev v Parizu in Bruslju. Celokupni stroški za potovanje znašajo 6800 Din, v katerih se razume bivanje v prvostopskih hotelih, vožnja II. razr. brzovlaka in ostalo. Ta cena se računa od državne meje Jesenice in nazaj do državne meje. Natančne podatke daje društvo »Putnike« v Belgradu in podružnice v Ljubljani in Zagrebu.

— Naši javnosti! Pribitižno pred dvema mesecema je objavil Akademski geografski klub, ki se je ustanovil v zimskem semestru na univerzi Kralja Aleksandra I. v Ljubljani, v slovenskih listih oglaš na našo javnost, v katerem je navedel motive, ki so privedli do ustanovitve kluba in obenem nakratko podčrtal njegov pomen in namen. V tem oglašju se je klub obrnil na našo slovensko javnost s prošnjo, naj podpre njegovo akcijo za izvedbo eksterkurzijskega programa. Naš cilj je Francija in njeno glavno mesto, kjer se bo prav v času, ko se bo vršila naša eksterkurzija, vršil mednarodni geografski kongres. Klub se tem potom najiskrenejše zahvaljuje vsem onim redkim dobrotnikom, ki so dosedaj podprli njegovo akcijo, vsem tistim, ki so spoznali položaj revnega slovenskega akademika, ki so pravilno ocenili pomen te znanstvene eksterkurzije in ki so s podporo jasno izrazili svoje simpatije do najbolj kulturnega naroda sveta, do

naše zavezniške države Francije. Odbor kluba si je dovolil objaviti ta drugi oglaš v upanju, da bo pri svoji nadaljnji akciji našel več razumevanja od strani naše javnosti. — Odbor akademskega geografskega kluba.

— Ribarski kongres sklilje koncem meseca aprila Ribarsko društvo v Ljubljani in povabi na ta sestanek vse ribarske organizacije v dravski banovini. Kongres se bo vršil v Bohinjski Bistrici. Na dnevnem redu sestanka bodo razprave o raznih strokovnih vprašanjih in predavanja odličnih ribarskih strokovnjakov. Po zborovanju bo skupen ogled banovinskega ribjega vališča, ki ga vzorno upravlja šum. svet. g. inž. Rojce. Ogled vališča je g. ban dr. Marušič že dovolil. Ribarsko društvo v Ljubljani bo skušalo za udeležence kongresa izposlovati pri železniški upravi 50% popust pri vožnji. Prijave za ta kongres sprejema že sedaj Ribarsko društvo v Ljubljani.

— Nove kolekcije smotk. Uprava državnih monopolov bo dala v promet še pred velikonočnimi prazniki novo kolekcijo 22 smotk naših najboljših vrst za skupno ceno 100 Din. Kolekcije pridejo najprej v promet v Zagrebu, Belgiju, Ljubljani, na Sušaku, v Splitu in Dubrovniku, šele pozneje, ko se bodo izgotovile v večjih količinah pa tudi v ostalih mestih in krajih. Razen tega so v prometu kolekcije naših najboljših vrst cigaret po 44 in 22 kosov v cedrovinastih škatljah. Ker so te kolekcije luksuzne, so prekrasno prigodno darilo za kadilce, obenem pa so primerne za reprezentanco v pisarnah, trgovinah in podjetjih.

— Razpis službe gradbenega inženjerja. Opozorjamo ponovno na razpis službe gradbenega inženjerja pri mestni občini ljubljanski, ki je bil objavljen v našem listu z dne 27. marca 1931, št. 70. — Kmetijsko-gospodinjstva šola v Kranju p. i. redi za ona dekleta, ki bi se rada v kratkem času naučila najpotrebnejših gospodinjstvenih del, dvomesečni gospodinjstveni tečaj (od 1. maja do 30. junija). Teoretični in praktični pouk (kuhanje, šivanje, prirobovanje perila, ročna dela itd.) vodijo šolske sestre iz Maribora. Oskrbovalnina znaša mesečno 500 Din. Natančnejša pojasnila daje zavod Marjančič v Kranju.

— Nove šmarnice za leto 1931. Pozdravljena Kraljica. 32 šmarničnih govorov, ki jih je govoril lansko leto v stolnici v Ljubljani znani naš pridigar dr. Josip Jerše. Cena vezani knjigi je 45 Din. Vsako šmarnično berilo je primerno znokroženo in ga pojasnjuje vsebinski prilagojen vzgled. Naj bi glas te prelepe antilone »Pozdravljena Kraljica« letošnji majnik zvel po dragi slovenski domovini do zadnje vasi, do zadnje kočice, kjer za Marijo bi bilo slovenska sreča. Naj bo letošnji majnik mesec našega notranjega prerodenja, katerega bomo najlažje dosegli po priprotni naše matinske Kraljice.

— »Ilustracija«, št. 4. je pravkar izšla s sedmimi vsebinami: Velika noč (Peter Kojančič), — Jugoslovanska Sveta (V. B.), — Prvi slovenski film (J. H.), — Iz Amerike, — Boh žudež, maskevanje Velikega Pana, idila poštnega voza (Boris Orel), — Pogled v razvojno zgodovino vrne umetnosti (Ing. C. Jeglič), — Vseca in njene zlate rože (B. Magajna), — Ana Pavlova (Franc Bajd), — Gospoda Glembojevi v Nar. gledališču (R. A.), — Gostovanje Japoncev v Ljubljani, — Iz podzemeljske Ljubljane (J. H.), — Izložbena okna, — Iz delavnice arheologa v Južni Srbiji (B. Saria), — Prosvetno delo v Kamniku, — Za našo gospodinjstvo, — II. kulturnična razstava v Ljubljani, — Naši otroci, — Obrat dneva, — Senzacija nad senzacijo, — Zvezde Yussufa Khana, Roman (F. Heller), — Prva pomladna pesem, — Aleluja (Joža Likovič), — Iz družbe, — Moda: Novi klobuki, Zenska moda, — Pomladanska in poletna moda za moške, — Razstava Matije Jame, — Naslovna slika: M. Bambič; Za procesijo (akvarel v več barvah), — Celotna naročnina 100 Din, posamezne številke po 10 Din posode. — Uprava revije »Ilustracija«, Ljubljana, Kopitarjeva 6/I.

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deca nudi v na večji izbiri turška J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

— Krapinske toplice. Redna kopalska sezona se pričena s 16. aprilom, vendar se pa že sedaj o prazničnih nudi gostom prilika za kopanje. Kurjenje sobe in hrana v otvo ženeh restavracijah preskrbljeno. V predsezoni do 16. junija in v sezoni od 1. septembra siane 20nevno bivanje s kompletno oskrbo 128) Din; v tem dobi uživajo gostje 25% znižanje drž. nameštenci in vpoenenci pa 50% znižanje cen za kopeli in stanovanje. Vsa pojasnila daje kopalska uprava, kateri se mora javiti prihod na poslaa Zabok.

— Apotekar Mr. Bokor Fere iz Kaposvare nam javlja, da je prevzel za vso Madžarsko generalno zastopstvo kri čistilnega »Planinka« zdravilnega čaja, katerega proizvaja lekarnar Mr. L. Bahovec v Ljubljani. Uspeh, da se izvaža ta naš nacionalni produkt sedaj tudi v Madžarsko, je deloma tudi odziv na novo ustanovljeno madžarsko-jugoslovansko trgovsko zbornico. Pozdravljamo napredek v vrsti naših novih, domačih eksportnih proizvodov. (Op. ured.)

— Krojci tečaj k oja'em, šiviljam, nešiviljam 13. aprila. Revnejšim ceneje. Krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19.

Radi prementne obrti so ugodno prodaja več inventarja

mize, stoli, kompletne postelje, nočne omarije, umivalniki, omre za obkolo in več drugega pohištva, vse v dobrem stanju. Ročn. t. n. naj si ogledajo v gostilni Trbove, Trbovje II.

— Velika noč na našem k-ljiž-om trgu je prinesla dvojne najlepših lepih knjigi: Finžgar: Pod svojo'im solncem (v dveh zvezkih) in Iv. Canak: Zbrani spisi 12. zv. Knjige so v prekrasni vezavi in vas vabijo, da napravite z njimi sebi in svojim prijateljem največje veselje. Dobite jih še danes dopoldne pri Novi Založbi v Ljubljani.

— Hra-tilni in posojilni konzorcij v Ljubljani odda za 1. avgust t. l. v svoji stavbi v Gajevi ulici v Ljubljani 12 tribošnih rodbinskih stanovanj z vsemi pritliklinami in 10 samih sob z vsemi pritliklinami. Reflektanti naj vložijo svoje ponudbe z navedbo plačilne možnosti, višine najemnine pri razpisovalcu, Aleksandrova c. 5/I do 15. t. m.

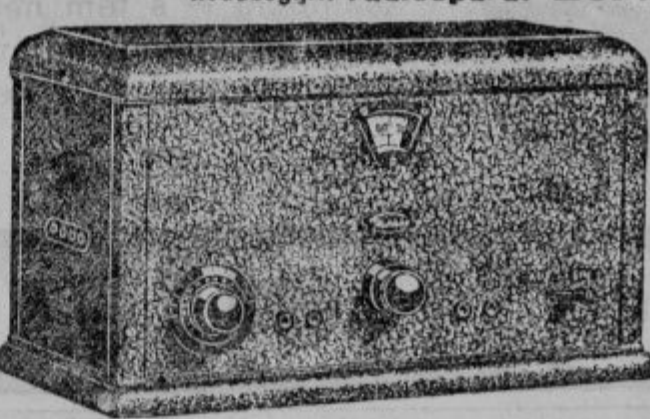
— Sadjarji! Zahtevajte vedro le o čim! Arborin, znamko, ki je zakrto zaščitenal »Chemotechna«, družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10. — Zdravilišče Rogaske Slatine razpisuje v najemodajo zdraviliško restavracijo in kavarno. Ponudbe naj se glase na oba obrata skupno ali vsakega od obeh posebej in jih je vložiti do 15. aprila t. l. pri ravnatelstvu zdravilišča, kjer se dobe podrobnejša pojasnila.

— Napredek medicinske vede v boju proti glavobolu. V dobi aeroplanov in radia z velikimi

Vesela Velika noč

naide izraza v sporedih vseh oddajnih postaj. Slavnostni koncerti, vesele pesmi, najlepše opere se vrste večer za večerom. Uživajte jih tudi vi! Nabavite si v ta namen nedosegljivi radioparale

RADIONE

Znamka »Radione« pomeni:

največjo preciznost v izdelavi,

naiboljši material sestavnih delov,

najznejša in najtežja konstrukcija

Zahlevajte takoj ponudbo za aparate »Radione«

RADIO LJUBLJANA & Miklošičeva cesta 5

Naši zastopni kl: Maribor: podružnica na Tržič: Franc Schwickert
 Aleksandrovi cesti št. 44 Slov. Javornik: Ivan Jelen
 Vrhnik: Peter Habič Hrasnik: Ivan Guček
 Kranj: Schilling & Co. Sarajevo: Lyra, R ko Elsner

koraki napreduje tudi medicinska. Epohalna odkritja na polju notranje sekrecije, serologije, bakteriologije in rentgenologije zjamčujejo napredek zdraviljenja. Veda o vitaminih je dovela do tega da so odstranjene prehrane in rasti. Vkljub temu napreduku muči prekoslej glavobol človeštvo. 40% glavobola povz. oči slaba prebava, lenost črev ali asprtie. Klinike in zdravniški priporočajo proti temu male Artin-dražeje. Zadoščata 2 dražeja za milo normalno izpraznjenje.

— Viro, zanesljivo pristno štajersko, toči edine delikatesne trgovine Sotelske, Gradišče, Gregorčičeva ulica

— Gum-klinika Gorščič, Dunajska cesta št. 9, popravila z najmodernejšimi stroji pnevmatike, galose, snežne čevlje in podobno.

KLOBUKE

samo zadnje pomladanske novosti v barvah in oblikah ter razne športne klobuke in čepice nudi bogato za člena

— Mirko Bogataj, Ljubljana, Stari trg št. 14

Cene zmerno Solidna postrežba
 Sprejemajo se popravila

— Kopališče Gleichenbe g na avstr. Štajerskem se zaradi svojega milega enakomernega podnebja in sloviti zdravilnih vrelcev priporoča proti kataram, boleznim srca, astmi in raznim posledicam hripe. Zdravilišče je najmoderneje urejeno in nudi gostom vse, kar potrebuje bolnik ali rekonvalescent za svoje zdravje in razvedrio.

— Neopustne aprilске šale z nepristnimi dolaskimi čeki. Od nepoznane osebe iz Amerike prihajajo že nekaj let okrog 1. aprila na voljeni na razne privatnike, urade in karitative ustanove iz misljeni dolarski čeki v zelo visokih zneskih od 10 do 50.000 dolarjev. Prejemniki teh čekov so razvedeni v zmoto in mnogi o teh ne dvomijo o njihovi pristnosti. Naslovniki čekov dobe hkrati tudi obvestilo, da se je treba dne 1. aprila osebno zglasiti pri nekem denarnem zavodu v Ljubljani, češ, da bo le ta ček izplačal. Iz podpisa in iz besedila na čeku je vsakomur, ki razume angleščino, sicer takoj jasno, da gre pri tem za neumestno ariško šalo v zelo neprimerni obliki. Mnogi pridejo s temi čeki v Ljubljano in so seveda zelo razočarani, ko se jim pove, da so ti čeki nepristni in seveda brez vsake vrednosti. Najbolj neprijetno je to, da nekateri s tem utrpe celo škodo, ker morajo plačati vožnjo v Ljubljano in so tako v tem oziru oskudovani. Dasiiravno se je že do sedaj vsestransko poizvedovalo, vendar ni uspelo izslediti krivca, ki si na tako rafiniran način dovoljuje zavajati v zmoto osebe brez vsakega stvarnega povoda. Tudi sedaj se nadaljuje poizvedovanje in je pričakovati, da bo povzročitelj izsleden ter da ga doleti zaslužena kazen.

Zoboz ravnik Med. univ. dr. Herman Martin Žalec 26

naznanja tem potom, da ordinira tudi za bolniško blagajno

— Braziljska kavna politika je s sistematičnim omejevanjem izvora cene kave skoraj celo desetletje umetno držala na višini. Vsak kdor ima opravka s kavo, ve, koliko škodo so radi tega trpele dežele, katere konzumi ajo kavo. Po strokovnjakih računih je plačanih Braziliji v teku 10 let za kavo približno 100 milijard dinarjev več, kot je to pri sedanjih cenah potrebno. Izredna rentabilnost sajena kave je povzročila nepričakovan porast produkcije. Na ta način in tudi kot posledica nekaj prav posebnih obilnih žetev so se nakopičile v notranjosti Brazilije ogromne zaloge kave, tako da je končno zmanjkalo sredstev za kreditiranje. To je povzročilo leta 1929 polom tako zvane valorizacije kave. V temni zvezi z njim je izbruhnila leta 1930 v Braziliji revolucija. Posledica tega je bil padec cene braziljske kave za več kot 50%. S tem je zopet vzpostavljena razumna relacija cene med braziljsko kavo in med kvalitativno znatno vrednejšo kavo iz Centralne Amerike in Indije. V veliko večji meri kot doslej je koncentrirala sedaj Brazilija na propagando svoje kave. V vseh državah z znatnejšim konzumom kave se nahajajo zastopniki braziljskih interesov, ki delajo reklamo v svrhu povečanja konzuma braziljske kave. Kar se tiče te braziljske reklame, se je v njeni današnji obliki na more sprejeti brez odpora. Tako hvalijo braziljsko kavo splošno, da je »najboljša na svetu«, nedosežne arome, v vsakem pogledu popolna« itd. Tudi se trdi, da se pije kavo samo zaradi kofeina, da (brez vsake omejitve) uživanje kave ni škodljivo in da niso reaniti razlogi, ki se navajajo v prilog kave brez kofeina. Dejstvo je, da nekateri ljudje ne morejo prenašati navadne kave samo zaradi kofeina. Sem spada cela vojska nervoznih, trpečih na srcu, ledocud in ledicah, med

njimi so ljudje z visokim krvnim pritiskom in s popnenjem žil ter pred vsem tudi otroci. Za vse njih je kava brez kofeina prava potreba. Vsak objektivno sodeč človek bo to brez nadaljnjega potrdil.

— Radioaktivno kopališče Radio-Therma, Laško, je edino zdravilišče, ki je skozi celo leto odprto. Sezona od 15. junija do 31. avgusta. V predsezoni znatno znižane cene. Ugodne železniške zvezke. Radioterma ni izvori z 38.5 stopinj Celzija. Kopeli v bazenu in kabinah. Solčne in zračne kopeli. Krasni izprehodi in izleti v okolico. Univ. prof. dr. Fr. Buhanovič je konstatiral visoko radioaktivnost termalne vode, ki uspešno zdravi reumatizem, bolezni sklepov, živčne bolezni, ženske bolezni, arteriosklerozo in slabokrvnost.

Gripe in bolezni od prehlada

se osvobodite hitro in sigurno s pomočjo nekoliko Togal tablet. Ako se vzame o pravočasno, poavi bolezni takoj ponehajo. Neškodljive za želodec, srce in ostale organe. En poizkus leži v Vašem lastnem interesu, a zahtevajte samo Togal. Nič ni boljsega. Dobi se v vseh lekarnah.

— Lepotično grmičje, ciprce, borovce, smrečke, visoke in nizke vrtnice prilagojene itd. priporoča Ant. Bajec, Ljubljana, Fižanska cesta 34, vrtnarstvo tel. 3242, cvetličarna tel. 3222.

— Opozorjamo na današnji oglaš staroznane tvrdke M. Berdaj, Maribor. Trg svobode.

— Sanatorij v Mariboru. Gosposka ulica 49, telefon 2358. Lastnik in vodja primarij dr. Černič, specialist za kirurgijo. Sanatorij je najmoderneje urejen za operacije in opravljen z zdravilnimi aparati: višinskimi solncem za obsevanje ran, kostnih in sklepnih vnetij; tonizatorjem za elektriziranje po poškodbah in ohlapelosti čreves; diatermijo za električno pregrevanje in elektr. izžiganje; žarnico »halas« za reumatizma in druga boleča vnetja; »enterocleanerjem« za notranje črevesne kopeli pri zapeki, napihovanju in za splošni telesni podvig. Dnevna oskrba: I. razr. 120 Din, II. razr. 80 Din, III. razr. 60 Din.

— Za osveženje krvi pijte »kozi nekaj dni vsak dan zjutraj čašo naravne »Franz-Josef« grenčice! Po mnogih zdravniških predpisanih »Franz-Josef« voda urejuje delovanje črev, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroči tako splošno dober počutek in jasno glavo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in v specerijskih trgovinah.

— »Croatia« zavarovalna zadruga je imela dne 30. marca t. l. v svoji palači v Zagrebu 45. redni občni zbor, kateremu je prisostvovalo lepo številno zadrughni članov, zastopnikov naših domačih podjetij, društev in karitativnih ustanov. Občni zbor je počastil s svojo prisotnostjo tudi prevzvišeni škof gospod dr. Domi-iki Premuš, kateri je prišel osebno kot zastopnik Prvostolnega kaplana zagrebškega. Dalje je prisostvoval občenmu zboru tudi presvitli gospod Mgr. dr. Lovro Radičević, opat in kanonik, kateri je — kakor znano — že dalj časa član ravnateljstva »Croatie« zavarovalne zadruge. Občenmu zboru je predsedoval zadrughni predsednik g. dr. Vladimir baron Nikolič. Generalni ravnatelj zavoda g. Mihovil Nikolič je prečital poročilo o delovanju zavoda za leto 1930. Iz predložene bilance ter računa izgube in dobička je tuji v preteklem letu razviden močan razvoj in velik napredek tega najstarejšega domačega zavarovalnega zavoda. Iz poročila je razvidno, da je bila v preteklem letu dosežena vsota Din 48.761.740.49 (leta 1929 Din 46.391.033.93) na premijah in v pistojnih v elementarnem in življenjskem oddelku. Zavarovane vsote in glavnice so dosegle v obeh skupinah Din 10.045.441.165.50 (leta 1929 9.624.120.013 Din). Zadrughna aktivna znašajo Din 114.033.2.977 (leta 1929 Din 96.356.3.021). Skupne rezerve s temojno glavnico znašajo Din 76.550.46.34 (leta 1929 Din 64.605.143.01). Za škodo je bilo izplačano v lanskem letu Din 15.637.03.05, a od začetka poslovanja zadruge Din 125.28.705. Doseženi čisti dobiček za leto 1930 znaša Din 753.377.15 (leta 1 29 Din 505.087.86). Kupon št. 13 zadrughnih temelnic se izplačuje od 3. aprila dalje po 10 Din kot lanske leto. Člani so z zadovoljstvom in odobren m vzeli na znanje poročilo o delu in lepem uspehu zavoda v preteklem letu, soglasno odobrili predložene zaključne račune in razdelitev poslovnega dobička ter podelili ravnateljstvu in nadzornemu odboru absolutorij za preteklo leto. V nadzorni odbor sta bila ponovno izvoljena gg. Miroslav grof Kulmer in Nikola Čuk.

Dol pri Ljubljani

»Črnošolec«. Na velikonočni ponedeljek, dne 6. aprila ob 8. popoldne ponovi tukajšnje katol. izobraževalno društvo drame: »Črnošolec«. Prva vprizoritev je krasno uspeła, ponovitev gotovo ne bo zastajala, zato vse vjudno vabimo od blizu in daleč. V društveno dvorano so napeljali električno razsvetlilavo, ki bo vprizoritev igre gotovo dvignila.

Nadležni kašeli
 bronhialni katar
 odpravi naglo
KRESIVAL.

KRISTUSOVO JEZERO

To je bilo že davno, v srečnejših dnevih mojega življenja, a pomladi kakor sedaj...

Jasnega večera, pod nizkim solncem smo prišli od juga po Jordanski dolini h Geneza-reškemu jezeru. Vse naokrog je bilo divje in golo: dolina sama in kamenito predgorje, ki jo je na tesno obdajalo rjavkasto, puščavno predgorje z rdečkasto zlatimi madeži po obronkih, kjer so se od vročine posušile trave. Stezica se vije po dolini sredi rumenega, že dozorelega in napolposušenega ječmena. Onstran polj leži ob jezeru vasica, revne kočice iz ilovice, kjer ni nobenega drevesca. Zdi se, da je zapuščena in neobljudena. Ko smo prehodili sivkasti pesek, na katerem stojijo, smo zagledali vodno gladino prelepe zelenkaste barve. Izgubila se je v planinski daljavi, ki jo je zaključila na robu obzorja šarasta gromada Hermona. Na desno se vidi pohleven izvor, prav tu se prične Jordan. In po galilejsko mirno veseli oko z rožnatim cvetjem divjega oleandra ona planjava, ki se razprostira ob njegovih plitkih vodah...

Solnce je izginilo za hribi. Večerna luč tu jako hitro ugasne in čim ugasne, pridrvi nenadno iz hribov kratak a močan veter. Vedno bolj temno jezero je že šumelo in se vzbalovalo, ko smo odrinili v čolnu proti Tiberiadi. Naši štirje veslači so odvrgli vesla, razpeli jadra, se s hrbtom naslonili v stene čolna in polglasno zapeli nekaj otožnega a brezskrbnega. Veter se je zaletel v jadro, ga močno nagnil — in smo zdirjali v somrak proti oddaljenim, pod črno goro raztresenim lučkam Tiberiade. Dno čolna je butalo po valovih, čoln je zajemal vodo, in pena ter brizgi so nas venomer polivali od glave do pet. Zaklical sem, da bi kazalo malo speti jadro. A napolnagi, suhi, zagoreli Galilejci v okroglih kapicah iz klobučevine, ki so jim prikrivali samo teme, so le nekaj zaklicali v odgovor z lesketajočimi zobmi in očesno belino pa peli naprej. — »Že se je bilo stemnilo in Jezus še ni bil prišel k njim, morje pa se je vzdigovalo, ker je pihal močan veter... Da, da, to je bilo tu! On Sam je nekoč vdihaval ta mehak, močan, blagodišeč veter! — Eno uro pozneje smo že bili v Tiberiadi, umazani, mali in tesni, ker imajo samo eno znosno zavetišče — stari latinski samostan tik ob jezeru.

Od kraljevske Tiberiade ni seveda prav ničesar ostalo. Po večerji nas je povabil prednik na streho, odkoder se je daleč videlo v mesečini pomirjeno jezero. Govoril je nam o težkem življenju v umazanem mestecu, obupnem dolgecasu in tropski vročini. Samostan leži sredi puščave. Od Magdale se je ohranilo zgolj ime, od Kafarnauma — kup kamenja. V Tabhi stanuje komaj pet redovnikov...

Tabha je menda blizu Kafarnauma, na severni obali? — Da, da, tam, — je razrešeno in otožno odgovoril prednik, ki je prebiral svoj molek in gledal megleno Gadarinsko predgorje onstran jezera. Mesečina se je lesketala na njegovi vijoličasti nogavici in sre-

brni sponi na čevlju. Luna je sijala — visoko — visoko. Vse jezero je bilo zavito v svetlo nežno soparo. Doli po zaprašenem grmovju in kaktejah ob cesti so vroče žvenketale cikade. Tiberiada je spala. In vsa njena mrtva dežela je počivala v mrtvi tišini.

Ponoči me dolgo ni pustil zaspati kozliček, ki je žalostno meketal nekje v bližini. Skozi železno rešetko malega okenca, ki je bilo prebito v zidu kakor v ječi in skoro pod stropom, se je videlo belkasto mesečno nebo.

veselo razsvetlila obraze. Solnce je vedno bolj slepilno in vroče. Vodna gladina je utihnila. Rumeno rdečkasti vrhovi Gadarinskega predgorja odsevaajo v jezeru in spreminijo vodno ogledalo blizu obale v zlato. Veslača, — eden je mladenič, drugi — starec, pravi apostol Peter, udarjata skupno in prožno. Pod vesli, ki se obračajo v vodi, se zvijajo in potonejo v globini struge, ki so slične debelim zelenim kačam s srebrnim lesketajočim trebuhom. Veslača sta ribiča, v čolnu ležijo njune mreže...

Kristusovo vstajenje
Slika Davida in Benedetta Chirlandaja (učencev Domenica di Tomaso Bigordi, tkz. Ghirlandajo)

Moskiti so neslišno krožili po vroči, napol temni celici. Kar se tiče bolh v Tiberiadi, jih omenijo celo vodniki... A vendar sem si vsak trenotek navdušeno govoril: jaz sem v Tiberiadi!

Zgodnjega jutra smo odjadrali v Kafarnaum. Jezero ni dolgo dišalo po jutranji svežosti. Veslači so že razpeli nad čolnom beli platneni krov, in njegova srebrna senca je

»Ko je pa hodil ob Galilejskem morju, je zagledal dva brata, Simona z imenom Peter in njegovega brata Andreja, ko sta mreže metala v morje...« Ali ne bi lahko poklical tudi ta dva? — Udarita še nekolikokrat z vesli — in jih dvigneta: čoln s komaj slinim pljuskanjem priteče na breg. Stopili smo ven in se ogledali. Na obali sredi bodočega grmovja in oleandrovega rožnatega cvečja se vidijo

kupi belega kamenja in stebrovje. Prav tu so razvaline toliko poznane Kafarnaumske sinagoge, kamor je tolikokrat v stičnih soparnih dnevih zahajal On, obdan od množice, ki se je gnetla, da bi se Ga dotaknila. Tišina, solnce, lesketajoče vode. Tu je suho, vroče, radostno. Gledamo Ga v mislih, kako razglav v beli obleki gre po bregu. »Ko je pa hodil ob Galilejskem morju, je zagledal dva brata, Simona z imenom Peter in njegovega brata Andreja, ko sta mreže metala v morje; bila sta namreč ribiča. Reče jima: — Hodita za menoj, in napravil bom vaju za ribiča ljudi. — In ta dva sta takoj zapustila čoln in očeta in sta šla za njim.«

Tabha leži med Kafarnaumom in Magdalo. Zopet smo odplavali mimo nizkih klanec, pokritih z isto rjavkasto ožgano travo. Poleg Tabhe se nahaja edini živi kraj sredi te puščave. Tu priteče v jezero studenec, ki ga naznanja več evkaliptov in žito v dolinici med klanec. Črn deček pase pod evkalipti deset črnih koz z visečimi ušesi in zvončki na vratu. To je samostanska čreda. Zavetišče redovnikov se nahaja zraven na klancu in je slično mali trdnjavi: dve, tri poslopja iz neotesanega kamna so obdana z visokim zidom. Tu imajo za prednika starega Nemca, ki ima pravo nemško snažnost in red. Redkobesedno, a prijazno nas je sprejel. Bili smo izmučeni od vročine, zato nam je naklonil najbolj hladne sobe v pritličju. Gledale so na veliko kamenito teraso, na vrtec, ki se je razprostrl po obronku klancu in bil posut z debelo mivko, črtan z rahlimi sencami svetlega prozornega zelenja poprova, najnežnejših mimoz, najnežnejših srebrenkasto plavih, kakor puh lahkih vrst iglavcev. Med njimi so se dvigale dve ali tri palme, štrlele črne sence mladih cipres, cvetele vrtnice, grulile in se naslajale ob solnčni tiho divje grlice... In ko sem sam ostal na terasi, sem vzel na kameniti mizi ležeč evanجيل. Odprt je bil prav na strani, ki govori o Galilejskem morju. Zdaj je ležalo pred mojimi očmi. Čital sem o njem in istočasno gledal z njim vred svetli, neizrečno prekrasni obraz, ki tudi do sedaj ni zapustil njegove obale. Solnce je stalo v zenitu. Kakor zrak lahko zeleno jezero je kazalo vso svojo tropsko milino, se nežilo in potapljalo v poldnevni srebrenkasti luči in se izgubljalo na jugu...

Kako je tu prijazen in slahek poredkoma pihajoč, od sape v soparno meglo zavitih gor topel močni južni veter! Kako široko beži pred njim vedno bolj gosta in temna vzbalo-vana lilasta struja po zrealni gladini blizu bregov, kjer žari zlato predgorje! Kako drema-joče se sklanjajo, se priklanjajo temu blagoslovljenemu jezeru ciprese, večje poprove grmovja in z zlatim cvetjem posuti kodri žalujočih mimoz! Kako suho šustijo svetlopi-sem-ske veje palm, spomin na oni Egipt, ki je v otroški dobi obvaroval Njegovo dragoceno življenje.

Iv. Bunin

Za najboljši del

Marta, Marta, skrbi in vznemirja te mnogo stvari, a le eno je potrebno. Marija si je izvolila najboljši del, ki ji ne bo odvzet.

Marija, ali opažaš, kako je tvoja sestra Marta zopet na potu v novo skrajnost? Pravkar je še tajila svojo ženskost na zunaj in znotraj in izdajal svojo žensko dostojanstvo za skledo leče: da bi ugajalo modnemu okusu moškega. Sedaj je iz enakega razloga na tem, da izda svoje človeško dostojanstvo, svojo duhovnost na ljubo tako imenovani »ženskosti«. Pravkar so ji modni špekulanti predpisali le pisano krpo okrog ledij, sedaj ji krojijo obleko do tal, v kateri se ne bo mogla naravno gibati. Pravkar je še smela in celo morala delati izpite na srednji in visoki šoli, govoriti o javnih vprašanjih, sodelovati na kulturnem poprišču, sedaj naj zavrne in izbriše svoj delež na kulturnem razvoju zadnjih sto let, se odpove vsakemu duševnemu življenju, vsaki kulturni rasti in se zadovolji z ulogo Pepelčice v kulturnem življenju narodov

Marija: »Kdo pravi to?«

Ali ne vidiš znamenj, Marija? Tekme lepotic, ženski sportni rekordi, vlečka in stenznik v modi, krik po »ženskosti« v tisku, ki je še do včeraj brutalno krošnjaril z žensko nagoto, s sex-appealom, z vsem, kar je pomenjalo smrt ženskemu dostojanstvu. In potem ves tihi, a čim dalje jačji in sklenjeni odpor proti ženski v šoli in pridobitnih poklicih, proti ženski besedi v javnosti... Kakor žoga jim je ženska —

Marija: »Ženskost je res v nevarnosti in ženske naloge — ali so te v javnosti?«

Kakšno ženskost misliš? Žensko naivnost, priproščino? Bila je že prej velikokrat zlagana — kako bi bila danes mogoča? Ali ti je ženskost slepa ženska dobrota, ki ne vpraša po cilju in vrednosti, ki se izčrpa brez usmiljenja in mere za druge, nase pa docela pozablja. Vse se mi zdi, da je dala za to ženskost zgled tvoja sestra Marta, ki je bila zato zavržena in pograjana, ker je pozabila na najboljšo... — Pa ženske naloge, če so v javnosti. Ti misliš, da so v družini, in tudi so. So pa tudi v javnosti. Ženo potrebuje v javnosti novo gospodarstvo, potrebuje jo kultura, da ne bo tako enostranska in materialna, potrebuje jo pravičen in zmiseln socialni red, v katerem bo našla tudi sama pravo mesto, potrebuje jo v javnosti narod in domovina. Karkoli se tiče skupnosti, se tiče posredno ali neposredno tudi ženske, ki je sestavni del te skupnosti. Njeno delo mora biti zavestno, smotno, v skladu z dobrobitjo celote in zato mora razumeti, vedeti, znati mora ločiti med pravim in zmotnim, znati mora misliti, ne pa ravnati samo po čuvstvu. Tudi Bogu je treba služiti »v duhu in resnici« in ne samo po slepem čuvstvu. Božja mati je v spoznanju prečudne skrivnosti vzkliknila: »Moja duša poveljuje Gospoda in moj duh se raduje v Bogu...« In ko je v Betlehemu povila Sina in so ga prišli pastirji iz okolice molit, pripovedujoč, kaj jim je o Detetu rekel angel, je »Marija vse te besede hranila in jih premišljevala v svojem srcu.« — Duh, to je najboljši del, in kdor hoče v človeštvu premagati gmoto, golo telesnost, tudi v ženi

ne sme ubijati ali zanemarjati duha. In je res, da tudi vera potrebuje ženo v javnosti. Meh-tilda, Terezija, Katarina Sienska — pa Handel Mazzeti in Sigrid Undset poleg nešteti drugih so pričje. Slednjič pa: Kako naj žena vzgaja otroke za življenje, kako naj jim svetuje, kako naj jih sploh razume, če ničesar ne ve razen gospodinjstva? Še več: kako naj pravilno obvlada gospodinjstvo v sedanjih novih gospodarskih pogojih in razmerah, ako ne pozna zakonov in položaja sodobnega gospodarstva?

Ženskost, temelječa na nevednosti in slepem čuvstvu pa nečimurnosti, mora umreti, ker zanjo v resničnem življenju niso več dani pogoji, ker je s sedanjo razvojno stopnjo kulture nezdružljiva. A prav za to ženskost se sedaj potezajo tisti, ki so še do včeraj nosili na ščitu »girl«, pofantenega dekleta. Zadnjič je poročal velik list, kako se ruska boljševiska dekleta kar slepo in v navalu pohodijo druga drugo, ko se pokaže prilika, da si kupijo kos svile; pozdravil je to z zadovoljstvom, češ da pomenja to »rešitev ženskosti v splošnem bankerotu ženstvac. Taka ženskost pristoja poganski sužnji, ne pa krščanski ženi.

Marija: »Zares, to dvoje je treba dobro ločiti: pogansko in krščansko ženskost.« In krščanska ženskost —

Marija: »... sloni na večnem idealu devištva in materinstva...«

V duhu in v resnici...

Marija: »To je najboljši del.«

In vse drugo je časno in mora iti s časom.

Marija: »S cerkvijo.«

Njen nauk je večni, zato koraka s časom.

Marija: »Amen.«

Grob — vstajenje!

Pred grob je Tvoj pokleknil grenak, težak spomin, molitev je kipel iz duše globotin:

»Ti Dobri, Blagi, Čisti, ki greh težil Te ni, odpusti, da si zame preliči moral kri!«

Ah, dolgo sam sem sebe težko obtoževal, za vsako sem žalitev plakaje se kesal.

Naenkrat zagledal sem grob razsvetljen in kamen je ležal na stran odvaljen.

Iz Tvojih oči mi žarel je sijaj, po vsem je oblitju razlit bil smehljaj.

In z mojega sreča je kamen odpal, lahak sem se dvignil, pomirjen sem vstal.

Zasvital mi dan je kot nikdar še bel in Tebi sem himno najlepšo zapel.

Franjo Neubauer

Za naše zdravje

Opomba uredništva. Iz razlogov, navedenih v zadnji nedeljski številki, je prenehala »Zdravniška posvetovalnica«. Pod tem novim naslovom hočemo nadaljevati delo za zdravstveno prosveto. Dobrodošla so vprašanja in pobude iz vrst »Slovenčev« družine, obravnavale se bodo zdravstvene zadeve, ki so bolj splošnega značaja in splošno zanimive.

Z. V. — M. Hripa je časih zelo dolgo-trajna, zlasti če je bila izprva omalovaževana in zanemarjena. Skrbite, da si odženete suh kašelj in bolečine v oprsju čim prej! Ako ne odpravite posledice hripe kmalu, se bolezen rada povrača pri vsakem najmanjšem povodu. — Jetika je čisto druga bolezen, časih nastopa izpočetka v obliki hripe, zato menijo ljudje, da se hripa kedaj izprevrže v jetiko. Vsekakor potrebujete že zdravniškega nadzorstva, ena sama redkokdaj zadostna za ozdravitev!

I. Z. — Š. Bol v prsih in na vratu, bol v lahtih, vse na levi strani pomeni razdraženost živčevja. Vzrok je morda v hrbtnem mozgu, morda v hrbtenici, morda v obolelih mezigovnih žlezah, morda v glavni žili odvodnici, morda pri srcu. Brez zdravniške preiskave je razpoznavna nemogoča, kar velja tudi za zdravljenje.

A. S. — Lj. Tisto obilno in predčasno mokrenje je izraz nenavadne razdražljivosti. Ako se da izključiti draživen vzrok v organu samem, potem treba prepoznati splošno živčno stanje in od te strani vplivati na ono motnjo. Brez večmesečnega mirovanja ne pojde!

S. Z. — Š. Hude bolečine ob perilu z drisko in večurnim bruhanjem pomenijo izredno občutljivost Vašega živčevja. Morda preveč sedite? Gotoj pa preveč mislite na svojo nadležnost in preveč važnosti polagate na svoje občutke; brčkone se ne držite sololnih navodil, ki sta Vam jih dala oba zdravnik, in se zanašate samo na zdravila. Gublite se več na prostem, skrbite za tople noge, zlasti ob tistem času. Vroč kopel nog z mrzlim polivom ter osušenje s čvrstim drgnjenjem tik predno ležate, Vam mnogo olajša bolečine, seve topli obkladki na boleče mesto so itak v rabi. Pred časom si izpraznite črevo z grenčico ali ricinovim oljem, med česom pijte staroznani kamilčni čaj (vsaka kamilica ni učinkovita!), dodajte mu še metovega listja. Električni »čarki« časih kaj pomagajo, časih nič. Ta Vaša je menda edina ženska bolezen, ki jo zakon redoma in stalno prežene. Ako so drugi pogoji za sklenitev zakona povoljni, pa se poslužite tega sredstva!

J. J. — Š. Rdeče oči imate, če zvečer pri luči čitate kaj časa? Morda imate slabo razsvetljavo ali pa tako, da Vam draži oči, brčkone pa so Vaše oči sploh trajno vnete, večerni napor pa stanje samo poslabša. Treba je pregleda in zdravljenja po zdravniku, ki Vam tudi pove, če so Vam naočniki potrebni.

E. K. — B. Nervoza in tiščanje v prsih pri težjem poslu ali večjem vznemirjenju pomeni ali splošno živčno razboljenost ali pa morda kakšno srčno bolezen. To naj presodi zdravnik, ki Vas osebno preišče, jaz se v prazna ugibanja ne součim, ko mi niste sporočili ne starosti, ne poklica, ne stanu in ne drugih za presojo važnih podatkov.

F. P. — R. Glen (katar) v grlu in nosu imate že dve leti, glas Vam je cvileč in hreščec? Dokler imate ležišče v prašnem in zakajenem prostoru. Vam ne pomaga nič, zato si preskrbite spalnico s čistim zrakom. Pojdite vsaj enkrat k bližnjemu zdravniku, da Vas pregleda in da poleg morebitnega zdravila tudi navodila, kako si pomagati z domačimi pripomočki.

Isti. Pri zastli rasti se dajo doseči povoljni uspehi s posebnimi zdravili, ako okostje še ni dozorelo. Za takšno ugotovitev v Vaši dobi je nujno potrebna slika okostja, kakršno napravi Rentgenov aparat.

Isti. Sestrina napaka je brezpomembna za zdaj in kasneje, morda ji bo slebejša stran bolj služila kakor dozdevno krokejša.

M. K. — C. Moja sololna navodila pred 4 meseci torej niso bila brez uspeha. Navzlic poklicnemu delu in neugodnemu vremenu se Vam je stanje malo izboljšalo, kar me veseli. Ne veseli me pa, da Vas še vedno vznemirjajo malenkosti in da vedno na vse strani preudarjate in ugiblujete, kako pridete do sljubega zdravja. Po taki poti brčkone nikoli, ker niste

še doumeli, kar sem vedno poudarjal in zabičeval vsem in tudi Vam: zdravje je ona prečudna in vendar enostavna reč, ki jo ima ali znova pridobi samo človek s krepko voljo. Kogar spravlja vsaka malenkost iz ravnotežja, je in ostane bolan, dokler se ne ostrči, in če treba tudi s silo ne zavlada med svojimi bolnimi občutki. — Za zdaj Vam svetujem, da se držite prejšnjih navodil 'udi naprej. Za vtrjevanje je še pre zgodaj, okoli sv. Jurija izpolnim Vam in drugim dano obljubo, kako se vtrjujmo z zrakom, vodo in solncem. — Na Vaši vprašanji, ali so primerne tudi za Vas toplice, kjer se hoče zdraviti Vaš soprog, ali naj se zdravite z »rastlinskimi praški«, ki Vam jih priporoča priložena mi reklama tuje trdke, Vam odgovarjam z domislekom iz lastne izkušnje. Najboljša moja »bolnica ali pacientka« pred vojno je bila ugledna in premožna »dama«, ki me je

na leto 40—60krat dala klicati k sebi; časih je prišla tudi sama k meni. Dama se je vrnila iz toplice ali letovišča bolj bolna, kakor je odpotovala brez potrebe tjakaj »se zdraviti«. Vživala je kroglice ali kapljice ali elektriki, ki naj človeka osveži ali celo pomladi, a njej je obol el želodec pri tem zdravljenju. Iz daljnih krajev si je naročila sredstva zoper škodljive snovi v organih, zoper zamaščenost, zoper zaprtje, zoper izpadanje las, za odpravo kakšne komaj vidne kocinice in še druge stvari, ki se o njih težko govori in še težje piše. Uspeh je bil očiten, »dama« je redno obolevala in se zatekala k meni za pomoč. Moje delo ni bilo težko, zakaj samo odsvetoval sem ji za naprej samolastno izbrane toplice, samo prepovedal nadaljnjo rabo nepotrebnega zdravila navzlic priporočilu njenih prijateljic in njenega »telesnega« časopisa; »dama« je redno ozdravljala in imela s tem svoje razvedrilo, jaz pa lep zaslužek. — Vodilo je razvidno: čim manj — tem bolje za zdravje!

Dopisi z začekanimi ali izmišljenimi podpisi romajo redno — v koš!

Pravni nasveti

Stanarina in kurivo za učitelstvo. Ker so se pojavljali nesporazumi in spori, je kralj. banska uprava v Ljubljani odredila sledeče:

Ako imajo učiteljski pari naturalna stanovanja ob občini v šoli ali stanovanjski hiši, ne jemata niti mož, niti žena stanarine. Če učiteljski pari nimajo stanovanja v naravi, pripada vsakemu, tako možu kakor ženi stanarina. Z neučitelji poročene učiteljice imajo pravico do stanarine. Ako pa jim je odkazano ob občini naturalno stanovanje za sance in ga ne sprejmejo, zgube pravico do stanarine. Tem učiteljicam pripada kurivo za sance. Če smatra učitelj odkazano stanovanje za neprimerno, ga ne more svojevoljno odkloniti ter zahtevati stanarino, ampak mora naprositi okrajno načelnikstvo, da uporabnost odkazanega stanovanja komisjsko odobri ali odkloni.

Oprostitev vojaške službe. J. N. B. Stari ste nad 60 let, imate dva sina, od katerih je starejši pobabljen, mlajši pride letos na nabor in želite, da bi bil ta oproščen. Mlajši sin bo oproščen, ako res on priznava družino in če bo vojaška zdravniška komisija starejšega sina spoznala za popolnoma nesposobnega ter, če ne plačujete nad 120 Din neposrednega davka. Če pa ima pravico do skrajnega roka, vam ne moremo povedati, ker niste navedli starosti in dobo vojaškega službovanja starejšega sina.

Zgradba na tujem svetu. A. J. L. Ako je sin s svojim gradivom in z vso vednostjo zgradil delavnico na vašem dvorišču, je ista njegova last in smete vi terjati le občno vrednost za svet. Če ste se pa pred zidavo drugače dogovorili, velja seveda dogovor.

Prestavitev ograje. J. K. T. Če je sosed prestavil ograjo tako blizu vaše hiše, da vam je otežena vožnja za hišo, kjer ste nemočno vozili že nad 30 let, morete sosedu s tožbo pristiti, da odstrani ograjo.

Predaja zdravil. G. B. Z. Dovolila za prodajo zdravil ne boste dobili, ker smejte zdravila neposredno prodajati in oddajati potrošnikom samoj: 1. javne lekarne, 2. bolniške lekarne, 3. ročne lekarne zdravnikov in veterinarjev, 4. ročne lekarne zdravstvenih združenj, 5. lekarne uradov za zavarovanje delavcev.

Sameki davek. J. S. Got. Če ste v službi v C. stanujete pa v G., ste obvezni plačevati davek na neoznčene osebe. Ta davek imajo namreč plačevati vsi neoznčeni ali ločeni moški, ki stalno prebivajo v mestih, trgih in krajih s sedežem okraja ali se jim v takih krajih predpisuje neposredni davek, oduosno prejemaajo v takih krajih tatljenje. Postopanje vaše davčne uprave torej odgovarja zakonu.

Zakonite obresti. M. S. M. Posodili ste bratu nekaj denarja, da si je poslal novo hišo. Ker je trgovec, ste mu dali posojilo za dve leti brezobrestno pod pogojem, da vam v tem času da manufakturno blago po lastni ceni. Brat pa tudi po 5 letih še noče vrniti posojila, niti plačati obresti in tudi blaga ne da cenjeji. — Za prve dve leti radi dogovora ne morete zahtevati nobenih obresti. Za nadaljnja leta vam pa gredo 5% zakonite obresti, ki pa v treh letih zastarajo, če jih ne iztožite ali če jih brat izrecno ne pripozna.

Dolžnost staršev do otrok. P. N. 27. Hčerka stara nad 21 let, usposobljena po študijah za samostojen poklic, noče si poiskati službe, pač pa živi na domu staršev in trdi, da je itak dolžnost staršev, da jo živijo. — Dolžnost staršev je, tako dolgo vzdrževati otroke dokler so ne morejo sami preživljati. Če so starši poskrbeli, da se je otrok izsolal, nimaio več nobene dolžnosti takega otroka po polnoletnosti vzdrževati. Če tak otrok sam noče zapustiti doma in si poiskati lastnega poklica, smejte starši takega otroka s pomočjo sodišča odstraniti z doma. — Hčerki so pač starši dolžni dati ob poroki primerno doto: če se pa ne poroči in čeprav so starši premožni, nima polnoletna hčerka za živ-

ljenje staršev nobene pravice zahtevati za sebe del premoženja staršev.

Zakupna pogodba. A. J. Sv. J. Imate že več let v zakup posestvo in redno plačujete zakupnino z odkupnim delom. Ker ste star, bi radi plačevali zakupnino v denarju. — Je povsem vaša in gospodarska stvar, kako se dogovorite glede zakupnine. Če gospodar ne pristane na plačevanje v denarju, ga k temu ne morete siliti. Gospodar sme vam tudi brez razloga zakup odpovedati v dogovorjenem odpovednem roku: če pa ni med vama tozadavnega dogovora, pa velja za oba šestmesečna zakonita odpoved.

Brezobrestno posojilo. F. A. D. Zastopnik neke banke vam ponuja »brezobrestno« posojilo ter bi vi to posojilo porabili za odkup dolga na hiši. — Iz prospekta, ki ste ga poslali, se da prebrati, da je beneda »brezobrestno« le slepilo za povrsnega bravca. Če računate provizijo, mesečno plačilne stroške, vplačila, ki se ne obrestujejo, dalje določbo, da se vrnajo, če se stranka premiali, le vplačana predplačila po odbitku stroškov in brez obresti, vas mora vse to odvratiti od tega »brezobrestnega« posojila. Najcenejši so še vedno hipotekni krediti pri domačih posojilnicah, ne pa pri raznih bankah.

Postavitev drvarnice. F. A. Postaviti name-ravate na svojem dvorišču drvarnico in shrambo. Občinski ogled je vam nečrte odobril, sosed pa kljub temu pravi, da ne pusti. — Po odobrenem ogledu bi vam sosed mogel uspešno braniti gradbo le tedaj, če je med vama kak nasproten dogovor ali pa, da si je sosed glede vašega dvorišča pridobil kakšne pravice, ali če bi mu od vaše drvarnice pretila kakšna škoda.

Srečke. I. H. S. Večina srečk je izdana v tako velikem številu, da bi bilo označenje srečk s samo številko prenerodno (n. pr. 3,280,520). Da se izognje prevelikim številkam, zato so srečke razdeljene na serije in števila. Vaša srečka je izžrebana le tedaj, če se ujemajo številke serije in števila.

Uslužbenški davek. A. B. V. Davkarja vas je po zakonitih predpisih morala obdavčiti. Ker ste tako obširno popisali svojo težko službo, svetujemo, da si službo preberete ali pa gospodarja prosite za vašemu delu in trudu primarno plačo.

Tožba radi dedščine. A. B. C. V letu 1925. je vam umrla mati, ki je v oporoki vam zapustila polovico gozda, drugo polovico gozda s svetom in ostalo posestvo pa bratu, ki bi vam moral dati vaš del gozda ob poroki ali vaši polnoletnosti. Sedaj ste poročeni, brat pa noče o tem nič vedeti. — Važno je, kaj se je določilo glede izčitve polovice gozda pri zapuščinski obravnavi, ki se je vr-

Jedilni listi za mesec april

(Dr. Krekova meščanska gospodinjaska šola.)

Velika nedelja, 5. aprila:

1. Ragu juha z ocvrtim grahamom.
2. Strjeni piščanci v školjках.
3. a) Ponarejen srnin hrbet, obložen z maslenimi rožički, kislimi kumarami in ohrovtovimi klobasami. Amaka od srne, — Ali: — b) Nadevana karfiola, obložena s praženimi krpicami, politimi s polivko jurčkov (konzerva), glaziran krompirček, mali ohrovt in ruska solata.
4. Mandeljnov puding z vanilijevo peno.
5. Velikonočna potica. — Sadje. — Ledena kava Hag.

Večerja: Narezana svinjska gnjat, obložena z aspikom, hrenom in presnim maslom. — Kavni ječ. — Holandski čaj s pecivom.

Veliki ponedeljek, 6. aprila:

1. Rumena juha z jajnim sirom.
2. Nadevana telečja prsa, mrla drobujakova polivka, pražen riž, mesečna redkvice.

šila po vaši materi. To lahko pogledate na sodišču. Svetujemo, da brala resno opomnite, da se z vami dogovori glede načina vnovčenja polovice gozda. Če ne bi hotel pristati na tozadevno razdelitev, ga boste morali tožiti. Ker je vrednost polovice gozda nad 6250 Din, boste morali zadevo tožiti po odvetu. Če dobite ubožno spravevalo, lahko prosite pri sodišču za postavitev zastopnika revnih.

Trošarina ni neposredni davek. A. V. Z. Le neposrednih davkov so oproščeni davčni obvezanci, ki imajo devet ali več otrok. Med neposredne davke se pa po davčnem zakonu štejejo: zemljarina, zgradarina, pridobnina, rentnina, družbeni davek in uslužbenški davek. Trošarina pa ni neposredni davek, valed česar je ne morete biti oproščeni.

Zastaranje vojnice. F. S. G. Da vojnika zastara v petih letih, se pravi, da se za več kakor pet let nazaj ne more tirjati. Za leta 1927. do 1930., kakor je predpisana Vam, torej še ni zastarana.

Popisovanje solastniških zemljišč. A. F. D. Ker »List za poljedelska gospodarstva« nima rubriko za solastniška zemljišča, je po našem namenu še najpriljubnejše, če vsakemu solastniku vpišete tolikšen del v rubriko za »lastna zemljišča«, s kolikoršnim deležem je udeležen na solastnini.

Zalitev. J. O. L. Toženeec, ki je bil tožen za dolg, a je v pravdi dokazal, da ni dolžan, ne bo mogel uspešno tožiti tožitelja radi žaljenja časti, če je ta vložil tožbo na plačilo dolga v dobri veri, da mu je toženeec res dolžan. Opravljanje in obkrovanje, da ima kdo dolgov, je pa gotovo žaljivo, kakor je žaljivo in kaznivno raznašanje vsega nerazumnega, kar utegne škodovati komu na časti, dobrem imenu ali gospodarskem kreditu.

Ločitve zakona. Ste poročena in imate z možem več otrok. Ker pa mož kljub dobri službi ne skrbi za dom, vas ponovnokrat tudi javno žali in ga lahko vsaka, tudi najbolj zanikerna ženska zmoti, zato bi radi dosegli ločitve zakona, tako da bi z otroci v miru živeli brez moža. — Če se z možem zedinite glede ločitve in ste sporazumni tako glede otrok in premoženja, prijavite to okrajnemu sodišču, ki bo vašo sporazumno ločitev vzelo na znanje. Če se pa sporazumno ne morete ločiti, morete ločitev doseči le s tožbo pri deželnem (okrožnem) sodišču. Če bo sodišče razsodilo, da je zakon ločen brez vaše krivde, bo mož obsojen v plačilo vzdrževalnine tudi za vas. V vsakem slučaju bo mož dolžan vzdrževati otroke. Sodišče bo določilo, ali je pustiti vse otroke ali katere očetu ali materi. Z ozirom na prejemke moža bi sodišče prisodilo za otroke mesečno vzdrževalnino po 500 do 600 Din.

Dolžnost nezakonskega očeta. J. F. L. Kot nezakonski oče ste se zavezali pri sodišču plačevati za otroke mesečno preživnino in obljubili ste, da boste nezakonsko mater tekom enega leta poročili. Mati pa se sedaj noče z Vami poročiti niti noče vam izročiti otroka. — Nezakonske matere ne morete prisiliti, da vas poroči. Kljub temu pa ste dolžan prispevati sodnijsko določeno preživnino za otroke. Sami ne morete vzeti materi otroka. Le iz važnih razlogov, če bi bilo za dobrobit nezakonskega otroka pri vas boljše preskrbljeno kot pri materi, bo vam izročilo otroka sodišče.

Drevje ob meji. J. K. L. Soed je poleg vašega zelenjadnega vrta nasadil mlade smreke in borovce. Ali je to v opravičen? — Dokler bo nasajeno drevje raslo na sosedovem svetu in v sosedov zračni prostor, je to v redu. Ko pa bodo korenine pogonjale v vašo zemljo in vejeje v vaš zračni prostor, boste smeli te korenine izrjavati in tudi to vejeje obsekati.

Nakup vrednostnih papirjev. A. P. L. Kupili ste na obroke vrednostne papirje. Ko ste že plačali vse obroke, pa je banka zahtevala še posebej plačilo kolektivne in poštne. Ko ste tudi to plačali, ste končno dobili vrednostne papirje, vendar brez odrezka kuponov za obresti za leto 1931. — Znano nam je, da razne manjše banke za drag denar na obroke prodajajo vrednostne papirje, ki bi jih dokaj cenejši mogli kupiti pri solidnih domačih zavodih. — Če ste v redu plačevali obroke, vam mora banka izplačati tudi kupon za obresti za leto 1931. Če noče z lepa, izročite zadevo odvetu in tožbo morate dobiti.

Kurenčkova Neška ma tud beseda

velik prekšajti, de b mu šli na lim, kokr mu greja cipe.

Pu pravie rečen, b blu pa tud škoda za gulobe, ke sa tku nadoužne žvalce, de use potrepja. Nkol se še nisa kej puntal in nubeneh prglauč na pradžaja ne rotuje, ne banuvin. Če glih kermu učas kej na klobuk spesteja, kua pa je pol. Ubrise se, pa je fertik. Še čez kuluk se nisa ne gor držal in ke sa presgerim pudražl, sa bli tud tih in lepu naprej zuba.

Gulobčku b blu res škoda. Nacjunaliste, lašiste in druge gliste nej u zajnke puluveja,

pa u gmah na svet in zastopnost med ldm, drgač pa na u gmaha, če tud use gulobe puluveja in še kauke puvrh.

Lejte, pu svet maja gulobe za pismanosce, če maja prou več kredita za taka reš na razpulgajne, kokr pr nas. Pr nas pa že nekulč časa Murostari in Rudnčni lamentiraja, de nkol na dubeja pošte u pravem čas, ke manka pismanoscu. De b pa kermu u glava padl, de b gulobe za pismanosce obrihtal, o tist pa ne. Pa b blu le iz tem usm ustrežen: pošt de-rokci, ke b lohka tist kredit, ke ga nima, za kej bi auenga ubrnila. Idem pa tud, ke b bi hitr pisma u roka dubl.

Le poslušite, kua se je men zdej prmerl: žefka, moja prjatca, ke je iz našga kraja duma in zdej dol u Rudnk živi, me je puvabila za soj gudvajne na kusiv. Tulk ene rci je napohala, napekla in natenstala, de nkol taega. Seveda iz same baharije, če: tu u Neška gledala, ke u use tula vidla na miz. Še fouš m bo, ke nen moč, ket držauu uradnik, posebu še preke kone mesca, kej tagca na more.

Seveda, mene ni blu na gudvajne, če prou sm velika prjatca doberh reči. Pa za kua ne? Zato holt, ke sm nen pism iz puvabilam dubila šele na velk petek dupoune. Žefka je bla zavle tega seveda strašn jezna name. Kaj na bo. Sej b se men tud frzmagal, če b enga puvabila, pa b ga na blu. Ke sma se zadnč dubile na plac pr kurah, me še pugledala ni, kar udrfrala je, ket furja.

Jest sm debel gledala, kua tu pumen, ke takat še nism mela pisma u rok. Use sorte sm

premišlvala, kua more bt za en uržah, ke sma ble zmeri dobre prjatce. Nazadne sm pa mislela: pišme uhi. Če s ti tku štemana, um pa še jest. Druh dan pa dubim od žefke pism iz puvabilam in sm prec pugruntala, kam pes taca muli. Hitr sm se ublekla, pa sm letela dol u Rudnk k ne, pukazala pism in ji puvedala, de sm ga glih kar dubila. Kokr je žefka sprevidla, de nism jest ne uržah, m je prec roka pumulila in me prusila za udpušajne, ke me na plac ni pugledala.

Seveda sma se prec pubotale, ampak tle vidte, kašna kumedija lohka vn pride, če šlouk na dubi pisma tku kokr se šika. Sej jest rada verjamem, de na morja za usak pism enga pismanosca nastaulat. Tu ja na nese. Ampak če se da drgač pomagat, za kua b se na punagal? Za kua b gulobe ukul prnašal, ke se lohka obrihtaja, d b pisma pu Rudnk pa pu Muroste prenašal. Kokr jh pu drugeh krajeh prenašajo. Unkat m je Gustl reku, de b za ena prmerla udkudnina u par tedneh use gulobe tku obrihtu, de b use numare puznal. Kokr pa enkat numere puznaja, jm u pa igrača pisma prenašat. Je reku, de se upa še kauke obrihtat bi za težka pošta.

Astn, za kua pol nadoužne žvali fentavat? Dejte se raj iz Gustl nam puguvert, kulka za soja muja pugerva. Že pr unifurmah ute ta gojar lohka notr prnesl, kulkr ute Gustlne plačal, ke gulobi na nucaja nubeneh uniform, za futr uja pa za zasleži. Rudnčanem in Murostarejm u pa tud ustrežen. Budite no pametn, pa ubogite!

K. N.

Glazbila za vse!

Violine od 11- 85-
Klitar od 11- 120-
Trambe od 11- 150-
Harmonike od 11- 55-

Kromatike in klavir-
harmonike lazi instrumenti
Zahtevaje v liki bupračni

CENIK

na večje in najcenejše pošilj. tv. glazbil jugoslavije
MEINEL & HEROLD
Iova na glazbil in harmonik
Prod. podr. Maribor št. 102

B. zloženec pouk v avtoru u. Nev. dila. cent.

Velikonočni običaji med Slovenci

Velikonočni običaji se začne s

cvetno nedeljo

Spomin na oljke in palme, s katerimi so postiljali Jezusu pri vstopu v Jeruzalem, se je nekako združil s praznovanjem pomladnega praznika s značilnim običajem butar.

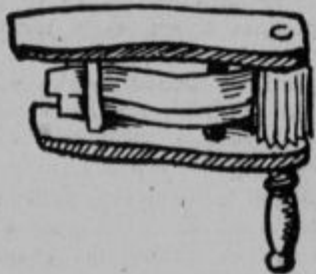
Butare sestojijo iz leskovih šib in imajo čisto drenov kolec v sredi, na vrhu pa šop bršljina, oljke, brinja za vršček, tupatam tudi vrbove vejice s mačicami. Vmes so včasih navezana jabolka in pomaranče. Moderne butare, ki jih prodajajo v Ljubljani, imajo med zelenjem tudi pisane trakove. Vse to zelenje je imelo včasih simbolni pomen, ali pa so se ga držale vraže. Z leskovim šibjem iz butar je treba živino prvič na pašo gnati, če naj uspeva, kolec sredi butare ostane za »gožkec«, da bo srečna vožnja in oranje, oljka se vtakne v hiši za stropni tram, da ne bo ognja, z brinjem se kadil po sobah in gospodarskih prostorih kadar treska, istotako se spravijo vrbove mačice, ki se sežigajo z brinjem, da odvrnejo nesrečo, copernice in bolezen, ponekod mačice tudi uporabljajo za zdravlila. Drenov kolec vržejo na Gorenjskem in v Beli krajini na ogenj, kadar grmi, da ne bi v hišo treščilo. Če se na cvetno nedeljo vtakne v butaro bezgova palica in se z njo na veliki četrtki močno udari po hišnih vratih, brani to kačam k hiši, zakaj dokoder je segel glas udarca, preko tiste meje ne more nobena kača (Štajersko). Na Dolenjskem ponekod osmukajo z butar mačice, ko so jih prinesli iz cerkve in jih dajo živini za zdravlje. Tudi bršljan se da živini, da bo zdrava in debela. Koroški Slovenci imenujejo butaro »prajtelc« in jo opremijo z velikim šopom brinja, s katerim se kadil, kadar treska. Goriški Slovenci devajo v butare večinoma oljko in lavoriko, šib denejo v butaro toliko, kolikor je živine v hlevu, glavna pa je šiba »brdebit-kac«, s katero se poganja prvič živina na pašo. Na Krasu pritrdijo oljko blagoslovljeno vejico na vsaka vrata, da bi Bog varoval vse, kar je za vratmi. Štajerci devljejo v butare tudi »hudobiko« (Vibur-num lantana), dren, »božji lesecc«, oljčevino in vrbove mačice. Pohorci hranijo butarične šibe. Pred ev. Tremi kralji delajo iz njih majhne križce in jih vtikajo za vrata, okna, zatikajo ob studenih, da bi »hudi duh izgubil oblast nad temi stvarmi«.

Na Dolenjskem, pa tudi Gorenjskem, vlada običaj, da fantje iz cerkve čim urneje teko domov z butarami, čim so blagoslovljene. Kdor prvi v vasi priteče domov in da živini jesti od butaričnega zelenja, pravijo, tega živina bo najurnejša. Včasih so imeli na kmetih nekateri fantje ogromne butare, cela drevesa, zakaj še pri tem ni ostalo brez baharije in tekmovanja. Nema lokrat se je celo v cerkvi med mašo na cvetno nedeljo zgodilo, da so se fantje z butarami zaželi obdelovati po glavah in so odletavala jabolka in pomaranče od glav kakor toča.

In potem pride

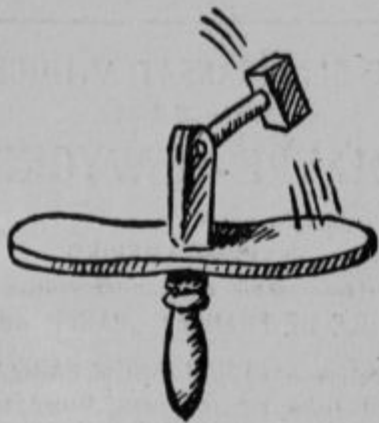
veliki teden

z zvonovi »gredo v Rim«. Ze v torek popoldne pride mladež k večernicam z ropotuljami, raglami, klepetci, klopoti in čaka trenutka ob koncu večernice, da ugasnejo sveče in se da znamenje s šibico, kdaj bodo »Judje zavpili: Križaj ga! Te-

daj mladež to križanje Judov ilustrira s svojim ropotalnim aparatom kar najbolj drastično more. Ponekod je običaj, da vlačijo mladina po ves dan stare deske, zaboje, sode pred cerkev in to robo koncem večernice z ogromnim šundrom razbije. Pravijo tudi, da s tem »Boga strašijo«. Belokranjci se na veliki četrtki vsakokrat, kadar v zvoniku drdra velika raglja, umivajo, da ne bi dobile lišajev. Gorenjke pa s tem posnemajo Jezusa, ki je umival pri zadnji večerji. Goriški Slovenci se na veliki četrtki in soboto, med glorio, umivajo celo v cerkvi, ker s tem »umijejo grehe s sebe«. Ponekod jedo na veliki četrtki koprove, da se obvarujejo čarov, na Štajerskem si naberejo ta dan kopriv in jih denejo pod streho, da bi bili »obvarovani gromske strele«.

Slovenci ponekod mislijo, da je na veliki petek vsa zemlja mrtva in žaluje radi Jezusove smrti. Na veliki petek se torej ne sme orati. Po-

nekod dajo živini šele na veliki petek zelenje s cvetno-nedeljskih butar. Če gre na veliki petek dež, pomeni to skrajno nerodovito leto. Kdor je na veliki petek meso, se zadavi. Tudi gre ta dan vse molit v cerkev pred božji grob in poljubiti »Bohka«.

Na veliko soboto zjutraj se v cerkvi blagoslovljata voda in ogenj. Zene pridejo s posodami za blagoslovljeno vodo v cerkev, mladež pa zakuri pred cerkvijo ogromen kres iz razbitih desk, ki so preostale od »strašenja Boga« na veliki teden. Že jeseni in pozimi se vsaka hiša preskrbi z drevesno gobo, katero vso zimo suše za pečjo. To gobo privležejo na žico, jo pri blagoslovljenem ognju na veliko soboto upalijo in dečki teko z njo domov, ne-

prenehoma jo vrteč na žici, da ne preneha tleti. Drugi nosijo žerjavico v loncih domov. Mežnar, ko prižge kres, mora zaneti ogenj s kreslom in kamnom.

Dokler ne pride blagoslovljen ogenj v kuhinjo, se nikjer ta dan ne zaneti ogenj na ognjišču, zakaj na veliko soboto je treba zakuriti s gobo. Samo na takšnem ognju se smejo kuhati pirhi in krača ter se peči poltice. Obenem ta dan požgo tudi vse, kar je od prejšnjega leta še preostalo od butar. Okrog Škofje Loke je navada, da nosijo otroci blagoslovljen ogenj po vsem posestvu okrog. Koroški Slovenci imajo običaj, da na veliko soboto zvečer hodijo po vaseh s prižganimi bakljami, preganjajo tako čare. Ze v postu posekajo v Zilji bor ali smreko, jo oklestijo, na veliko soboto pa neso na bližnji hrib, prižgo na debelem koncu in potem vsaka hiša svojo »bakljo« nosi po vsem posestvu, ki spada k hiši. Nositi jo morajo neoznjeni moški, za njimi gredo stari ljudje in »žebrajo« molitve za dobro leto. Nosači takih bakelj pravijo, da hodeč po poljih »iščejo Kristusa«. Končno zanese vse baklje zopet na hrib in puste, da dogore v kresu. Štajerski Slovenci kurijo na velikonočno jutro kres, imenovan »vuzemnice«. Pravijo, »dokoder ovi dim, do taj ni kuge, pa tudi mraz tam hajdine ne pogubi«. S svetlo vodo pokrope ponekod med Slovenci na veliko soboto vse stanovanjske in gospodarske prostore, po drugod hranijo to vodo vse leto za zdravlila.

Kadar se na veliko soboto med glorio pri maši »odklenejo« zvonovi, ki so »prišli iz Rima«, se naj, kdor more, umije, zakaj nekateri verjamejo, da se človeka potem ne prime kuga, goriški Slovenci si s tem umivajo grehe, štajerski se branijo mrazice, koroški se pa med zvonjenjem valjajo po tleh, da bi jih čez leto ne bolet trebuh.

Na veliko soboto popoldne je »žegenc«. V cerkev se neso simbolične velikonočne jestvine blagosloviti. Po vinorodnih krajih hodijo duhovniki po fari blagoslovljati vino. Tam postavijo pred hišami mize z lepimi prti, nanje pa jestvine in vino, križe in sveče v to svrhu. Še Valvazor popisuje ta običaj. Po drugod pa opašajo dekleta bele predpasnike, nalože v jerbasa krače, potice, pirhov, hrena, aleluja, kruh itd., pokrijejo jerbasa s prtom, ki je nalašč v to svrhu izvezen in kaže Kristusovo monogram in mučilno orodje in je včasih prava ljudska veleumetnina in se odpravijo z jerbasi v cerkev. Jerbasa mora biti na Gorenjskem kar se da visoko naložen »kmečka baharija« in skoraj je v navadi, da je pod kolačem zganjena na dnu še velika blazina. Zato pa gorje punčari, ki bi se ji na poti spotaknili, da bi padlo in bi se iz jerbasa zakotalil poleg drugega tudi blazinec! Ko stopajo dekleta iz cerkve, nastane med vrati silovita gneča, zakaj vera je, da se bo tista, ki bo prva zunaj, tisto leto prva omožila. Za to se zanimajo tudi fantje, ki pridejo gledat dirko. Potem je zopet dir, katera bo prej doma in se bo prej umila, zakaj tista bo dobila lepšega moža. Zvečer na veliko soboto pridejo fantje k dekletom že po pirhe. Ti so ne samo simbol kapelj Jezusove krvi, nego tudi simbol ljubezni. Gorenjke dajejo svojim izvoljencem po eden ali pa po tri ali po pet pirhov, na pare ne, zakaj to pomeni, da je firma že oddana in naj se gospod fant trudi drugje.

Če ni že v soboto, je procesija na

velikonočno jutro

Vaški fantje se zlepa ali izgrda pobotajo in spoznamo za to, kdo bo nosil bandero, oziroma, kateri trije ga bodo nosili, se pravi, kateri od vseh treh bo nosil srednji drog. Absolutno izključen je

Premnogo je bolezní, ki ogrožajo naše zdravje.

Na srečo pa se nekatere izmed njih lahko ozdravi na zelo enostaven način. Cujte!

2. Pri kroničnem vnetju ledvic, hipertrofiji prostate, želodčnem in črevesnem katarju, urethritis, Cystitis, Pyelitis in Fluor albus dnevno 3-6 kupic ogrete Radenske vode Krajevega vreca.

3. Pri katarju krhlja in bronhijalnem katarju večkrat dnevno po eno čašo Radenske vode zdravilnega vreca z vročim mliekom.

4. Pri likterus, zastajanju v jetrih in pri žočnih kamenčkih dnevno 3 do 6 čaš Radenske vode s Karlsbadsko soljo.

5. Pri Diabetes mellitus, zavajenju arterij, golši in Basedovu pije se najbolje redno namesto druge Radenska voda, najmanj pa trikrat dnevno po eno čašo.

6. Pri želodčnih in črevesnih ranah dnevno tri čaše prekuhane in zopet ohlajene Radenske vode zdravilnega vreca.

od te časti fant, ki še »nima ceglica«, oziroma, ki ni plačal fantovščine. Nema lokrat se zgodi, da veter bandero prevrne in je škandal za fante potem pa tak!

Na vse zgodaj se na veliko soboto, ali kakor pravijo vzhodni Slovenci, »vuzemsko« jutro ponekod molí križev pot, potem je zopet obred umivanja, ki prepleta vse te običaje in pomeni zdravlje, po maši sede družina polnočestvilna za mizo in slovesno pokusi »žegenc«. Tudi živina dobi od tega svoj del, kruh pa hren, samo mački na Goriškem ne privoščijo ničesar blagoslovljenega, ker da vedno »otrese žegen in svetega Duha«.

Hren je simbol Kristusovega trpljenja, krača njegovega telesa. Pirhi so pa zelo zanimivi. Pa se malo pomudimo pri njih.

Nekateri izvajajo pirhe iz poganskih običajev. Bajajo jih Slovani od nekdaj za vuzem rdeče in rumeno barvali, »rumenemu solnce spomladi na čast«. Beseda pirh znači menda »rdečec«, Belokranjci in Štajerci rabijo pa tudi izraz »pisanice«. V antiki je bilo jajce simbol rodovitnosti in novega življenja. Cerkevna razlaga pravi, da znači jajce Jezusa, ki je od mrtvih vstal. Lupina pomeni grob, beljak rjuhe, rumenjak pa Jezusa samega. Jajčne lupine se ponekod potresejo okrog hiše, da ne

pride strupena žival blizu. Tudi kokošim se dajo ostanke lupin od pirhov, da bolj neso. Dolenjci trdijo, da žabe za vse leto ulihnejo, če vrže v lužo lupine blagoslovljenega pirha.

Pirhi so v raznih krajih na Slovenskem različno pisani. V zahodni Sloveniji so najčeste rdeči in z belim opisani, da kažejo srca, križ, kelih,

tičke, napis »Aleluja«, ali začetne črke kakega imena. Načelo ornamentike je obdati osrednji napis z dekorativnimi vijugami in nageljnovimi ali preprostejšimi rozetami. Belokranjci imajo bolj abstraktno ornamentiko geometričnih sestavin, ki logično poudarjajo z vrsto pasov strukturo forme jajca. Zanimivi so tudi pirhi beneških Slovencev. Vsekakor je njih ornamentika silno zanimiva (v naših slikah posnemamo par vzorcev po izdaji prof. Siča).

Pirhe mladina seka. Eden daje sekati, drugi pa mora pognati z dogovorjenim številom mahljajev novec in jajce. Če zadene, je pirh njegov, če ne, vzame lastnik pirha novec. Po drugod s pirhi trkljajo, valjajo, se pravi, jih spuščajo po poševni deščici na tla. Če spuščen pirh na tleh zadene tam že nastavljeni drugi pirh, vzame stavec oba. Tudi trkajo s pirhi: kateri ostane pri trku cel, zmaga.

Na velikonočno nedeljo se jedo tudi posušeni repni olupki pod imenom »Aleluja«. Aleluja je tudi znak vstalega Kristusa. Ponekod ne znajo pripraviti dobro te jedi, ponekod pa je izredno okusna.

Velikonočni ponedeljek

je dan veselja in se sme začeti zopet s plesom, ki je bil ves post prepovedan. Belokranjci imajo na »vuzemski ponedeljek« pod milim nebom slovesno »koloc«:

»Igraj kolce, ne postavaj!
Nisam dobal kola igrat,
Neg sam došel devojki zbirate itd.

Ponekod na veliki ponedeljek tudi tepežkajo. V ostalem je pravcati dan veselja šele ponedeljek, zakaj nedelja je prevelik praznik za radovanje. Gorenjke oblečejo najbolj lišpavo obleko redoma šele v ponedeljek.

Ta dan se radi oglase tudi snubci, zlasti tisti, ki so zamudili stvar pred pustom.

Toliko o velikonočnih običajih. Pa naj bravec sam presodi, koliko je v poganskih pa krščanskih običajih skupnega, pa različnega. Dr. S. V.

Eksporirna hiša

MAR. BOR

„LUNA“

last A. Pristernik

Aleksandrova 19

Velika izbirna zaloga: nogavic, otroških, ženskih in moških srajc, spodnjih blač, pletenin, majic, puloverov, telovnikov, lastni izdelki. Cevini za dom in telovadbo, snežni čevlji, dežniki, igrače — Lastna pletarna in pretilskarija, tudi se prevzame entlanje in ažuriranje. — Ves pribor za šivanje kakor volna svile itd. Kroatci in šivilje dobe znaten popust — Tudi gugalni konji, sanke, vozički za pupe po izredno nizkih cenah. — Na drobno in na debelo.

Crepe satin

Crepe de chin

Crepe georgette

Crepe mongole

Crepe suede

Crepe faille

Crepe marochin

Crepe jeanette

Foular

Brokat

Flamendó

Angleški in češki kamgarni
od Din 150,- naprej.

Čisto volneni Trenchcoati od
Din 1.200,- naprej

Hubertus-plašči iz fine vel-
blodje dlake, tudi v Trench-
coatfazoni.

L. ORNIK, Maribor
Koroška c. 9.

Ugodne cene! Plačilne olajšave!

Priporoča se prvi slovenski zavod

Vzajemna zavarovalnica
Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE:

Celje, Palača Ljudske posojilnice, Zagreb, Staročičev
trg 6, Sarajevo, Aleksandrova cesta 101, Split, Ulica
XI puka 22, Beograd, Poincareova 2

Najvarnejše in najboljše naložite svoj denar pri

Ljudski posojilnici

reg. zadr. z n. z. v Celju reg. zadr. z n. z.

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.

Stanje hranilnih vlog znaša nad 100.000.000 dinarjev

Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod nuiugodnej-
šimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš
nad 5000 članov-posesnikov z vsem svojim premoženjem

Iskal sem veliko noč

Ej bratje, da smo iskreni, zavidamo vam veliko noč! Mi že dvajset let pišemo o Golgoti in veliki noči, a vsako leto običimo pri velikem petku. Pa se tolažimo iz leta v leto, do velike noči bo že boljše, do pomladi, kaj lahko vse prinese pomlad, bogve, kako se bo vse izpremenilo, vsega mora biti enkrat konec, torej tudi našega trpljenja. In vendar ni konca tega križnega pota. Od postaje do postaje se vali nepregledna množica, vsak s svojim križem, spletenim iz liktorskih šib; zdaj omahne ta, zdaj oni, a skoro vsakdo zopet vstaja in malokdo steče med Jude, vzpodbujamo se drug drugega in med nami je še vedno klicarjev, ki nam oznanjajo veliko noč. Z dneva v dan, iz leta v leto se tolažimo; hujše ne more biti, naj pride nad nas karkoli. In vendar se čedalje bolj pogrezamo, kakor da bi bolelost ne imela dna. Da bi vsaj prispeli že enkrat na Golgato. Blagor vam petim in drugim, ki ste se ločili od naših vrst, ker vas je naša težka hoja utrujala, in ste se z orjaškim zaletom pognali navzgor, da pokazate nasprotniku, da se ne bojite smrti, ki vam je bila ljubša kakor umiranje. Vi ste zadnji in najtežjo preizkušnjo prestali, Golgota je že za vami, tam ste pustili svoja telesa in vaše duše se že veselijo večne velike noči. Mi pa se vlečemo od postaje do postaje, tožimo malodušno, iščemo Simeonov in počasen je naš korak, ker se bomo poslednje postaje, ter vzdihujemo: Oh, da bi prišlo vstajenje pred Golgato!

Cemu modruješ, ko so že davno za teboj tolske klopi, v katerih si pisal velikonočne naloge? Krepak si še in mlad. Na plan v življenje! Ven iz te plesnive sobe, ven iz mestnega obzidja! Krasen pomladanski dan je zunaj, kakor jih pozna le Jadran! Telo se je odzvalo, z velikim naporom sem potlačil duha, planil pokoncu in krčevito pograbil za palico. Hitel sem po ulicah, v svezem pomladanskem vetriču tam gori od Opčin so se mi jezili lasje, vzhodil sem prsa, v meni je kipele: Mlad sem, živeti hočem, tukaj pa diši po smrti. Velike noči hočem in najti jo moram!

Zaprašene ulice so bile kmalu za mano in že sem stal pri kamnolomih na bazovski cesti. Mesto je ležalo pred menoj, premešal sem ga, zdaj diham svobodni velikonočni zrak. Z zadoščenjem sem mu obrnil hrbet in krepko pritisnil prvo stopinjo v breg. Na Griži! Moj Bog, to je Griža, ali, kakor so Italijani nazvali to zaseko, »Razklani hriba«. Bilo je v tisti usodni noči. Izza borovcev so se prikradle sence in iz njih je dahnilo »Štirje«, »Svobodni!«. Po tem gestu so se zarotniki spoznali, klic po svobodi jih je zbral iz vse dežele, iz Trsta, iz Gorice in iz Krasa. Mnogi so se to noč videli prvič in zadnjič. Posedli so in položili puške na kolena. Svobodni so bili! In niti leto po tem so ob zori drveli avtomobili z uklenjenimi zarotniki in s štirimi krestami po cesti prav pod to Grižo proti Bazovici. Zamolklo je zadnjič iz njihovih grl donela slovenska pesem, ki jo je

vedil Bidovec. Kje je beseda, ki je zajela njihova čustva, ko so na poti v smrt ugledali jesensko solnce, ki tako sliči pomladnemu, prav za to Grižo! Moj Bog, zašel sem, tukaj ni velike noči. Tam zadaj Bazovica, na levo domovina mladega Kosmača, ki bo pet in dvajset let zaman pričakoval velike noči v ječi blizu Livorna, višje za Bregom dom Lovrenca Čača, obsojenega na petnajst let, tam za Opčinami bodo Spangerjevi trideset velikih noči praznovali brez sina, ki z otoka Sv. Stefana pošilja pisma, naj mu vendar pomagajo, sicer ga iz trdnjave ne bo več. Tam doli skoro ob morju Sv. Ana, kjer oni štirje počivajo, po dva in dva, in nihče ne ve, kje, ne starši ne zaročenke. Velika noč, kje si?

Izza Skednja se vali dim iz plavžev, kjer izžarevajo ob tekočem železu telesa naših za dvajset let na dan in njihova dušna hrana je dneвно »ščavol«! Iz mesta se dvigajo ugasi dimniki in v pristanišču so se nasečili galebi. Tod ni življenja, ni velike noči! Spustil sem se navzdol proti Katinari in še nižje na Breg. »Dober dan, mati! Sami ste?« »Sama, mož je pri Jezuitih (zloglasna ječa za politične obtožence v Trstu), če ga niso že odpeljali v Koper ali v Rim, fant je menda tudi z njim, drugi v Jugoslaviji, tretji v Ameriki in za veliko noč bom sama.« Poiskal sem nekdaš znanu gostilno, Zaprt. Sosed mi je razložil: Sin je bil operni dirigent v Nemčiji in ni hotel služiti vojakov v Italiji, drugi sin je šel iskat kruha v Jugoslavijo, tretji menda tam študira, osivelemu očetu so zato vzeli obrtno dovoljenje in zdaj počasi umira. »Kaj pa tista napol podra hiša?« »Nekdaj je bilo to lepo posestvo, pa je sinu pisal prijatelj iz Jugoslavije nekam čudno pismo; drugi dan so prišli ponj in ga gnali v pregnanstvo. Stari je porabil dosti za odvetnika, delati ne more več in vse je šlo.« »Kako boste praznovali veliko noč?« »Tako, tako. Spat pojdemo zgodaj, na cesti in niti na klopi pred hišo ni varen pred četati nihče več. Lahko nas obidejo, kakor na božični večer, ko so nam o polnoči preiskali vse hiše. Slabo, slabo! Vina ne moremo prodati, v mestu ni dela, oljarna je zaprta, vse beži v svet, drugi morajo v ječe in iz Amerike nič ne pošljejo. Pa pravijo v Trstu, da smo slabi plačniki in posestva gredo na boben. Dežela izumira.«

Te dni velike noči! Vrnil sem se skozi Ključ v mesto. »Jeruzalem, Jeruzalem! Ustavil sem tvoje tovarne in udaril sem v tvoj pristan, da so se tvoje ladje razkropile po svetu. Proglasaš se za izvoljeno ljudstvo, osvajaš si katoliški primat, revno ljudstvo pa križal in po njem mene.«

Velika noč, kje si? Ali naj te še iščem med preperelimi kraskimi skalami, kjer so nekdaš stale čedne hišice, ali ob Vipavi, ki pošilja svoje hčerke v egiptčansko sužnost, da se preživijo, ali v večno mrzlih Gorah? Zaman! Je iščem tod, dvajset let te to ljudstvo zaman čaka. —ski.

Velika noč v stari Rusiji

V stari Moskovski Rusiji XVI. in XVII. stoletja (in po deželi tudi mnogo pozneje, do zadnjega časa), je pomenil ves Veliki teden mrzlično pripravljanje na Veliko noč. Širom vse prostrane dežele so kuhale gospodinje obvezno pasho (jed iz skute) pekle šartlje, barvale pirhe, pomivale, pospravljale in snazile. Mladina in otroci so se kosali v umetnosti pri izdelovanju pestrih pisank. Vse je hitelo, da bi zaključilo priprave do sobote. Na ta dan so utihnili ruska mesta že prej nego po navadi. Ljudje so zgodaj šli spat, da bi se pripravili na naporne velikonočne ponočnice in zgodnjo mašo. Pretežna večina prebivalstva je tekoma Velikega tedna opravila spoved in obhajilo, a je neprimerno strože izvajala post, kakor danes. Oni, ki so se pripravljali na spoved, so vztrajali v cerkvi po pet in šest ur na dan, poklekili tisoč ali celo petinajststokrat dnevno. Tekom šestih velikopostnih tednov ni jedel in ni pil prav ničesar car Aleksej, oče Petra Velikega, vsak poneдельник, sredo in petek. V nedeljo, torek, četrtek in soboto je jedel enkrat dnevno in sicer samo kisto zelje, slane gobe in slane masline, vse to seveda nezabeljeno, brez vsakega olja. Telesna pokorila so bila neločljiva od verskega pripravljavanja na veliki praznik. Ko so vnovič oživele ob enajstih ponoči ulice, je bila valujoča množica izredne tiha in zbrana. Hitela je v cerkve. V Moskovski Kremelj so potovale dolge karavane uglednih bojarov, težke kočije in jezdeci z bakljami v roki.

Car je poslušal ponočnice v »prestolni sobani« svoje palače. Po službi božji so se zbirali tja najbližji bojarji in visoki državniki, ki so bili deležni izredne časti »videti njegove, velikega vladarja, presvetle oči«. Car je sedel v naslanjaju v preprostem svilnem kaftanu. Vsak, ki so ga spustili belooblečeni »rinde« s srebrnimi sekiricami na ramenu v sobo, se je carju priklonil do tal, ne da bi kaj rekel, in se molče povrnili na svoj prostor.

K velikonočni službi božji je redno šel car v Uspenski sobor (stolnico vnebovzetja bl. Device Marije). Na koncu jutranje službe, ki je pričela praznik, je poljuboval evangelij in sv. podobe, nato pa »storil poljubovanje na usta« s patriarhom in »vladikami«, t. j. me-

ropolitni, nadškofi in škofi. Nižja duhovščina je carju smela poljubiti roko. Vsem je delil car rdeče pirhe. Bojarji, dvorjani in drugi dostojanstveniki, ki so smeli moliti v stolnici, so nato poljubovali sv. podobe in šli poljubiti roko še patriarhu. Ta jim je delil pozlačene in rdeče pirhe in sicer po službeni lestvici: višji dostojanstveniki so dobivali po tri, srednji po dva in nižji po eno jajce.

Ko je sprejel car čestitke številne duhovščine, je zasedel svoj zvišeni prostor. Bojarji in drugi, ki so že čestitali patriarhu, so zdaj v neskončni, strogo določeni vrsti šli čestitat še carju. Poljubili so mu roke in prejeli pirhe. Car je delil zopet po tri, dva ali eno jajce iz velikanske skleda, ki jo je držal nosač. Deset ali še več drugih je čakalo z obloženimi pladnji, da bi takoj dopolnili zalogo. To noč je razdelil car po več tisoč jajc, ki so bila jako različna: gosja, kurja ali tudi lesena. Vsa so bila pozlačena in poslikana s »travami«, t. j. pestrimi vzorci. »Med travami so ptice, zveri in ljudje«, stoji v starinskem popisu. Koliko umetnikov in koliko časa je rabilo to rečno delo!

Po službi božji je odšel car v bližnji Arhangelski sobor, kjer je poljuboval sv. podobe in sv. ostanke pa predvsem »voščil veliko noč« staršem: poklonil se je njihovim grobovom in spustil na vsako krsto rdeče jajce. To je bila posebnost carskega življenja. Vse ostalo rusko ljudstvo se je spominjalo svojih mrtvih kakor sedaj na prvo (Tomažovo) nedeljo po Veliki noči, t. zv. Radonico.

Veliki katoliški praznik dne 1. novembra ima drug simbol. Deževno jesensko ali mrzlo zimsko vreme brez snega in s črnimi debli golih dreves govori o žalostni oloznosti. Množica neslišno kakor sence roma skozi meglo v črnih žalnih oblekah na pokopališča in poslušajo pretresljive mrke nagrobne pesmi. Ruska Radonica na prvo nedeljo po Veliki noči je drugače ubrana. Vzradoščena, pestra množica nese na pokopališče jedi in pijače. Sin spusti na zeleno rušo rdeče jajce, poljubi grob in kliče: »Hristos voskrese, dragi starši!« Mati prinaša pirhe svojim prezgodaj umrlim malčkom, in sredi zelene pomladi pri misli na Vstajenje občuti, da se olajša njeno gorje. Saj

žvrgolijo okoli ptice, ki so vesele konca dolge zime, in radostno zvenenje pokopališke cerkve naznanja Veliko noč. Rdeče lupine na živozeleni sveži travi govorijo namesto večne smrti o večnem življenju. Hristos voskrese!

Iz Arhangelskega sobora je šel car naravnost »na vrh«, t. j. v svojo palačo, kjer so mu smeli poljubiti roko in od njega prejeti pirhe »varstva radi« bdeči služabniki, ki niso mogli v cerkev. Istotam so carju čestitali in ga trikratno poljubovali oni najstarejši bojarji, ki »radi trhljih let pa velike ljudske gneče« tudi niso bili v cerkvi.

Po koncu teh obrednosti je moral takoj car sprejeti patriarha, ki je v spremstvu vse duhovščine prihajal »proslavit Kristusa« in carju še na domu voščil vesele praznike. Ko so bile odpete molitve in sprejete čestitke, so šli car, patriarh, bojarji in vsi ostali navzoči še k carici. Ta jih je sprejela v Zlati dvorani, kjer so se že zbrali vsi njeni bojarji, dvorske dame, sluge in dr. Car je trikrat poljubil carico. Patriarh in vladike so jo blagoslovili in ji poljubovali roko. Posvetni dostojanstveniki so carici poljubovali roko in »bili s čelom«, to je so se globoko priklanjali.

Nato je moral car še k maši. Preden pa je odšel v cerkev, vselej je našel čas, da je izvršil star običaj. Šel je v ječo in rekel kaznjencem:

»Hristos voskrese tudi za vas!«

Car je delil jetnikom obleko in jedi s pirhi. Nekateri so bili na ta dan redno oproščeni. V palači je priredil car na prvi velikonočni dan obed za berače, pohabljenice in romarje.

Vsi prihodnji dnevi so bili namenjeni čestitkam. Najrazličnejši obrtniki in trgovci, duhovščina vseh moskovskih župnij in samostanov, vsi uradi in vojaški dostojanstveniki so šli čestitat carju in mu večinoma prinašali bogata ali skromna darila. Tekom velikonočnega tedna je razdelil car v splošnem do 40 tisoč pirhov.

Ves teden so neprestano do večernic zvonili vsi zvonovi. Dečki so sekali jajca in zasmehovali one sovratnike, ki so zaspali velikonočno službo božjo. Pripovedovali so jim čudeže o plesu vzhajajočega solnca, ki se veseli velikega praznika in se igra z žarki: zdaj jih strne v snop, zdaj pa zopet razsijlje po vsem

nebu. To se godi samo enkrat na leto... Slepi berači so se pogreli na pripeki in peli po križniških vesele velikonočne molitve namesto navadnih otočnih pesmi o dveh bratih Lazarijih: bogatem in revnem.

Medvedarji so se za praznike zbirali po mestih. Njih kosmati gojenci so zabavali množico s svojo preprosto umetnostjo, kazali »kako krađejo dečki grah« (medved lazi po štirih, grabi naokrog s šapami in se plašno ozira), »kako se ženske pretepajo« itd. Potujoči glumači in godci s piščalkami pa »gusli« (citre) so zbirali na ulicah veselo množico.

Odrasla mladina se je zanimala predvsem za gugalnice. Velika noč kot začetek pomladi je bila neločljivo vezana z gugalnico na vrtni. Carjeve in bojarske hčerke so se zibale v družbi svojih služabnic in sovrstnic po vrtovih, kjer jih je strogo varoval pred tujim pogledom visoki plot. Preprosta meščanska in kmečka mladina se je šumno zabavala na trgu. Gugalnice so se visoko dvigale v zrak. Povsod se je slišal smeh. Cingljajoča balafajka je spremljala poskočno pesem. Vse to velikonočno veselje pa ni preglasilo zvenenja po cerkvah. Ljubitelji pritrkavanja so se gnetli v zvonike in priredili prave tekme v svoji umetnosti.

Kristusov bratec

Nekoč je živel trgovec z ženo. Oba sta bila skopa in neusmiljenega srca. Imela sta sina. Ko jima je dorasel, sta ga sklenili oženiti. Našla sta nevesto in priredila svatbo. »Čuj, dragi!«, je rekla novoporočenemu možu, »poglej, koliko mesa in peciva je ostalo d najine svatbene gostije. Veli, naj naložijo vse to na voz in razdelijo revežem: pojedli bodo vse in molili za naju.« Mladi soprog je takoj poklical svojega oskrbnika in mu naročil, naj revežem razdeli vse, kar je ostalo od pojedine. Ko sta to zvedela njegov oče in mati, sta postala hudo jezna na sina in sinaho: »Tako bosta razdelila vse premoženje!«, pa ju zapodila od doma. Sin je odšel s svojo ženo proč in ni vedel, kam bi šel. Dolgo sta hodila in zasla v gosti temni gozd. Našla sta notri neko kočjo — stala je prazna —, pa sta se tam naselila.

Minilo je dosti časa, napočil je velikonočni post in se je že bližal koncu. »Žena!« je rekel mož, »šel bom v gozd. Morebiti se mi posreči ustreliti vsaj kako ptico, da bova imela za velikonočno kosilo.« — »Le pojdi!« je rekla žena. Dolgo je hodil po gozdu, a ni videl nobene ptice. Zavil je že proti domu, kar zagleda človeško glavo. Ležala je zanemarljiva in v očiščah so bizageli črvi. Pobral je to glavo, jo vtaknil v gomazila in prinesel ženi. Ta jo je takoj oprala, obrisala in položila v kot pod svete podobe. Ponoči pred praznikom sta prižgala pred svetimi podobami voščeno svečo in pričela moliti. Ko pa je napočila polnočna ura, je stopil soprog k ženi in rekel: »Hristos voskrese!« Žena je odgovorila: »Voistinu voskrese!« Glavu pa je tudi odgovorila: »Voistinu voskrese!« Mož je rekel še drugič in tretjič: »Hristos voskrese!« Ozrl se je in od groze zatrepetal: glava se je spremenila v sivga starca. Ta starček mu je rekel: »Bodi ti moj mlajši brat. Pridi me jutri obiskat. Poslal bom po te križatega konja.« Rekel je to in izginil.

Drugi dan je stal pred kočjo krilati konj. »Brat mi ga je poslal,« je rekel mladi mož, »zajahal konja in odjezdil. Ko je prišel na cilj, mu je prišel starček nasproti.« Sprehajaj se po vseh svojih vrtovih,« mu je rekel, »hodi po vseh sobah; ne hodi samo v ono, ki je zapečatena.« Mladi mož je ostal sam. Dolgo je gledal vse vrtove in hodil po vseh sobah; prišel je naposled do one, ki je bila zapečatena, in ni mogel premagati skušnjave: »Kaj, če bi vendar pogledal, kaj ima notri?« Odprl je vrata in stopil noter. Zagledal je notri dva kotla in oba sta vrela. Pogledal je v prvega. Notri je sedel njegov oče in se zaman napenjal, da bi skočil nje. Sin ga je prijel za brado in pričel vleči, a če se

je še toliko napenjal, ga ni mogel potegniti ven: samo brada mu je ostala v rokah. Pogledal je še v drugi kotel, tam pa se je mučila njegova mati. Smilila se mu je, prijel jo je za kite in pričel vleči, a zopet se je zaman napenjal: ničesar ni opravi, samo kita mu je ostala v rokah. Zvedel je zdaj, da je bil Gospod sam oni starček, ki ga je imenoval za svojega mlajšega brata. Povrnil se je k Gospodu, pokleknil pred njegov prestol in ga prosil, naj mu odpusti, da je prestopil zapoved in šel v prepovedano sobo. Gospod mu je odpustil in ga poslal domov na krilatlem konju. Rekel mu je, da je podedoval premoženje, ker so njegovi starši že umrli in prejeli plačilo. Mladi mož se je povrnil domov, žena pa mu je rekla: »Zakaj si tako dolgo bil pri bratu na obisku?« — »Saj nisem dolgo bil pri njem! Komaj noč in dan sem ostal na obisku.« — »Nisi ostal noč in dan, temveč tri dolga leta.« — Tedaj sta postala bogata in izkazovala še več usmiljenja revežem.

David Haek:

Slava

Končno!

Kar je upal, se je izpolnilo; o čemer je sanjal, se je uresničilo; po čemer je hrepenel, je njegovo.

In vendar... in vendar!

Bilo je nekoč — tudi pravljice iz življenja se tako prične — živel je nekoč mladenič, ki ga je bila silna želja postati slaven. V razmišljanju in skrbeh, v pomanjkanju in težavah je stremel za svojim ciljem. Hotel je doseči njo, ki stanuje visoko gori na strmi višini, njo, ki pogumnemu, močnemu, ki se do nje pribori, prijateljsko seže v roke — slavo!

S kljubujočo drznostjo se je vzpenjal kvišku skoz trnjevo robidovje, utiral si je pot skoz neprodorno goščo, ki ga je kajkrat ranila in mu včasih do obupa trgala dušo. Dvoje sinjemodrih očes, zročih iz ljubkega obraza, ga je za kratek hip ustavilo na njegovi poti. S silo se je odtrgal in hitel naprej.

Pot je bila težavna, pot je bila dolga.

Kmalu je spoznal, da se bo moral plaziti po vseh štirih, če hoče naprej; nerad in težko se je oklenil te misli; plazil se je, plazec se je skušal doseči svoj cilj.

Končno!

Ampak na njegovih ustnicah ni bilo smehljaja, ko je stal pred njo in ga je ob vznemirjenosti gore zbrana množica navdušeno pozdravljala.

Bil je truden in izmučen in umazan od blata, katerega je prebrodil, in hrepenel je samo po enem — po miru daleč proč od ljudi...

Črni, beli in solnčni premog

Kako malo se zavedamo, kako silno smo odvisni v vsem svojem življenju od energije, ki nam jo nudi zemlja v najrazličnejših oblikah tako v premogu ali v vodnih silah. Kako strahovita zmeda bi nastala na svetu, če bi enkrat pošel ves premog. Večina železnic bi se ustavila, parniški promet bi propadel, pozimi bi zmrzovali milijoni ljud. Kaj vse bi počeli brezposelni delavci, ko bi se ustavile tovarne radi pomanjkanja premoga, si pa komaj moremo misliti.

Hvala Bogu, mati narava je oskrbela našo zemljo z ogromnimi zalozami premoga, ki ne bodo še tako kmalu izčrpane. Dasi se porabijo na svetu ogromne množine premoga za produktivno industrijo, za ves svetovni promet, za gospodarstvo in gospodinjstvo, zemeljske zaloge premoga še mnogo let ne bodo izčrpane. Sicer porabimo na vsem svetu letno krog poldrugo milijardo ton premoga, če pa vpoštevamo, da so strokovnjaki ocenili zemeljske zaloge premoga na vseh kontinentih na približno 2000 milijard ton, te dragocene rudnine še zdaleč ne bo zmanjkalo. Kljub temu, da bo uporaba premoga v vsakim letom stalno rastla, smo vendar lahko brez skrbi, za prihodnjih 800 let. Sicer zadoščajo zaloge premoga kljub vračunani večji porabi radi razvoja prometa in gospodarstva za najmanj 400 let več, vendar ne smemo pozabiti, da je velik del premogovnih zakladov pokopan v takih globinah, do katerih človekova roka nikdar ne bo segla. Ti zakladi bodo ostali za človeštvo vedno mrtev kapital, s katerim se ne bo moglo okoristiti. Drugje bodo zopet zaloge, ki bi jih bilo sicer možno naleteti, vendar bi izkopavanje radi klimatičnih, zdravstvenih in tehničnih razmer stalo pet do desetkrat več, kot je premog sploh vreden. Tudi po teh zakladih človeštvo ne bo poseglo. Danes obratujejo na vsem svetu samo taki premogovniki, ki omogočajo čim lažjo eksploatacijo, tako da je z njo vezanih čim manj stroškov. Kjer pa to ni mogoče, pa posegamo po nadomestilu za ta naravni vir toplotne energije.

Prvo nadomestilo, po katerem prav radi segamo in kateri po svojih ugodnostih celo prekaša premog, so brez dvoma vodne sile. Tudi teh premogov naša mati zemlja obilo. Vse vodne sile sveta cenijo na približno pol milijarde konjskih sil. Od teh jih je do danes izrabljenih samo 30 milijonov ali 6%. Večinoma se vodne sile izrabljajo tako, da se energija padajoče vode spreminja v električno energijo. Zanimivo je, v kakšnem razmerju izrabljajo vodne sile razne države. Največ vodnih sil so izkoristili doslej v Združenih državah Severne Amerike, in to okrog 10 milijonov konjskih sil. Torej približno tretjino. Za njimi prideta razmeroma mnogo manjši državi Norveška in Švedska s 3 milijoni 200.000 konjskimi silami. Japonska porabi 3 milijone konjskih sil, Italija 1.800.000 konjskih sil. Največje množine neizkoriščenih vodnih sil pa ima Afrika s približno 190 milijoni konjskih sil, kar je skoro dve petini vodnih sil vsega sveta, in nato Azija s 109 milijoni konjskih sil. Bogastvo vodnih sil je torej še velikansko in tudi tu bo moglo črpati človeštvo še mnogo novih sil. Ugodnejše kot pri premogu je pri vodnih silah zlasti to, da teh nikdar ne bo zmanjkalo, ampak bodo ostale vedno. Nadaljnja ugodnost je ta, da za izrabo vodnih sil ne potrebujemo drugega kot začetnih investicij za napravo jezov, elektrarn in električnih daljnovodov in še razmeroma malenkostne stroške za vzdrževanje teh naprav.

Prav tako kot ni mogoče izrabiti vseh premogovnih zakladov, tako ne bo mogoče izrabiti vseh vodnih sil, ki jih premore zemlja. Tako bo naprava elektrarn ponekod nemogoča radi klimatičnih razmer (recimo, par mesecev zamrznjena voda ali dolgotrajne suše v poletju), radi nemogočih geoloških razmer (recimo, ni mogoče postaviti jezov), radi premajhnega padca kljub ogromnim masam vode (reka Amazonas) itd. Vendar bo prav lahko izrabiti polovico vodnih sil, katere bi predstavljale silno energijo.

Verjetno pa je, da bo človeštvo v svojem nadaljnjem razvoju rabilo vedno ogromnejše množine energije. Saj se komaj danes žele odpirajo najrazličnejši pogledi za porabo ogromnih množin energije (obsevanje polj z žarki, kar bi dvignilo plodovitost zemlje, elektrifikacija vsega gospodinjstva in promet).

Ker zaloge premoga niso neizčrpne in je v bodočnosti še polno možnosti, ki bi prinesle mnogo koristnejšo porabo premoga, kot je sedanja, ko ga rabimo za kurjavo parnih kotlov, je verjetno, da bo postal premog čez par stoletij mnogo bolj dragocena rudnina, kot je danes. Zato ga morda ne bodo več rabili za kurjavo in ga bodo povsem zamenjali z električno energijo, ki jo bodo nudile vodne sile. Zato bo prav mogoče, da čez par stoletij ne bo več zadosti uporabnih vodnih sil in človeštvo bo prisiljeno moralo iskati novih virov energije.

novih virov, če že ne radi pomanjkanja energije, pa vsaj radi tega, da bi jim uspelo najti čim cenejši vir energije. Tako skušajo izrabiti atmosfersko elektriko, plimo in oseko, razliko temperature v raznih plasteh morja in končno izkoristiti vir vseh energij na zemlji — toplotno in kemično energijo solnčnih žarkov.

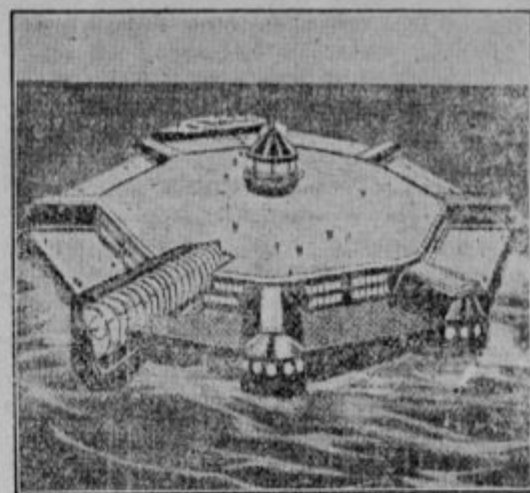
Atmosfersko elektriko doslej še nikomur ni uspelo plodonosno izrabiti. Plimo in oseko skušajo izrabiti že na več krajih, tako v Ditmarschenu, Husumu in Hüllu. Vendar te naprave ne dosega do sedaj posebnih ugodnih gospodarskih rezultatov. Brez dvoma najugodnejše bi bilo, če bi mogli najti pot, po kateri bi izrabili naravnost toplotne in svetlobne žarke solnca, katerim se ima zemlja, izvzemši vulkanskih sil, zahvaliti za vse energije, ki jih more človeštvo najti na njenem površju. Premog, ki ga danes izkopavamo, je nastal v predpotopni dobi, tedaj, ko je bila zemeljska površina mnogo bolj nemirna in so jo pokrivali ogromni gozdovi do 30 metrov visokih praproti, ki so pod vročimi solnčnimi žarki bujno rastle. Vsled silnih potresnih sunkov, so se pogrezni ti gozdovi globoko pod zemljo, kjer niso strohnili, ampak se spremenili v teku tisočletij v premog, ki nam danes greje peči. Prav tako se imamo zahvaliti solncu za

stiti tisoči del saharške puščave za pokritje potrebe vse energije na vsem svetu. Na žalost učenjaki še danes niso našli primerne poti, izrabiti naravnost energijo toplotnih žarkov, kljub temu, da poznamo nekaj vrst takozvanih »solnčnih motorjev«.

Prav tako segrejejo toplotni solnčni žarki morje zelo globoko. Najbolj toplo pa je na površini, vedno hladneje v globini. Ker solnčne toplote naravnost ni mogoče praktično pretvoriti v drugo obliko energije, n. pr. električno, so poskusili znanstveniki indirektno pot, izrabiti namreč toplotne energije solnčnih žarkov, ki so se nakopičile v morjih, s posebnimi pripravami. Tako sta francoska učenjaka Claude in Boucherot prišla na idejo, da bi izrabila razliko v temperaturi morskih plasti. Najprej sta delala poskuse na reki Meusi, ki so se dobro obnesli. Nato sta se odločila, da bosta zgradila veliko centralo na obrežju Kube, kjer so gornje plasti morja mnogo toplejše od nižjih in je razlika tem večja. V Mantaza zaliv na Kubi so že pripeljali cevi in vse potrebno, ko je nesrečen vihar prelomil okrog kilometer dolgo cev, ki je merila v premeru dva metra. Cev se je utrgala in potopila na dno morja. Radi tega učenjaka nista mogla pokazati, da so njihovi izsledki pravilni. Če se jima bo posrečilo dobiti novih mecenov, ki bodo dali za ponovitev poskusa potrebni denar, je mogoče, da bo za tisočletja rešen problem oskrbe tropskih krajev z energijo.

Poleg toplotne energije pa prinašajo solnčni

eksperimenti so že uspeli. Tako je konstruiral profesor Lange v Berlinu fotocelico, ki je doslej še najboljša rešila problem transformacije kemične energije solnčnih žarkov v električno energijo. Omeniti moramo še pojav, ki bo mogoče v teku let privedel do velikih presenečenj. Če zvezemo dve bakreni plošči, ki sta na površini pokriti s tanko

Plavajoči otok, centrala za izkoriščanje toplotnih razlik v plasteh morja, kot si jo zamišljata Claude in Boucherot.

plastjo bakrenega oksida, z žico, jih nato namočimo v nasičeni raztopini soli in eno ploščo postavimo na solnce, teče po žici električni tok brez prestanka, dokler je plošča na solncu. Če ploščo zamenjamo, teče zopet tok, seveda v obratni smeri. Če bo uspelo na ta način najti metodo pretvarjanja solnčne kemične energije, potem bo človeštvo za vedno rešeno skrbi pred pomanjkanjem energije. Brez dvoma je verjetno, da bo fotokemija v svojem razvoju prinesla še vse polno presenečenj, četudi ne bo našla tako idealne rešitve, kot jo ima rastlinstvo, ki izrablja kemično toploto tako popolnoma, da se zgubi pri pretvorbi le dva odstotka prejete energije. Če bo človeštvo kdaj uskalo, da bo moglo le malce prisluhniti ob skrivnostnem snovanju narave, bo mo za vedno rešeno skrbi pred temno bodočnostjo.

David Haek:

Glas zvona

(Starodavna pravljica.)

Tisti čas je v nekem mestu, ki mu ne vem več imena, živela mlada vdova.

Vsi so jo imeli za pobožno in pošteno, zvesto ženo, ki nikoli ne bo mogla pozabiti na svojega pokojnega moža.

Njeno krepostno življenje je torej bilo, ki je premočilo postavnega, odličnega in tudi imovitega moža, da jo je sklenil vzeti za ženo.

Mlada vdova je odklonila.

Ponovno jo je zasnubil, spet ga je zavrnila, vendar na tak način, da je izkušeni mož še vedno lahko upal na uspeh, če se še enkrat oglasi pri njej.

Oklevala je, ni rekla da, ne ne!

»Rada bi nekoliko premislila,« je končno pristavila.

Njemu je bilo prav in je z zadovoljnim nasmehom odšel.

Ker se sama nikakor ni mogla odločiti in je bila tudi zelo pobožna, je naslednjega dne šla k svojemu spovedniku, da se z njim posvetuje.

Spovednik je nekoliko pomislil in nato izpregovoril:

»Hčerka moja, težko je svetovati v rečeh, ki zavise največ od človekove lastne volje. Najboljše je, če se res sama ne moreš odločiti, da po zbrani molitvi prisluškuješ glasu večernega zvona. Izvedela boš, kaj ti je storiti. — Pojdi in mi potem povej, kako si se odločila.«

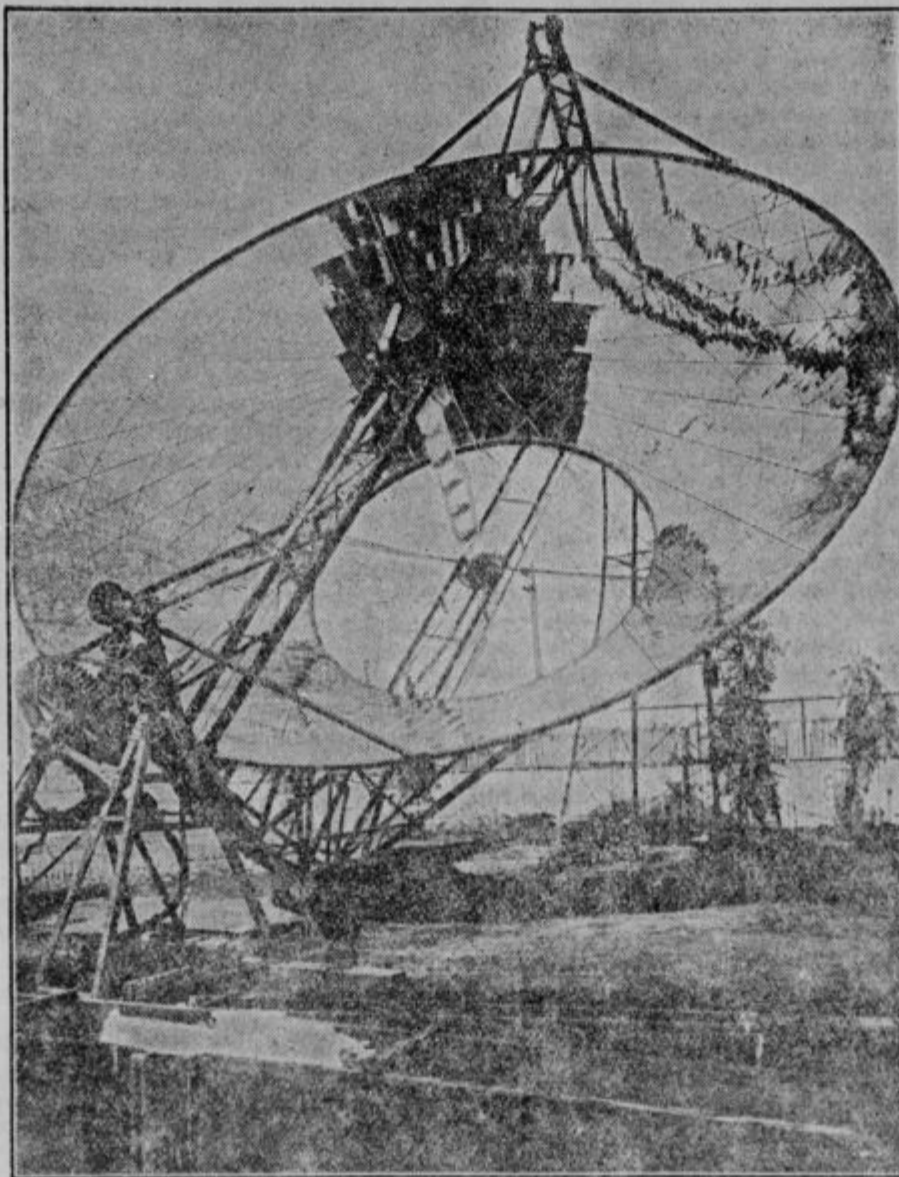
Naslednje jutro je zopet stopila k spovedniku.

»No, kako?« jo je smehljaje vprašal.

Sramežljivo je povesila oči in čez nekaj časa odgovorila:

»Naj se zgodi božja volja! Prisluškovala sem večernemu zvonjenju in venomer mi je došlo na uho: Kar vzemi ga, vzemi!«

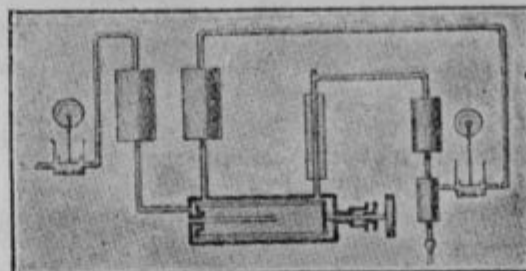
Prevel Fee.

vse vodne sile. Na vseh morjih, ki pokrivajo štiri petine zemeljske površine, dvigne solnčna toplota vsak dan ogromne množine vode v obliki pare v zrak. Te pare ženejo potem vetrovi z morja nad celino, kjer se zgostijo v oblake, iz katerih pada blagodejni dež. Miljarde deževnih kapljic pa se zbira v potočke, reke in veletoke, ki teko nazaj v morje. Med potjo pa tečejo čez jezove in oddajajo energijo, ki bi se sicer razbila ob skalah in pečinah, v turbinah, ki ženejo električne generatorje. Tako se prav za prav moramo solncu zahvaliti za vsako energijo, ki jo imoremo izrabiti.

Energija, ki jo prejema zemlja v obliki toplotnih žarkov od solnca, je ogromna. Saj prejema vsak kvadratni meter zemlje na uro toliko energije v obliki toplotnih žarkov, kolikor jo nudi 1800 kalorij. Če vzamemo za primer, da sveti solnce v tropskih krajih samo osem ur na dan, potem prejme kvadratni meter v tem času toliko energije, kolikor je dobimo iz poldruga kilograma najboljšega premoga ali treh kilogramov trboveljskega. Kvadratni kilometer pa prejme energijo, ki odgovarja 1500 tonam premoga. Na ta način bi mogel zado-

žarki na zemljo še kemično energijo. Skupna energija, ki jo prejema zemlja od solnca, bi se mogla spremeniti v približno 20 bilijonov konjskih sil, kar je 2 milijona večkrat kot premorejo danes vsi stroji sveta. Majhen del kemične energije solnčnih

žarkov vpija rastlinsko zelenilo, ostanek pa bi moglo izkoristiti človeštvo, če bi znalo. Naloga fotokemije, ki se je razvila komaj v zadnjih letih, je, da najde pot, ki bi direktno spreminjala kemično energijo solnčnih žarkov v električno. Malenkostni

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsake vrstne vrednostnih papirjev, deviz in valut borzno naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskomoti in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.

Brzotavke: Kredit Ljubljana
Tel. 2040, 2457, 2548; Interurban 2706, 2806

Delniška družba pivovarne
Union

Pivovarna in sladarna. — Tovarna za špirit in kvas v Ljubljani I. Poštni predal 45. — Podružna pivovarna (preje T. Götz) v Mariboru. — Priporoča svoje izborne izdelke in sicer svetlo in črno pivo v sodih in steklenicah. — Pekovski kvas. — Čisto rafinirani špirit.

Ljubljana

Telefon:
LJUBLJANA 2310 in 2311
MARIBOR 2023

Brzotavke:
Pivovarna 'UNION' Ljubljana
Pivovarna 'UNION' Maribor

Jezusovo vstajenje in okultizem

Izmed okultistov so se zlasti spiritisti bavili z razlago Jezusovega Vstajanja. Naj navedem samo imena: Richard Hoffmann, Leopold Schwerin, Georg Sulzer i. t. d. Sulzer pravi n. pr. v knjigi »Die leibliche Auferstehung Jesu«: »Posebno trden dokaz, da so učenci videli res telesnega Jezusa, se mi zdi tale: Potem ko so bili Judje Jezusa prišli in ga kržali, so bili izgubili ves pogum, tako da je celo Peter Gospoda zatajil in da se niso upali prisostvovati kržanju. Če so se po takem duševnem stanju v trenutku napolnili s popolnim zaupanjem do mesijanstva in božanstva Jezusovega in takoj odločno nastopili zanj in kralu našli mnogobrojnih pristašev, se da to razložiti edino le tako, da se jim je bil Jezus prikazal v polni telesnosti z vsemi ranami svojega Kržanja. Če bi se jim prikazal le kot »duh« ali »senca«, bi to nikdar ne bilo moglo tako učinkovati. Tudi so učenci brez dvoma natančno preiskali, ali imajo pred seboj telesno prikazen, ali samo astralno formo.«

Po pravici opozarjajo da ni bilo prikazovanje rajnih kot »duhov« ali »senc« za tisti čas nič nezasišane. Vedeli so takrat tudi, da taki duhovi večkrat govore, kakor vidimo iz prikazanja Samuelovega (1. Kralj. 28) in iz Mozesove prepovedi spraševati mrtve. Nihče bi ne bil takrat prikazanja rajnega kot duha označil z besedo Vstajenje.

Upravičeno tudi povdarjajo okultisti, da pri Jezusovem Vstajenju, kakor je sporočeno v sv. pismu, nimamo opravka z vizijami, kaj šele s čutnimi prevarami ali halucinacijami. Sklicujejo se poleg drugega na sv. Pavla, ki strogo loči telesno prikazanje vstalega Jezusa pred Damaskom od vizij, v katerih je gledal Jezusa ali celo govoril z njim. Se na misel mu ne pride, da bi kedaj stavil oboje na isto črto. Ko na pr. govori o zamaknjenju v tretje nebo, je njegov jezik kakor jecljanje človeka, ki ne ve zanesljivo, kaj in kako je videl. Prikazen v Damasku pa ne zapusti v njegovi duši najmanjšega dvoma o tem, kako je videl Gospoda. Zato takim prikaznim ne pripisuje nikake apologetične porabnosti.

Izmed evangelistov posebno sv. Luka povdarja, da se je Jezus prikazal z resničnim telesom. Ker je ta evangelist pisal za prijatelja »ekscelenc« Theofila, se je še bolj potrudil, da je kritičnemu Rimljanu podal samo to, o čemer je bil popolnoma uverjen.

Iste misli približno razvija prof. Richard Hoffmann v knjigi »das Geheimnis der Auferstehung Jesu im Lichte des modernen Okkultismus« in v lanskem »Zeitschrift für Parapsychologie«. Vendar bi se motil, kdor bi mislil, da je tem možem telo prikazajočega se Jezusa identično s tistim, ki je bilo v grob položeno. Hoffmann n. pr. pravi: »Nova telesna oblika je imela težko kaj skupnega s truplom, ki je bilo v grob položeno. Kje je to ostalo se pač nikoli več ne bo pojasnilo.« Poročilo o praznem grobu ima za legendo. Po tedanjem stanju znanosti — meni Hoffmann — učenci niso mogli drugega sklepati nego, da se je Jezus telesno vrnil iz groba.

Odkod torej snovno telo? Na to odgovarjajo spiritisti: Jezusovo telo se je pri vsakem prikazovanju sproti tvorilo kot okultna materializacija, ali z drugo besedo: kakor se pri nekaterih okultističnih sejah za hip pojavi duh odet s skrivnostno materijo, tako je pač moralo biti z Jezusovim prikazovanjem. Po naukih okultizma pa bi bilo dvoje mogoče. Najprej, da bi se stvorila Jezusova prikazen po idioplazmi, to se pravi, da so vso prikazen, »duha« in »materijo«, ustvarili mediomistično nastrojeni gledalci z okultnimi silami. Ta razlaga se zdi okultistom samim z ozirom na Jezusovo vstajenje nesprejemljiva.

Francoz Delanne n. pr. pravi v knjigi »Ceux qui nous quittent«: »Popolnoma samostojna t. j. od medija ločena in rajnika v vsaki posameznosti predstavljajoča in govoreča materializacija ne more nikdar biti proizvod idioplazmičnega medija.«

Zato drugi domnevajo, da je pri prikazovanju deloval Jezusov duh, ki je potrebno ektoplazmo črpal iz navzočih učencev.

Kaj naj rečemo o teh trditvah okultistov? Najprej to, da spiritisti sami s Sulzerjem priznavajo, da »se Jezusova materializacija (presnovljenje) razlikuje od vseh materializacij novega časa v važni točki« namreč v tem, da je pri vseh do-

sedanjih takih prikaznih moral biti navzočen medij, ki se je pogreznil v transo (medijalno spanje). Tega pa v krožku galilejskih ribičev, ki Jezusovega vstajenja niso pričakovali, iščemo zastonj. Schwerin hoče to teorijo, ki jo večina okultistov samih odklanja, podpreti z zgledi, ki jih je vzel iz znane Aksakowe knjige. Dokaže pa z njimi uprav nasprotno. Pripoveduje n. pr. o materializaciji neke Estelle. Posrečilo se je šele pri 43. seji, ki se je seveda kakor vse vršila v »popolni« temi. Pravi, da so »duha« spoznali, da pa je mogel izgovoriti le nekoliko besed. S tem primerjati prikazovanje vstalega Zveličarja je gorostasnost Vselej se pojavja nenadoma, ne da bi našel dobro pripravljen, mrzlično razgret, prevare željen milic. Zveličar sam mora pritiskati na apostole, pomnožiti dokaze svoje osebne identičnosti. Oledajo ga, dotaknejo se ga, slišijo njegov glas, jedo z njim, pogovarjajo se z njim v popolni konverzaciji in slišijo iz njegovih ust doslej neznanе nauke in ukaze. Kakor rečeno, okultisti sami zavračajo take fantazije. Dr. Ennemoser na pr. pravi o Jezusovih čudežih sploh: »Čeprav je Kristus živel v naravi in naravno, vendar je bila v njem delujoča moč nadčloveška, božanska; kajti če je spremenil vodo v vino, če so mu bili pokorni vetrovi in morje, če je hrome in bolne trenutno ozdravil, če se je smokvino drevo na njegovo besedo posušilo itd., ti učinki ne izhajajo iz nikakršnih človeških sil.« Spiritisti so segli po takih razlagah z dobrim namenom, misleč da se bodo tako najuspešneje borili proti materializmu in za krščanstvo pridobili tudi tiste, ki pravijo s Stapferjem: »Resnično Vstajenje, povrnitev mrtvega telesa v organsko življenje je nemogočnost nemožnosti.«

Odtod želja, razložiti velikonočne dogodke naravno. Toda kdor dokazuje preveč, ne dokaže nič. In tudi to je resnična Renanova beseda: »Končno ne obstane nič drugega nego resnica.«

Okultisti tudi pozabljajo, da so bili apostoli prepričani ne samo, da vidijo Jezusovo telo, ampak da je to telo identično s prejšnjim. Na tem prepričanju se snuje Pavlova vera v vstajenje mesa: Ako se pa o Kristusu oznanja, da je vstal od mrtvih, kakor govore nekateri med vami, da ni vstajenja mrtvih. Če pa Kristus ni vstal, je prazno naše oznanjevanje. Očitno je pa tudi, da smo lažnjive priče božje, ker smo pričali zoper Boga, da je obudil Kristusa. (1. Kor. 12—15). To Pavlovo prepričanje nima z okultistično materializacijo nobene skupnosti.

Jezus je svoje vstajenje napovedal kot nezasišano Jonovo znamenje, ki se bo dalo nevernemu rodu. Zato je po Vstajenju sam pozival apostole, naj se prepričajo, da ima pravo telo, z istimi ranami, ki jih je prejel na križu. Če bi bilo vstajenje le okultizem, to se pravi: učinek duševne sile, ki je v življenju v normalnih razmerah vezana, bi bilo Jezusovo napovedovanje vstajenja le poglavje iz apokalipse se neznane parapsychologije; v ustit Njega, ki je govoril: »Jaz sem pot, resnica in življenje« pa bahavo komedijantstva. Tudi apostoli morajo pričakovati, da se vsaj pri katerem izmed njih po smrti tudi tako razvežejo okultne sile. Poljubno se bodo prikazovali in materializirali ter strašili, zato naj gredo za svojega Učenika v smrt!

Sicer pa se snuje vsa ta spiritistična blodnja na mnenju, da je poročilo o praznem grobu legenda. Ta domneva je pa v kričečem nasprotju s historičnimi dejstvi. Res je sicer, da sv. Pavel ne omenja praznega groba, toda to bi bilo pri njegovem sumaričnem naštevanju prikazovanj tudi skoro nemogoče. Apostoli so videli prazen grob, se preden s jim je Jezus prikazal. Če bi ga ne bili, bi se bili po prvi prikazni gotovo šli takoj prepričati, kaj je z njegovim telesom. »Če si mislimo, da bi bili Jezusa še našli v grobu, ko so šli kontrolirati vzemirajoče sporočilo žena, ali bi bilo mogoče razumeti, da so mogli verovati v resničnost prikazovanj, ali bi se moglo razumeti, da sta se Peter in Janez pustila rajši vreči v ječo, nego da bi več ne oznanjevala vstajenja svojega učenika!« (Paul Buysse, Jésus devant la critique.)

Sploh pa kako usoden dokaz bi imeli Judje v svojih rokah, če bi se bili mogli kadarkoli po prvi Veliki noči sklicevati na še vedno okupirani Jezusov grob. O vstajenju bi ne bilo niti najmanjšega govora.

Renan pravi v »Vie de Jésus«: »Da je Jezus mogel izzvati tako oboževanje, je moral biti oboževanja vreden. Vero, navdušenje, stanovitnost pravega krščanskega rodu moremo razložiti le, če postavimo na začetek vsega gibanja moža kolosalnih proporcij.« Nobeden okultist pa se še ni upal trditi, da so najslavnejši mediji, kakor Home, Slade, Schneider, »može kolosalnih proporcij«. Ne kolosalnih, ampak abnormalnih proporcij! O najznamenitejšem današnjem mediju (ker je še živ, ga ne imenujem) piše Schrenck-Notzing v »Experimente der Fernbewegung«, str. 14: Sch. je po značaju labilen, duševno nasplošno ne brez motnje, muhast, boječ, resnicoljubnost nedostatna. Nediscipliniran, nezanesljiv, svojeglaven itd. O Eusapiji Paladino pa poleg lepih lastnosti poudarja že Morcelli: Prehodi med resnico in lažjo so pri njej elastični.

Zato je resnična beseda okultista Fechnerja: »Med Jezusovimi čudeži in okultističnimi pojavi je razlika, kakor je razlika med svetlobo in temo.«

Za vstalega, ne za materializiranega Zveličarja apostoli odslej žrtvujejo vse. »Vse imam za izgubo zaradi vzvišenosti spoznanja Kristusa Jezusa, mojega Gospoda, zaradi katerega sem vse zavrgel in imam za smeti, da pridobim Kristusa, da bi spoznal njega in moč njegovega vstajenja... če bi kako prišel do vstajenja od mrtvih.« (Filipj. 3, 8—12.) Jos. Simenc.

Svetovna kriza in svetovni misijon

P. P. Charles D. J. v Louvainu piše:

Razširjenje krščanstva je tudi leta 1930, znatno napredovalo. To je tem pomembneje, ker na obzorju večine misijonskih dežel vstajajo tri nevarnosti, katerih težine ni mogoče dovolj pretehtati.

Pod odločnim vodstvom Propagande so bila iz dosedanjih vikariatov ustvarjena nova cerkvena upravna okrožja. Od tega sta imeli največ koristi Kitajska in južna Indija. Zaradi pomnožitve okrožij je naraslo število osebja in pomožnih moči. Vsak mesec se povprečno ustanovi novo upravno okrožje. Delegature so urejene. Apostolski vikar za Afriko msgr. Hinsley je bil imenovan za delegata. Belgijski Konga je dobil papežev delegata v osebi msgr. Dellepiane. Z enako odločnostjo se je sv. stolica trudila vzgojiti domače duhovstvo. Okrožna semenišča so nastala v Tokiu, Honkongu, Midahu (zah. Afrika), v deželi Bašuto (južna Afrika), v Nam Dinku (Tonkingu) in v Tananrivu (na Madagaskarju). Skofiji Kotar in Kumbakonam že opravljajo domači duhovniki. Prva je dobila domačega indijskega škofa (msgr. Pereira), druga pa apostolskega vikarja (msgr. Xavier). Na kitajskem vodijo domači duhovniki dva vikarijata in eno prefekturo. Domačih škofov je 12. K tem prištevamo tudi prvega etijopskega škofa msgr. Cassa, čigar škofija pa ni podrejena Propagandi. Domači ženski redovi so razširjeni po Oceaniji, Afriki in Aziji.

Prestopi so po posameznih deželah različni. Počasi se širi na Kitajskem, pa tudi na Japonskem ni več prestopov kakor 3000 na leto, medtem ko se prebivalstvo v enem letu pomnoži za en milijon. Precejšnje pa je število v Srednji Afriki, kjer je samo v Belgijskem Kongu 22 misijonskih okraj. Tu se zelo mnogo ljudi priklanja za krst. V množinah pa pristopajo v indijski provinci Hardarabad, kjer se je delo šele začelo. Zaradi prestopa razkolnega škofa in njegovega koadjutorja pri Jakobitih v južni Indiji je sedaj začelo mnogo ljudi prestopati h katoličanstvu.

Po mnogih deželah se misijoni zelo poslužujejo za propagando tiska. Južna Afrika je začela izdajati nov list za domačine; na Japonskem dobro služi propaganda z letaki in spisi; v Kongu izdajajo mesečnik; v Honkongu so ustanovili veliko tiskovno podjetje.

Poleg uspehov pa so tudi nevarnosti, ki ogrožajo misijonske uspehe.

Največja je politične narave. Zmede na Kitajskem, vojne, plenitve, roparji — vse to je divjalo na jugu in povzročalo smrt več misijonarjev, bedo kristjanov in mučen nemir. Mnogo misijonarjev so razbojniki ujeli in kruto mučili. Kljub vsemu temu pa se je Cerkev na Kitajskem dobro držala in vzdržala strašne pretese. — V Indokinu zmede niso mnogo škodovali; pač pa je ponekod opažati med domačini nekako sovražnost. — Na Samoih je bil upor. Voditelj upora je bil katoličan, ki so ga novozelandske čete ubile. Toda to ne tiče misijona samega. Katoličani so tod v obeh taborih. — V Indiji, ki jo je vznemirjalo Gandhijev gibanje, je odšla katoliška delegacija na konferenco k okrogli mizi v London. Katoličani so tu v vseh političnih taborih. — Zakonodaja, ki ureja razmerje ras, je v Južni Afriki med narodom Bantu zelo pospešila komunistično propagando ter zelo zamrzila »vero belih«. Kljub temu se je tu Cerkev dobro držala.

Šolska zakonodaja je druga težka nevarnost. Na evropskih vzgledih hoče Kitajska zatreti verski pouk po šolah in vse duhovne vaje, ali pa krščanskim šolam vsiliti nesprejemljive ravnatelje in učitelje. — Japonska hoče n. pr. izključiti iz šole ves verski pouk ter vpeljati šintoizem vanje, ki ga je država proglasila za državljansko patriotičen kult. V angleški Afriki so pogoji šolskega programa in finančna bremena, ki so jih vsilili vsem podpiranim šolam, tako težki, da jih misijoni ne morejo izpolnjevati. Več šol so morali že zapreti. — Benediktinsko vseučilišče v Pekingu se dobro razvija, vseučilišče v Tokiu bo povečano, višje šole v Indiji poročajo o precejšnjih uspehih.

Končno tudi misijoni zelo čutijo svetovno gospodarsko krizo. Krajevna pomoč pojema. Sredstva osrednjih nabiralnih organizacij se krčijo. Gotovo bo ta kriza zelo občutna l. 1931.

Misijonski interes starega krščanstva se vendar le veselo dviga. Spominjamo se misijonskih tednov v Barceloni in v Louvainu, osmega akad. misijonskega kongresa v Ljubljani, zborovanj misijonskega križa v Regensburgu. Zdi se, da se vez med misijoni in domačijo vedno bolj oži.

Ogledala

seh vrst, velikosti in oblik

Steklo

zrcalno 6—8 mm, mašinsko 4—6 mm, portalno, leuasi, alabaster itd.

Spectrum d.d.

Ljubljana VII — Telefon 23-43
Zagreb Celovška 81 Osijek

za
la bil premog
suha drva
ali koks
blišite tel 2056
oz. naročite v
Wolfovi i pri
Dom. Čebin

Pooraviljanje ur in gramofonov

se izvršuje očno po nizki ceni in garanciji. Gramofoni in različne gramofonske plošče so vedno v zalogi pri

Akerman & Rindl

uraria in zlatarja

Ptuj

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIM CENAM
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Pohišstvo

Predno se odločite za nakup pohištva, zahtevajte ponudbe trdne Franc izgoršek, Smarino pri Litini. Moderno ure ene delavnice in velika zaloga suhega lesa Vam jamči za dober in sočilen izdelek. Prevzema tudi stavbna dela, opreme za hot le, banke itd.

FRANCOSKA LINIJA CIE. GLE. TRANSATI ANTIQUE (FRENCH LINE)

HAVRE-NEWYORK

Najkrajša pot v SEVERNO AMERIKO

s francoskimi brzoparniki velikani: „ILE DE FRANCE“, „PARIS“ itd.

Potnikom iz LJUBLJANE do PARIZA ni treba nič premedati. Otroci in mladostniki dobijo vedno zanesljivo spremstvo v veliki domači družbi.

Najkrajša pot

v ARGENTINO, v JUŽNO AMERIKO gre pa čez MARSEILLE s francoskimi brzoparniki.

Vsa pojasnila daje zastopnik:

IVAN KRAKER v Ljubljani

KOLODVORSKA ULICA 35.

Inserirajte v „Slovincu“!

Otroško zavarovanje

S prvi poslovanje za bodočnost svojih otrok!

Mesečne premije od 10 Din navzgor. Za slučaja: doživlja poleg zavarovalne glavne se še posebna bonifikacija! Najvišji znesek zavarovanja je 60.000 Din. Poroka izplačilo zavarovalnice za slučaj smrti, a dvakratno izplačilo za slučaj smrti vsled nezgode.

Poslovanje novo v Jugoslaviji!

Starši zahtevajte prospekt! — — — Zelo ugodni pogoji!

„Vardar“

delniška zavarovalna družba

Ljubljana Aleksandrova 12. Maribor Jurčkova 8

Delavnim zastopnikom se nudi ugodna zaposlitev!

Planine in zdravje.

Vsako leto znova se narava zbudi v moč in življenje. Nesluteno hrepenenje se hipoma zbudi in hodi na tiho od cveta do cveta sijajoč zdravje in moč in življenje. Človek, ki živi z naravo in letnimi časi, se čuti spomladi z naravo vred prerobenega. Kot bi se izgubljeni vrelci energije dvignili in privreli iz neznanih globin, tako polje novo mladostno življenje in hrepenenje v mladi duši. Nehote se zamisli ob odhajajočem vlakcu v daljavo, ali pa mu ob pogledu na planine vzraste močna želja, da bi se dvignil in šel ter premagal te ozke razmere, to tesno življenje na bleščočem, belem tlaku, da bi prišel ven v svobodo, v zelenje in solnce, ven iz oklepajočih sten in dušnega ozračja.

Človeku se hoče zdravja, zato hrepeni v naravo. Mestno življenje utruja in napravlja ljudi bolne. Ni samo tisti bolan, ki brez moči leži na bolniški postelji in čaka odrešilne smrti; tudi tisti je bolan, ki z nevoljo in težavo prenaša življenje. Takih pa je veliko in čudno ni, če so. Oddaljili smo se od narave in od življenja z njo, za kar smo po svoji naravi določeni. Zapri smo se v mesta in tovarne. Boj za borni obstanek nam je ukradel blažili ritem dela in počitka. Namesto da bi se učili od narave, ki dela poletni in pozimi počiva, smo že davno pozabili zimo in niti na kmetih je več ne poznajo. Podaljšali smo lelovni čas na celo leto. Pa niti to nam ni zadostil. Čas je zlato, pravi pregovor, in mi hitimo iz dneva v dan, razbičani in raztepeni brez oddiha, brez odmora, tirani od neusmiljene skrbi za vsakdanji kruh. Tako potrebnega menjavanja med dnevom in nočjo, da bi dan imeli za delo in noč za počitek, ne priznavamo več. Dela se noč in dan. Noč smo skrajšali na najmanjšo mero dopustnosti in jo podaljšali v delovni čas. To ni več za potrebo. To je že bolezen, ki se ji pravi pohlep.

In v vsem vrvenju ne moremo prav ničesar po svoji volji obrniti. Mi se moramo obračati, kakor nam čas ukazuje. Tako tesno smo navezani na razmere, da z nekako železno nujo bežimo s časom v čas. Mi smo samo še sredstvo one silne nuje, ki nas priganja in podi, da smo brez moči kakor val v veletoku. Tako nas je vse zajelo, da niti sami ne vemo, kako slabo stojimo.

Nihče si ne more v tem vrvežu po svoje oblikovati življenja. Zato nas življenje pušča prazne in nezadovoljne. Podobni smo množici, ki tekmuje na hrib v teku. Vsi iztegajo roke, da bi čim prej dosegli cilj, a celo tisti, ki stopi prav na vrhu, ravno tako proži svojo roko navzgor — v prazno. Tako neutrušena tava večina, v nezadovoljnosti, v večnem boju in tekmovalstvu brez oddiha in počitka kakor kolesje v uri, ki ne ve, odkod vrtenje in zakaj. Ali je čudno, če pri vsem tem tudi človek postane stroj? Srce in duša otopita. V takem ozračju so višja stremeljenja nemogoča. Če so ljudje prisiljeni dalj časa opravljati isto delo brez oddiha in izpremembe, postanejo polagoma čisto ubiti.

Zato je tako slabo v naši dobi. Sredi

tehnike in strojev smo sami postali stroji. Saj je končno razumljivo, da je tako, le opravičljivo ni in maščevalo se bo. Kadar pomislimo na ogromne množice po mestih, ki ne živijo svojega življenja, nas mora naravnost strah postati. Kaj bo, če se nekega dne ljudje zavedo, da niso stroji. In vendar tako malo mislimo pri tem, da je ravno to življenje, katerega so danes ljudje prisiljeni živeti, tudi vzrok nevarnosti. Saj si ne moremo misliti, kako vse drugačen je človek, ki ima svoj košček zemlje, ki ji s svojim delom izvabi nekaj solate za poletje. Ne vemo, kako prave človeka lastna hišica in tisto bore dvorišča zraven nje, da se preživi par putk, da se preroben čut v človeku, imenovati nekaj za svoje, vsaj malo more uveljavljati. Toda pri vsej prostranosti naše zemlje je vendar od dne do dne več brezdomcev. In to je žalostno!

Tako življenje ubija in zastruplja duševno in telesno zdravje. Zato jih je toliko, ki si želijo ven iz mesta. Hrepenenje, da ne bi merala dneva tovarniška sirena in ura, izvablja ljudi v naravo. To je želja pa zdravju in po naravnem življenju, ki smo se ga v mestu odvadili. In ker gore najbolj zadostijo temu hrepenenju, zato tako radi hitimo pri vsaki priliki v gore. Otresemo se tesnega življenja v mestu in okrepimo si v njih telo in dušo.

Cesar mesto ne more nuditi, to nam vsaj nekoliko nadomestujejo gore in planine. Učimo se spoznavati, da rafiniranost človeku ni potrebna. Za vse potrebe zadostuje nahrbtnik. To krepi čut neodvisnosti in vero v samega sebe. Vse tiste velike razlike, ki nas v mestu ločijo v posamezne stanove, da smo drug drugemu nerazumljivi in nedostopni, na gorah odpadejo. Spet postanemo ljudje, ki vsi z enakim veseljem in enako pravico uživamo blagodejno moč solnca.

Zato je tako žalostno gledati tiste ljudi, ki te malomeščanske razmere nosijo tudi s seboj v planine. Saj ne gremo zato v gore, da bi namesto v mestu popivali po planinskih kočah, da bi delali isto razliko med premožnimi in manj premožnimi, kakor delamo v mestu!

Mi gremo vendar zato, da se tega malomeščanskega življenja otresemo, ker nas dela protinaravne in ker je vsaka protinaravnost škodljiva. Mi hodimo zato na planine, da pridemo nazaj drugačni, bolj zdravi in bolj močni. Vemo, da življenje, v katerega nas silijo razruvane razmere, ni zdravo. A radi tega še nismo obupali in se ne bomo predali razkrajajočemu toku časa. Še verujemo v izboljšanje!

Zato hodimo po zdravje in moč v solnce in planine. Temelj vsemu upanju in delu je zdrava narava. Šele potem moremo graditi v višino, če so temelji trdni. Od narave se moramo učiti izravnati to, kar smo zakrivil s protinaravnostjo. V mestu ni zdravja, v naravi je še, v planinah je še. Hodimo ponj, da si zdravje ohranimo in okrepimo! Če bomo sami zdravi, bomo tudi protinaravnost časa lažje in prej premagali, sicer bo čas premagal nas!

Slapar Pavel:

Spomladi v naravo!

To geslo ni samo praporni klic skavtov in drugih sportnikov, ampak je tudi pravec novodobne šole, ki ima v svojem programu prirejanje botaničnih ekskurzij. Zato je razveseljivo dejstvo, da je šolska oblast omogočila in založila prepotrebni pripomoček za doseg svojega namena.

Pred kratkim je izdal ravnatelj meščanske šole na Viču g. Anton Fakin okusno opremljeno, 64 strani obsežno knjižico »Šolski botanični vrt in šolske botanične ekskurzije«, ki vsebuje precej več, kot razodeva naslov. Pisatelj priporoča ustanavljanje šolskih botaničnih vrtov, podrobno podaja njih smotno ureditev in po pravici podčrta, da so tako zamišljeni vrtovi v zvezi z ekskurzijami najuspešnejše učilo in da pridejo razni herbariji in slike v poštev šele v drugi vrsti. Na vrtu nas nazorno in v zgoščeni obliki poučuje o življenju rastlin, na sedmih ekskurzijah pa seznanja z rastlinjem v pomladnem in jesenskem gozdu, na travniku, na polju in ob vodi. Knjižica obsega malone vse zelenje naših krajev in ga razlaga mladini tako, da je uspeh zagotovljen.

Ta drobna knjižica je značilno delce nove smeri prirodoslovnega pouka v zmerni delovni šoli, ki odločno zahteva, da stopi učitelj z

učenci iz muzejskega laboratorija teoretiziranja in sistematiziranja v prosto naravo. — Pouk v nižji šoli se mora otrestiti nepotrebne navlake minulih dni in se približati življenju, kajti pravi smoter tega pouka je, da se učenci vsposobijo za samostojno opazovanje narave in čutenja življenja v njej. Otrok mora sam opazovati in sam doživljati, zakaj mehanično naštevanje, koliko prašnikov in pestičev ima cvet in koliko je zobcev na listnem robu, je za učenca zoprno in neplodno delo; samo doživljeno postane trajna učenčeva last. Učitelj, vodi učenca v naravo, pokaži mu, kako rastlina živi, nastaja, se razvija, umira in ovira ali omogočuje življenje drugim! Daj mu v roke katerokoli zelišče in opisal ti ga bo bolje, kot bi se mogel kdaj naučiti iz knjige!

Da ni pisec samo strokovnjak v svojem predmetu, marveč tudi pravi vzgojitelj mladine, da ume mladega človeka, da zna vplivati na razvijajočo se dušo, da zna vcepiti v dovzetna srca ljubezen do prirode in dela, spoštovanje do grude in sovraženje brezdelja, da mladino smotno navaja z vzdržnim sodelovanjem k samostojnemu delu, ji pomaga, pojasnjuje in ji daje veselja in poguma za dosego uspehov, o vsem tem nas prepričuje ves spis. Zlasti zanimivo je, kako vrši pisatelj pouk mladine v naravi in kake uspehe dosega z njimi. V tem oziru bi bilo težko najti kaj boljšega. Končno moramo s posebnim zadovoljstvom poudariti, da se je našel med našim učiteljstvom poljudni kulturni delavec in praktični pedagog, ki nas opozarja, da more človeka le neposreden stik z naravo in lastno opazovanje ter doživljanje živečega stvarstva, navdati s pravo srčno kulturo. Če bi imelo učiteljstvo več takih mož, kot je naš pisec, ki nas je lani razveselil s slično knjižico o šolskem zou, bi se marsikateri očitek zadnjih dni sploh ne pojavil, vsaj v oni obliki gotovo ne.

Ta potrebna knjižica, napisana v jasnem in prikupnem slogu ter v zgoščeni besedi, povsem ustreza svojemu namenu in se učiteljem, staršem, učencem in vsem ljubiteljem narave sama dovolj toplo priporoča. V skupni naročitvi stane izvod 10 Din.

S. B.

TIVAR

Vas obleče
za malo denarja
moderno
in dobro!

TIVAR

more dobro blago ceno prodajati,
ker prodaja tako velike množice, da vključno dobremu materialu in kljub naravnost neverjetnim cenam pride na svoj račun

TIVAR

hoče, da sta'no kupujete pri njem,
oblači Vas v resnici dobro zato, da se zopet povrnete k njemu. — In Vi boste sigurno zopet prišli

TIVAR

da če vsaki obleki nekaj svojega
skrbec, da prinese vedno nekaj novega tako glede kroja kakor tudi glede opreme, nekaj, kar Vas veseli

TIVAR moške obleke najboljša izdelana že od Din 240⁰

TIVAR obleke za dečke trpežne in umerjene že od Din 200⁰

TIVAR kamgarn-moške obleke povsem elegantne lasone že od Din 480⁰

TIVAR otroške obleke za dobo od 3—6 let že od Din 110⁰

TIVAR otroške obleke za dobo od 7—10 let že od Din 130⁰

TIVAR mornariške obleke za dobo od 3—6 let že od Din 130⁰

TIVAR mornariške obleke za dobo od 7—10 let že od Din 150⁰

TIVAR raglani najmodernejše lasone, izredno udobni in ljubki že od Din 560⁰

TIVAR hlače v ogromni izbiri in najmodernejših vzorcih že od Din 90⁰

TIVAR hubertus-površniki specialiteta že od Din 200⁰

TIVAR hubertus raglan zajamčeno nepremočljivo že od Din 290⁰

TIVAR lovski raglan izredno praktičen Din 270⁰

Tivar dobite povsod!

Oglejte si naše prodajalne v:

Aleksinac

Beograd

Bezdan

Bjelovar

Bos. Šamac

Brčko

Brod na Savi

Celje

Crvenka

Cakovec

Daruvar

Dubrovnik

Gospič

Karlovac

Kotor

Koprivnica

Kragujevac

Kraljevo

Kranj

Kruševac

Ljubljana

Maribor

Niš

Novi Sad

Pančevo

Ptuj

Sarajevo

Senta

Slov. Konjice

Solin

Sombor

Split

Subotica

St. Bečej

Sv. Ivan Zelina

Sušak

Šibenik

Teslić

Tuzla

Valjevo

Varaždin

Vel. Bečkerek

Vel. Zdenci

Vinkovci

Zagreb

Zemun

Zvornik

Ljubljanski prodajalni:

Sv. Petra cesta 23 in Celovška c. 63

Kranj, Glavni trg 101

Poskusite! Prišli boste zopet!

Žena in delo

Težko je danes reči, kako se bodo v bodočnosti razvijale gospodarsko-socialne razmere in če pride kdaj ali pa sploh kdaj zopet čas, ko se bo ženska delovna sila izločila iz vsega dela, ki nima zveze z gospodinjstvom, socialnim skrbstvom in vzgojo mladine, ter se bo ženska zopet izključno posvečala gospodinjstvom in materinskim nalogam v ožjem pomenu. Zaskrbljenost je ženska na delu izven doma še v znatni meri udeležena neposredno (nič manj pa seveda posredno po možih, očetih in sinovih). Zato ne bo odveč, ako podamo kratek pregled o njenem položaju v areni dela. Kakor ga posnemamo po dragoceni publikaciji: »Poročilo Delavske zbornice za leti 1929. in 1930.«

Brezposelnost.

Naše borze dela v svoji statistiki žal ne dajejo ločenih podatkov o moškem in ženskem povpraševanju po delu. Vendar je znano, da se tudi ženske v znatni meri poslužujejo borz dela, in to celo pri iskanju poselskih mest. Vsaj ljubljanska borza dela uživa med delavskim ženskimstvom tako zaupanje, da bo bodočo odpravo zasebnih posredovalnic (ženskim strokovnim organizacijam in domovom bi se morala posredovalna služba vsekakor pustiti) brez posebnih ovir preneslo.

Okrešni urad za zavarovanje delavcev

izkazuje za leto 1930. poprečno 97.688 zavarovancev, za okroglo 3000 več nego l. 1929. Koliko je bilo od tega žensk, poročilo ne navaja. V gospodinjstvi skupini, ki zaposluje skoraj izključno ženske, je znašalo število zavarovancev l. 1929. za 521 več nego l. 1928., to je 7558.

Zanimive so številke o boleznih v posameznih gospodarskih panogah. Iz teh podatkov je razvidno, da je v grafični industriji in v gospodinjstvu izmed vseh najmanj obojenj, namreč samo 22,51 odtotno 26,97 odtotkov vseh zavarovancev (odnosnih struk). Razlika je le ta, da ima grafična industrija 3,60% je-tičnih, gospodinjstvo pa le 1,7%. Največ obo-lenj v gospodinjstvih — 4,4% — odpade na bolezni prebavil (o čemer naj gospodinjje in služkinje temeljito razmišljajo...). Višek je-tičnih izkazuje tekstilna industrija, to je 4,15 odtotkov svojih zavarovancev. Poročilo na-glašča, da so nekateri obrati raznih panog prava gnezda tuberkuloze.

Nezgod je med ženskimi zavarovankami sorazmerno toliko manj, v kolikor so zaposlene pretežno le v manj nevarnih obratih. — Pri kratkotrajnih boleznih je maksimum moških in žensk obolenj popolnoma soraz-meren, pri dvo- in štirimesečnem bolovanju pa pada maksimum izključno na ženske — zaradi porodnic. Te imajo, kakor znano, pravi-co do porodniške podpore 2 meseca pred porodom in 2 meseca po njem, ne glede na delozmožnost. Matere, ki hodijo do poroda na delo, dobe porodniško podporo samo 2 me-seca po porodu. Kolik je odstotek žensk, ki hodijo zaradi večjih dohodkov na delo do po-

roda, poročilo ne navaja; zaradi narodnega zdravja bi bilo pač želiti, da bi bilo to število čim manjše.

Ženske v posameznih panogah.

Žensko delo se še vedno plačuje slabše nego moško, odnosno se uporabljajo ženske večinoma za slabše plačano delo. — Tako znašajo ženske plače v vojnotehničnem zavodu v Kragujevcu od 25 do 45 Din dnevno, moške pa od 25 do 96 Din. V tekstilni industriji za-služijo delavka po 22 do 36 Din na dan, moški pa od 30 do 44 Din. V nekaterih trikotajnih podjetjih znaša povprečna ženska plača celo samo 17 Din na dan, kar je pač še za samo hrano premalo. Število delavk je v bombajnih tvornicah neznatno više nego moških.

Osrednji zavod za domačo obrt propagira misel, da bi se z izboljšanimi statumi po naših kmetskih domovih napovedal boj tovar-niškim tkalnicam, ki preko vse mere izkoriš-čajo delavstvo in carinsko zaščito. Zbornično poročilo priznava na podlagi števil, da bi mogla domača tkalna obrt tekmovali s tovar-nami pod pogojem, da bi delala za lastno po-rabo — ne za trg, ker bi zaslužila tkalka le 5 do 7 Din dnevno — in da bi dobivala prejo po tovarniški ceni. V ta namen bi se morale izpremeniti carinske določbe, ki obremenju-jejo prejo za na drobno razprodajo po 4 do 5 Din više nego prejo za tovarniške svrhe. Pod temi pogoji, zaključuje poročilo, bi mo-glo biti razširjena domača tkalna industrija na eni strani vir zasluga za slabo zaposleno delovno silo po naših rudniških in industrijskih okrajih, na drugi strani pa korektno proti prevelikemu izkoriščanju konzumentov, ki ga izvaja tekstilna industrija.

Zanimivo je primerjanje moških in žen-skih plač zasebnih nameštencev: knjigovodij, blagajnikov in kenteristov v raznih obratih. Vse slabše plačana mesta so pretežno v žen-skih rukah, od 20.000 Din letne plače navzgor pa število žensk hitro pada ter se v zadnjem plačilnem razredu (nad 39.000 Din letno) naj-več po 1 do 3 ženske; izjemo delajo le de-narni zavodi, ki zaposlujejo na najvišje pla-čanih mestih 6 žensk, trgovina in obrt (tudi 6 žensk) in živilska industrija, kjer prejema nad 39.000 Din letno 14 žensk. Vsega je v najvišjem plačilnem razredu 39 žensk proti 1286 moškim.

Pregled delovnih sporov in gibanj

v teku zadnjih dveh let je izredno zanimiv in poučen. Ne glede na gibanja, v katerih je žensko enostavno soudeleženo, je dešlo v raznih podjetjih do prijatljive posebej zaradi krivic nasproti ženskim delavkam. Tako je neko podjetje odlegovalo delavkam plačo, ako jih je premestilo k drugemu delu, tako da so dobivale na uro komaj po 2 Din. V drugem podjetju si je mojster nasproti delavkam do-voljeval nespoštnosti. V gibanju pri »Saturnu« se je dosegel sporazum, ki je med dru-gim zagotovil delavkam po šesttedenski za-poslilvi plačo po 3 Din na uro in eno delovno obleko letno za vsako delavko. Neka modi-

stinja je zaposlovala uslužbenke čez določeni čas, nakar je posredovala Delavska zbornica.

Se mnogo zanimivega, kar v živo zadeva tudi ženske, bi lahko navedli iz zborničnega poročila, a žal nam prostor ne dopušča. Naj

Da pomoč ne bo danajski dar

Če je brezposelnost usodna za moškega, je dvakrat težka za žensko. Saj more moški, če je le malo ameriškega duha v njem (glej spis: Kako sem zaslužil v počitnicah »Jurja«, v zadnji številki »Montorja«) — v sili brez škode prijeti za kakršnokoli pošteno delo in prenočiti če treba kjerkoli, ne da bi to bilo nevarno za njegovo osebno čast. Nasprotno pa čakajo žensko v brezposelnosti vse mogoče ovire in nevarnosti, mimo katerih ne more, če noče izpostaviti svojega zdravja in dobrega imena. Tudi zaupanje vase, pogum do življe-nja brezposelnost v ženski še hitreje zlomi nego v moškem in jo izpostavlja globljemu padcu. Zato je skrb za brezposelne ženske posebno nujna in je le socialno pravično in modro, da so podpor za brezposelne povsod deležne tudi ženske.

Vendar je pa enostavna podpora v de-narju zanje — kakor tudi za ženske — le pre-večkrat danajski dar, ki posameznico le še bolj poniža v lastnih očeh in izpodkopava njeno uravno silo. Delo, zvezano če le mo-goče s strokovnim in splošnim poukom, je najboljše oblika pomoči za brezposelne žen-ske, posebno mlajše. To načelo je v skrbstvu za brezposelne vobče priznано in se po vseh državah po možnosti upošteva. Tu naj nave-demo le en zgled — v pobudo našim soci-alnim ustanovam in ženskim organizacijam.

Društvo za ženske interese in žensko delo v Münchenu je jeseni l. 1929. ustanovilo de-lavnico za brezposelne ženske. Namen je bil, da bi se tu prevzemale v popravilo in čišče-nje vse mogoče obleke in perilo. V počev bi prihajale predvsem ženske v pridobitnih po-klicih in njih družine, dalje samski moški, potem celi hoteli in penziji in slednjič še mestni zavodi (bolnišnice, ubožnice in kopa-lišča). Pri tem naj bi se posamezne ženske vežbale, da bi si kasneje samostojno služile svoj kruh s popraviljem in čiščenjem oblek in perila po hišah, in to brez pomoči in nad-zorstva gospodinj, ki je mnogokrat zaposlena v pridobitnem poklicu.

Za začetek so organizirali pobiranje sta-rih oblek po hišah. Zetev je bila izredno obilna. Obleke so dali najprej razkužiti, nato so jih očistili, potem pa predelali in popra-vili. Tako je nastala cela zaloga dobrih, tr-pežnih oblek od najpriprostejše domače ob-leke do večerne obleke skromnejših gleda-liških igralc ali recitatork. Posebna skrb se je posvetila otroškim oblekam, da so bile praktične pa mične obenem.

Te obleke so prevzela v razdelitev med potrebne uradna skrbstvena mesta, potem priznane dobredelne organizacije, župni ura-di, domovi itd. Vsako teh mest je plačalo za prevzeto obleko primerno vsoto kot odškod-

nosti inteligentnejše žensko samo seže po tej publikaciji, ki jim bo v mnogih vprašanjih gospodarske in socialne politike odprla oči, jim razširila obzorje in poglobila zavest sta-novske solidarnosti.

nino za izvršeno delo. Na ta način je dobila delavnica sredstva za plačevanje zaposlenih delavk in čevljarjev. Obenem je s tem postala znana med prebivalstvom, ki se je sedaj za-čelo obračati nanjo, bodisi da ji je pošiljalo v popravilo obleko in perilo, bodisi da je pro-silo za šivilje na dom.

Delavnica procvita. V njej dobe delo predvsem ženske, ki jih pošiljata skrbstveni in delovni urad. Plačane so po običajnih ta-rifah. Državna skrbstvena mesta prispevajo z zneski, ki odgovarjajo višini podpore za brez-poselne. Mestna uprava je prispevala z en-kratnim zneskom za opremo delavnice. Razen polno plačanih delavk, se zaposlujejo od slučaja do slučaja tudi ogrožena dekleta, žen-ske, ki nimajo prenočišča, matere pred po-rodno itd.

Poročilo, iz katerega črpamo, naglašča, da je med brezposelnimi le malo takih, ki se rade vdajajo lenobi; pač pa se mora vodstvo boriti proti nezadostnemu znanju in površne-mu delu. Tu zastavlja delavnica svoje izob-raževalno in vzgojno prizadevanje ter daje ženskam strokovni pouk in jih navaja na točno, vestno delo. Naravnost pretresljivo je videti, s kako hvaležnostjo, s kako vneto se oklepajo ženske dela kot rešitelja in brez-mejne duševne in telesne bede in gorja brez-poselnosti.

Vsi morebitni nesporazumi med delav-kami se poravnajo s pametno besedo. Skrb-stveni značaj delavnice se kolikor mogoče izključuje in nadomešča z gospodarskim. Pri vsem tem pa skušajo delavkam vsestransko pomagati. Tako dobivajo delavke iz ene mest-nih kuhinj v delavnico dobro hrano po skraj-no nizki ceni, v delavnici sami si morejo za malenkostne novce kupiti dobro, čedno oble-ko, vodstvo se zanima za zasebne zadeve de-lavk, jim oskrbuje zdravniško oskrbo itd. Tako imajo brezposelne v delavnici vsestran-sko pomoč in varstvo. Najdalje more ostati posameznica v delavnici zaposlena 9 mesecev. Delavnica jim ob odhodu posreduje delo od-nosno službo.

Po enakih načelih zaposlujejo v Nem-čiji brezposelne ženske tudi v poljedelstvu in vrtnarstvu.

V vseh takih ustanovah je seveda uspeh v veliki meri odvisen od sposobnosti vodje-ljic in je treba biti pri izbiri le-teh kar naj-bolj previden.

Vsaka socialna pomoč je vredna samo toliko, v kolikor obuja in krepi v podpirancu zaupanje v lastno moč in ga v življenjskem boju neposredno postavlja na lastne noge. Posebno ženskam v sedanjih razmerah ne moremo nuditi boljše pomoči od te. Koliko poklicnih organizacij se pri nas tega zaveda?

4.000.000
je v rabi
pisalnih
strojev

UNDERWOOD

ker je neprekosljiv v trpežnosti,
zato tudi najcenejši. — Zaloga:

LUDV. BARAGA - LJUBLJANA

Št.enburgova ul. 6
Telefon šte. 29-80

Žensko svobodništvo

»Če iščeš v svoji notranjosti,
potem si v pravi sredi, če zrak od-
tod nido, vidiš telesni svet, če se
ozreš nazgor, spoznaš Boga«.

Sv. Avgustin.

So med ženami, ki jim je v srce zapisan samo zemski raj: Pisan vrt, poln sladkega sadja, vonjavega cvetja, prijetnih sene in po-čivališč. Evo tu zvesto in vdano spremlja Adam po vseh potih in ji bere želje iz oči. Vendar se ga naveliča, hoče se ji posebnih, novih doživljajev, novih občudovalcev, ka-li? Kar išče, najde. Ob tem živi. Kakšen je bil »posleje za ženo, po tem ne vpraša in vedeti noče. Mar ji ni ne preklestva ne velike obljube.

In so druge, ki ne vedo za raj, za »preje, marveč samo za »posleje, za preklestvo. Vsa preteklost in teža delavnika se je zrušila na-nje; za obljubo, da bo nekoč prišlo odrešenje po ženi, je njih srce gluho. Topo nosijo bre-me svoje ženskosti in komaj da jim porodni krič iztisnejo krik trpeče kreature.

So dalje med ženami, ki ne vedo ne za raj ne za preklestvo, ampak le za Obljubo. Iz nje in zanjo žive.

Slednjič so žene, ki vedo i za raj i za preklestvo i za Obljubo. Te hrepene in skušajo najti sintezo ženskosti, ki bi se zlivala z moškim delom človeštva v višjo, skladno enoto.

Ta enota more vzkliti samo v Avgusti-novi »pravi sredi« spodaj ostaja telesnost in kar je z njo v zvezi, zgoraj veje dih božje mo-drosti in ljubezni.

Da je ta sredi, da so višine nad njo do-stopne tudi ženi — Avgustin je vzel na to pot a seboj svojo mater Moniko — to je prva in največja vseh ženskih pravil.

I. K.:

Materin prstan

Bilo je v prvih letih našega stoletja. V Trstu je tedaj izhajal i slovenski ženski list »Slovenke« — naše Primerke so bile vedno posebno okretne in podjetne, ne samo po svoji živahni primorski naravi, marveč tudi po svoji izvrstni šoli v ljutem narodnem boju. Okoli »Slovenke« so se zbirali mladi, sveži duhovi obojega spola in vseh treh jugo-slovanskih plemen. Srbe je zastopal dovršen srednješolec z Reke, ki je služil svoj enoletni prostovoljski rok pri tržaškem (97.) pešpolku. Bil je to izredno vrl mlad mož, zaveden Srb in Jugoslovanc, ki se je že tedaj počel z jugo-slovanskimi naglasnimi sestavi in fonetiko. Kmalu si je poiskal stikov z uredništvom »Slovenke« in posredoval potem zveze z raz-nimi srbskimi listi.

Umljivo je, da je morala biti za takega moža služba v avstrijski vojski ne dvakrat, marveč stokrat bridka. Utehe je iskal v svo-jem študiju, v globokem doživljanju narodno-

in državno-političnih dogodkov ob Jadranu in Donavi ter v prijateljskem občevanju v dru-žini slovenskega časnika, kamor je redno zahajal. Slednjič pa mu je stiska jela rasti čez glavo, ko ga je neki predpostavljani po dobro znanih metodah »vzel na pikco«. Njegov pristno srbski ponos je strahovito trpel. Kmalu mu je bilo jasno, da mra ali pobegniti iz vojske ali pa se bo zgodila nesreča. Odlečil se je za prvo in se zaupal svojemu prijatelju časnika. Ta ga je skušal izprva pregovoriti, naj potrpi še, teh nekaj mesecev; a ko si je bil o mladeničevem duševnem stanju na jas-nem, je pristal na to, da mu pojde pri po-begu na roko.

Nekega poletnega večera sta korakala čas-nikar in preoblečeni begunec na tržaški južni kolodvor, da bi dobila vlak v Benetke. Ker je bilo še rano, sta sedla v priprosto trato-rijo. Tu je begunec snel s prsta neznaten zlat prstan, katerega obroček je bil že čisto obrabljen in tenak, ga podal časnikarju in dejal:

»Prijatelj, storite mi še to veliko ljubav in shranite mi ta prstan, dekler se ne oglasim in ne poprosim zanj. To uro nič ne vem, kje in kaj me čaka... Ta prstan pa je moj edini spomin na mojo ljubo prejšnjega mojega največjega svetilja, ki bi jo rad ohranil za poznejše delavno življenje če mi bo dano.«

Casnikar je prstan sprejel in spravil mla-dega prijatelja srčno čez mejo. Prstan je pa izročil v shrambo svoji ženi.

Mladi Srb je po mučni odisejdi prispel v Srbijo, kjer mu izprva tudi ni bilo poslano z rožicami. A njegov idealizem in njegova krepka volja sta mu bila zvesta sobojevnika. Nadaljeval je nauke in postal srednješolski učitelj. Sedaj je mogel misliti tudi na materin prstan.

V tem je bilo preteklo precej let, v teku katerih je bilo utegnito življenje tudi prijatelja časnikarja vreči bogve kam. Kaj je s prstanom, dragim materinim spominkom — ali ga bo še kdaj videl?

Planila je vojna na Balkanu. Mnogo slo-venskih ljudi je tedaj prišlo v Belgrad. Naš znanec je naletel na slovenskega časnikarja in ga takoj vprašal po svojem bivšem tržaš-škem prijatelju. »O, ta je pa sedaj v Ljub-ljani!« se je oglasil odgovor. Sedaj je Srb takoj napisal pismo za prijatelja, v katerem je povprašal po svojem prstanu in prosil, naj mu ga pošlje, in to — zaradi večje varnosti in enostavnosti — v hrbtu stare knjige. In tako je romal drobni, neznatni obroček iz Ljubljane v Belgrad in srečno dospel v reke pravega lastnika, ki se je prijatelja s preki-pevajočo radostjo zahvalil, da mu je tako zvesto hranil materin prstan.

Mož, ki je tako ljubil svojo mater in spoštoval njen spomin, je danes v naši prestol-nici ob Donavi visoka in odlična osebnost. Je pač resnično, da so veliki možje dobri si-novi in da v vsaki ženi spoštujejo svojo mater.

Domišljavi Tonček

Kosmačev Tonček je bil dvanaest let star, torej prav tistih letih, ko se začne onegav fanté postavljati, da ni več otrok, ampak nekaj bolj-šega, imenitnejšega. Tonček je bil edinec va-škega mlinarja, ki je bil bogat, veljaven mo-žakar, zato je tudi Tonček mislil, da se lahko postavlja.

Bila je zgodnja pomlad. Velika noč se je bližala. Se nikoli je ni Tonček tako težko pri-čakoval. Pa kako tudi ne. Oče mu je obljubil, da mu bo kupil v mestu za praznike novo obleko z dolgimi hlačami. Prve dolge hlače, pomislite! Tonček kar pričakati ni mogel. Ve-like nedelje, da bi se postavil pri procesiji v novi obleki in s čevlji na »škripe«. To bodo gledali njegovi prijatelji in sošolci županov Mihec, krčmarjev Jože, učiteljev Slavko in kovačev Matevž, ki so vsi manjši in šibkejši, — kajti Tonček je bil zdrav, močan fant, samo glave je bil precej trde. V šoli je skoraj vedno zaostal, tako da je bil vsako leto največji v razredu. Zaradi tega so se tovariši večkrat norčevali iz njega. Pa kaj je to delo njemu. Če ni bil pri učenju prvi, je bil zato pa pri tepežu najmočnejši. Tonček bo enkrat bogat mlinar. Moko bo miel, velike mere jemal in pičle vračal. Srečen bo tudi brez učenosti.

Prišla je Velika nedelja. Sonce je toplo sijalo, na traticah in gozdnih parobkih so dehtele vijolice in kimali zvončki. Ptiki so žvrgoleli — skratka: bil je lep, prelep po-mladni dan.

Tonček je bil nov od glave do pet. Temno- modra obleka mu je imenitno pristojala. V naprsnem žepu je imel robček iz pisane svile. V telovniku uro s široko verižico iz amerikan- skega zlata, ki jo je lani dobil za birmo. Čev- lje je imel svetlo zlikane in na »škripe«, na glavi pa svetel, moderen klobuk.

Pri procesiji se je imenitno postavil. Vsi so ga gledali in občudovali, najbolj seveda so- šolci, ki kar skriti niso mogli zelene zavisti. Seveda so imeli tudi oni nove obleke, ampak dolge hlače je imel samo Tonček.

Po kosilu je odšel Tonček v novi obleki k tovarišem na vas »sekat« pirhe in poma- ranče. Široko razkoračen je stal Tonček med dečki. Prsi je bočil in se obračal proti soncu, da se je bleščala verižica kakor tisoč solne. Ko so se naveličali sekanja piruhov, je pred- lagal kovačev Matevž, naj bi se šli loviti. Do- mišljavemu Tončku seveda ta predlog ni bil všeč, šele po dolgem prerekanju se je vdal.

Sli so za hlev Tončkovega očeta, ker se Tonček ni hotel igrati na vasi, kot mali otroci.

Poleg hleva je bila jama, polna goste, slatne vode, čez katero je bilo položeno par rhljih desk. Učiteljev Slavko je jama takoj zagledal. Tekel je k njej in zaklical ostalim:

»Halo, kdo si upa po deski čez jamo?«

Vsi so molčali. Tedaj pa je stopil učite- ljev Slavko, ki je bil šibek, slaboten deček, sicer pa precej pogumen, sam na desko, in ena, dve, je bil preko jame.

To pa se je Tončeku silno za malo zdelo, da bi si kdo upal več, kot on.

»Misliš, da si jaz ne upam?« se je raz- koračil in korajžno stopil na ozko desko.

»Ena, dve,« je šel in si mislil, sem že čez, pa o joj, prejoj. Deska se je zamajala, zahreščala: tresk in buum je priletel Tonček, kot je bil dolg in širok v svoji lepi novi obleki in svetlo zlikanih čevljih naravnost v — vodo.

Ta blatna kopel ni bila Tončku kar nič všeč. Breal je in se otepaval, pa čim bolj je razsa- jal, tem globlje se je pogrezal v blato. Tovariši pa mu tudi niso pomagali. Kaj še! Ob kolena so se tolkli in smejali, smejali, da so jim od smeha kar solze tekale iz oči.

Tisti hip pa, ali je sam pravični Bog ho- tel tako, ali je hotel ponagajati Tončku škodo- željni hudobec, ki ima pri vsaki nezgodi svoje kremplje vmes, — je zaropotal na dvorišču voz in sam strogi Tonček oča so se pripeljali v družbi Tončkovega strica in tete, ki sta prišla na obisk.

Oča Kosmač so takoj uganili, da ne more biti vse prav, ko so videli, kako se smejejo dečki okoli blatne jame. Kar z bičem v roki so pristopili in vprašali:

»No, kaj pa imate spet, falotje, kaj?«

Ko so zagledali v jami Tončka, so takoj »poznali za kaj gre. Sklonili so se, prijeli Tončka za ušesa in ga kar tako potegnili iz ja- me. Potem pa so zavijeteli bič in pok, pok! udri- hali po Tončevi zadnji plati, kar vpričo strica, tete in sošolcev.

»Ná, tukaj imaš, ná, ná,« so godrnjali oča Kosmač in vedno iznova dvigali bič. »Ná, ná, zgaga nemarna, da si boš zaponnil današnji dan...«

In Tonček si ga je v resnici zapomnil. Se dandanes zardi, če ga kdo spomni na ta do- godek, čeprav je že star možak in je preživel ož takrat še štirideset velikih nedelj.

Tekma

Spisal in risal: E. D.

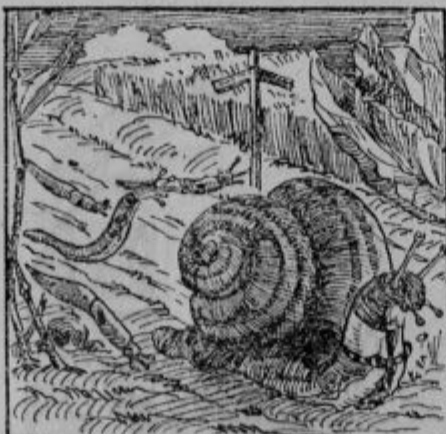
To vam je bilo življenje »Pri veselem Čmrlju! Razuzdani belini in pa lahkoživi ci- trončki so že na vse zgodaj prazniki kozarčke sladke medice in si v prijateljskem objemu prisegali večno prijateljstvo. — Debelušna krčmarica, gospa čmrljova je imela polne roke dela. Njene brhke natakariče so tekale od mize do mize ter venomer polnile prazne čaše veselih pivcev.

Odličnejša družba metuljev se je sicer pritoževala nad prostaskim obnašanjem beli- nov in citrončkov, kar pa zadnjih nikakor ni motilo. Lepi lastovčar je posebno vihal svoj rilček, kajti sedel je v družbi pestrobarnega admirala in draguljarja bisernika. Zadnji se zanj ni menil, ker je baš razpravljal z lastni- kom tvornice aeroplanov, z g. velerilcem, kje se dobi najslajša medica. Poleg so tudi sedeli gospodje: zdravnik smrtoglavec ter njegovi dobri znanci borov prelec in vrbov zavrtač. Bilo je še mnogo drugih, a pogled na to pe- stro družbo je človeku jemal vid.

Končno je z drsajočimi koraki s svojim spretnostvom prilezel gospod Slinar, pokrovi- telj in vodja vseh prireditvev. Vsa družba se mu je globoko priklonila. Prijazni Slinar je imel za vsakogar prijazno besedo. Še celo pi- janim belinom in citrončkom ni zameril nji- hovega nespodobnega obnašanja. Prišedši do izbrane družine domišljavega lastovčarja in doktorja smrtoglavca je na prijazno povabilo sedel in naročil porcijo najboljših solate. Na pijačo ni polagal nikake važnosti.

Med tem, ko so se naši odlični gostje za- bavali pri kapljici rujnega vinca, sta neumor- ni vrvar pajek in reditelj muren pripravljala start. Otroci, zanimalo vas bo, kaj pomeni be- seda start. Poslušajte! Na tekmah imenuje- mo mesto, kjer pričnemo teči — start.

Med tem so se zunaj zbirali tekmovalci. Najvažnejša osebnost med njimi je bil gotovo rogač, kajti okoli njega so stali: brzel, grobar, pokalica, moker, razni kozlički, polonije pa mravlje in še drugi. Veliko pozornost je tudi zbuja slinarjev prvorojeni sin, ki se je odlo- čil, da tudi tekmuje. Sprva so vsi mislili, da se le šali, a ko so po žrebanju prejeli števil- ke, so videli, da namerava resnično tekmo- vati. Zreb mu je odločil zadnjo številko.

Povedal sem vam že, da je bila progla- dolga 10 m ter je bilo treba teči od Lazarjeve jablane do velike kletne blizu prve grede, ki je ležala nekoliko nižja.

Vsi tekmovalci so bili s progo in razdaljo zadovoljni, le rogač je menil, da se navadno tekmuje po ravnini, a ne navzdol. Povedal jim je dalje, da je že mnogo tekmovalj opa- zoval raz veje onih kostanjev, ki stoje v bli- žini nekega sportnega igrišča.

Predsednik, gospod Slinar ga je strogo zavrnil, češ, da je menda dovolj star in izku- šen ter bo pač vedel, kje in kako se tekmuje. Sicer pa... komur prireditev ne prija, se lahko mirno odstrani.

Osramočen se je rogač skril za bližnjo skupino tekmovalcev. Vsi so se mu jeli sme- jati ter ga izpraševati, mari nima dovolj dol- gih nog. Celo slinarjev sin si je dovolil pikro opazko, ko je vprašal rogača, če mu naj »n posodi svojo mesnato nogo. In zopet so se za- krohotali zbrani tekači ter so pričeli dražiti rogača, če morda resnično potrebuje slinar- jevo nogo. Slednjič se je rogovilar vsega tega naveličal. Silovito je zaškrtal s svojimi nevar- nimi kleščami in zapretil polžu, da ga pre- ščipne na dvojce, če zine le še besedico. Nato ga je vprašal, če je prišel progo ravnat. Kot to delajo cestni valjarji. Če pa resnično na- merava tekmovati, naj se skuša pred tekmo temu ali onemu prilepiti na zadek, da ga bo vlekel za seboj kot kak kmečki koleselj. — Sploh bi mu pa svetoval, naj v bodoče prego- vori svojega očeta, spoštovanega gospoda Sli-

narja, da le-ta prihodnjič priredi tekmovanje v počasnosti, kjer si njegov miljenček zane- sljivo pribori prvo mesto.

Ubogi polž je torej svojo pikro opazko drago plačal. Vsi navzoči so se jeli tudi iz njega norčevati ter so mu nadelili ime »cestni valjar«. Gospoda Slinarja, ki je vse to čul, so rogačeve besede tako razjezile, da se je penil od jeze. Obljubil je jezičnemu rogaču, da se bo za vse žalitve kruto maščeval.

Prepir bi se najbrž nadaljeval, da se ni v tem trenutku oglasila piščalka starterja murna, ki je s svojim žvižgom pozval tekmo- valce na start. Tam je bilo zbrano že lepo šte- vilo gledalcev. Največ je bilo lahkoživih me- tuljev, ki so sklenili, da bodo spremljali te- kače do cilja. Iz viška se namreč vse boljše vidi in se lahko že v naprej določi, kdo bo prvi.

Poleg metuljev so se pozibavale na cvet- kah pridne čebelice, ki so se le za hipec usta- vile, kajti one imajo vedno mnogo, mnogo dela. Iz soseske so prihiteli k startu čmrlji- godrnjavčki, ki so leno obletavali zborna me- sto in venomer brenčali.

Tekmovalci so že stali v vrstah, priprav- ljeni za odhod, ko začujejo na dolenjem kon- cu proge, kjer je stalo največ gledalcev, silen vrišč in krik. Hip nato se je izza klanca po- javila velika glava skokonoge kobilice, ki je v velikih skokih hitela proti startu. Za njo je drl trop mravelj, ki so bile rediteljice in so skušale zadržati predrzno vsiljivko. Prispele so komaj do polovice klanca, ko je kobilica že stala pred pokroviteljem tekme, gospodom Slinarjem. V izbranih besedah je porazložila osuplemu gospodu, da je bila do danes na po- tovanju ter je šele doma od sorodnikov izve- dela, da se vrši danes to velevažno tekmo- vanje. Ponižno torej prosi, da ji cenjeni sod- niški zbor dovoli, da se nekadno prijavi k tekmovalju.

(Konec prihodnjice.)

J. V.:

Pomlad na Rebri

Gorko pomladansko solnce se je prismeh- ljalo na reber tam za potočkom. Voda, ki je žuborela svojo jutranjo pesem, se je v solnčnih žarkih blestela kot živo srebro in hitela ve- selo naprej, naprej. Lahna sapica, ne več mrzla, toplejša in božajoča, je zavela prav pri tleh, da je zanihala glavnica zvončka.

Gospod Zvonček se je prebudil iz slad- kega spanja, si pomel oči in dvignil glavnico, da se razgleda krog sebe. Solnčni žarki so mu pobožali belorumeni ličeca. Pokimal je pri- jazno potočku, ki je šumel tik pod njim.

»Hej, hej! Zaspanci, zaspanke! Kaj mi- slite sedem let spati? Vas še ni zbudila po- mlad?«

»No, no, gospodič, ne zabavljaj preveč, da te kdo ne sliši! Le malo potrpi, kmalu bo vsa družina pokoncu!«

Vijolice mu je kimala tam pod grmom.

»O, dobro jutro, dobro jutro, sestra Vi- jolice! Oprost, nisem vedel, da si že tako zgo- daj na nogah.«

»Kdo bi se ne prestrašil tvojega kri- čanja?«

»Kdo? No, recimo: tista sestra Troben- tica, ki menda še smrči, kot bi polnoč gospo- darila nad nami. In lansko leto se je vso po- mlad bahala in menda vsemu svetu trobila, da se je ona prva zbudila in nas morala kli- cati zaspance in še...«

»Trava, trava!«

Gospod Zvonček je obmolknil in povsili glavnico.

»Šlek, šlek, prav ti je,« pravi Vijolice. »Ti je mar treba, da na vse zgodaj zabavljaš?«

»Da, da,« se oglasi sestra Trobentica. »In jaz, veš, jaz sem vse slišala. Lepo si se nasmilil že prvo jutro.«

»Smola!« prikima gospod Zvonček z res- nim preudarkom in sestrici že vesta, da bo ne- kaj resnega začel govoriti; pomežiknila sta druga druga, češ: zdaj bo pa začel.«

»Smola! Ampak povem vama, taka smola še ni nič. Jej, jej, kar strah me je, če pomi- slim...«

»No, kaj pa se je zgodilo? Morda se ti je sredi zime sanjalo, da si bil kralj pomladi?«

»Kaj še! Sanjalo se mi je, ko smo še vsi spali, da se je k nam pripeljala kraljica Po- mlad. V zlatem vozu, vsa v rožah. Blestela je kot solnce. Meni so poverili visoko in častno nalogo, da jo moram v slovesnem govoru po- zdraviti v imenu našega kroga. Stopil sem prednjo in vztrepetal pred tolikim bleskom, ki mi je kar oči slepil. Odprl sem usta in po- vem vama, nisem mogel izpregovoriti nobene besede. Tega sem se tako prestrašil, da mi je legel mrzel pot na čelo in sem omedleval. In sredi teh strašnih sanj sem se zbudil. Od sa- mega veselja, da so bile le sanje, sem se tri- krat na glavo postavil in zavriskal, da se je razlegalo prav tja na reber onstran potočka. A povem vama, sanje niso bile kar tako brez pomena. Zbudil sem se torej in komaj sem verjel svojim očem — pri nas je bila že po- mlad, prava pomlad. Sicer je še vse spalo, a pozdravilo me je gorko solnce. Pa sem bil sam, ve ste še spale, igral sem se ves dan s solnčnimi žarki, potok je bil še zaspan. Ali mojih veselih dni je bilo kmalu konec. Ne- kega dne se je solnce skril za sive oblake, še povedalo mi ni zakaj in kam je šlo, potem me je zazibal mrzel veter, joj, in izpod neba je začel padati sneg. Mraz mi je pretresal vse ude. Povem vama, grozna slutnja me je obšla: Smrt pod snegom... In sem zajokal, klial solnčne žarke, a jih ni bilo od nikoder. Zalo- sten sem povsili glavnico in pričakoval, naj se že zgodi karkoli. In povem vama, kmalu sem bil do vratu v snegu, živ, živ pokopan... samo glava mi je še kukala iznad snežne odeje. In še brada mi je zamrznila. Potem je nehalo snežiti, nekega dne je zopet posijalo solnce in začela se je taliti mrzla preproga, moja bra- dica je bila kmalu rešena, nazadnje me je le v nožice še zeblo. In povem vama, spet sem vriskal in se trikrat postavil na glavo... Kaj, sestrici, je bila to smola, a...?«

»Eh, gospod Zvonček, veš, kaj ti bom jaz povedala? Takole, precej si se izmislil... Cu- dno, da nisi še rekel, da si umrl in potem spet oživel...«

»Oh, ubožec si, ubožec, res, veliko si mo- ral trpeti, pozna se ti, saj zato si se na glavo postavil...«

»Kar norčujta se iz mene, ampak povem vama, do pičice je bilo...«

»Živ, živ! — Živ, živ!«

»Hej, to so pa pičiki, veseli strički!« Zvonček je dvignil glavnico in prijazno pozdra- vil gospoda Ščinkovca, ki se je gugal in skak- ljal po vejah.

In Vijolice mu pravi:

»Zapoj in zaživljaj nam eno, da se bodo še ostale naše sestre zbudile!«

»Živ, živ, jaz jih ne bom budil!« in je odlelel.

»Porednej prevzetni! Misli, kaj vse je, če po vejah čivka. Jih bomo pa same poklicale!«

In Trobentica je zatrobila, Vijolice zad- šala, Zvonček pozvonil in so oznanjali svojim bratcem in sestricam zlato pomlad. In glavnice so se dvigale, sto je trobentic zatrobilo, sto zvončkov zazvonilo, sto vijolice zadšalo in še več, vedno nove, dokler ni bila vsa reber polna rož.

Za židano voljo

Rešitev zloženke

Z — ibelka
v — ila
o — rel
n — amen
č — arovni!
e — dnica
k — ralj

T — onček
r — oža
o — rel
b — asen
e — vangeli
n — osek
t — aščica
i — me
c — ar
a — ko

Pravilnih rešitev je bilo topot čez 200. Nagrado je žreb prisodil: Marjanu Ba- tiču, učencu III. razr. v Ljubljani, Zaloška cesta 14.

Črna mačka

Mihec je pridrvel na vso sapo iz obednice:

»Očka, v jedilni sobi je velika črna mačka!«

»Kar pusti jo,« je dobrohotno dejal očka,

»črna mačka pomeni srečo.«

»Hm,« je zmajal Mihec z glavo, »meni se pa zdi, da pomeni nesrečo! Mačka ti je namreč vse kosilo s krožnika pojedla...«

Zakaj je vesel

Tinček: »Zakaj si pa tako dobre volje, Tonček?«

Tonček: »Pravkar sem bil pri zobozdrav- niku.«

Tinček: »In radi tega si tako vesel?«

Tonček: »Seveda! Zobozdravnika namreč ni bilo doma...«

Vesele velikonočne praznike

in zvrhan koš pirhov
želi svojim koticarjem

Koticikov striček

Vinko Bitenc:

Velikonočna

Nasmehnile so se trate
in livade,
zaživele spet so zlate
solne nade.

Ptice pesmi so zapele
v tihih gajih,
veje so ozlele
brez sanjavih.

Vsepošvobod se prebudilo
je življenje,
jutro mlado je rodilo
klie: Vstajenje!

Tudi v srcih naših, bratje,
dan se vzbuja,
radost tam doma, pomlad je.
Aleluja!

Ivan Albreht:

Rože

Ali ljubiš rože?

Imej jih rad in poslušaj pogosto njih
nemo govorico, pa boš videl, kolikera mo-
drost je v njih razodeta!

Vse imej rad: bele v njih belini, blede
rdeče, ognjeno rdeče in one temno rdeče, ki
spominjajo na kri. Bledo rumene imej rad in
tudi temno rumene, ki so skoraj kakor glina.

Ali si videl kdaj, da bi se roža branila
cveteti, če je dovolj rose in dovolj solnca?

Ali si videl kdaj, da bi se bela roža izne-
verila beli, rdeča rdeči, rumena rumeni?

Si slišal kdaj, da bi se roža sramovala
trnja, ki jo obdaja, ali hotela proč od debela,
ki je zanjo vrlo življenja?

Oj, le imej jih rad, te rože na vrtni, kjer-
koli jih vidiš! Mnogotera modrost je v njih in
dobro ti bo, če jo doumeš.

Tončkov piruh

Je šel Tonček prosit teto Putko: »Preljuba
moja Putka! Znesi mi jajce, debelo ko vrtna
buča, da bom imel največji piruh na svetu.
Holala, ali se bom postavil z njim!«

In mu je dobra teta res kar koj znesla
zaželeno jajce.

Presrečen je Tonček pobasal ogromno
jajce in ga hotel odnesti v lužo. Pa je — tek,
tek! — priracala odnekod domišljava go-
spodična Goska. Ob pogledu na ogromno jajce
jo je obšla zelena zavist. Se je zgrajala v sebi
domišljavo grda: »Le kako se predrzne ta-
kale neumna kmečka lutka znesti večje jajce
kot jaz, velečena gospična Goska?! Skan-
dali!« In se je ljuto ogorčena zakadila v nič
nudega slutečega Tončka in ga neusmiljeno
kavnčila v zadnjo plat.

Tonček se je prestrašil, da nikoli tega.
Jajce se mu je zmuznilo iz rok, tresčilo ob tla
in se razbilo. Iz njega pa so — o čudo čudo-
vito! — planili trije srčkani piščanci in slo-
vesno zavriščali v božji dan:

Aleluja!

Zlati piruh

Velika noč, najlepši praznik v letu, se je
bližala. Srebrnosive mačice so vzevetele v po-
mladnem solneu. V izložbah so se pojavili
pirhi, v svetlih, radostnih barvah, okrašeni s
cvetkami in pentljicami, napolnjeni z najslaj-
šimi bonbončki. Med njimi pa so čepeli zajčki
s polnimi koški na hrbtih in drobni rumeni
piščanci z rdečimi kljunčki in črnimi očki
so jim drugovali.

Pirhi polni bonbončkov, zajčki in pi-
ščanci — kaj se zdi lepše otrokom! Iz šole
in v šolo grede so v gostih gručah postajali
pred izložbami in vsak si je želel, da bi bil
vsaj en piruh, zajček ali piščanček njegov.

Tudi osemletna Ankica, ki ji je očka umrl,
je bila med njimi. Njej je bil najbolj všeč velik
zlat piruh, okrašen z vijolicami, ležeč na zla-
tem vozičku, v katerem sta bila vprežena dva
piščančka s kraguljčki za vratom. Oh, kako si
je želela Ankica ta piruh! Tako srečna, pre-
srečna bi bila, če bi ga ji mamica kupila, da

bi se igrala z njim. Pa kaj, piruh je gotovo
drag — in Ankica je uboga, saj njena mama,
šivilja, zasluži komaj za kruh. Zalostno je
Ankica sklonila glavico in odhitela v šolo.

A drugi dan, ko je šla mimo izložbe, si
ni mogla kaj in zopet je obstala. Tako je de-
lala vsak dan. In čim pogostejše je gledala
piruh, tem bolj se ji je zdel in želja, imeti
ga, je vedno bolj rastle v njenem srcu.

V soboto pred velikim tednom pa Ankica
ni prišla v šolo. Nenadno je obolela. Bila je
prelahko oblečena za ostre pomladne vetrove
in se je prehladila.

Ležala je doma v svoji borni postelji.
Lica so ji gorela in oči so ji žarele v vročici.
Bila je žalostna, ker ves dan ni mogla videti
zatega pirha. Kaj če ga je tačas že kupila
bogata tujá mamica svojemu otroku in An-
kica ga ne bo videla nikoli več? ... Jokaje se
je oklenila mame in jo prosila:

»Mamica, kajne, če bom jutri boljša, bom
lahko vstala?«

Mama ji je pritrdila in deklica je postala
mirnejša.

A drugi dan se je bolezen poslabšala.
Vročina je postala večja, glava jo je bolela in
v prsih ji je hroplo. Ko je prišel zdravnik, je
resno zmajal z glavo in rekel, da ima Anica
hudo pljučnico.

Dnevi velikega tedna so hiteli. Otroci so
imeli počitnice. Hodili so v cerkev moliti božji
grob, pripravljali so barve, barvali pirhe in
pomagali materam, ki so mesile potice in ku-
hale šunko. Ankica pa ni vedela ne videla
ničesar. Premetavala se je po postelji, drobno
telesce ji je drgetalo v vročici, izsušene ustni-
ce so neprestano klicale mamo in jo prosile,
naj ji vendar kupi zlati piruh, ki je tako lep.

Mama je bila žalostna, ker ni mogla iz-
polniti njene želje. Šla je v trgovino in vpra-
šala za ceno piruha. Ves denar, kar ga je
imela, bi bila rada dala zanj, pa bilo ga je
premalo — piruh je bil dražji.

Ponoči, po velikem petku se je Anici sa-
njalo, da je vstala, se oblekla, povezala cu-
lico in šla, da poišče samega Boga in ga po-
prosi, naj ji kupi zlati piruh. Šla je po mest-
nih ulicah, mimo velikih hiš, preko samotnih
polj in temnih gozdov in nič je ni bilo strah.
Saj je bila njena dušica čista in nedolžna,
koga naj bi se bila bala potem?

Sredi gozda so okoli ognja rajale pošast-
ne sive večje z zelenimi očmi, velike kot lju-
dje. Ko so zagledale Ankico, so jo obstopile
in ena jo je vprašala:

»Kam pa ti?«

»K Bogu v nebesa.« je odgovorila An-
kica in prostodušno vprašala: »Ali veste ve
za pot?«

Vešče so jezno zaprhutale s krili in za-
vreščale:

»Ne vemo, ne povemo! Pojdi-dalje!«

Ankica je šla. Ko je prišla na konec go-
zda, je zagledala na obronku malo, polodprto
kolibo, iz katere se je kadilo. Ankica je šla h
koči in potrkala. Ko je potrkala tretjič, je v
koči zapraskalo in jezno zapihalo. Vrata so se
odprla in velika črna mačka je planila v An-
kico. Za mačko pa je prišla stara, grda ba-
bura, jezno pogledala Ankico in zavpila:

»Kaj hočeš? Zakaj me budiš?«

»Mamica, ali veste za pot k Bogu v ne-
besa?« jo je vprašala Ankica.

Staruha se je zasmejala zlobno, škodo-
željno, kot bi zaskovikalo trideset sov.

»Hahaha, v nebesa bi rada šla? Čakaj,
tako ti povem pot! Planila je v kočino in se
vrnila s palico v roki. Zabliskala je zlobno z
očmi, udarila Ankico s palico po glavi in za-
godla:

»Črna čana, bodi vrana!«

Ankica ubožica se je takoj izpremenila v
vrano. Zalostno je zakrakala in odletela od
zlobne čarovnice. Tri dni in tri noči je letala
okoli. Izpraševala je ptice, če vedo za pot k
Bogu — a nobena ji ni hotela povedati. —
Manjše so plašno bežale pred njo, večje pa
so jo kljuvale in sovražno gledale.

Zjutraj četrtega dne, ko se je hotela vsa
trudna spočiti, se je s perutni zapletla v trnov
grm. Erfotela je in se hotela rešiti, pa zam-
n pri vsakem poskusu se ji je trnje še globlje
zdrlo v telesa. Slednjič se je po dolgih na-
porih vendar otresla trnja. A leteli ni mogla

več. Krvava, opraskana, z zlomljeno perut-
nico, je obležala pod grmovjem.

Ze je mislila, da bo morala umreti. Te-
daj pa je nenadoma zaslišala v bližini pesem.
Tri prelepe žene z zlatimi lasmi, oblečene v
dolge rožnate halje, so prišle na trato in pre-
pevale.

»Kra, kra!« je zakrakala vrana-Ankica.
Vile so se obrnile in stekle k njej; ena se je
sklonila in jo pobrala. Ko se je doteknila
vilina roka Ankice, se je iz vrane takoj spet
izpremenila v deklico.

Povedala je vilam, kaj se je z njo zgodilo.
Dobre žene so ji pokazale pot v nebesa in
najlepša med njimi jo je ogrnila v rožnato
tenčico, iz katere so vzrasla prozorna krila,
in jo dvignila proti nebesom.

Ko je priletela pred nebeška vrata in po-
vedala svetemu Petru, kaj bi rada, ji je od-
prl, pokimal angelčka-služabnika in mu na-
ročil, naj jo odvede k Bogu.

Nebesa so bila lepa, prelepa! Vsepošvobod
so hodili angelčki, majhni, večji in še večji.
Vsi so bili lepi, kot pač morejo biti lepi samo
angelčki. Ampak nekaj se je Ankici čudno
zdelo. Noben angelček se ni smejal, nobeden
ni prepeval — vsi so imeli solze v očeh.

Naposled je prišla Ankica k Bogu. Sedel
je med angelčki na prestolu iz oblakov. Nje-
gov obraz je bil truden in sila žalosten. Trnje-
va krona mu je ovijala čelo, orošeno s krva-
vimi kapljami. Roke in noge je imel od že-
bljev prebodene. Prijazno je vprašal Ankico:

»Kdo si, deklica?«

»Ankica.« je zašepetala deklica in sklo-
nila glavo.

»Kaj bi rada?«

»Zlati piruh bi rada! Očka mi je umrl,
mamica je uboga in ni ga ne more kupiti —
pa mi ga kupi Ti, Bogec!«

»Če nimaš druge želje, dobro, dobiš pi-
ruh!« je pokimal Bogec in naročil angelčku-
služabniku, naj gre ponj.

Kmalu so zacingljali kraguljčki in pred
Boga sta pritekla dva rumena piščančka in
pripeljala na zlatem vozičku zlat piruh —
prav tistega, ki ga je Ankica v izložbi toliko-
krat občudovala.

»Ali je pravi?« je vprašal Bogec Ankico.

»Pravi, pravi!« je veselo pritrdila.

»Zakaj boš imela piruh?« jo je še vpra-
šal Bogec.

»Igrala se bom z njim!« je Ankica pre-
prosto odvrnila.

Tedaj pa je Bogec ukazal angelčku, naj
piruh odpre. Angelček ga je odprl. Anica je
ostremela. Mislila je, da bo zagledala bon-
bončke — pa je videla kri, pravo praveto kri.
»Kri?« se je začudila in se preplašeno od-
maknila.

»Da, moja kri!« je pokimal Bogec in se
žalostno nasmehnil. Potem pa jo je pobožal
po laseh in rekel:

»Veš Ankica, piruhi, ki jih imate tam
doli na zemlji, so v spomin na moje rane,
zato, da tudi v veselju ko proslavljate praz-
nik Vstajenja, ne pozabite na moje bolečine
in trpljenje, s katerim sem vam odkupil to
veselje. Vsak piruh pomeni mojo rano, na
vsakem je moja kri. Zapamni si to, Ankica.«

Ankica je sklenila roke, nagnila glavo in
zaprlo.

»Odpusti Bogec, jaz nisem vedela tega.
Sedaj nočem več zatega piruha.«

Vinko Bitenc:

Mlado jutro

Mlado jutro pomladansko
se zbudilo je iz sanj,
radostno je zadrželo:
Danes je Vstajenja dan!

In skratkoročeta sorja
je hitela v solnetno delj,
tam potrkala na duri:
Vstal od smrti naš je Kralj!

Nasmehljalo se je solnce,
czpelo se izza gor,
žarki pa so zaplesali
preko sinjega neba.

Ožirele so poljane,
trate, gozd in tih gaj.
vsa narava je postala
en sam radosten smehljaj.

Ivan Albreht:

Pomlad

Zunaj diha v stoterih, tisočeri, v ne-
brojnih dihtajih diha in te rabi pomlad.

Ali jo občutiš?

Morda slutiš njeno vabljenje v tistih ne-
žno zelenih brsticah, ki jih je že polna drevje
in grmičevje?

Ali ti pokimava z dišečo glavico male vi-
jolice, z belo glavico ljubečega zvončka, z vija-
lično rožno glavico zdravilne pljutnice?

Oj, klide te morda z zgoltenjem ptic, ki se
radujejo solnca, zelenja in toplih dni. Klide
te kakor pesem, ki je tem lepša, čim večkrat
jo slišiš.

Prijatelj, odpri sree, pij, srkaj te sveže
sokove, sprejemaj te mlade glasove. Čim več
in čim globlje jih včiješ, tem lepša, čistjša
in trajnejša ostane tvoje srca pomlad.

Kaj si ne želiš, da bi se njen vonj kosaj
z vsem ljubečim vijolice, njena nedotakne-
nost s čisto belino cvetočega zvončka in njena
dobrota z zdravilno močjo stoterih zelj? Zato
srkaj in sprejemaj vse sveže pomladne
sokove, kakor ti jih daje priroda iz božjega
naročja samega.

Najbližje boš poti, držeči v večno pomlad.

»Ali bi rada kaj drugega?« jo je vprašal
Bogec.

Ankica je pomislila, potem pa je za-
šepetala:

»Ne vem, kaj bi prosila!«

Tedaj pa je Bogec vstal, stopil k Ankici,
položil roke na njeno sklonjeno glavico in
rekel:

»Bolna si, Ankica, ozdravi te bom! —
Pojdi, sedaj si zdrava!«

Ankica je dvignila glavo in se začudila.
Bogec ni bil nič več žalosten, nič več ni imel
trnjeve krona na glavi. Prijazno se je sme-
ljal in zlata kraljevska krona mu je krasila
čelo.

Angelčki, ki so stali okoli, pa so zaigra-
li na harfe in veselo zapeli:

»Aleluja! Aleluja!«

Tudi Ankica je hotela zapeti z njimi, to-
daj pa se je nekaj mrzlega dotaknilo njene
roke — stresla se je in se — prebudila.

Zdravnik jo je držal za roko in mama se
je sklanjala nad njo. Ankica se je je vsa ve-
sela oklenila:

»Mamica, zdrava sem, sam Bogec mi je
povedal. Zatega piruha nočem več, veš, v
njem je Bogčeva kri.«

»Sedaj je dobro, ozdravela bo!« je pri-
trdil tudi zdravnik.

Zunaj so veličastno doneli zvonovi in
oznanjali Vstajenje. Njihovi zvoki so se pre-
pletali s solnimi žarki in lili skozi odprto
okno k Ankici in njeni presrečni mami.

Telo in kretnje so tvoja podoba

O izraznosti gibanja in glasbe — ulemeljitev simboličnih vaj

Proste vaje so nam vsem prav dobro poznane, saj smo jih videli že na neštetihi telovadnih nastopih in akademijah. Poznana nam je tudi stremiljenje po poduhovljenju prostih vaj — kretnje naj ne bodo brez-miselne, brez-izrazne, temveč jezik, s katerim razodevamo gotovo vsebino. To so simbolične vaje, ki so med Slovenci zelo razširjene, skoraj bi lahko rekli, da so velika naša ljudska umetnost. Zato se mi zdi prav, da se z izraznostjo telesa in kretnja globlje seznanimo in to je namen tega članka.

Svoje duševno življenje izraža človek na prav različne načine; v prvi vrsti z besedo ali z jezikom, ki ima poseben znak za vsak predmet, za vsako razpoloženje, za vsak dogodek. Z besedo izražamo želje, z besedo pripovedujemo kaj so videli naše oči, kaj so slišali naša ušesa. Pa ne samo z besedo. Če opazujemo vnetega govornika bomo videli, da govori tudi z mimiko obraza in z gestami rok. Včasih pa izražamo svoje notranje razpoloženje tudi brez besede. Če so otroci veseli, tedaj skafjejo razposajeno, če se mož ujezi, tedaj pogleda mrko in udari z nogo ob tla. Često ukazujemo samo s tem, da dvignemo roko, včasih samo s pogledom.

Ker poznamo več vrst izražanja, zato imamo tudi več vrst umetnosti: z besedo govori pesnik, pisatelj in govornik; z glasbenimi toni izraža svoje razpoloženje muzik; v barvah se razodeva slikar; z oblikovanjem lesa ali kamna upodablja kipar — in s kretnjami telesa govori plesalec na odru.

Odrasel človek je že po svoji zunanosti (držanju telesa, potezu na obrazu, stilu kretnja) podoben lastnega jaza. Ko zagledamo tuja, nam takoj beremo z oči, z obraza in iz celotnega čutnega vtisa. Takoj imamo sodbo: ta je prikupljiv, ali: ničesar nima na sebi, ali: zoperta mi je. Tudi po kretnji spoznamo človeka, po hoji, celo po pisavi. Saj pisava je le podoba kretnja, četudi v prav majnem obsegu. In če se človekov značaj kaže v gibanju, tedaj je nujno, da se kaže tudi v pisavi.

Kretnja in gibanje sta torej izraz človeške notranjosti. To vidimo v vsakdanjem življenju: če koga spoštujemo, se mu priklonimo, prijatelju dam roko, če sem žalosten, hodim s povešeno glavo in s povešenimi ramenji. Gibanje je govorica, ki je čisto bolj pristna kakor govorica jezika. Z jezikom se lahko pačimo in govorimo neresnico, težje, skoraj nemogoče je to z gibanjem. Da smo veseli, lahko pripovedujemo kadar hočemo, naše kretnje pa so veselo le takrat, kadar so resničnega izvora. V koliki meri spremlja kretnja notranje doživljanje je odvisno od tega, koliko ima človek elementarnosti in sproščenosti v sebi — ali z drugimi besedami — od temperamenta. In še od tega je odvisno, koliko ima v sebi podzavestnosti, t. j. genijalna naturae (R. Bode, Ausdrucks-gymnastik).

Človek lahko izraža svoje doživljanje z besedo (roman, pesem), s toni (glasba), s kretnjami (simbolične vaje, umetniški itd.). Za vsak izraz pa je potreben nek fizični pojav. Če govorim, tedaj moram izdihniti in gibati z jezikom. Če pojem, moram imeti v oblasti glasovni organ v jabolku. In če plešem, gibljem s celim telesom. Vselej torej, kadar hočem dati svojemu razpoloženju izraza, vedno se mora fizično nekaj zgoditi.

Vsak fizični pojav ima trojno obsežnost: časovno, prostorno in jakostno. Če dvignem roko se to lahko zgodi hitro ali počasi (časovna obsežnost), dvignem jo visoko ali nizko (prostorna obsežnost), močno ali šibko (jakostna ali dinamična obsežnost). Rekli smo že, da je tudi za glas potreben fizični pojav. Isti ima tudi trojno obsežnost: ton držim dolgo ali kratko, odprtno med glasilkama zožim ali razširim (kar daje visok ali nizki ton), pojem močno ali šibko. To velja o pojavu, ki daje ton. Vendar ton sam, to je tisto, kar slišimo (brez ozira na dogodek v grlu) nima istih znakov kakor kretnja. Pojem lahko počasi ali hitro, močno ali šibko, — ne morem pa peti naprej ali nazaj, vstran, gor in dol. Petje torej nima prostornosti, kakor jo ima gibanje. Sicer govorimo sta poje nizko ali visoko, vendar nimajo te oznake z resničnim prostorom

nič skupnega. Zanimivo je, da Grki niso govorili pri glasbi o visokih in o nizkih tonih, temveč o širokih in ožjih. Pri petju smemo govoriti le o neki namišljeni, abstraktni prostornosti. Zato tudi pravimo, da je glasbena umetnost abstraktna, plesna pa plastična.

Melodije, jakostne in trajnostne variacije dajejo glasbeni kompoziciji poseben značaj in izraz. Za simbolične vaje velja isto, razlika je le v tem, da tukaj ni melodije, temveč izpreminjanje smeri in položaja v prostoru.

Tudi v gibanju imamo neke vrste sopran, to so kretnje z rokami, ki so lahke in v višji legi izvedene. In imamo neke vrste bas, to so težke kretnje nog. Ni vseeno, ali je kretnja izvedena zgoraj ali spodaj, v tem tiči poseben izraz, zakaj vse kar je zgoraj, se nam zdi svetlo, lahko in veselo, kar pa je spodaj, se nam zdi temno in težko. Zanimivo je, da dvignemo roki in glavo kadar občudujemo, nasprotno pa gledamo dol, kadar hočemo dati izraza zaničevanju. Kadar smo ponosni, tedaj vzravnamo glavo, nasprotno pa padamo na kolena in klonemo glavo, kadar se hočemo kazati ponižno.

Nekaj podobnega je z smerjo naprej in nazaj. Hrepenenje izražamo na ta način, da prožimo roki naprej v daljavo; če pa hočemo reči, da nečesa ne maramo, tedaj se nagnemo nazaj in naredimo z roko gesto, kot da hočemo potisniti nekaj proč od sebe.

Korak naprej pomenja samozavest, odločnost, junaštvo, korak nazaj pa strah. Razproštrati roki lahko izraža pričakovanje ali svobodo, stisniti roki skupaj pa je izraz suženjstva, obupa, vdanosti (vda-

ti se). Ako sklepamo pri molitvi roki tedaj to ni gesta prošnje, temveč vdanosti pred Bogom.

V enak meri kakor prostor in njegove smeri nam služijo tudi časovne variacije za izražanje. Hitro gibanje se nam zdi veselo, počasno pa žalostno. Praktično vidimo to že pri korakanju: kadar je slavnostni pohod, tedaj je korak živahen in hiter, — vse drugačen pa je pri pogrebi: počasen in žalosten. Hitro se gibljejo otroci, mladi in zdravi ljudje, počasi pa starci in bolniki.

Kakor je glasba enkrat tiha, drugič glasna, tako je tudi gibanje enkrat šibko, lahko, drugič močno, kričeče. Če udarim z vso silo po mizi, je to izraz jeza. Kretnja s petjo, kadar hočem nasprotniku zažugati, je tudi izvedena s silo, ob nepetih mišicah. Jakost je torej izraz sile, izraz močnega čustva, je izraz duševne napetosti.

Vse to pride v poštev pri izvajanju simboličnih vaj. Sestavljalca mora slutiti ali poznati zakone izražanja, oni pa, ki vaje izvajajo, se mora vanje zamisliti ali zživeti prav tako, kakor igralec na odru.

Nekdaj so pripisovali kretnjam in plesu mnogo večji pomen. In to zlasti v bogoslužju. Ples je bil čista umetnost, ki je imela vstop v tempelj kakor glasba. Kadar je človekova duša polna, kadar govori iz srece, takrat ni miren, tudi s kretnjami išče izraza. To vidimo v liturgiji, ki je še do danes ohranila simbolične geste, kakor dviganje rok, krkanje na prsa, blagoslovljanje in podobno. Danes so te kretnje, ta sveta znamenja pri velikem delu ljudstva le nekaj formalnega, nedoživetega, znamenja, da nam je telesnost še tuja. Morda prihaja zopet čas, ko bodo pripisovali telesu in njegovi izraznosti večji pomen. Liturgično gibanje na eni strani (Romanu Guardini) in nova plesna umetnost Labana ali Wygmanove se ni zde prvi znaki za to.

D. Ulaga.

Obrezovanje vrtnic

Naše vrtnice, katere smo v jeseni na vrtu kakoršibodi zavarovali proti mrazu, so zopet vstale. Rešili smo jih zimsko odeje. Visokodebelne vrtnice, one, ki so vzgojene kot mala drevesca, pustimo po odkritju še nekaj dni v njih dosežani legi, da se same položno dvigajo, preden jih privežemo navpično h kolikkom.

Prvo in glavno našo opravilo na vrtnicah pa je pravilno obrezovanje. Vse suhe, polomljene in slabotne veje in odrasle odrezane z ostrim nožem. Pod zimsko odejo nekatere vrtnice kaj rade odženejo. So to bledičasti, vodeni poganjki. Te poročamo, ker bi jih spomladaj zrak in sonce itak opalila. Večkrat so ti poganjki na pogled prav čvrsti, a vseeno jih moramo porezati nad mestom, kjer so iz vej pognali. Ondi bodo kmalu zopet odgnali novi, zdravi. Vse vejice, ki se med seboj križajo v rasti, se tako poročajo, da ostane le ena, najjača, in vse vejice, ki rastejo na znotraj — v krono — se gladko odrežejo. V sredino rastline morata imeti zrak in sonce neoviran dostop, sicer se pojavijo kaj rada razna obolenja, katerim je ravno vrtnica podvržena.

Med vrtnicami moramo še razločevati, ali cveto le enkrat v letu — v mesecu juniju, ki ima radi tega svoje ime — ali pa še pozneje, navadno v avgustu in še v oktobru.

Le enkrat cvetoče vrtnice cveto na starem lesu. Ako bi te spomladi močno obrezali, bi jim porezali vsa možnost cvetenja. Odnale bi pač zelo močno, ker bi si prvič ustvarjale les za cvetenje v prihodnjem letu, a v tekočem poletju bi le malo ali nič cvetele. Za gojitelja bi bilo leto zgubljeno. Take, le enkrat cvetoče vrtnice, spomladi le očistimo, poročemo jim le vse suhe ali obolele odrasle. Ko pa bodo junija meseca odcvetele, takrat jih pa prav močno obrežemo, da si potem ustvarijo novo, zdravo podlago za bodoče leto.

Po deželi, na kmetih, je še mnogo takih vrtnic. Pozimi ne posebejo, zato rastejo po mili volji. In kako žalostno izgledajo! Podivjane so; vse na njih raste križenkražen. In cvetovi na njih so tako zanikrni, leto za letom so slabotnejši, manjši. Kdor jih ima pri hiši, naj jih le spomladi očisti

vsega nezdrelega lesa, da bodo grmiči zračni. In ko bodo odcvetele, naj jih reši vsega ostarelega lesa. Pognale bodo iz ostalih delov pri tleh hitro lepe mladostne veje, ki bodo prihodnje leto bogato cvetele. In če takim, dozdaj zanemarjenim revicam podarimo še malo gnojla okoli korenin, bodo njih cvetovi presenetljivo krasni.

Med le enkrat cvetoče vrtnice spadajo tudi vse, ki se vzpenjajo po stenah ali pri vrtnih uticah. To so vrtnice vzpenjalke, nazivajo jih tudi plezalke. Ako so cepljene na visoke šipke, jim visijo k tlom šibke dolge veje in zovemo jih potem rože žalujke. Tudi le vrtnice obrežemo šele, ko so odcvetele.

Zlahtnih, večkrat v poletju cvetočih vrtnic, najsi bodo potem nizke — grmičaste, na korenino cepljene — ali visokodebelne — višje na šipke cepljene — katere pa proti zimi in mrazu po vseh Svetih v novemburu zavaruje kakoršibodi in katerim seveda okoli av. Ježela odvajamo to pokrijte, tudi ne smemo spomladi obrezati vse po enem kopitu na tri očesa. A vse te vrtnice pa moramo spomladi vedno obrezati in ne samo očistiti.

Vzemimo: pred nami je grmič ali dreveček, ki ima slabotno krono, ki tedaj lanske leto ni čvrsto se razvijal do jeseni.

Kako ga hočemo obrezati spomladi? Najprej moramo vedeti, kaj povzroči obrezovanje na vsaki rastlini in zakaj jo obrežujemo.

Pravilno obrezovanje ne slabi rastlin, kakor bi si marsikdo mislil, ampak to jo le pojači. Počenejo iz nje novi, mladi poganjki. Zato moramo slabotne vrtnice prav v živo obrezati, da jih prisilimo v boljše razraščanje. Vsaka vejica se obreže na dve ali tri zdrava očesa. A pri tem moramo paziti, da so očesa, prav posebno še najnižje oko, na ven obrnjena, in da se ne bodo, ko odrastejo, med seboj križala. Poglejmo si sosednje vrtnice! Ta ima po meter dolge poganjke. Če bi to vrtnico zdaj obrezali tako v živo, kot smo prvo, slabotno, kaj bi povzročili s tem? Prisilili bi jo v še hujšo razrast. A nam pri vrtnicah ni to les in listje, ampak za cvetje! In kako jo prisilimo, da nam bo bujnejše cvetela?

Pripravimo si primerno številce lesenih kljukic. Kar je suhega, obolelega ali zlomljenega na vrtnici, se odstrani. Vaj slabotni, vidno nezdrevi poganjki se gladko odrežejo. Ostanejo nam le dolgi, čvrsti odganjki, podobni trnjevim palicam. Vrhove, ki so navadno ali že malo odgnani ali pa so nagniti, poročemo. Vse veje pa pripognemo k zemlji, da je z njo v vodoravni legi. Seveda, takoj bi se nam vzdignila vsa veja, ako bi jo spustili. Pričvrstijo jo moramo tako, da bo ostala do jeseni v tej pripognjeni legi. V ta namen imamo pripravljene kljukice. Tih veje v takem položaju, debeljši očesa. Iz njih poženejo novi poganjki. Vsak teh dol kljukic v zemljo, a malč del zakopani vejo in jo tako primora, da ostane ob zemlji. Ako čna kljukica ne zadošča temu namenu, jih moramo seveda uporabiti več. Tako storimo z vsimi dolgimi vejami.

Kaj dosežemo s tem delom? Ob vejah je obilo poganjkov bo rastle k višku. Stvoril si bo sam novo krono in bo bogato cvetel. Tako si pomagamo pri grmičastih vrtnicah.

Ako imamo vrtnice, ki je visoko cepljena, jo moramo enako najprej očistiti, a dolge, palčaste poganjke pri uje upognemo v kolobarju navzdol. Vrhove teh poganjkov privežemo k deblu ali opori, seveda tako, da so lepo razvrščeni nekoliko. Učinek bo isti kot pri grmičasti vrtnici. Odsvetujem pa vsakomur take divje rastoče sorte cepiti na visoke šipke. En meter visoko cepljene so najpriladnejše. A s spomladnim obrezovanjem se ni vse končalo. Vse odcvetele bilke se morajo vedno in vedno vedno obrezovati. S tem izsilimo ponovno cvetje in to ne samo pri vrtnicah nego pri vseh cveticah. Vse na novo posajene vrtnice se morajo vedno v živo obrezati.

Vsem naprednejšim gojiteljem naših ljubljenc na vrtu podam še drug način obrezovanja vrtnic, a katerim si ustvarimo še dolgoletnejše cvetenje vrtnic. A ta način ni prikladen za vse vrtnice, prav posebno ne za one, ki so bolotne, divje rasti.

Kdor ima primeren prostor na svojem vrtu, naj si zasadi skupino nizkih vrtnic ene in iste sorte. Recimo kar dvajset ali še več na isti gredi v razdalji po pol metra. Zunanjih deset vrtnic naj obreže spomladi v živo, na dve, tri očesa vsako vejo. Srednjih deset vrtnic pa naj spomladi ne obreže preduha, morda na šest očesa ali po prikliki vzrasle veje. Kaj se doseže na ta način? Sredina, ki je bila malo obrezana, bo začela mnogo prej cveteti, kakor zunanji del, ki smo ga spomladi v živo obrezali in zaradi tega si mora najprej storiti šele novo cvetno ogredje.

Ko sredina odcvete, se mora v živo obrezati. Medtem, ko cvete zunanji del, se ona razrašča in začne cveteti ponovno, ko je zunanja vrsta odcvetela. To pa zdaj drugič ne obrežemo več v živo kot spomladi, ampak tako kot smo sredino prvič.

Les vrtnic ni posebno odporen in ker je močno strženast, se kaj lahko natre ali nalomi. Če se je tako neugoda zgodila že v jeseni, pri polirvanju vrtnic, ali v zimski dobi pod težo snega, ali kadar koli, potem moramo nalomljeno vejo pri njenem izrastku gladko odrezati. Nastala rana se tudi z ostrim nožem gladko očisti in zamaže s cepilnim voskom. Ako pa se nam je neugoda primerila pri spomladnih opravilih in je rana še popolnoma sveža, potem obvežemo to rano na tesno, da se čisto sklopita oba dela. Povoij pa zamažemo s cepilnim voskom. Tako vejo moramo obrezati na eno ali kvečjemu dve očesi nad rano. Iz teh očes požene nova veja in rana se gotovo zaceli, ako je bila le čista in sveža. Kdor nima cepilnega voska pri rokah, naj si pomaga z navadno drevesno smolo, ki si jo nastreže od smrekovih debel. Stopi naj si to na žerjavici — na odprtem ognju bi se vnela — pridene raztopiti še enako količino domače svinske masti in imel bo primerno zdravilo drevesnim ranam pri rokah. Poleg obrezovanja je prvo spomladno delo, da vrtnicam primerno pognojimo in gnoj v kolobarju okoli grmov malo zakopljemo. Ako smo v jeseni ali pozimi že gnojili s hlevskim gnojem, dajmo spomladi še malo nitrofosfata v okrepčilo. Sto gramov nitrofosfata na kvadratni meter zadošča, ako ga podgrebemo okoli vrtnic. Istočasno se hlevski gnoj ne sme uporabljati z umetnimi gnojili. P. G.

Nove zgradbe Prizidave Nadzidave Dozidave

vse te stavbene naloge lahko rešite dobro in poceni s

HERAKLITOM

izredno izolacijski, ognjevarni in lahki gradbeni ploščami

Nove zgradbe: Heraklit se rabi za vse ogrodne zgradbe, za izpolnitve in oploščevanje sten in je obenem visokovredni izolacijski material. Pri masivnih zgradbah s an imi stenami iz opeke ali betona služi za oploščevanje zunanje zidu, ki šče na ta način postane v toplotno-tehničnem oziru polno reden.

Prizidave: D. p. n. d. k. hotejskim zgradbam, vrtni paviljoni se prav naglo zgrade v heraklitu.

Nadzidave: Ako hočete zvišati donos Vaše hiše, vzdignite jo za eno nadstropje. Heraklit plošča je tudi v tem slučaju najpomembnejše gradivo, ker je izredno lahka in visoko izolacijska.

Dozidave: S Heraklit-ploščami se izgotove z malimi stroški v neizkoriščenem podstrešju poslopja polno vredna, zdrava, poletni hladna, pozimi udobno topla, suha stanovanja.

Gradbena navodila, prospekte, ocene, pojasnila daje pooblaščen zastopnik:

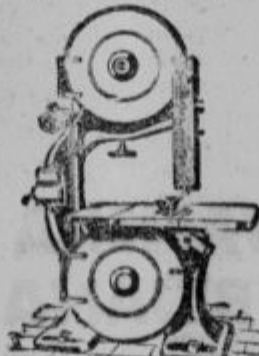
„MATERIAL“, TRGOVSKA DRUŽBA z. o. z. LJUBLJANA

Telefon: 27-16 Dunajska cesta 36/3 Brzjav: Material, Ljubljana
Skladnja: Tona Vovk, Bled, Jos. Berjak, Kranj, Jos. Hladnik, Raketi, Jos. Klementič, Novo mesto, D. Rakovec, Celje, V. Kuhar, Maribor, Viljem Den, g. Ptuj.

Ust. novl.

1845

Teichert-ove

s. r. o. e cenijo po vsem svetu

Stroji za veliki in mali obrat v celokupni lesni industriji. Posamezno in kombinirano. Vodilni in neprekosljivi v vrsti elektrostrojov in jermen.

Zlata svetinja Bratislava 1930

TEICHERT & SOHN — LIEGNITZ 35

Beograd: Robert Fleischer Zrinskoga 58 / Ljubljana: Ludvik Dersič, Stari trg 26

Na veleposredni v Osijeku od 2. do 14. maja 1931 n v Ljubljani od 30. maja do 8. junija dragocene novosti

LJUDSKA POSOJILNICA

reg. strovana zad uga z neome eno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje hranilna sama. — Svoje prostore ima tik za francoskanskim cerkvijo v lastni palači, zidani še pred voj ko iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposredstvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadruzi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, k presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 180 milijonov dinariev.

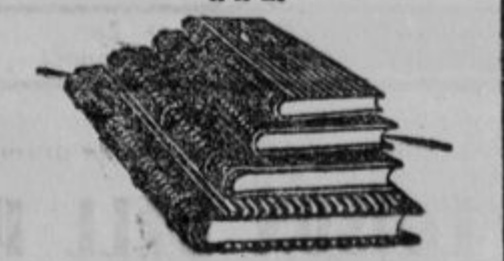
„Slovenca“ v vsako hišo!

TELEFON 1827

SLOVENIA-TRANSPORT LJUBLJANA MIKLOŠEVA 21

Usakorsne frgovske knjige, širace, mage, mlezze, herbarije, odjemalne knjižice, bloke, xeroxke i. t. d.

modim po skrajno ugodnih cenah! Na debelo! - - Na drobno!

ANTON JANEŽIČ

Ljubljana, Florjanska ul. 14

Knjigovoznica in čitalnica trgovskih knjig.

K. Stanjukovič:

Velika noč na krovu jadrnice

(Pomorske pripovedke, 1890.)

I.

Dva dneva in dve noči smo bili v Velikem tednu igrača neusmiljenega Indijskega oceana, ki ga itak ne marajo mornarji radi stalnih neljubih presenečenj. A kapitan je bil previden in pravočasno odredil, naj se spustijo nastavki, na jaborih pa se razpnejo zasilna jadra. Vsled tega smo častno kljubovali viharju, srečno smo se izognili njegovemu središču ter nismo odnesli nobenih resnih poškodb. Valovi so samo pobrali naš veliki čoln, a to je bilo tudi vse.

Tretji dan je pričela nevihta pojenjaviti in v petek je popolnoma nehala. Nismo več poslušali besnega rjojenja, ki se je dozdevalo slično presekani sapi utrujenih velikanskih prs. Veter se je naveličal zahrbtnega, vsak trenutek drugačnega zavijanja in ni več drobil v diamanten prah vrhove velikanskih, drug v drugega besno butajočih valov Ocean ni izgledal več kakor razjarjena in pošastna divja zver, v eni sapi pripravljena pogoltniti drobno leseno lupino s sto pogumnimi plavci. Temni preteči oblaki so izginili. Utrujena morsk gladina se je pomirila. Tlakomer se je urno dvigal. Slepilo in žgoče sonce je zopet veselo gledalo iz višav malo ozko trijamborko. Mrežasti nežni oblaki so kakor snežnobeke čipke pregrnili baržunasto plavo nebo.

Se v soboto ponoči so bili odpeti vsi pasovi in razvita vsa gorenja in stranska jadra. Urni, sloki »Golobček« se skoro ni premaknil med bojem z viharjem kljub hudemu nasprotnemu vetru. Zdaj pa je izkoristil enakomerni ugodni muson in zletel kakor ptica z razpetimi perotmi. Mirno in rahlo se je pozibaval in hitel z 18 do 20 km brzine na uro proti bližnjemu ravniku. Onstran slednjega nas je pričakoval po dolgi naporni vožnji počitek v lepi Bataviji, prestolnici Nizozemske Indije. Častniki z moštvo so se oddahnili in se rešili neznozne živčne napetosti — straže niso več bile »peklenske«.

Zopet so se odprla skrbno zamašena okna in so valovi luči in svežega zraka poplavalili zatohlo medkrovje. Na vse zgodaj so zakurili kuhinjo, ki je počivala že več dni radi neznoznega zibanja, in okoli nje je takoj nastalo izredno živahno vrvenje. Vsi trije ladij-

prizgal lučko pred ladijsko sveto podobo v medkrovju. Mornarji so pred njo poklekli, molili in potem odhajali na krov. Vsak je prinesel svoj kovček iz jadrnine, pregledal shranjene boljše srajce, ovratnice, platnene čevlje, vse pospravil in po potrebi zakrpal. Po kotih čepeče skupine so zamišljeno in resno poslušale evangelij, ki ga je čital na glas katerikoli pismeni tovariš. Ta dan so odklonili skoro vsi navadni požirek žganja pred obedom, marsikdo pa sploh ni ničesar jedel. Tudi razgovor je bil skromen in tih, kakor je zahtevalo splošno razpoloženje. Še stari narednik Ščukin, ki drugače ni mogel izgovoriti niti treh besed, ne da bi vmes zaklel, je danes nekam nerodno molčal, da ne bi preklinjal ljubitelji pirhov so na krovu barvali in kopicili na mizi pirhe. Kazali so veliko navdušenje za posel. Mladina, ki se je gnetla okoli, jim je veselo kazala svoje priznanje:

»Glej jih no, kakor ženske so! Prav tako naredijo kmetice pisanke pri nas doma!«

»Saj res! Prav tako!«

Tudi kuharji, ki so jemali iz peči vabljive gnjati, pa šartlje, so vzbujali splošno radovednost. A tu se niso mornarji upali blizu. Kuharji so bili zatopljeni v svoj posel. Vihar jim je onemogočil razdelitev dela na več dni in

prizadel veliko skrb. Morali so danes zadostiti vsemu moštvo. Vsled tega so seveda postali prevzetni in to dali drugim občutiti.

Stari pobožni Ščerbakov, ki je snažil srebrno kadilnico, jo je vzdihoval in ogorčeno zmaljal z glavo, ko je slišal, kako zadirčno kričijo kuharji na radovedneže. Toda mali, suhi poročnik, ladijski gospodar, ki je kapitanu obljubil moštvo odškodovati za tri viharne dneve brez tople hrane, je tekal ves dan po palubi v kuhinjo in iz kuhinje. Neprenehoma je spraševal kuharje: »Ali bo res vse pravočasno gotovo,« in jim obljuboval po en dolar napitnine, »če se bodo potrudili«, ali jim grozil, da jih bo »za šušmarijo zaprl«, če ne bo karkoli v redu. Seveda so mu kuharji obljubili, da se bodo potrudili.

Tudi mladi poročnik Kovrajski bi rad presenetil vse svoje tovariše z izobilnostjo in razkošjem velikonočne častniške mize. Imel je sploh jako domišljav značaj, in razen tega so mu častniki šele pred poldrugim mesecem poverili skrb za svoj jedilni listek. Od tedaj je bil mladi oskrbnik izredno občutljiv napram vsem kritičnim pripombam o kakovosti kosil. Zdaj ni hotel nobenemu izdati svojega velikonočnega presenečenja, in nihče ni vedel, kako bo. Pojedli smo namreč že pred mesecem in pol vso perotino in zelenjavo, ki smo jo nakupili v Porto Grandeju na otočju Cabo Verde, naši zadnji afriški postojanki. Jedli smo od tedaj samo konzerve pa nasoljeno meso ter nestrpno čakali na novo pristanišče s svežo govedino.

Imeli smo sicer na krovu še Vasjko, mladega in dobro rejeneja prašička, ki smo ga vkrcali še v nežni starosti pri odhodu iz domovine. A vsi oskrbniki častniške kajute so do zdaj prizanesli temu ljubljencu moštva. Tatar Aparka, sedaj mornar, a nekoč polklicni medvedar, je namreč odgojil in izužil našega prešiča tako smotreno in potrpežljivo, da bi ga lahko zavidali mnogi drugi pedagogi. Vasjka je potoval z nami že osem mesecev in se tako razvil, da je bil v veliko veselje mornariem. Ladijsko življenje je sploh enolično. Vasjka pa je kakor pes prinesel vržen predmet, se vzpel na zadnje nože in »prosil«, poznal svoje ime in prišel na klic. Vsako jutro, ko so pomivali palubo, je potrpežljivo prestal Vasjka mrzlo kopel pod brizgalko in se sploh odlikoval po veliki snažnosti kljub vsemu, kar se govori o svinji. Če so zabrligale piščalke »Vsi na krov!«, in so vsi morali na delo, se je takoj skril v lastno hišico, stari zaboj, ki ga je v velikem redu držal njegov pestun. Prikazal se je zopet ven šele takrat, ko je začel povelje: »Vsi v medkrovje razen stražar!« Če je zaslišal Vasjka besede: »narednik gre!«, je na veliko splošno veselje plašno zakrutil in pobegnil pod čoln. Če pa so ga vprašali: »hočeš žganja?« je veselo migal z zaviranim repkom in prijazno renčal. V mornarski srajci, ki mu jo je sešil Aparka in v

mornarski kapi je priredil Vasjka pod vodstvom svojega vzgojitelja prave predstave. Sploh je bil splošni ljubljenc in delil z zabavno Sonjko njene lavorike. Sprožil je toliko glasnega smeha in tako razveselil moštvo s častniki vred, da je izdatno krajšal čisto neznošno dolgočasne dneve na odprtem morju. Tudi poročnik, ki je imel toliko skrbi z velikonočnim kosilom, mu niti v mislih ni stregel po življenju. Po treh letih na oceanu se je povrnil Vasjka kot rejen in izobražen merjasec v domovino ter po vsej pravici postal last Aparke.

Kljub temu, da niso imeli nobenih izgledov za svežo pečenko, nikakor ni hotel poročnik obupati. Skrivnostno se je posvetoval s kuhinjskimi umetniki in zdaj tekal po ladji s skrbnim a zmagošlavim obrazom. Hudo odveč je bil v kuhinji, kjer je razodeval skrivnosti različnih priukh in omak, o katerih je sam imel dokaj meglene pojme. Sklenil je, da bo presenetil tovariše s pečenko iz konzerviranih jerebic in pred vsem s pravo »pasho«, obvezno velikonočno jedjo. Ni imel sicer nobene skute ali smetane, a v svojem nadušenju je sklenil, da bo to vse nadomestil z zgoščenim mlekom.

No, Ivanov, kako pa je? Ali se bo posrečilo? — skrbno je vprašal kuharja.

Kuhar Ivanov, priletel rdečelasi mornar, je že več let stregel častniškemu zboru. Vzljubil je najbrž svoj boklic pred vsem vsled tega, ker je vedno lahko obdržal za osebno uporabo del onega ruma, vina in sličnih dobrot, ki so bile namenjene omakam ali pecivu. Odgovarjal je nemarno in samozavestno kakor vselej: Seveda se bo posrečilo, gospod poročnik.

Ali si že začel?

Še ne, prosim. Saj še imam časa... To je kmalu narejeno!

Kako pa bo izgledala?

Saj pravim, da bo vse v redu... Riž bom skuhal na mehko in zalil z mlekom. Rozine bom dal noter, sladkor, mandlje, vanilijo, da bo dišala... Kakor prava pasha bo izgledala, nihče ne bo spoznal, kaj je to... Okinčal pa jo bom s suhim sadjem.

Res ne vem, ali bo iz tega kaj prida! — razburjeno je nadaljeval rdečelasi debelušni poročnik, ki je poznal, da je Ivanov bahač.

Ni se ne bojte, gospod poročnik. Vsem bo dišalo. Koliko krat sem že naredil slične stvari... Zakaj ne bi bilo iz tega kaj prida? — je samozavestno dodal Ivanov in jezno pričel ropotati z vratci štedilnika, da bi se rešil nadležnega častnika.

Poročnik je odšel zaziban v sladke upe. Ni slutil one zoprnosti, ki jo mu bo pripravil bahaški kuhar. A Ivanov je danes zahteval več kozarcev žganja, »da bi hitreje vzhajalo testov«. Namesto testa je dvignila kaj pišča kuharjev pogum Ivanov je bil zdaj v stanju pripraviti sladko jed iz katerekoli snovi pa magari iz kislega zelja.

II.

Imeli smo krasen večer. Veter ni naraščal, in zato je skrčil kapitan za ponočno stražo določeno moštvo, da bi lahko prišlo čim več mornarjev k službi božji.

O pol dvanajstih so napolnili spodnjo palubo svečano oblečeni mornarji. Ob pregraji, ki je ločila častniški salon od prostorov za moštvo, so postavili oltarček in sklopni ikonostas. Naš duhovnik, menih o. Vitalij, je oblekel črni mašni plašč in čital o Kristusovem trpljenju. Spredaj so stali s kapitanom na čelu častniki v paradnih pozlačenih suknjah s sabljami in odlikovanji. Malo stran so stali podčastniki, narednik, ranar in sploh »boljši ljudje« seveda tudi v najboljših oblekah. Zadaj v strnjениh vrstah so se gnetli mornarji.

V polutemnem medkrovju je vladala mrtva tišina. Sveče v svetilniku pred ladijsko sv. podobo in redke žarnice so komaj razsvetile napete in resne obraze. Moštvo je pobožno in pazno poslušalo evangelij, čeprav v marsičem ni razumelo cerkveno-slovanskega besedila. A če ga tudi popolnoma ni razumelo, je razumelo veličastnost trpljenja in smrti Onega, ki je bil zaščitnik vseh preprostih, trpečih in obteženih ljudi. Mar se niso nanašale svete besede tudi na nje, stalni nevarnosti izpostavljeni preproste mornarje?

Razumeli so v srcu, da je trpel Zveličar za slične preproste ljudi in so vzhičeni, ganjeni brez besed molili. Občutili so gibanje ladje in se morebiti spominjali v molitvi onih bližnjih in dragih, ki so jih morali zapustiti v oddalje-

Pomladna pesem...

nih, revnih in ljubljениh rojstnih vaseh. Njih raskave, od smole črne roke, vajene stalnega težkega mornarskega dela, so se zložile v tropstno znamenje in po kmečko počasi široko pokrižale prsa.

Župnik je končal evangelij in stopil k oltarju. Preteklo je nekoliko minut in iz odprtine v stropu so se razlegli udarci zvona, ki je počasi odbil osemkrat (tretja mornarska straža — polnoč). Takoj nato se je razlegel topovski strel in so nenadno razsvetile medkrovje stotine voščenih sveč in svetilk. O. Vitalij je prišel ven v sijajočem svetlem plašču in v spremstvu kapitana, častnikov in vsega moštva odkorakal okrog ladje. Naš izvrstni zbor, ki je šel spredaj, je zapel: »Voskresenje tvoje, Hriste Spase, angeli pojut na nebesih.« S to pesmijo smo se vsi povzpeli na gorenjo palubo.

Zunaj je bila prelepa topla noč. Malo nagnjena jadrnica je neslišno plula naprej z brzino kakih 15 km na uro. Naš spreved se je počasi premikal po temu odtrganemu kotičku daljne domovine. Tropske, živo trepetajoče zvezde so prijazno gledale iz višav in sredi njih je lil svojo nežno luč Južni križ.

Ko smo obhodili ladjo in se povrnili od druge strani v cerkvico, je blagoslovil duhovnik začetek ponočnic in tiho zapel: »Hristos voskres iz mrtvih.« Zbor se je priključil in z njim z nenadno razsvetljenimi ganjenimi obrazi so veselo pa svečano zapeli vsi navzoči. Tudi moštvo na straži, ki se je gnetlo okoli odprtine sredi krova, je pelo zraven. Radostna pesem stotine mornarjev se je razlegla sredi tiho šumečega oceana. Božja služba se je pričela.

Naš duhovnik je navadno hitel, ker je vedel, da imajo mornarji malo časa. A danes je radi velikega praznika služil svečano in počasi. Ponočnice in maša so se zavlekli do dveh zgodaj, in šele potem so se pričele čestitke. Od kraja so vsi poljubovali duhovnika in nato zopet vsi, včevši slednjega mornarskega vajenca, stopili h kapitanu. Ta je vsakemu dal rdeči pirh iz velike košare, ki je stala poleg. Nato je čestitalo moštvo častnikom, naposled pa pričelo medsebojno poljubovanje.

Med tem so že postlali na krovu plahte, in sredi vsake je stala poleg prižgane svetilke gnjat, šartelj, pirhi. Ob ograji je stalo vedro z žganjem, skladiščnik s pomočniki pa je pripravil posodo.

Vsi so prihrumeli na krov, kjer so zaključili poljubovanje. O. Vitalij, ki je bil že utrujen, je blagoslovil jedi in šel h kapitanu (ki kosi vedno sam), pa v častniški salon, kjer so tudi čakale obložene mize. Častniki so se strumno dvignili menihu naproti.

Med tem je zaživžgal podčastnik na krovu: »H kosilu«. Kapitan je kot prvi zajel žganje in veselo zaklical:

»Srečne praznike, fantje!«

»Tudi vam, vaše blagorodjel« so glasno odgovorili mornarji.

Pričeli so velikonočno kosilo.

Ko se je končalo, so že ugasnile zvezde in napočil je jutranji svit. Daleč na vzhodu se je že prižigala škrlatna zarja, ki je napovedovala blizu solnčni vzhod.

ski kuharji v belih kapah so hoteli pripraviti za Veliko noč potrebne pirhe, gnjati in pecivo. Marsikdo jim je rad pomagal. Moštvo se je zopet sezulo in v belih poletnih srajcah venomer lezlo na krov, da si krajša čas pri onem sodu z vodo, ki je namenjen za kadilce. Tudi častniki so na poveljniškem krovu uživali krasno jutro in se smehljali poredni, splošni ljubljenci Sonjki. Mala opica se je zopet prikazala iz skrivališča, kjer je ždela med burjo, in kakor prismojena veselo skakala po vrveh. Včasih se je prikradla k lenemu in kosmatemu črnemu psu-potapniku Munjki, ki je sladko zadremal poleg topa. Sunkoma ga je potegnila za rep in takoj pobegnila po vrvi, čim je Munjka jezno zarenčal.

Častniki, ki so imeli ponočno stražo, so udobno pili jutranji čaj v svoji obednici, ki je zopet dobila navadno neoporečno zunanost. Kymar je določil lego ladje in je bil prav zadovoljen, da se zopet smehlja sonce, ki ga ni bilo videti že tri dni. Samo kapitan se še ni prikazal. Moral se je naspiti po tridnevnem napornem stanju ob krmilu. Ves ta čas je imel kvečjemu po dve, tri ure dnevno za to, da se je na hitro preoblekel in malo zadremal. Potem je hitel zopet z mirnim obrazom in razburjenjem v srcu na svoj prostor, da bi ohranil ladjo pred viharjem in rešil zaupana mu življenje.

Pretežna večina moštva je imela na to Vel. soboto daleč od domovine posebno svečane obraze. Bila je nepopisno zadovoljna, da je vihar utihnil in omogočil službo božjo, kakor so je bili vajeni na kopnem. Ta dan so odpadle po navadnem jutranjem pospravljanju vse vaje in vojni posli. Mornarji, ki niso stali na straži, so bili prosti. Stari podčastnik Ščerbakov, ki je bil za cerkovnika, je že zgodaj

Dr. S. Bevk:

O pomarančah

Ko se pokažejo v izložbenih oknih trgovin papirnati jajčki s pisanimi pirhi in rumeni kebeki ob jajčjih lupinah, se izpremeni tudi slika sadnega trga. Kupi sivozelene oljke se pojavijo med razstavljenim blagom in kakor gorski vrhovi v pomladnem jutru zažare kopice pomaranč iznad mrke megle orehov, sliv in druge sušenine.

Bliza se Velika noč, praznik vstajenja in obnove...

Skrbne gospodinjice hite, da pripravijo, kar je treba za praznike: brez šunke, potic in pirhovi in Velike noči, pa tudi nekaj pomaranč mora v jerbas, preden ga odnesejo k blagoslovu. Svoj čas — sevé — pomaranče niso bile bistveni del »žegnac«, toda dandanes že skoraj ne gre več brez njih. In zakaj tudi bi se jih branili in se jim ogibali? Nekaj vendar odležejo in dobro so in zdrave. Pravijo, da vsebujejo mnogo vitaminov, ki so potrebni za naše zdravje.

Na tak in podoben način si je osvojila pomaranča svoje stalno mesto na velikonočni mizi, tako da menda ni družine — vsaj take z otroci ne — kjer ne bi olupili na praznike nekaj pomaranč. In prav je takol — Kdor more in zmore, naj je pomaranče; krepile mu bodo zdravje in ga po šunki bolje odžejale nego vino. Le škoda, da so primeroma drage, ker jih moramo uvažati, in da so vrhutega še iz dežel, ki nam zbujajo čut trpkosti in tuge...

V naši kraljevini je le malo nasadov s pomarančnim drevjem. Nekaj jih je v južnem delu Dalmacije in Črne gore in pa na otokih Visu in Hvaru. Toda po večini so ti nasadi majhni, za domačo porabo, le na Lopadu in pri Ercegovem je nekaj obširnejših. Pomarančevci kakor tudi limonovci uspevajo tamkaj dobro in tudi precej bogato obrodijo. Toda zime ne prestajajo vedno brez škode in jim v hujših zimah pomrznejo mladike. Ker pa nastopajo ostre zime v Dalmaciji primeroma

prve so gladki, oblasi ali hruškasti, jako kisi in neužitni, limetini pa imajo na temenu topo bradavico in grenklasto, omedleno meso. — 6. Grenka ali ljuta pomaranča (var. bigaradia) je oblata, žolta ali rdečkasta z jako kislim mesom. Zelo aromatični listi imajo široko, skoraj srčasto okriljene peclje. — 7. Velikanska pomaranča (var. decumana, Pampelmus) nieri do 25 cm v premeru in je težka do 6 kg. Lupina je žvepleno rumena ali zelenkasta, navadno jako debela in grenka. Meso je osladno in užitno samo od nekaterih sort.

Domovina divjega citronovca, zarodnika pomarančevca in limonovca, je topla Azija (Indija, Kina, Malajsko otočje in Avstralija). Naziv kitron (citrus) je bržčas kitško-indijskega izvora, kajti tam goje citronovec že od pamtiveka v obeh vrstah in raznih zvrsteh. V Evropo je prišel citronovec iz Perzije šele za Aleksandra Velikega. Razširil se je precej naglo po južni Evropi. Spočetka so pripisovali plodom razne zdravilne moči. V srednjem veku so jeli gojiti citronovec tudi v srednji Evropi, severno od Alp. Seveda tu ni rodil in je veljal le za lepoto rastlino. Zlasti od 16. stoletja naprej je bil v veljavi na dvorih in nekateri drevesa so se ohranila do današnjih dni. V parku Sanssouci pri Potsdamu na Brandenburškem je še mnogo dreves iz časov Friderika Velikega. Še starejši je pomarančevci v samostanu San Sabina v Rimu, ki ga je po ustnem sporočilu zasadil sveti Dominik okoli leta 1200.

Kjerkoli je bilo ugodno podnebje, so gojili pomaranče in citrone tudi zaradi plodov. Ra-

zen po otokih in obalah Srednjemorskemu morja so nastale velike oranžerije zlasti na južnem Tirolskem. Dandanes so vse oranžerije po krajih, kjer povzroča gojenje zaradi mrazih zim posebne stroške, prenehale. Pri današnjih prometnih sredstvih se je uvoz pomaranč jako pocenil, zlasti ko je produkcija od leta do leta večja. Velikanski nasadi v Italiji, južni Franciji, Španski in Portugalski, dalje na Malti, Korfuju, Sardiniji, Siciliji, Malorki itd. naravnost preplavljajo evropski trg s svojimi pomarančami. Razsežnost takih nasadov si komaj moremo predočiti, če čujemo, da imajo po več stotisoč dreves, n. pr. oranžerija Mills na Sardiniji okoli 500.000. Seveda so druge celine prav tako bogato preskrbljene s pomarančami kakor Evropa.

Pomaranče zavzivamo navadno sirove, pa tudi vkuhanne s sladkorjem kot kompot ali čajano, ocvrte, v močnatih jedeh itd. Iz soka pripravljajo pomarančno vino in razne druge pijače. Znani liker kurasó (curaçao) izdelujejo iz lupin grenke pomaranče, arancino pa iz sladkih pomaranč. Tudi hlipna olja, ki jih vsebujejo lupina, listi in cvetje, porabljajo raznovrstno, zlasti v parfumerijah. Posebno znano je bergamotovo olje iz lupine bergamote, potem nerolinovo olje iz cvetov ter listov te in drugih zvrsti, in pa pomarančna esenca iz lupine kitške pomaranče. V zdravilstvu se porabljajo listi (folia aurantii), dalje nezreli, še prav majhni plodi (fructus aurantii immaturus) in pa lupina (pericarpium aurantii).

Ime pomaranča izhaja iz latinskega naziva pomum arancium, ta pa iz arabske besede naranj, odnosno staro indijske naranga. Hrvatsko-srbski naziv naranča je torej pristojejši od naše pomaranče.

Kako so gradili bohinjsko železnico

Zdaj pred 30 leti so gradili železnico z Jesenic čez Gorico v Trst. Istočasno je bila grajena tudi železnica iz Beljaka proti Tirolu in zveza Beljak-Področica-Jesenice. Vse te železnice so se seveda gradile več let, zanje so porabili na stotine milijonov zlatih avstrijskih kron, odprla pa je ta proga novo pot nemštvu na jug, proti morju, v Trst. V tem gledanju je bohinjska železnica še posebej zanimiva in bo morda prav, če v naslednjem navedemo nekaj spominov iz časov, ko so progo z Jesenic gradili proti Bohinju in Gorici.

Podatke za ta članek nam je dal gospod Kelbl Anton z Bohinjske Bele, ki je letos januarja doživel svoj 82. rojstni dan. Ta mož izrednega spomina, ki je še čvrst in bistrega duha kakor 40 letnik, se spominja tudi drugih dogodkov svojega življenja tako točno in popolno, z vsemi važnejšimi datumi vred, da je to vprav čudovito.

Ko še ni bilo železnice v Bohinju, se je ves tedanj, zelo živahen promet z Bohinjem vršil po cesti skozi savsko sotesko. Po tej cesti je šlo pred 60 leti in pozneje dnevno sto in sto voz z ogljem.

Bohinjsko železnico so začeli graditi na več krajih hkrati. Bilo je pri delih zaposlenih na tisoče delavcev. Na Bohinjski Beli je bilo treba stopiti prav v hišo, če si hotel dobiti domačino, na cesti in povsod drugod na vasi si srečaval same tuje ljudi. Samo na Beli je bilo zaposlenih pri gradnji železnice čez 2000 delavcev. Večinoma so bili Italijani, mnogo tudi Hrvatov, Dalmatincev, tudi Macedoncev, ki so jih ljudje že tedaj poznali po njih pestrih oblekah. Domačini od gradnje železnice niso imeli nobenih neposrednih koristi. Celo tisti redki domačini, ki so bili pri graditvi zaposleni kakor delavci, so zaslužili le po 3 krone na dan, dočim so bile mezde tujih delavcev znatno višje. Podjetje, ki je progo gradilo, je dalje poskrbelo, da so se ob vseh krajih proge naselili kramarji, trgovci in gostilničarji, ki so na račun delavcev lepo zaslužili pri prehrani in pijači. Domači trgovci in gostilničarji od tujcev niso imeli mnogo koristi, čeravno bi človek sodil nasprotno.

Na Bohinjski Beli so imeli mnogo sitnosti z gradnjo tunela, ki začne onstran postaje proti Soteski in je dolg 1200 metrov. Sprva ta tunel sploh ni bil predviden. Proga bi se po prvotnem načrtu imela graditi drugače. Od postaje Bohinjska Bela bi imela železnica zaviti na levo čez Savo pod Babji zob ter bi se na to stran Save vrnila pri vasi Obrne. Tam so tri hiše, ki stoje ob samotni cesti.

Ves svet onstran Save so že razstlili, vse je bilo že pripravljeno, da se proga zgradi tamkaj, kopali so že temelje za most čez Savo,

bil je narejen že lesen most čez Savo, da bi mogli na njem polagati in zlagati železen most, — ko so se inženirji premislili ter opustili namero, zgraditi progo onstran Save. Tako sta odpadla dva mostova na Savi. Inženirji so namreč ugotovili na oni strani plazovit teren, ki bi bil gradnjo železnice, kakor tudi poznejše vzdrževanje proge podražil. Zato so se rajši odločili za gradnjo tunela.

Tu pa so zopet slabo naleteli. Tudi na tej strani Save je bil svet plazovit, delo je bilo silno naporno in je počasi napredovalo. Rekli so, tedaj, da stane vsak kilogram materiala, skopanega v tunelu več kakor kilogram najboljšega mesa. Vse se je sproti posipalo, voda je vdrala v tunel, nevarni plini so nastajali. Na šestih krajih hkrati so vrtali v tunel, kljub temu so bili z delom po velikih naporih gotovi šele koncem aprila 1904. V zemlji, skozi katero so vrtali tunel, so našli mnogo drevja, še dobro ohranjenega, pred mnogimi leti, morda tudi pred stoletji zasutega. Le strokovnjaki bi mogli ugotoviti starost tistega lesa. Iz teh dreves so pozneje razžagali deske in trame, jaz na primer imam ravnilo iz mecesna, ki so ga globoko v zemlji izkopali. Tudi drugi ljudje po Beli so si dali napraviti iz tega lesa kakšno spominsko malenkost.

Če bi bili inženirji prej računali s predorom, bi ga bili brez dvoma vrtali dalje pod hrib, kjer je teren skalnat. Tako pa so bila vsa dela skozi Belo že končana, kolodvorsko poslopje na Bohinjski Beli že zgrajeno, proga je morala skozi tunel naravnost s postaje, tako rekoč tik pod zemeljsko skorjo. Po prvotnem načrtu bi imela proga skozi Bohinjsko Belo tudi večji vzpon, naračunali so 20 pro mille. Vsled tunela, kjer so nakopali mnogo zemlje, so pa progo dvignili ter ima zdaj le 19 pro mille vzpona.

Julija 1906 je vozil prvi vlak z Jesenic v Trst. Umevno je, da je bila vsa Bela zbrana na kolodvoru. Prej so morali Belani peš hoditi do železnice v Lesce, imeli so poldrugo uro do tja, zdaj pa so naenkrat imeli železnico pred nosom. Promet na novi progi je bil seveda takoj ogrožen. Vsak dan je vozilo mimo kakšnih 50 vlakov. O vojnem času se je število podvojilo, noč in dan so grmeli vlakci na fronto, vozili ranjence z nje, municijo, kanone, vojaštvo, živila... Takrat je neprestano ropotalo, ropotalo...

Pred vojno so vozili na tej progi težji vlaki ko zdaj. Zlasti brzovlaki so bili težki, da so se vsled teže in hitrosti tresle vse šipe po hišah v vasi. Ena hiša, Vozlova na Beli, se je celo zaradi tega toliko razmajala, da je dobila občutne razpoke. Morali so jo zvezati z žico. Kadar je bilo južno vreme se je tresenje zlasti čutilo. Ob drugih vlakih se to ni opa-

zilo, pač pa ob vsaki vožnji brzovlaka. Prvo leto je brzovlak obstajal tudi na Bohinjski Beli, pozneje ne več.

Se tisto leto, ki je bila železnica odprta za promet, se je v decembru pripetila brzovlaku iz Trsta nesreča. Zasul ga je sneg tik pod Belo, onstran tunela. Bilo je to ravno na Štefan dan. Več ur je bil vlak čisto zasul, mnogo delavcev z Bele je moralo priti, da so odmetali težke snežene plasti. Pozneje so se plazovi na tem delu bohinjske železnice večkrat ponavljali in večkrat se je že zgodilo, da je kakšen vlak obtičal sredi snega. Zdaj se je tamkaj že precej zaraslo, zato sneg ne more koj zdrčati s skalnatih sten na progo, vendar pa so sneženi plazovi tudi v zadnjih letih še parkrat močno ovirali promet.

Ta možak, Anton Kelbl, pomni tudi gradnjo gorenjske železnice iz Ljubljane v Trbiž. Bil je tedaj rekrut. Ravno je dobil dopust, rad bi se bil peljal iz Ljubljane proti Gorenjski s poskusnim vlakom, ki je ravno tedaj odhajal, pa ga niso pustili zraven, niti zastoj niti za denar. Mahnil jo je tedaj kar peš, hodil od 3 popoldne do 1 čez polnoč, ko je bil naposled doma v Beli. Od Kranja dalje je gazil dobro pod snega na debelo.

Ivan Albrecht:

Jutro

Po tretji, pod grmiči, na livadi
se nasmejnili cvetje je pomladi
in v nedotaknjem nakitu
zdaj čaka božjega Vrtnarja.
Ob preem svitu,
ko se še komaj drami rožna zarja,
po tratah, pod grmiči, na livadi
priklanja cvetje se pomladi
in Njemu, ki v življenju
z vse zmagojučo roko vrata je odprl.

Slovesno z jutrom se bude zvonovi
in prazniški so v soncu vsi domovi.
Drhteča srca pa hile na plano
za Njim, ki zla strupeno rano
je z lastno žrtvijo zatrl
in novo luč prižgal: Vstajenje.

KRAPINSKE TOPLICE

pri Zagrebu, 42° C naravno topla radioaktivna termalna voda in blato zdravi revmo, isias, ženske bolezni itd. V pred- in posezoni znatno znižane cene kakor tudi specialna 20 dnevna pavilna zdravljenja za 1280 Din (soba, oskrba, kopeli in pristojbina). Redni promet z avtobusi na vse strani. Izborna oskrba. Začetek sezone 16. aprila. Zahtevajte prospekte od uprave kopališča ali pri poštovnih pisarnah.

David Haek:

Krepostni Asim

Pod vislice so peljali zločinca. Krepostnega Asima, ki je to videl, je nemalo zaskrbelo in govoril je, ozrši se proti nebu:

»Zahvaljujem se ti, o dobrotni Bog, ker nisi dopustil, da bi se takole pogubil.«
Pijanec se je zibal po cesti, dokler ni slednji padel v miakužo in tam obležal ljudem v posmeh.

Krepostni Asim se je zgazal, ko je to videl, in je zopet govoril, ozrši se proti nebu:

»Zahvaljen bodi, o dobrotni Bog, ker nisi privolil, da bi se mi ljudje takole posmehovali.«
Nekdo je skočil v deročo reko in si končal življenje. Bil je igralec, ki je zapravljal vse svoje imetje in zaigral tudi ves zaupani mu denar. Ko so ga potegnili iz vode, je bil že mrtev.

Krepostni Asim se je stresel od groze in se zopet pohlevno ozrl proti nebu rekoč:

»Hvala ti, o...«
»Počakaj, prijateljček!« ga je tedaj prekinil neki glas in začutil je roko na svojih ramenuh.

Začuden se je ozrl.
Bila je velika, krepka žena z lepim, zapeljivim obličjem, ki je bilo v njem nekaj zagonetnega.

»Kdo si? Kaj hočeš?« je vprašal Asim.
»Vem, ne poznaš me. In to je tvoja sreča; kajti če bi bila kdaj prišla k tebi, kaj kmalu bi pregnala iz tvoje hiše čednost in bi se ne zahvaljeval več dobrotnemu nebu tako ponižno in hkratu samozvestno kot sedaj. Hvaležen mi bodi, da doslej še nisem prestopila tvoje praga.«

»Kdo si?« je Asim spet vprašal.
»Če me vodi naključje, se imenujem prižnost, če me vodi volja, se imenujem — izkušnjava.«
Prevel Pec.

Pomaranče, limone

italijanskega in španskega izvora in zelnjave, vedno sveže prvovrstno blago nudi

Celestina Glavnik, Ljubljana
Pogačarjev trg 1

Tvrda uvaža že skozi dolgo vrsto let blago direktno od producenta ter lahko postreže svoje odjemalce vedno z najboljšim blagom po najnižjih dnevnih cenah. V zalogi ima vedno veliko izbire blaga vseh vrst in kakovosti. Pri večjem odjemu specialne cene. Vsa inovenska in domača zelenjava vsak dan sveža in v največji izbiri.

Zahtevajte cenike!

le redko, bi vendar kazalo, da bi agrume (kakor nazivljamo vse vrste pomaranč in limon z eno besedo) bolj gojili in v večjem obsegu. Za priprave kraje smatra dr. Adamovič v svoji knjigi Rastlinstvo jadranskih pokrajin otoke Vis (ob Komizi), Mljet, Lastovo, Lopud, Šipan in Koločep. Vendar dostavlja, da bi se moralo drevje s pravičinim in smoternim obrezovanjem držati nizko, kvečjemu 3—4 m visoko ter siliti drevesa bolj v šir nego v viš. S tem bi se doseglo, da bi zime drevja ne oškodile.

Pomaranče spadajo z limonami vred botanično v družino rutnice (rutaceae) in tvorijo z več drugimi vrstami rod »citrus«. Navadno jih delimo v dve vrsti, pomarančevci (citrus aurantium) in limonovci (citrus medica). Vsaka teh vrst razpada v mnogo zvrsti, ki se ločijo po obliki in velikosti plodov in okusu, pa tudi po splošni rasti ter obliki listov in cvetov.

Najbolj znane zvrsti pomaranč so: 1. Navadna pomaranča (var. dulcis, Orange), ki je oblata z žolto ali rdečkasto, grenko in neužitno lupino; lupina se trdno drži mesa, ki je sladko ali kiselkasto; listi so veliki in široki ter imajo ozko okriljene peclje. — 2. Kitška pomaranča (var. sinensis, Apfelsine), ki se loči od prejšnje po gladki, tanki lupini, ki je užitna; listi so ožji in končasti, peclji niso okriljeni; meso je včasih rdeče. — 3. Mandarinina (var. nobilis); lupina rada odstopi od mesnate sredice; plod je majhen in precej potlačen; meso je sladko; listi so majhni, pa jako aromatični. — 4. Bergamota (var. bergamia) in limeta (var. limetta) imata bledorumenno, pa jako aromatično lupino; plodovi

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON STEV. 2057, 2470, 2979

Vloge nad Din 500.000.000—

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Kapital in rezerve nad Din 16.000.000—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Indija in njeni problemi

Ze eno leto je pozornost sveta obrnjena na Indijo, ne le radi njenega boja za politično svobodo, ampak tudi radi metod, ki se jih v tem boju poslužuje. Ko je bil 12. marca 1930 Mahatma Gandhi slovesno pričel svojo pot proti Bardoli, da pridobiva nezakonitim potom sol in tako da javno izraza svojemu nepriznanju angleške oblasti, s eje marsikdo smejal, tudi med Indijci samimi, nad tem jako nenavadnim orožjem pasivnega odpora in brez nasilnega nesoodelovanja (Non Cooperation), s katerim je Gandhi hotel Indiji priboriti politično neodvisnost. Toda vtis, ki so ga njegov neomadeževan idealizem in njegove čudovite metode zapustile v fantaziji indskih mas je bil tako silen, da se je gandhistično gibanje razširilo preko cele dežele in da je pripravilo težke ure tako oblastnikom kakor domačinom. Tisoče mladih ljudi je visokim idealom svojega voditelja žrtvovalo osebno eksistenco in svobodo in mu sledilo v ječe.

Da moremo vsaj nekoliko umevati pomen in smisel Gandhijevga gibanja, je potreba, da v kratkem pregledamo deželo in njene prebivalce.

Samostojne države

Površina Indije meri 1.805.000 kvadratnih milj in je tako velika, kakor Evropa brez Rusije. Več kakor tretjina, to je približno 700.000 kvadr. milj, spada v meje indskih držav, ki nikakor ne pripada britanskemu ozemlju, dasi so podrejene suverenitete britanske krone. Te države — 562 jih je — predstavljajo kar le mogoče pisano zmes pokrajin, ki so si med seboj docela različne v zemljepisnem, kulturnem, gospodarskem in političnem oziru. Tako n. pr. je kneževina Haidarabad tako velika kot Velika Britanija s Škotsko in šteje 13 milj. prebivalcev, ter dobi letnih dohodkov 65 milj. rupij (poldrugo milijardo Din). Kakih 15 držav je tako majhnih, da posamezne merijo komaj eno kvadr. miljo. Pet držav dobiva letno dohodkov le po 100 rupij. Najmanjša država ne šteje več kot 32 duš. Uprava posameznih držav je docela različna. Večina pa so knezi avtokratični absolutisti. Približno 30 teh držav ima neke vrste zakonodajni svet, ki pa ima le posvetovalni značaj. Tudi upravljane so države jako raznovrstno. Najboljša uprava je v državah Maisu, Travankor in Kočin v bližini Madrasa. Vse države se samostojno upravljajo po lastnih zakonih in nalagajo čisto samostojno davščine prebivalstvu. Nekatere večje države imajo lasten denar in lastno pošto s svojimi poštnimi znamkami. Britske oblasti posežejo vmes le v slučaju kake večje politične ali grozeče gospodarske katastrofe.

Britska Indija

Indija šteje 320 milj. ljudi, to je skoraj petino vsega človeštva. Od teh živi v britanski Indiji 248 milj. Indcev, v indskih državah pa 72 milj. Britska Indija je razdeljena na 9 provinc, katerim stoji na čelu guvernerji. Uprava se ravna po zakonodaji iz l. 1919. Ostalo indsko ozemlje (samostojne države) pa je razdeljeno na 6 manjših provinc, ki so podrejene direktno centralni vladi. Guvernerjem pomagajo upravljati province po štirje svetovalci in dva do trije ministri, ki so odgovorni od ljudstva izvoljenemu parlamentu. Tri najvažnejše province, to so: Bengalija, Madras in Bombay, se imenujejo prezydentstva.

Prebivalstvo in jezik

Indijo je treba smatrati bolj kot kontinent, kakor pa deželo. Različnost ljudskega značaja se kaže že v mnogovrstnosti telesnih tipov in v raznolikosti jezika. Med ljudstvom je najbolj razširjen jezik Hindustanov, ki v svoji dvojni obliki in pisavi »Urdu« in »Hindi« služi za materni jezik 100 milj. Indcev. Ostali važnejši jeziki so naslednji: bengalski, ki ga govori 50 milj. ljudi, telugu 24 milj., pončabi 22 milj., marat 20 milj., tamil 20 milj., razastani 13 milj., kanareški 10 milj., orija 10 milj., burmeščina 9 milj., malajalamsčina 8 milj., asameziščina 2 milj., puštuski jezik 1 in pol milj., kašmirski 1 in pol milj. Od celotnega prebivalstva 320 milj. govori

kakih 290 milj. enega izmed 16 najbolj razširjenih deželnih jezikov. Med izobraženci pa je občevalni jezik angleščina, ne samo kot služben jezik, ampak tudi v trgovskem poslovnem obratovanju. Po ljudskem štetju iz leta 1921 je le 2 in pol milj. Indcev, ki so docela vešči angleščine.

Reforme v Britski Indiji

Državni tajnik za Indijo Montagu je dne 20. avgusta 1917 v spodnji zbornici podal znamenito izjavo, ki je obvezovala britansko vlado, da sprejema vedno večje število Indcev v vse panoge javne uprave, kar naj stopnjema pospeši razvoj k avtonomni upravi Indije kot sestavnega dela britanskega cesarstva. Upravni sistem se je mnogo spremenil z zakonom l. 1919, ki je stopil v veljavo z januarjem 1921. V devetih provincah Indije obstoja eksekutivna oblast v dveh organih, ki sta združena le v guvernerjevi osebi. Prvi eksekutivni organ je guverner in njegov svet (4 svetovalci). Vse imenuje kralj. Ta upravni svet se peča z upravo onih zadev, ki so »rezervirane« kakor finance, policija, davščine, kanalizacija itd. Drugi organ pa sestavlja zopet guverner z ministrstvom, ki si ga izbere iz voljenih ljudskih zastopnikov in ki ostane v svojih funkcijah toliko časa, dokler se zdi prav

guvernerju. Delokrog tega drugega organa je omejen na pouk, na občinsko upravo, poljedelstvo, javno zdravstvo, javna dela itd. Centralna indska vlada je sestavljena iz podkralja, devetih guvernerjev in 7 svetovalcev. Odgovorna je britskemu parlamentu v Londonu. Podkralj in njegov svet se upira pri upravi dežele na indski parlament, ki sestoji iz dveh zbornic: državni svet, ki šteje 60 članov in zakonodajna skupščina s 144 člani, od katerih so 104 izvoljeni. Moč indskega parlamenta je zelo omejena.

Opozicija kongresa

Kongres se imenuje najbolj organizirana politična stranka v Indiji. Na čelu ji stoji Gandhi. Dolgo časa ni hotela imeti nič opraviti s parlamentom, ker je po njenem mišljenju bila voljenim članom parlamenta dana premajhna moč. Pozneje so kongresisti prišli v parlament, toda vodili so trajno obstrukcijo proti vsem vladnim načrtom. Sploh so si stavili za glavno nalogo agitacijo proti britanski nadvladi in propagando za vse, kar je indskega. Razmere so postajale vedno bolj napete. In ko je bila sestavljena tako zvana Simonova komisija, katero je poslal britanski parlament v letu 1928 in 1929 v Indijo, da preišče na licu mesta razmere in razpoloženje naroda, ni bila bojkotirana le od kongresistov, ampak tudi od liberalne in zmernе stranke. Podkralj Irwin je 21. okt. 1929 svedčano obljubil, da se bo prizadeval dati Indiji statut dominiona in je razen tega napovedal konferenco okrogle mize v Londonu za leto 1930.

Gandhi in njegovi pristaši so od podkralja zahtevali, da se londonska konferenca ne bo z ničemer drugim pečala, kakor da redigira za Indijo ustavo dominiona, nikakor pa se ne sme obravnavati vprašanje, ali naj sploh Indija dobi stališče dominiona ali ne. Podkralj Gandhistom ni mogel dati tega zagotovila, zato so se pogajanja razbila. Božični teden 1929. leta se je stranka kongresistov odločila, da na londonski konferenci ne sodeluje. »Boj za popolno neodvisnost«, je postalo vodilno geslo in cilj Gandhistov, ki so napovedali izvajanje pasivne resistance angleški nadoblasti.

Civilna nepokorščina

Kongresisti so šli takoj na delo in pričeli živahno propagando po vsej deželi. Skupine ljudi so v najrazličnejših smereh korakale skozi deželo k morju, da na nedovoljen način pridobivajo sol. Drugi so se postavljali pred gostilne in prodajalne alkohola in pregovarjali ljudi, naj se vzdrže vsakih alkoholnih pijač. Oznanjali so bojkot vsega tujega blaga, zlasti angleškega. Indska vlada je odgovorila s protiukrepi, s katerimi je prepovedala straženje gostiln in trgovin, omejila tiskovno svobodo itd. Voditelji gibanja so bili zaprti. Po zadnjih uradnih podatkih je bilo do konca decembra 1930 radi neposlušnosti zaprtih 54.049 Indcev. Koncem decembra jih je bilo še 23.503 v zaporu. Največ zaprtih je bilo v Bengaliji, Madrasu in provinci Bombay. V nekaterih slučajih so civilne oblasti klicale na pomoč tudi vojaštvo. Po uradni statistiki je bilo v pouličnih bojih od aprila do julija 1930 ubitih 101 in ranjenih 427 oseb.

Gospodarske posledice

Gospodarske posledice gibanja so bile katastrofalne. Dohodki iz davkov so se po vseh provincah znatno znižali. Finančni ministri so stali pred občutnim primanjkljajem. Bojkot tujega blaga je mnog angleških trgovcev, zlasti v Bombayu, spravil ob vse. Zveza tovarn v Bombayu izkazuje v drugi polovici leta 1930 80% nazadovanja uvoženega blaga. V pol leta je angleški uvoz sukna nazadoval za 365 milj. metrov. Medtem, ko se je zelo hitro in nevarno pričel dvigati uvoz japonskega blaga. Do konca marca 1931 računajo, da je angleška suknena trgovina utrpela radi bojkota 800—1000 milj. jardov blaga, ki ga ni mogla prodati v Indijo.

Možne posledice za misijone

Ves čas raznih notranjih nemirov ni niti enkrat prišlo do kakih sovražnosti proti katoliškim misijonom. Izobraženci Indije gladko odklanjajo vsako misijonsko propagando, a radi vidijo vzgojno in karitativno delo misijonarjev. V deželi je mnogo nasprotovanja proti Evropejcem, toda ni nobenega vzroka, da bi se vsaj v bližnji bodočnosti bilo treba bati za obstoj krščanskih misijonov. Povedano po pravici smatrajo vsaj izobraženi Indci krščanstvo kot neko tujo agenturo, ki ima namen raznaroditi Indijo. Zato je lahko mogoče, da bodo še kdaj prišli časi, ko bo v indskem nacionalizmu misijonsko delo imelo svojega največjega nasprotnika. Med vsem prebivalstvom Indije ni več kot 4.464.000 kristjanov, od teh kakih 2.500.000 katoličanov. Francoska in portugalska posest je pri tem izvzeta. Med 71 milj. prebivalcev v indskih državah je 1.310.000 indskih kristjanov, ki so večina katoličani in stanujejo v državah Travankor in Kočin.

Sedanji položaj

Položaj v Indiji se je znatno izboljšal in sicer radi uspehov londonske konference, kakor tudi radi izjave angleškega ministrskega predsednika Mac Donalda, ki je obljubil reformo indske ustave v tem smislu, da dobi indski parlament več vpliva na upravo dežele. Izpustitev na svobodo Gandhija in drugih političnih voditeljev, je tudi jako ugodno vplivala. Večina upa, da se bo razmerje Indije do britskega imperija ugodno rešilo in sicer v smislu indskih zahtev, k čemur naj pomore tudi nova nameravana konferenca. Ključ do položaja je slej ko prej še vedno v Gandhijevih rokah. Če bo mogoč iskren sporazum z Gandhijem, potem sme zreti Indija mirno in bodočnost lepega napredka in blagostanja.

PRINCIPOV 5 ODDELKOV

1. KNJIGOTISKARNA
2. LITOGRAFIJA IN OFFSET-TISK
3. KLIŠARNA - KEMIGRAFIJA
4. BAKROTISKARNA
5. KNJIGOVEZNICA

1. TISKOVINE ZA URADE, TRGOVINO IN OBRT, ČASOPISI, REVIIJE, KATALOGI, VABILA, JEDILNI LISTI
2. PLAKATI, CENIKI, VREDNOSTNI PAPIRJI, REKLAMNE TISKOVINE V ENO- ALI VEČBARVNEM TISKU
3. KLIŠEJI V POLJUBNI OBLIKI ZA ENO- ALI VEČBARVNO REPRODUKCIJO SLIK, RISB, FOTOGRAFIJ ETC.
4. UMETN. ILUSTRACIJE, ALBUMI, RAZGLEDNICE, PROPAGANDNE TISKOVINE V ENO- ALI VEČBARVNEM TISKU
5. PREPROSTE IN FINE VEZAVE KNJIG, ALBUMOV, RASTIRANI PAPIR, POSLOVNE KNJIGE ZA TRGOVCE, DENAR, ZAVODE I. DR.

JUGOSLOVANSKA TISKARNA LJUBLJANA

TELEFON ŠT. 2992

BRZOJAVKE: JUGOTISKARNA

Pohištvo ŽELEZNO MEDENO
NAJSOLIDNEJŠE in NAJCENEJŠE
ZAGREB
BARONA JELAČIĆA 2

Novost!
Tribuna dvokolesna »Sachs« motorjem posebej močno, okvir nizak, s močnejšo pnevmatiko, motor v sredini montiran z dvojno prostavo in spojko, 1 1/4 K. S. Vozil do 40 km na uro in porabi 2 litra goriva na 100 km. Dohi se tudi sam motorček, kateri se lahko na navadno močno kolo montira. Cena prav nizka, ceniki franco, »TRIBUNA« P. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozicov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Polytechnična univerza — Paris

20. leto.

Studij za inženjerje »In Absentia«. Oddelki: gradnja avtomobilov, aeroplanov, elektrarn, železobeton. Centralna kurjava. V nemškem in v francoskem jeziku. Krajši študij za kandidate s posebno predizobrazbo. — Pravila in programe daje: General-Sekretariat, dept. L. S. 38, rue Hallé, Paris.

SEMSKI OVES

zajamčeno kaljiv, skrbno očiščen kupite ugodno pri tvrdki A. VOLK v LJUBLJANI Resljeva cesta 24. Zahtevajte ponudbo

Za potovalno sezono kovčki in torbice

v največji izbiri po najnižji ceni priporočila

J. Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 18

Za Velikonoči!

Edina jugoslovanska tovarna gramofonov in plošč

EDISON BELL PENKALA

Gramofoni od Din 740,- Plošče od Din 26,-

Na mesečno odplačilo po Din 100,-

Zahtevajte naše brezplačne kataloge in cenike

Zastopstvo: IVAN BONAC, papirnica, Ljubljana, Šelenburgova ul. 3

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodnejše.

Rentni davek od obresti hranilnih vlog, kateri znaša circa pol odstotka obresti, se ne odtegne vlagateljem. Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica delnice hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Kredi v tekočem računu. Posojila proti poroštvo, vknjižbi na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštnih položnicah.

GENERAL MOTORS NAJAVLJA

NOVI

OPEL

♦ Pravcat dogodek za avtomobilski svet je ta novi šestcilindrski voz po presenetljivo nizki ceni!

Sami si ga lahko ogledate, ga preizkusite in se prepričate, da vam je po čudovito nizki ceni na razpolago moderen, udoben in res eleganten šestcilindrski voz.

Ni se vam treba bati, da bi zapravili denar za voz, ki se še ne bi bil obnesel. Družba General Motors ga je dve leti preizkušala v vseh mogočih okoliščinah na svojem slovečem preizkuševalnem terenu v Detroitu.

Opelovi inženjerji so uporabili pri konstrukciji tega novega avtomobila vse najnovejše izpopolnitve na avtomobilskem polju, pridobljene i v Evropi i v Ameriki. Evo kaj se vam ponuja za ceno, ki vas bo začudila!

♦ Velika hitrost na cesti.

♦ Bliskovit pospešek.

♦ Poraba bencina ne preseže 9 do 10 l na 100 km.

♦ Velika udobnost - idealna suspenzija - lahka vodljivost.

♦ Široki sedeži za 4 osebe.

♦ Jamstvo. Voz je zgradila družba General Motors. Preizkušala ga je polni dve leti na slovečem preizkuševalnem terenu v Detroitu, v vseh mogočih situacijah in na vseh vrstah cest. Jamstvo traja šest mesecev in obseza tako konstrukcijo kakor material.

♦ Vitka in moderna linija - elegantna karoserija.

MODELI:

Cabriolet, 2 osebi. Sedan, 4 osebe (4 vratca). Luksusni Sedan, 4 osebe (4 vratca, premakljiva streha). Tovorni avto s 4 cilindri — dolžina šasije 3.33 m. — Tovorni avto s 6 cilindri — dolžina šasije 3.99 m. Šasija za dobavo. — Tovorna šasija.

**PRIDITE SI OGLEDAT
NOVE OPELOVE AV-
TOMOBILE IN PREIZ-
KUSITE JIH**

Avtomobili OPEL

in tovorni vozovi BLITZ

Dobavitelji v Ljubljani: GENERAL AUTO, Oskar Schmitt

E F E Z

K petnajststoletnemu jubileju vesoljnega cerkvenega zbora 431

Početki krščanske kulture v Mali Aziji

Mala Azija je bila ena prvih rimskih provinc, kjer se je ustalilo krščanstvo. Zelo zgodaj so nastala pomembna krščanska središča, iz katerih se je širilo krščansko mišljenje, vera in življenje tudi na deželo. Povsod so se dvigale cerkve in samostani, katerih pozlačene kupole so se daleč svetlikale v orientalskem solcu. Maloazijske pokrajine so bile posvečene s trudom in znojem apostola narodov sv. Pavla in sv. Janeza Evangelista in namočene s krvjo mučeniškega škofa sv. Polikarpa, čigar grob še danes kažejo tujcem, ki obiščejo maloazijsko pokrajino. Mala Azija je stala tedaj pod vplivom grške kulture. Bogato razčlenjena obal, živahna trgovina in glavne vodne in kopne poti, ki so šle tod mimo iz vzhoda na zapad, so mnogo pripomogle h kulturnemu in gospodarskemu razvoju. O bogastvu tistih dni še danes pričajo ogromne razvaline krasnih javnih stavb, gledališč in templjev ter krščanskih bazilik, s katerimi je posejana vsa dežela. Ko je po vsem rimskem cesarstvu zadivjal vihar preganjanja, je dosegel tudi maloazijske kristjane med preganjancev.

Možje in žene, otroci in starši, revni in bogati, z malimi izjemami vsi so ostali stanovalci in pretrpeli mučeniško smrt. Osvobodilni milanski edikt je tudi v provincah vzbudil novo versko življenje. Z mrzlično naglico so krščanski vladarji popravljali delo svojih prednikov-preganjancev. Zopet so vstajale nove cerkve, zavetišča, bolnišnice, najdenišnice in sirotišča, katere so krščanski vladarji podpirali z bogatimi podporami. V nobeni pokrajini ne najdemo iz prvih stoletij krščanstva tako bogato in krepko cerkveno organizacijo kakor v Mali Aziji. Cerkevne province so se krile z mejami politične uprave. Zlasti obala je bila posejana z mnogimi škofijskimi sedeži. Poznana so v cerkveni zgodovini znamenita škofijska mesta Kalcedon, Pergamon, Smirna, Kolofon, Magnezija itd., da niti ne omenjamo škofijskih residenc v notranjosti dežele.

Efez — politična metropola

Med vsemi mesti pa se je odlikoval Efez, politična metropola prokonzularne province Azije, ki je obenem tudi v cerkvenem življenju igral vodilno vlogo. Ze jako zgodaj osvetljuje zgodovina to staro jonsko mesto. Zelo pogosto je menjal svoje gospodarje. Gospodoval mu je Krez, lidijški kralj, potem Perzi, Macedonci, Sirci in Rimljani. Sijaj grške kulture se je razcvetel v Efezu. Mesto je po svoji velikosti in lepoti tekmovalo s Smirno in Pergamonom za čast prvega mesta Azije. Bila so stoletja, ko je postalo svetovno mesto. Svojemu podvigu se je imel Efez mnogo zahvaliti čudovitemu svetišču Artemide, katerega so radi njegove krasote in bogastva šteli med sedmerna čuda sveta. Artemidin tempelj so gradili 120 let in je predstavljal največji umotvor stare stavbene umetnosti. Iz vseh delov Male Azije in Grčije so hodili obhodovalci in romarji. Sezidan je bil leta 620. pred Kristusom. Dolžina svetišča je znašala 133 m in širina 69 m. Krasno streho je nosilo 128 po 19 m visokih stebrov, katere je bogati Krez daroval svetišču. Na vzvišenem prostoru pa je stal kip boginje Diane iz čistega zlata. V naših mladoletnih spominih je znano ime Herodstrata, ki je v blazni želji po slavi zažgal to čudovito umetnino, da bi svoje ime ohranil nesmrtno.

Efez v krščanski dobi

V Efezu se srečata prvič grška in krščanska kultura. Apostol Pavel je poznal velik pomen Efeza kot bogatega trgovskega mesta in si ga je zbral za izhodišče svojih misijonskih potov. Mesto tedaj ni bilo na dobrem glasu. Za njegovo nizko moralno in versko stanje so bile značilne neštevilne vedeževalke, preročišča, praznovrstnost in nenravnost. V središču mednarodnega panteona je stalo Diana — velika boginja. Njen kult je bila vseobvladajoča sila. V njenem svetišču so Efežani priredili tudi protestno zborovanje proti Pavlovim naukom. V Efezu je živel tudi sv. Janez in tu umrl. V Efezu je nastal tudi njegov evangelij. Pod veliko kupolo triladijske cerkve, katero je cesar Justinijan bogato okrasil, počivajo njegovi zemeljski ostanki. Efez je tudi omenjen med 7 mest v Skrivnem razodetju. Nekdaj bogato in cvetoče mesto z več kot 200 tisoč prebivalci, je danes le še boljša vas s 7000 dušami, prideljena smirenskemu sandžaku. Slavno mesto, ki se je nekoč potegovalo za čast rojstnega kraja pesnika Homera, je danes nepregledno polje razvalin, po katerem pridno razkopavajo angleški, nemški in avstrijski učenjaki-starinoslovci.

Bogat na zgodovinskih spominih je Efez iz krščanske dobe zlasti radi cerkvenih zborov, ki so se tu vršili. Komaj je po 300 letnem preganjanju bil zatrt zunanji sovražnik, takoj se je začel nov boj in sicer topot boj duhov, ki je postal najodločilnejše važnosti. V mladi cerkvi so vstajale verske zmote. Nicej-

ski cerkveni zbor (325) je moral braniti božanstvo Sina Božjega. Krščanstvo je tedaj dejansko razpadlo v dve polovici, od katerih je ena mislila arijansko. Po enem stoletju pa je vstal nestorianizem, ki je zmotno hotel rešiti vprašanje, kako je združeno v Kristusu božanstvo in človečanstvo. Medtem, ko je arianizem popolnoma izginil in nas danes le še ime spominja na preko pol krščanskega sveta razširjeno zmoto, je nestorianizem edina velika verska zmota iz prvih stoletij krščanstva, ki še tudi danes ni izumrla, ampak živi dalje v nestorianski cerkvi na vzhodu.

Nestorij

Mali vzroki — veliki učinki. V navidez brezpomembni pridigi v patriarhovi cerkvi v Carigradu je preprosti duhovnik po naročilu patrijarha Nestorja Materi božji odrekel naziv »Bogorodica«. Pridiga je izzvala ogromno zanimanje, zlasti, ker je bil tedaj že ta izraz za Mater božjo v navadi. Spočetka je stvar razburjala le krščanske kroge v Carigradu, toda vest se je širila dalje in dalje. Stara rivaliteta med patrijarškimi sedeži Aleksandrije, Antiohije in Carigrada, katere so se vsa poganjala za prvenstvo na vzhodu, je grozila, da se bo prenesla tudi na versko polje. Energični aleksandrijski patrijarh Ciril je kakor nekoč Atanazij Arija, sedaj on pozval po nalogu papeža Celestina I. carigradskega patrijarha Nestorija, da prekliče zmoto. V slučaju, da bi se Nestorij upiral, je Ciril imel nalog, da Nestorija odstavi. Ciril je takoj izdal dvanajst stavkov, v katerih je obsodil Nestorija, a ta mu je takoj odgovoril s ravnoličnimi protitrditvami. Da bi preprečil grozeči razkol in upostavil mir, je cesar Teodozij II. sklical v binkošnih 431 Sinodo v Efez, ki je bila otvorjena 22. junija v veliki Marijini cerkvi. Cesar je izbral Efez radi tega, ker je bilo mesto lahko dostopno po vodni ali kopni poti. Efeški cerkveni zbor je bil eden najpomembnejših med prvimi osmimi, ki so se kakor znano vsi vršili na vzhodu.

Efeški vesoljni cerkveni zbor

Razven Cirila, ki je predsedoval koncilu, je prišlo še 50 egiptskih in 52 maloazijskih škofov, katerim je načeloval efeški škof Memnon, ki je zavzemal med maloazijskimi škofi odlično mesto. Sinoda je bila otvorjena še pred prihodom sirskega in grškega škofa. Po prečitani papeževega dogmatičnega pisma je bil Nestorij odstavljen. Nestorij je sicer tudi prišel v Efez, a se ni udeleževal sej. Z velikim navdušenjem so bili udeleženci koncila pozdravljeni od ljudstva, ki je ves dan oblegalo cerkev in zvečer pospremilo v svečani poverki in z bakljado škefe na njihova stanovanja. Vse mesto je bilo svečano razsvetljeno. Nestorij ni hotel vzeti na znanje svoje odstavitve, radi česar so mu dotični akt pribili na vrata njegovega stanovanja. Medtem so že tudi dospeli papeževi odposlanci in potrdili sklep sinode. Prišel pa je tudi antiohijski patrijarh Janez s 30 sirskega škofi, ki pa ni odobral sklepov sinode, temveč je odprl lastno protisinodo in izobčil Cirila in Memnona. S tem se je politično vsaj polraž za Nestorija nekoliko zboljšal, zlasti ker je tudi cesarski namestnik stal na njegovi strani. Tako sta v Efezu zborovali dve sinodi. Cesar je spočetka potrdil občno odločitev, izobčenje Nestorija, kakor tudi Cirila in Memnona. Pozneje pa se je za Cirila potegnili cesarjeva sestra Pulherija, naka je bil Nestorij preigan v neko afriško oazo, Ciril in Memnon pa sta bila upostavljena. Efeška sinoda torej cerkvi ni prinesla miru, ampak jo je nasprotno razkrala, zlasti še potem, ko se je škof iz Seleucije leta 408. proglasil za patrijarha. Nestorijanska cerkev, ki je zlasti v srednjem veku razvijala veliko misijonsko delavnost, je štela v dobi svojega največjega razmaha 27 metropolov, katerih vsak je imel podrejenih 6 do 12 škofov. En del se je pozneje združil z Rimom in tvori danes takozvano kaldejsko cerkev s sedežem v Mossulu.

Nestorianizem

Obsedbo nestorianizma lažje razumemo iz celoletnega tedanjega poteka dogodkov. Prejšnji koncili v Niceji in Carigradu so trdno držali na popolnem božanstvu in resničnem človečanstvu Kristusa, ni pa se govorilo o načinu, kako sta združena božanstvo in človečanstvo Sina Božjega, ker za to ni nobene povoda. Povod je dal šele Nestorij, ko je odrekal Materi Božji naziv Bogorodica. Nestorij je namreč trdil, da v Kristusu nista le dve naravi, ampak tudi dve osebi, božja in človeška. Ni si mogel predstavljati narave, ki ne bi bila tudi oseba. Misel, da je Marija tudi božanstvu dala življenje, — tako je izvajal Nestorij — je protivna božji nespremenljivosti in je radi tega pagansko naziranje, ki se ga je treba ogibati, ker tudi pagani govore o »božjih materah«. Zato se Marija lahko imenuje rodilnica Kristusova, ne pa Bogorodica. Zveza med obema osebama, božjo in človeško, je le zunanja, relativna in moralna, kakor je n. pr. vez med možem in ženo v zakonu. Božanstvo stanuje v človeku Jezusu kakor v sve-

tišču, božanstvo je obleklo človeško naravo kakor obleko. O fizični substanci in zvezi pa ne more biti govora. Tako Nestorijev zmotni nauk. Pravilno je tej zmoti nasproti Ciril razvil pravo krščansko pojmovanje o božji osebi Kristusovi, v kateri gledamo notranje, fizično in substancijsko združenje Boga in človeka v eno božjo osebo z dvema naravama. Resnica je sredi med obema zmotnima skrajnostima, in sicer med monofizitizmom, ki zre v Kristusu le eno naravo, in med nestorianizmom, ki gleda v učlovečenem Bogu dve osebi. Cerkev je vedno in tudi danes neomajno verovala in izpovedovala isto, kar je svečano izjavil Peter: »Ti si Kristus, sin živega Boga!« V tem se loči njen nauk od nekdanjih arijancev in sodobnih racionalistov, ki v najboljšem

slučaju verujejo v etično sinovstvo božje in zrejo v Kristusu preroka in oznanjevalca velikih нравnih idej, ali pa jim je božji Sin postal verski ali socialni junak, taje pa njegovo resnično božanstvo. S tem naukom je katoliška cerkev tudi v nasprotju s stockholmsko svetovno konferenco, ki ni imela poguma, se postaviti na dogmatično krščanstvo. Katoličanom je Kristus Bog — človek in Marija Bogorodica v pravem smislu besede. Ze Efez je definiral ta nauk katoliške cerkve: »Ako kdo ne priznava, da je Emanuel resnični Bog in da je sveta Devica resnična Bogorodica, naj bo izobčen.«

Pomen efeškega koncila je zlasti velik tudi radi priznanja papeškega primata, na katerega sta se sklicevali obe stranki.

Zlata doba srbske zgodovine

(Ob 600 letnici nastopa vlade Dušana Silnega.)

Brez dvoma zavzema doba vlade Nemanjičev v stari srbski zgodovini najodličnejše mesto. Nad dvesto let se je pod njihovo vladjo neprestano večal obseg mladi srbski državi. V 14. stoletju pa, ko ji je vladal energični Dušan Silni, je zavzemala dve tretjini Balkanskega polotoka in postala prva balkanska sila. V času, ko se je bližala temna nevihta krvoločnih Turkov na polotok, so bili Srbi edini narod na Balkanu, ki se je mogel meriti z njimi v bitkah na odprtem polju. Dočim so bili Grki čisto oslavljeni, Bolgari so se skoro prostovoljno podali pod turški jarem, je jaki srbski narod pogumno stopal v boj in se boril s sovražniki do zadnjega diha.

Temelj mladi srbski državi je položil Stefan Nemanja, prvi vladar iz vrste Nemanjičev. Do največjega obsega in blagostanja pa ji je pripomogel energični in podjetni Dušan Silni, najmočnejši vladar srednjeveške Srbije. Zaradi tega smemo imenovati po vsej pravici njegovo vladno: zlato dobo srbske zgodovine.

Dušan je preživel mladostna leta v Carigradu. Sijaj in blesk, ki ga je opazoval v cesarskem mestu, se mu je tako globoko vtisnil v mlado dušo, da je sklenil postati bizantinski cesar. — Ze kot 13 leten mladenič je postal očetov sovladar. Prvič je pokazal odločni in pogumni mladenec svojo hrabrost v ljuti bitki pri Velbuždu l. 1330., kjer so bili Srbi zmagovalci. — Ko je leto pozneje nastopil kot samostojen vladar, je uredil svoj dvor po vzoru bizantinskih cesarjev. Na Dušanovem dvoru so se zbirali zastopniki vseh balkanskih držav.

S svojimi sosedi, razen Bolgarije, se je moral skoro vedno bojevati. Takoj v začetku svoje vlade je izbral priliko, ki mu jo je nudil preprič za prestol v Carigradu, da si je osvojil Macedonijo razen Soluna in vso Albanijo. Ti novi uspehi so mu okrepili mladostne sanje in načrte, da bi si osvojil vse bizantinsko cesarstvo in tako postal bizantinski vladar. Takoj je sklenil oklicati se za carja. Ker pa po naziranjih pravoslavnega vzhoda ni mogel nihče drugi kakor patrijarh ovenčati Dušana za carja, je srbski sabor proglasil nadškofa Joanikija za srbskega patrijarha. — Nato se je dal Dušan na Veliko noč 16. aprila 1346. v Skoplju kronati za carja »Srbov in Grkov« ob navzočnosti številnega plemstva in duhovščine. Istočasno je bil tudi njegov sin Uroš kronan za kralja.

Car Dušan je razpolagal z velikimi de-

narnimi sredstvi, katerega so mu prinašali daleč po svetu znani rudniki. V prvi vrsti je skrbel za dobre ceste in dobro oboroženo vojsko, zlasti pa je zelo pospeševal trgovino. Z bogatimi darovi je obdaroval srbske samostane in cerkve. Most, ki še danes stoji v Skoplju čez reko Vardar, je njegova zamisel. Notranjo upravo je zboljšal s tem, da je izdal in proglasil na državnem zboru v Skoplju l. 1349. državni zakonik, katerega je l. 1354. še izpopolnil.

Ko je l. 1348. divjala po Evropi črna smrt, tedaj je, skoro bi rekel, dobil v dar dve pokrajini: Epir in Tesalijo. — Uspehi, ki jih je imel na jugu svoje države, so ga tako navdušili, da je poskušal tudi na severu raztegniti obseg krepki državi. Vendar pa ni šlo vse tako po sreči, kakor si je želel in mislil.

V pogostih bojih, ki jih je bojeval Dušan z Bizantinci, se je že pojavljala v njihovi vojski nov element. To so bili turški najemniki v bizantinski vojski. Sploh so bili Turki takrat že močan faktor v Mali Aziji. V bizantinski vojski so imeli priliko, da so se natančno seznanili z balkanskim ozemljem. In že se je bližal čas, ko jih je gnala nemirna kri na evropska tla, da si jih osvoje in zagospodujejo nad njenimi prebivalci. Dušan Silni je s svojim bistrim umom kmalu spoznal nevarnost, ki bi utegnila pretiti vsemu Balkanskemu polotoku, zato se je prvi obrnil po pomoč na zapad. Poslal je poslanca k papežu, ga opozoril na turško nevarnost in ga prosil, naj njega imenuje za vrhovnega krščanskega vojskovodjo zoper Turke. Car Dušan je tedaj tudi izjavil, da je pripravljen priznavati papeža za svojega vrhovnega cerkvenega poglavarja. — Dušan je pridno zbiral veliko vojsko, ker ga je papež imenoval za vrhovnega poglavarja krščanstva zoper Turke, toda lepe in plemenite načrte mu je prekršil ogrski kralj Ludovik, ki je prav tedaj obnovil vojno s Srbi. Še preden je bila vojna končana, je car Dušan — umrl 30. decembra 1355. l. star 48 let. Njegovo truplo počiva v samostanu sv. Arandjela v Prizrenu, ki ga je sam ustanovil.

V času, ko je Srbija krvavo potrebovala močne in umne vlade, je umrl vladar, na katerega so bili Srbi tako ponosni. Z njim vred je zatonila tudi zlata doba srbske zgodovine. Nekako v treh decenijah po Dušanovi smrti je postala mogočna srbska država plen Turkov, ki so prodrli na Balkan in silili že dalje v osrčje Evrope.

P. Z.

Na drobno!

Na debelo!

Pomaranče limone in vso zelenjavo, paradižnike

Razpošiljamo v vsaki množini po najugodnejših cenah samo sveže blago.

„Proda“ d. o. o., Prečna ul. 6, Ljubljana

E 231/30 72

Dražbeni oklic

Počenški dne 13. aprila 1931 do vključno dne 30. aprila 1931 se prodajo v gradu Szapary v Murski Soboti na javni dražbi vsi zarubljeni predmeti kakor: starinske omare, razno drugo pohištvo, umetniške slike, dva arabska šotara in nekaj porcelanske posode.

Proda se tudi razno rastlinstvo iz vrtnarije in razno gospodarsko in kovaško orodje na marofu.

K draženju se bo začelo pozivati ob pol 9. med 8. in pol 9. uro se predmeti lahko ogledajo.

Okrajno sodišče v Murski Soboti,

odd. IV., dne 21. marca 1931.

Cement trboveljski in dalmaški

v juta in paprnatih vrečah, nadalje vseh vrst

umetna gnojila za spomladansko gnojenje, oves,

detelje in travna semena dobite najceneje pri

Gospodarski zvezi v Ljubljani.

SOIČNE PEGE

odstranjuje naglo in brez sledi

„CREME ORIZOL“

Dobiva se povsod

Depot: COSMOCHEMIA, Zagreb
Smilčičeva ulica 23

Pohištvo

prilpoto in najmodernejšo Vam audi tvrdka po izredno nizi cen!

KREGAR IN SINOVA

St. Vid and Ljubljana — nasprot kolodvors

Kopališče Gleichenberg

Avs rija Stajersko

Sloviti zdravilni vrel i, moderne zdravilne naprave
Odlični zdravilni uspehi pri

katarlih, astmi, em-bys mu, bo eznih srca

Najlepše okrevališče

Penzija od Din 63,- dalje
Sezija od 16 aprila do oktobra

Belgrad: 12.30 Radio orkester — 17.30 Narodne s harmoniko — 20.00 Koncert radio orkestra
20.30 Zagreb — Zagreb: 20.30 Nemški večer: sopran, flavta, klavir — 21.30 Plesna glasba jazz orkestra — Budapest 17.30 Petje in piano — 19.50 Koncert ciganskega orkestra — 20.45 Koncert pevskega zbora — 22.30 Koncert opernega orkestra — Dunaj: 19.30 Orkestrani koncert — 21.45 Večerni koncert — Milan: 19.30 Pesta glasba — 20.30 Operni dvospevi — 20.00 „Piffare, opereta, N. Ricci — Praga: 21.00 Radio orkester — 22.20 Plesbe — Langenberg: 20.00 Večerni koncert — Rim: 20.40 Opera — Berlin: 19.45 Delavski pevski zbor — 20.20 Pirubi — Katovice: 19.50 „Aidne, opera, Verdi — 23.00 Lahnka in plesna glasba — London: 13.00 18.00 Orgle — 19.45 Koncert orkestra — 22.30 Plesna glasba — Mühlnacker: 19.45 Vafšek — 21.00 Plesbe — Mor. Ostrava: 19.30 Koncert radio orkestra v Brnu — Leipzig: 19.30 Koncert radio orkestra — 21.10 Kabaret.

Vsem zelo spoštovanim kupcem naših svil:

**Dagmar
Emona-Bemberg
Adriene-Bemberg
Crep Sloven-
Bemberg**

želimo vesele velikonočne praznike in mnogo
veselja z lepo novo obleko!

Prosimo, da pazite na rob svile, ker naše svile nosijo
našo zaščitno oznako in naše ime.

JUGOČESKA d. d. KRANJ

Pol sekunde

Ta odstavek smo prevedli iz knjige
Fuhlberg-Horst: Auto, Schiff, u. Flug-
zeug, z dovoljenjem založbe Ullstein.

Več kot 20.000 ljudi se je l. 1927 v Združenih državah z avtomobili smrtno ponesrečilo, skoro 800.000 pa jih je bilo v istem času v sličnih okoliščinah več ali manj poškodovanih. Vsekakor so to strašne številke. Število mrtvih iz l. 1911. gre preko 100.000, več kot ¼ milijona jih je bilo pa poškodovanih. V Berlinu zakrivijo ¼ vseh nesreč na cestah avtomobili. S tem pa še ni rečeno, da so ravno vozači oni, ki so tega krivi. Disciplina in ureditev prometa še nista dozorela, kajti avtomobilski promet pridobiva hitreje, kot pa izkušnje v njem, kako naj se obnašajo pešci, vozniki in kolesarji, ki uporabljajo cesto pri najrazličnejši hitrosti. K temu pa pride še okoliščina, ki je osnovana na nepopolnosti glede na možnosti človeškega dojma, namreč hitrost reakcije.

Vse, kar moremo doznati s čuti, rabi gotov čas, da postane razumu jasno ali z drugimi besedami, da se tega zavemo. Kar vidimo, ne razumemo v prav istem trenutku, ko smo stvar zagledali. Najprvo učinkuje slika na očesno mrežo, ki je sprejemljiva za svetlobo, nakar deluje preko živcev na možgane. Šele sedaj nam postane jasno, kar vidimo in možganske celice premislijo, kakšne posledice ima lahko to, kar smo videli ter nam predložijo nevarnost. Zopet je pretekel čas. Nazadnje sledi sklep, nekaj storiti, da se obvarujemo pred nevarnostjo. Kakor hitro se je v tem oziru doseglo soglasje, ukazujejo možgani mišicam, ki morajo biti vsak čas pripravljene in predno se te zgibljejo, poteče zopet toliko in toliko časa.

Nekateri doumejo hitreje, drugi polj počasi. V Bureau of Standard v New Yorku so preizkusili precejšnje število dobrih soferjev, koliko časa rabijo, da na zelo hitro dano nevarnostno znamenje vstavijo voz. Pri večini se je glasil rezultat pol sekunde.

Toda kaj se lahko zgodi v pol sekunde? Pešec s hitro hojo ima za seboj v tem času že ¼ m. To se pravi, da neizbežno pade v odprt kanal, če tudi ga zapazi v oddaljenosti ¼ m ali bližje. Kolesar, ki vozi s hitrostjo 12 km na uro, trešči skupaj z zapreko, katero je zapazil v razdalji 1.75 m, ker preide pol sekunde, predno je vstanu izogniti se. Tedaj pa je že prepozno. Auto, ki vozi 30 km na uro, brez upa rešitve kolidira z vozom, stoječim na cesti brez luči, če je vozač imel pred seboj same 4 m preste poti, predno je mogel zagle-

dati tuje vozilo. Pol sekunde pomeni za motociklista, ki vozi z brzino 70 km na uro 10 m, za dirkalni avto, ki drvi s hitrostjo 200 km na uro pa ca. 70 m.

Te nevarnostne proge veljajo samo za one osebe, ki hitro zaznavajo. Pri večini ljudi pa postane iz pol sekunde cela. Celo 2 sekundi morata preteči, predno oni, ki je bil presenečen, ume ravhati dalje. Poleg tega pa velja še za vse, za one, ki ravna hitro in za one, ki počasi to, koliko časa traja, predno se ustavi voz zaradi učinka zavor, ali če odprta proga še zadostuje, da pridemo mimo zapreke oziroma kaki slučajni so sicer še mogoči. Čim hitreje pelje voz in čim večja je njegova teža, toliko daljša je zavorna pot, t. j. črta, po kateri avto še drvi dalje, predno končno obstane.

Bilo je v začetku septembra l. 1928. pri dirkah na progi Monza pri Milanu. Vozač Materrossi je izgubil iz neznanih vzrokov oblast nad svojim vozilom — to se pravi, hotel je prehiteti nek drugi avto in ga pri tem oplazil. V približno 1/50 sekunde je avto planil čez 3 m širok prostor, skočil nato čez 2 m globok in 3 m širok jarek ter se vrغل s strašno silo v umikajočo se množico gledalcev. 30 mrtvih je zahtevala ta ena najtežjih avtomobilskih nesreč. Tudi vozač je par ur nato umrl.

Ali je bila katastrofa posledica prepočasnega reagiranja od strani Materrossija, se ne more nič več ugotoviti. To tudi najbrž ni gotovo, ker so dirkači ljudje, ki morajo hitreje zapopasti in izvršiti. Hitrost 200 km je zelo blizu meje človeškega obvladovanja. Kar pa stremi preko tega števila — današnje številke svetovnih rekordov in njih iznenadenja — bo prišlo pred zatvornice, ki ukazujejo: stoj, do tu in ne dalje, živci ne zmorejo.

Hary Hartz, slavni dirkač je l. 1923. doživel sledeče: Treniral je v Beverly Hills v Kaliforniji, vozil ca. 180 km na uro ter se nahajal na poševni črti proge, ko se ravno pred glavno tribuno vžge neki drugi voz. Radi splošne vznemirjenosti so popolnoma pozabili na Hartz, ki je vsak čas moral privoziti na ovinek. Drvel je bližje ter imel za seboj vsako sekundo 50 m. Nesreča bi ne bila na noben način izostala, kajti levo sta stala poleg svojega voza vozač in strojnik, ki sta nekoliko prej hotela startati, desno pa množica gledalcev.

Hartz je ravnal pravilno. Vozil je naravnost v goreči avto. V velikem loku je izletel iz sedeha ter padel nepoškodovan na tla. Dva

moža, zaposlena z gašenjem avtomobila sta bila sicer mrtva, vsak drug poizkus pa bi zahteval še več žrtev.

Ali ima Hartz zasluge za svoj čin? Ali mu je v trenutku doznavanja postalo jasno, katero dveh možnosti naj izbere? Razdalja, iz katere je mogel zapaziti razdejani avto, je bila prekratka, da bi se živci, možgani in mišice prilagodile novemu položaju.

Cepprav je meja človeškega doznavanja določena, narašča hitrost v celinskem zračnem prometu od leta do leta. Kaj se bo zgodilo ko čuti ne bodo mogli več sodelovati?

Tedaj se bodo dobila sredstva in pota, ki bodo nudila varnost, morda v večji meri kot danes. Foto-čelice zamorejo v manj kot 1/10.000 sekunde napraviti iz svetlobe elektriko. Ali ne bi bilo mogoče napraviti letalom in avtomobilom električne oči, ki bodo samostojno

ustavile motor ali skrbale za zaviranje in dolečevale smer? Izboljšanja za naše čute se uporabljajo že davno; kjer naša vidna moč odpove, uporabljamo daljnogled, kjer odpove sluh, stopijo na njegovo mesto ojačevalci in kjer odpove vonj, ga nadomestijo kemična sredstva. In za pojave, ko nam odpove vsako čutilo, da bi jih zaznali, kot n. pr. elektriko, preustrojimo to energijo tako, da jo prav lahko zaznamo in natančno izmerimo.

Bodoča tehnika se bo nadalje še bolj posluževala umetnih fines človeških čutnih organov, kot jih danes rabimo. Tudi v bodočem prometu, najsi bo na tračnicah, cestah, v vodi ali zraku, je pričakovati v tem oziru še veliko stvari in nekega dne bo nevarnost počasnega reagiranja postala neškodljiva. Dolej pa bodo še vladale strašne sekunde, pol sekunde in dvojne sekunde.

Ljudski avto

Neugodno razmerje med ceno avtomobila in povprečno plačilno zmoglostjo ljudstva tira k rešitvi tega vprašanja s cenenim ljudskim vozilom. V tem oziru so nekatere avtomobilske tovarne skušale vstvariti povsem nov tip avtomobilov, ki bi v smislu tehničnega napredka tudi iz gospodarskih razlogov bili dostopni kar najširšemu krogu interesentov. Po vseh večjih avtomobilskih razstavah v zadnjem času, so bili mali vozovi izredno častno zastopani, zanimanje za nje je pa bilo nenavadno veliko. Tako tudi v Berlinu in razstavljalci so beležili največ kupčij s to vrsto avtomobilov. Mali avto je torej stvarna nujnost, porajajoča se iz splošne gospodarske krize. Po splošnem mnenju bi bila slaba stran malega avtomobila njegova kratkotrajnost oziroma hitra obraba. Res se tak voz, kar se tega tiče, ne more meriti z normalnimi avtomobili, vendar se pa dosežejo z njim lepi uspehi. Nedavno je nek avtomobilist v Nemčiji absolvirval z malim avtomobilom trajnostno vožnjo 10.000 km, ne da bi se na motorju in sploh na konstrukciji opazilo, da so se kaj posebno obrabili. Tudi se pri vožnji more računati na gotov čas, t. j. da se majhnemu vozu lahko povsem zaupa tudi v tem oziru. V Ameriki izdeluje neka avtomobilska tvrdka čisto majhne avtomobile (za 2 osebi) z garancijo 40.000 km. Tehta tak voz 340 kg ter doseže hitrost 100 km na uro s potroškom 8 l bencina na 100 km. Cena mu je 250 dolarjev (ca. 14.000 Din). V kratkem pridejo na trg še cenejši po 200 dolarjev. Zanimivo je posebnost to, da se dobe taki avtomobili, ki imajo namesto ieklenih vzmeti gumijaste. Kadar se

obrabijo, se dajo z lahkoto zamenjati. Bajse zelo dobro obnesejo. V Nemčiji se dobe že majhni avtomobili s pogonom na sprednja kolesa in nihajočo osjo za 1600 Mark. Teža vozila je 440 kg ter izkazuje lastnosti, ki bi se skoro dale primerjati onim normalnega avtomobila. Je pa danes že toliko najrazličnejših konstrukcij malih avtomobilov, da lahko v najkrajšem času dobimo pravi ljudski avto s primerno konstrukcijo za nizko ceno in nizkimi obratovalnimi stroški. Vsekakor bo tip ljudskega avtomobila dobrodošel tudi onim krogom, ki niso njegovi neposredni interesenti, pač pa se pri nakupu morajo ozirati — vsled krize — že na par tisoč dinarjev.

Kako si bo pri nas mali avto osvojil trg, se še ne more presoditi, kajti velika ovira morda bodo slabe ceste, kjer je še stabilnost velikih, masivnih avtomobilov ogrožena.

★

Kako se razvija avtobusni promet? Med mesti San Francisco in Los Angeles, t. j. na progi 768 km so uvedli direktni avtobusni promet. Avtobusi prevoziyo to progo v 15 urah, torej hitreje kot vlak. Tudi cene so nižje kot na železnici, za udobnost je pa kar najbolj preskrbljeno. 15—16 oseb komodno spi v takem avtobusu. — Z ozirom na bodoči promet so to stvari, ki dajo misliti!

Skrivnost, ki ne bo nikoli jasna: na nepreglednem, ostrem ovinku drvi kandidatu smrti nasproti konkurent.

Mali oglasi

Vseka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 din. Najmanjši znesek 5 din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglašje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 din. Najmanjši znesek 10 din. Pristojbina za štiro 2 din. Vsak oglaš treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priloženo znamko. Čekovni račun Ljubljana 10 349.

Hotel »Bellevue«
želi svojim cenjenim gostom in prijateljem veselo velikonočno praznike. — Priznana izborna vina čez ulico 2 Din ceneje, torej: fini Opolo 10 Din, metilko oziroma vivodinsko 12 Din, cvilek Gadova pec 14 Din, fini rizling 16 Din itd. Pihli so pripravljani.

Službe iščejo
Kleparski pomočnik z dobrimi spricavali, vojašine prost, več tudi v izdelavi trsnih škropilnic išče službo. Nastop takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo pod »Trezen in zanesljiv« št. 3312.

Mesarski pomočnik
dobro izurjen, vojašine prost želi nastopiti mesto. Naslov v upravi lista pod št. 3307.

Starejši polir
z več letno prakso, zmogel tudi več jezikov, išče službo k zgradbi cesta v svrhu zidarskih in beton-skih del, najraje k državnim cestam ali privatnemu podjetju, ali vojaškim cestam in tudi izven Slovenije. — Nastop lahko s 15. aprilom. Nasloven naslov pove uprava pod št. 3553.

Trgov. poslovodkinja
z daljšo trgovsko prakso in najboljšimi referencami želi mesta poslovodkinje, blagajničarke ali prodajalke, v mestu ali na deželi. Cenj. ponudbe na upravo pod »Prvo vrstna moč« št. 3532.

Usnjarski tehnik
dobro izvežban, išče primerne službe. Ponudbe na upravo pod »Usnjars«.

Izurjena prikojevalka
moškega ev. damskega perila z večletno prakso, išče mesta. Naslov pove uprava pod št. 3552.

Natakarica
z večletno prakso, poštena in solidna, vajena tudi kuhanja, išče mesto v boljši gostilni ali kavarni. Pod št. 3552. »Solidna natakarica«.

Kuharica
dobra gospodinja, vajena vsakega dela, išče mesto k financirjem ali boljše-mu gospodu. Ponudbe pod št. 3566.

Tesarski polir
absolvent gradbene rokodelske šole, z večletno prakso, vojašine prost, išče primerne službe. Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Tesarski«.

Hlapec
29 let star, pošten in vesten ter vaje vsakega dela, tudi konj, išče službo. Naslov v upravi pod št. 3565.

Gospe in gospodinjel
Ce želite dobro, pošteno služkinjo, oglašite se v Marijinem domu (zavetišče), Kotnikova ul. Lahko tudi pišete!

Knjigovodja
absolvent trgovske šole in enega semestra državnega konservatorija na Dunaju, z večletno prakso, želi nameščenja pri kakem podjetju ali rudniku, da bi se tudi na glasbenem polju udeleževal. — Ponudbe na upravo pod »Zmožnost« št. 3584.

1000 Din plačam,
ako Vaših kurjih oces, bradavic, trde kože, bul itd. ne odstranite v 3 dneh z

Radio balzomom
Zelo sam Vam hvaležen, ker sem odpravil z Vašim R. B. kurja očesa, ki sem jih imel od mladosti. Prilagam 10 F. za 2 lonka za moje prijatelje, ker se tu v Franciji ne dobi tako dobrega sredstva. Vaš hvaležni Fran Zakrajšek, Cartournerie, Gravellines, N. Frances. Lonček 10 Din (predplačilo). Povzetje 18 Din, dva 28, tri 38 pošlje R. Cotič, Ljubljana VII. Tamniška ulica 10a (Jauševa 27).

Službo išče
mlad fant kot dlnar ali v najem. Ponudbe na po-družnico »Slovenca« Novo mesto pod »Vesten dlnar«.

Službo želi
premeniti možki, z večletnimi izpricavali do 1. aprila. Največje veselje ima do lepih konj ter do goveje živine in tudi do kmečkega dela. Več pove uprava lista pod št. 3165.

Pomočnik
mesarski in prekaževalski, pošten in zanesljiv — se sprejme. Plača po dogo-voru. Istotam se sprejme tudi vajenec poštenih staršev. — Franc Zalar, Ljubljana, Bežigrad.

Čevljarskega vajenca
sprejme takoj po dogo-voru Bertonec Peter — vas Godešič 39.

Vajenca
za mizarstvo obrt, zdravega, poštenih staršev, z vso oskrbo v hiši, sprejme Teodor Stupica, mizarstvo, St. Vid, Lukovi-ca pri Domžalah.

Mizarski vajenec
se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Josip Erzar, splošno mizarstvo, Cerklje pri Kranju št. 64.

Krepkega fanta
sprejemem v poduk. Ivan Zorko, ključavničar, Glin-ce pri Ljubljani.

Učenca
sprejemam za soboslikar-sko obrt. Josip Setina, Zg. Šiška 143.

Šolerska šola
L. GABERSČIK, bivši komisar za šoferske izpite. Ljubljana, Dunaj-ska cesta 81, nedaleč od kolodvorov. Vhod tudi z Bleiweisove ceste.

Služkinja
tudi začetrnica, se sprejme k dvema osebama. Naslov v upravi pod št. 3560.

2500 dinarjev
zaslužite najmanj mesečno, če obiskujete v Vašem okolju ljudi! — Tovarna Vega, Ljubljana, poštni predal 307. — Priložite znamko za odgovor!

Na kaj čakate?
Vi ste še vedno nezaposleni? Drugi služijo že več tednov s pomočjo našega novega hišnega obrta. — Pouk je brezplačen. Vam je li težko napisati pismo? Radi pošljemo obširna navodila, ako priložite znamko za odgo-vor. — Zadruga južnoslov. pletlača, Osijek.

Oblastveno koncesijoni-rana
šolerska šola
L. GABERSČIK, bivši komisar za šoferske izpite. Ljubljana, Dunaj-ska cesta 81, nedaleč od kolodvorov. Vhod tudi z Bleiweisove ceste.

Samostojna obrtnica
srednjih let bi se poročila najraje z Rusom. Po-nudbe na upravo pod »Obrtnica«.

Objave
Izredna prilika!
Dne 6. aprila t. l. popoldne ob 3 se prodaja na prostovoljni dražbi trgov-ska hiša z gospodarskimi poslopiji, z okrog 5000 m² stavbinskega sveta; prodaja se skupno ali posamezno. V hiši je voda in električna luč. Nahaja se četrt ure iz Kranja, ob glavni cesti in tik cerkve. Pri-pravno za vsako obrt ali trgovino. Trgovina je tudi sedaj vpeljana. Dasi stane prodajalco Din 150 000, je najmanjši ponudek samo Din 100 000. Kapitala je treba samo nad polo-vico! Več se izve pri L. Rebolj v Kranju.

Iščem kupca
ali družabnika za žago venecijanko na več listov s tremi različnimi cirkul-lari, na električni pogon, v malem mestu na bivšem Stajerskem. Žaga je brez vsake konkurence. Ponudbe pošliti na upra-vu pod znač. »Brez kon-kurence« št. 3236.

Stanovanja
solčna s posebnim vho-dom se odda 2 gospo-doma ali gospodčinama. Florjanska ulica 23. II.

Penzionisti — letoviščarji!
3 novo prezidana stano-vanja, vrt za zelenjavo, se odda v začetku maja v najem. Istotam, v le-pem kraju na deželi, se odda velika svetla klet z dvoriščem. Poizve se pri lastniku Martinu Medved, Tacenj 12, p. št. Vid.

Sobico
s posteljo in hrano dam brezplačno starejši žen-ski, ki bi pomagala gos-podinjki. — Primerno za upokojenko. — Naslov v upravi pod št. 3542.

Malo prazno sobo
oddam s 1. majem. Pod-rožnik 1/L.

Proslo stanovanje in zemljo
za vodstvo in nadzorstvo posestva v bližnji okolici Celja nudim verziranemu upokojenemu uradniku. — Informacije daje: Franc Strupi, Celje.

„POSEST“
Realiteta pisarna dr. z o. z. LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 4, odda v našem sledeča stanovanja:

Dvosobno, pritlikline, strogi center, maj, 1000 Din, komfortno, 1600 Din. Dvo-sobno, pritlikline, Rožna dolina, 900, 830, 500, 450 Din. Dvosobno, komfortno, pri klavnici, 1000 Din, Pod Rožnikom, 1000 Din. Trisobno, Zelena jama, 700 Din. Trisobno, kom-fortno, Trnovo, 1100 Din. Dvosobno, Bežigrad, 500 Din. Izlanska cesta, 400 Din. Kodljevo, 900 Din. Trisobno, blizu Prul, 1000 Din, center, 1600 Din, Bežigrad, 1000 Din, blizu »Zvezde«, 1600 Din. Dvo-sobno, komfortno, Mirje, avgust, 1200 Din, center, 1300 Din. Trisobno, pri Erjavčevi cesti, 1800 Din. Enosobno, Bežigrad, 400 Din. Trnovo, četrtletno, 200 Din proti odkupu po-hištva 8000 Din. Kodljevo, 300 Din, Stofice, 300 Din, Mirje, 500 Din, Ko-dljevo, 400 Din, soba s štedilnikom, Moste, 250 Din. Poleg tega več dru-gih stanovanj, mesečne opremljene in prazne sobe, trgovski lokali itd. v največji izbi.

Din 80.000
rabim za prevzem hotela v najem v velikem leto-višču. Delež na dobičku in obresti. Strokovnjak lahko sodeluje. Ponudbe pod »Lepa prilika« štev. na upravo. Posredoval-cem nagrada.

Zeni tibe
Obrotnik
hišni posestnik, inteligent želi poznati gospodino ali vdovo z gotovino. — Dopise in slike, ki se vrne, na oddelce »Slovenca« Maribor, pod 135.

Mladenšč
srednje velik in zdrav, ki je podedoval večje pre-moženje in posestvo ob morskem kopališču, želi poročiti dekle ali vdovo 17—30 let. Bogastvo ni potrebno, pač pa se želi pošteno srce ter prijetna zunanost. Ponudbe s sli-ko in dvodinarsko znam-ko na upravo »Slovenca« pod št. 3561.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Več inženjerjev
in tehnikov za terenska dela potrebuje terenska sekcija za regulacijo Ljub-ljane. Ponudbe je predlo-žiti pismeno z navedbo mesečne plače Terenski sekciji (Mestni gradbeni urad).

Tovarna kisa
sprejme provizijskega pot-nika za Ljubljano. Ponud-be na upravo lista pod »Kis 100«.

2 kolar. pomočnika
dobro izvežbana, se sprej-me. Nastop takoj. Jenič, Hrenova ul. 19, Ljubljana.

Iščem kuharico
samostojno, ki bi prevzela kuhinjo v lastno režijo v gostilni sredi mesta. Sta-novanje na razpolago. — Ponudbe na upravo »Slovenca« — Maribor, pod »Gostilna centum mesta«.

Kuharica
stara do 40 let, ki bi opravljala tudi druga do-maća dela, se išče proti dobri plači za Hercegnovi (Dalmacija) k dvema osebama. Vožnja na služ-beno mesto plačana. — Po-nudbe je pošliti na na-slov, ki se ga dobi v unr. »Slovenca« pod št. 3570.

Delavko
za življenje v reč na stroj z električ. pogonom sprej-me takoj Mirko Mikar, Slomškova ul. 11.

Na
CON TINETAL
PISALNEM STROJU
PIšem NAJRAJE
Samoprodaja:

IVAN LEGAT
SPECIJALIST ZA PISARNISKE STROJE
MARIBOR LJUBLJANA
VETRINJSKA 30 PREŠERNOVA 44
TEL. 2494 TEL. 2636

Službo išče
mlad fant kot dlnar ali v najem. Ponudbe na po-družnico »Slovenca« Novo mesto pod »Vesten dlnar«.

Službo želi
premeniti možki, z večletnimi izpricavali do 1. aprila. Največje veselje ima do lepih konj ter do goveje živine in tudi do kmečkega dela. Več pove uprava lista pod št. 3165.

Pomočnik
mesarski in prekaževalski, pošten in zanesljiv — se sprejme. Plača po dogo-voru. Istotam se sprejme tudi vajenec poštenih staršev. — Franc Zalar, Ljubljana, Bežigrad.

Čevljarskega vajenca
sprejme takoj po dogo-voru Bertonec Peter — vas Godešič 39.

Vajenca
za mizarstvo obrt, zdravega, poštenih staršev, z vso oskrbo v hiši, sprejme Teodor Stupica, mizarstvo, St. Vid, Lukovi-ca pri Domžalah.

Mizarski vajenec
se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Josip Erzar, splošno mizarstvo, Cerklje pri Kranju št. 64.

Krepkega fanta
sprejemem v poduk. Ivan Zorko, ključavničar, Glin-ce pri Ljubljani.

Učenca
sprejemam za soboslikar-sko obrt. Josip Setina, Zg. Šiška 143.

Šolerska šola
L. GABERSČIK, bivši komisar za šoferske izpite. Ljubljana, Dunaj-ska cesta 81, nedaleč od kolodvorov. Vhod tudi z Bleiweisove ceste.

Služkinja
tudi začetrnica, se sprejme k dvema osebama. Naslov v upravi pod št. 3560.

2500 dinarjev
zaslužite najmanj mesečno, če obiskujete v Vašem okolju ljudi! — Tovarna Vega, Ljubljana, poštni predal 307. — Priložite znamko za odgovor!

Na kaj čakate?
Vi ste še vedno nezaposleni? Drugi služijo že več tednov s pomočjo našega novega hišnega obrta. — Pouk je brezplačen. Vam je li težko napisati pismo? Radi pošljemo obširna navodila, ako priložite znamko za odgo-vor. — Zadruga južnoslov. pletlača, Osijek.

Oblastveno koncesijoni-rana
šolerska šola
L. GABERSČIK, bivši komisar za šoferske izpite. Ljubljana, Dunaj-ska cesta 81, nedaleč od kolodvorov. Vhod tudi z Bleiweisove ceste.

Samostojna obrtnica
srednjih let bi se poročila najraje z Rusom. Po-nudbe na upravo pod »Obrtnica«.

Objave
Izredna prilika!
Dne 6. aprila t. l. popoldne ob 3 se prodaja na prostovoljni dražbi trgov-ska hiša z gospodarskimi poslopiji, z okrog 5000 m² stavbinskega sveta; prodaja se skupno ali posamezno. V hiši je voda in električna luč. Nahaja se četrt ure iz Kranja, ob glavni cesti in tik cerkve. Pri-pravno za vsako obrt ali trgovino. Trgovina je tudi sedaj vpeljana. Dasi stane prodajalco Din 150 000, je najmanjši ponudek samo Din 100 000. Kapitala je treba samo nad polo-vico! Več se izve pri L. Rebolj v Kranju.

Iščem kupca
ali družabnika za žago venecijanko na več listov s tremi različnimi cirkul-lari, na električni pogon, v malem mestu na bivšem Stajerskem. Žaga je brez vsake konkurence. Ponudbe pošliti na upra-vu pod znač. »Brez kon-kurence« št. 3236.

Stanovanja
solčna s posebnim vho-dom se odda 2 gospo-doma ali gospodčinama. Florjanska ulica 23. II.

Penzionisti — letoviščarji!
3 novo prezidana stano-vanja, vrt za zelenjavo, se odda v začetku maja v najem. Istotam, v le-pem kraju na deželi, se odda velika svetla klet z dvoriščem. Poizve se pri lastniku Martinu Medved, Tacenj 12, p. št. Vid.

Sobico
s posteljo in hrano dam brezplačno starejši žen-ski, ki bi pomagala gos-podinjki. — Primerno za upokojenko. — Naslov v upravi pod št. 3542.

Malo prazno sobo
oddam s 1. majem. Pod-rožnik 1/L.

Proslo stanovanje in zemljo
za vodstvo in nadzorstvo posestva v bližnji okolici Celja nudim verziranemu upokojenemu uradniku. — Informacije daje: Franc Strupi, Celje.

„POSEST“
Realiteta pisarna dr. z o. z. LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 4, odda v našem sledeča stanovanja:

Dvosobno, pritlikline, strogi center, maj, 1000 Din, komfortno, 1600 Din. Dvo-sobno, pritlikline, Rožna dolina, 900, 830, 500, 450 Din. Dvosobno, komfortno, pri klavnici, 1000 Din, Pod Rožnikom, 1000 Din. Trisobno, Zelena jama, 700 Din. Trisobno, kom-fortno, Trnovo, 1100 Din. Dvosobno, Bežigrad, 500 Din. Izlanska cesta, 400 Din. Kodljevo, 900 Din. Trisobno, blizu Prul, 1000 Din, center, 1600 Din, Bežigrad, 1000 Din, blizu »Zvezde«, 1600 Din. Dvo-sobno, komfortno, Mirje, avgust, 1200 Din, center, 1300 Din. Trisobno, pri Erjavčevi cesti, 1800 Din. Enosobno, Bežigrad, 400 Din. Trnovo, četrtletno, 200 Din proti odkupu po-hištva 8000 Din. Kodljevo, 300 Din, Stofice, 300 Din, Mirje, 500 Din, Ko-dljevo, 400 Din, soba s štedilnikom, Moste, 250 Din. Poleg tega več dru-gih stanovanj, mesečne opremljene in prazne sobe, trgovski lokali itd. v največji izbi.

Din 80.000
rabim za prevzem hotela v najem v velikem leto-višču. Delež na dobičku in obresti. Strokovnjak lahko sodeluje. Ponudbe pod »Lepa prilika« štev. na upravo. Posredoval-cem nagrada.

Zeni tibe
Obrotnik
hišni posestnik, inteligent želi poznati gospodino ali vdovo z gotovino. — Dopise in slike, ki se vrne, na oddelce »Slovenca« Maribor, pod 135.

Mladenšč
srednje velik in zdrav, ki je podedoval večje pre-moženje in posestvo ob morskem kopališču, želi poročiti dekle ali vdovo 17—30 let. Bogastvo ni potrebno, pač pa se želi pošteno srce ter prijetna zunanost. Ponudbe s sli-ko in dvodinarsko znam-ko na upravo »Slovenca« pod št. 3561.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Več inženjerjev
in tehnikov za terenska dela potrebuje terenska sekcija za regulacijo Ljub-ljane. Ponudbe je predlo-žiti pismeno z navedbo mesečne plače Terenski sekciji (Mestni gradbeni urad).

Tovarna kisa
sprejme provizijskega pot-nika za Ljubljano. Ponud-be na upravo lista pod »Kis 100«.

2 kolar. pomočnika
dobro izvežbana, se sprej-me. Nastop takoj. Jenič, Hrenova ul. 19, Ljubljana.

Iščem kuharico
samostojno, ki bi prevzela kuhinjo v lastno režijo v gostilni sredi mesta. Sta-novanje na razpolago. — Ponudbe na upravo »Slovenca« — Maribor, pod »Gostilna centum mesta«.

Kuharica
stara do 40 let, ki bi opravljala tudi druga do-maća dela, se išče proti dobri plači za Hercegnovi (Dalmacija) k dvema osebama. Vožnja na služ-beno mesto plačana. — Po-nudbe je pošliti na na-slov, ki se ga dobi v unr. »Slovenca« pod št. 3570.

Delavko
za življenje v reč na stroj z električ. pogonom sprej-me takoj Mirko Mikar, Slomškova ul. 11.

Na
CON TINETAL
PISALNEM STROJU
PIšem NAJRAJE
Samoprodaja:

IVAN LEGAT
SPECIJALIST ZA PISARNISKE STROJE
MARIBOR LJUBLJANA
VETRINJSKA 30 PREŠERNOVA 44
TEL. 2494 TEL. 2636

NOGAVICE. KRAVATE. SRAJCE. ŽEPNE ROBCE. damske torbice, toaletne potreb-sčine kupite na ceneje in najboljše pri **JOSIP PETELINC** blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Nova hiša
se takoj ugodno prodaja. — Nova ulica 17, Pobrežje, Maribor.

Kmečko posestvo
srednje veliko, s hišo in gospodarskim poslopjem, v dobrem stanju na solnčnem kraju okolice Vojnik, poceni prodaja: Lovro Cre-mož, posredovalec, Celje, Cankarjeva 4.

Dobrodoča gostilna
2 kuhinji, gostilniška so-ba, salon, 5 stanovanjskih sob z lokalom za trgovino in mesnico, ¼ ure od Maribora se takoj prod. Potreben kapital 120.000 Din. — Naslov da uprava »Slovenca«, Maribor.

Gospod. samopomoč
na popolnoma novi vza-jemni podlagi brez ka-pitalizma. — Važno za gradnjo hiš in razdolži-lev. Navodila (tudi siog-šnje nasveta) daje: »Mar-stan«, Maribor. Vpisnina (vnaprej) 10 Din.

„POSEST“
Realiteta pisarna, družba z o. z. LJUBLJANA
Miklošičeva cesta št. 4

— PRODA: —
Vilo, enodružinsko, pred-vojno, 7 sob, kopalnica, vse pritlikline, 1800 m² vrta, garaža, Mirje, 420 tisoč Din. Vilo, novozida-no, enonadstropno, 6000 m² krasno urejenega sad-nega in zelenjadnega vrta, 6 sob, pritlikline, Trnovo, 460.000 Din. Vilo, kom-fortno, krasno izdelano 6 sob, 2 dle, lepo urejen vrt, blizu Tivolija, 390.000 Din. Hišo, starejšo, sredi mesta, 12 stanovanj, 320 tisoč Din. Letni donos 50.000 Din. Hišo, dvonad-stropno, 8 stanovanj, pri Sv. Jakobu, 320.000 Din. Za Bežigradom: štiri vile, tristanovanske, novozida-ne, z vrtovi, 385.000 Din, 480.000 Din, 530.000 Din, 550.000 Din. Parcele: pri Sv. Kristofu, 620 m², po 125 Din, Bežigrad, 1089 m² po 85 Din, 1200 m² po 65 Din, 980 m² po 60 Din, 600 m² po 77 Din. Ob Vodovodni cesti: Hišo, tristanovansko, z vrto, 290.000 Din, parcela, 750 m², po 70 Din, 550 m², po 90 Din, 600 m², po 120 Din. Ob Zaloški cesti: Hišo, enonadstropno, oseneta-novansko, 350.000 Din, dvodružinsko, vrt, 265.000 Din. Novi Udmart in Moste: Hišo, dvostanovni-sko, 130.000 Din, leno dvostanovniško, vrt, 160 tisoč Din, enodružinsko, 100.000 Din, dvostano-vansko, novo, vrt, 160 tisoč Din. Na Kodljevem: Vse novozidane, 3—4 sta-novniške, vrtovi, 175.000 Din, 215.000 Din, 230.000 Din, 270.000 Din. Na Mir-jetu Vile, dvo- in trista-novniške, 380.000 Din do 450.000 Din. V Rožni do-lini: dvo- in tristanovni-ske, 125.000 Din, 130.000 Din, 145.000 Din, 275.000 Din. Poleg tega več sta-novniških in trgovskih, gostilniških hiš, parcel v raznih velikostih, v me-stu, po največjih cenah in največji izbiri.

Hiša
naprodaj na prometnem kraju v sredi Novega me-sta, pripravna za obrt in trgovino. Ondi se vršu letni sejmi in otvorili se bo posebni zelenjadni trg. Ponudbe na podružnico »Slovenca«, Novo mesto.

Kdor si hoče
postaviti svoj lasten dom, ima za to poceni in na lepem prometnem kraju samo še eno slavbno parcelo naprodaj Lesna zadruga v Slov. Bistrici.

Stavbna parcela
3000 m², v bližini Dunaj-ske ceste, vodovod in električna že zraven, po 37 Din naprodaj. Naslov pod št. 3492.

Nakup — prodaja
zamenjava, najem hiš, posestev, stavbišč, gos-tilna, trgovin, minov itd. Solidna postrežba. Po-sredovalnica »Marstan« Maribor, Koroška c. 10.

Hiša
dvonadstropna, v sredini Celja naprodaj. Iz pri-jaznosti pove: Kolenc — Askerčeva 9, Celje.

Hiša
nova, dvodružinska, po-ceni naprodaj. Potreben kapital 10.000 Din. Mari-bor-Studenci. Ob izvirkih št. 10.

Primorci, pozori!
Boljša srednje veliko po-sestvo, hiša s 6 sobami, gospodarsko poslopje, ko-zolec, sušilnica, vse v do-brem stanju, v lepi ravni solnčni legi, 10 minut iz mesta Soštanj, se zaradi starosti prodaja. Pojasa-ila da Karol Kosar, Soštanj.

Št. Vid nad Ljubljano
Več stavbnih parcel sredi vasi in pred vasio ob drž. cesti, kakor tudi koncem vrtov, v najlepši solnčni legi, nasprodati. Poizve se pri ge. Franji Cirman — Št. Vid št. 17.

Vnajem
Meblovano sobo z elektriko oddam gospo-du. Avsec, Polakova ul. št. 17, Šiška.

Boljša gostilna
kavarna ali hotel v Ljub-ljani, Zagrebu ali Beo-gradu se vzame v najem ali kupi. — Ponudbe na: Oset, Maribor, Mariborski trg.</

Naše gospodarstvo v marcu

Statistika OUZD

Članstvo OUZD-a v Ljubljani kot eden najboljših in najzanesljivejših naših gospodarskih barometrov kaže nadaljnje naraščanje gospodarske krize. Padec zavarovanih delavcev od marca lanskega leta znaša že 5786 (v februarju samo 4005) namesto prirasta ca. 6000 kakor prejšnja leta. Za časa gospodarske krize od sredine 1928 do konca 1929 je padlo članstvo samo za ca. 1500. Sedanja kriza je torej skoraj štirikrat hujša. Pričakovali moramo še vedno znatno naraščanje krize. — Interesantno dejstvo je, da na zavarovanega ženskega delavca ne odpade povprečno niti 2 zavarovana moška delavca. Med odpadlimi delavci pa pride na vsako žensko skoraj 6 moških. Gospodarsko krizo čutijo moški delavci trikrat hujšje kot ženski delavci, ako abstrahiramo dejstvo, da morajo moški skrbeti povprečno za mnogo višje število družinskih članov kot ženske. To je znan pojav, kateri vedno spremlja naše gospodarske krize in ki ima svoj vzrok v prvi vrsti v ceni delovni moči ženske.

Radi manjšega statusa članov je tudi status bolnikov absolutno nekoliko manjši, in sicer za — 40 bolnikov. Interesantno je zopet dejstvo, da je padlo samo število moških bolnikov, dočim je število ženskih bolnikov naraslo za + 28. Odstopok bolnikov je pa za + 0,18% višji od lanskega leta, ker s padanjem članstva odstopok bolnikov vedno narašča.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere odgovarja približno povprečnemu delavskemu zaslužku, je padla za Din 0,01 v kljub vedno bolj pravilnejšemu prijavljanju delavcev. To je znak, da

so delavske mezde vsled gospodarske krize znatno padle. Padec moramo ceniti s 5 do 10%. Celokupna dnevna zavarovana mezda je padla za 149.491 Din 90 par, kar pomeni, da so se dohodki OUZD-a, t. j. bolniški prispevki znižali dnevno za ca. 5000 Din.

Insolvenca

Društvo industrijev in veletrgovcev objavlja svojo statistiko insolvenca za marec 1931. Po tej statistiki je bilo v vsej državi razglašeni 40 konkurzov v primeri s 45 v februarju. Število konkurzov v dravski banovini je znašalo 6 (10) v februarju. Največ pa je bilo konkurzov v donavski banovini: 14 (11), nadalje je bilo v mesecu marcu otvorjenih 47 prisilnih poravnjav izven konkurza (v februarju isto). Največ poravnjav je bilo v donavski banovini: 17 (20), nadalje v savski 14 (7), v dravski banovini pa so bile zabeležene 4 poravnave (10).

Skupno je bilo v prvih treh mesecih razglašeni v vsej državi 111 konkurzov ter 134 poravnjav, skupno torej 245 insolvenca. V prvih treh mesecih lani je bilo razglašeni 231 konkurzov. Vidimo torej, da so insolvenca narasle. Sploh opazimo, da so letos insolvenca narasle v primeri z drugo polovico 1930, dočim so pa višje v primeri s prvimi meseci lani.

Nadalje moramo zabeležiti, da odkar je bila uvedena prisilna poravnava izven konkurza, poravnave zelo naraščajo. V mesecu juniju lani je društvo zabeležilo samo 18 poravnjav, v avgustu celo samo 10. V letu 1931. pa je število poravnjav preseglo število konkurzov. V letu 1931. je bilo razglašeni skoraj še enkrat toliko poravnjav kakor v zadnjih mesecih lani.

Predlogi za izhod iz vinske krize

Ljutomer, 2. aprila.

Zastopniki občin in gospodarskih korporacij so ob priliki zadnje gospodarske ankete, o kateri smo poročali, razpravljali tudi o reševanju vinske krize, ki z vsjo silo pritiska vinogradništvo k tom. Na spomlad, ko se začnejo dela v vinogradih, se to občuti tem bolj. Kupci ne, zaloge starih letnikov so ostale neprodane v kletih, kje naj vinogradnik danes vzame denar za obdelovanje vinograda. Poudarjali smo že, da ima vinska kriza, posebej v ljutomerskih gorah, kjer je viničar navezan skoraj izključno na zaslužek v vinogradu, tudi težke socialne posledice. Kako naj v teh razmerah vinogradniki redno in pošteno plačuje svojega viničarja in delavce? — Zborevalci so v tem oziru izrazili sledeče predloge:

Vinsko krizo povzroča preplava našega trga z dalmatinskimi in banatskimi vini, ki so cenejši, vsled cenejšega obdelovanja in vsled večje rodovitnosti dalmatinske in banatske trte. Ker pa je znano, da se danes na našem vinskem trgu toli mnogo ponarejenega dalmatinskega, se predlaga, da se zakon o vinskih trgovcih in gostilničarjih strogo izvaja, da se pokvarjena in ponarejena vina ne bodo spravljala v promet.

Nadaljnji vzrok krize ljutomerskih vin je zastarelost ljutomerskih vinogradov. Ljutomerski vinogradi so bili zasajeni pred 50, mogoče 40 leti in so se danes nekoliko izrodili. Niti kvalitativno, niti kvantitativno ne dajejo več takšnega in toliko vina kot pred 20 leti. Nujno potrebno je prerojenje ljutomerskih vinogradov, ki se pa ob današnji splošni gospodarski krizi izvrši lahko samo z nizkimi, oziroma brezobrestnimi posojili, ki bi jih naj vinogradnikom dovoljevala vlada, oziroma banška uprava.

Carina na uvoz modre galice, tega prepotrebne sredstva za pobiranje peronospore, naj se nemudoma ukine, ker vsled dragine samo povečava pridelovalne stroške. Domače tvornice galice pa naj država potrebno subvencionira, da bo nakup tega prepotrebne sredstva vinogradniškega sredstva cenejši.

Med ljutomerskimi vinogradniki je opaziti v zadnjem času veliko duševno depresijo, ki vodi v tolgove in — obup.

Mesne hranilnice. Mesto Pančevo je sklenilo ustanoviti svojo mesno hranilnico. — Mesna hranilnica v Subotici je imela lani 0,2 milij. čistega dobička.

Nova delniška družba. V Prijepolju je ustanovljena d. d. »Zlatar Jabuka i Limska dolina«. Glavnica 0,5 milij. Din.

Ladije pod tujo zastavo. V Nemčiji je pred tedni dvignilo mnogo hrupa, ko je parnik »Vogtland« izmenjal nemško zastavo z zastavo republike Paname. S tem so se hoteli lastniki parnika izogniti znanim socialnim dajlatvam, ki so v Nemčiji največje, v Panami pa jih ni. Prav tako je te dni neki norveški parnik zamenjal zastavo svoje domovine z zastavo republike Peru. Nedeljska »Frankfurter Zeitung« omenja ta dva dogodka in dostavlja še naslednjo vest iz Hamburga: »Dajle se je pred kratkim osnovala v Jugoslaviji nova paroplovna družba pod imenom »Jadransko« Brodarsko d. d. Osnovani sta je dve paroplovni družbi iz Londona, oziroma iz New Castle. Ti dve imata znatno število parnikov, ki sedaj počivajo. Hočeta jih namreč uvesti v novo družbo, najbrž da bi več profitirali vzporedno nizkih obratnih stroškov pod jugoslovansko zastavo.«

Jugoslovanska banka, d. d. Zagreb

Dne 30. marca t. l. se je vršil XXII. redni občni zbor Jugoslovanske banke d. d. Občni zbor je vzel na znanje poročilo upravnega sveta o poslovanju v preteklem letu, odobril zaključne račune in enoglasno sprejel razdelitev dobička v znesku od 9.364.112 Din 12 par.

Glede na sklep občnega zbora se bo izplačevala 7% dividenda. Kupon št. 22 za leto 1930 se bo torej vnovčeval po 7 Din za delnico, in sicer počenši s 1. aprilom t. l. pri vseh blagajnah z vodo. Ostanek dobička se je uporabil za zvišanje rezerve in pokojninskega fonda, 809.374 Din 54 par pa se prenaša na tekoče leto.

V ravnateljstvo se je na novo izvolil g. dr. Nikola Kostrenčić in dr. Milovan Zoričić.

Poslovna poročila in zaključni računi banke se pošiljajo interesentom na zahtevo brezplačno.

BIJANCE IN POSLOVNA POROČILA

Portland cementna tovarna d. d. Dvije. Podjetje je bilo lani zadovoljivo zaposleno, čeprav je imelo mnogo neprilik z vodo. Podjetje je lanske leto zaključilo z dobičkom ca. 0,2 milij. Din, katerega pa je porabilo za odpise. Tovarna je sicer s 1. decembrom lani ustavila obrat. Začela pa bo leto s obratovanjem še ta mesec. Bilanca za 1930 izkazuje pri glavniki 3 milij. Din 5,1 milij. Din upnikov v primeri s 3,9 milij. Din leta 1929.

Strojilna, lesna in kemična industrija, Polzela. Obrat te tovarne stoji že od leta 1925. Vendar deluje še njena električna centrala, ki oddaja tok okoljskim občinam. Dohodki elektrike, kakor tudi izterjane terjatve prejšnjih let so zadostovali za kritje stroškov in podjetje izkazuje celo nekaj tišoč čistega dobička. Iz bilance je razvidno, da so se upniki podjetja lani znižali od 1,8 na 0,4 milij. dinarjev.

Posojilnica v Mariboru izkazuje v preteklem letu povečanje vlog od 85,8 na 90,8 milij. Din. Istočasno so narasla tudi posojila od 80,2 na 94,8 milij. Din. Čisti dobiček znaša 1,0 (1,3) milij. Din.

Konkurz je razglašen o imovini Mazorana Ant. lastnika tvrdke »Mariborska konzerva« v Mariboru. Rok 9. aprila, 5. in 11. maja.

Poravnalne postopanje je uvedeno o imovini Brezovnika Ladislava, trgovca v Vojniku; roka 25. aprila in 4. maja.

Odprava konkurza: Hanžel Alojzij, usnarj v Ljutomeru (vsa masa razdeljena).

Konkurz se ne uvede o imovini dolžnikov Winder Alojzija in Elizabete, trgovca v Mariboru (dolžnikova imovina ne zadostuje za založbo stroškov).

Borzo

Ljubljana, 3. aprila.

Ta teden so se vršili samo 4 borzni sestanki, pa je bil devizni promet znaten. Znašal je 18,14 milij. Din. v primeri s 13,94, 13,7, 12,9 in 17,7 milij. v prejšnjih tednih.

Skupno je bilo v mesecu marcu 1931 na ljubljanski borzi deviznega prometa za 68,5 milij. Din v primeri s 64. milij. v februarju. Skupno je dosegl devizni promet v prvih treh mesecih t. l. vsoto 217,2 milij. Din v primeri s 237,2 milij. v odgovarjajočih mesecih lani in 260,8 milij. Din v zadnjih treh mesecih lani.

Notacije drž. papirjev v Newyorku: 8% Bier. pso. 92,50 — 93,50, 7% Bier. pos. 82 — 83, 7% pos. Drž. hip. banke 81,50 — 82,50.

KLOBUKI

Cene

so znatno znižane

Oglejte si

brezobvezno našo bogato zalogo!

A. SINKOVEC
NASL.

K. J. S. S.
LJUBLJANA

Spomladanski hrček - strupena goba

Smrčki ali mavrohi (lat. morchella, nem. Morchel) so pri nas splošno znane in priljubljene prve spomladanske gobe ter jih okoličani donajajo na ljubljanski trg v obliki vencev. Istočasno s smrčkom se pojavijo tudi sorodni hrčki (lat. helvella, gymmitra, nem. Lorchel). Površni nabiranci pa pri nas smrčkov in hrčkov sploh ne razločujejo. Smrčki kot hrčki imajo sveži ostro kislini (helvella), ki more na nekatere žolodce prav neugodno učinkovati. Vse te gobe je treba najmanj 5 minut prevreči, nato pa vodo odcediti, ker imajo smrčki in hrčki v sirovem stanju ostro kislini (helvella).

Užitni hrček.

Zadnje čase je medicinsko dognano, da je spomladanski ali užitni hrček (lat. helvella esculenta, gymmitra esculenta, nemski Frühjahrs-Lorchel) prav nevarna strupenjača. Ta hrček rase v rani spomladi (aprila do maja) v peščenih borovih in smrekovih gozdi, ob jarkih in gozdnih potih, na krajih, kjer so žgali ogelje i. dr. Klobuk je votel in sestavljen iz neenakih krp in gub kavinarjave ali svetlorjave barve. V prerezu je klobuk belosiv in nad vse strani preprežen z rovi in žilami. Koren je tudi votel, sive ali belosive barve, grbast in jamičast. Navadno tiči koren globoko v zemlji, da so nad zemljo vidni le razcefrani klobučki, ki pa jih tudi ni lahko zagledati, ker imajo slično barvo kakor zemlja spomladi. Po velikosti, obliki in barvi je ta goba zelo različna. Včasih dobimo hrčke, ki so veliki kot pest odraslega človeka, včasih pa drobne liki oreh.

Zanimivo je, da so priznani mikologi (poznalci gob) vse do zadnje dobe smatrali spomladanski hrček za prav dobro gobo. O sporadčnih slučajih zastrupljenja s hrčki so bili mnenja, da so škodovali hrčki samo zato, ker so bili že prestari ali vsled deževja preveč razmočeni, da so se razkrojili. V Avstriji je ta hrček že zdavno prepovedan, dočim so ga mikologi v Nemčiji in Češkoslovaški še do lani zagovarjali ter ga v svojih knjigah priporočali. — Švicarski mikolog rektor Hinderthaler piše v svoji knjigi »Praktische Pilzkunde«, da je spomladanski hrček izvrstna jedilna goba in da se škodljiva helvella-kislini v vodi popolnoma razkroji. — Gramberg piše v svoji 2. knjigi »Pilze der Heimat«, da je ta hrček med najboljšimi namiti užitnimi gobami in zelo važen trgovski artikel. On je celo mnenja, da je nespretno, ako se hrčki poparjajo ali prekuhajo, češ, da izgubi s tem goba na prijetnem okusu in rednosti. — Michael (Führer der Pilzfreunde) piše, da niemu in stotini drugih niso hrčki nikoli škodovali. — Dr. Macku (Český houbař) piše, da je spomladanski hrček (Ucháč obecný) »jedlá, chutí výtečně« (užitna, prav okusna goba). — Dr. Vale

Vouk, univerzitetni profesor v Zagrebu, piše v svoji knjizici »Mali gljivar« (navaden nemški medicinski prevod): »Ova je gljiva samo u svežem stanju otrovna, a ako se opari i ocijedi, dobra je za jelo.« — Vsled takih nazorov svetovnih mikologov je tudi avtor naše slovenske knjige »Naše gobe« uvrstil spomladanski hrček med užitne gobe, to pa še posebno zategadelj, ker dotlej pri nas te gobe sploh še niso poznali, oziroma še ni bila preizkušena.

Tudi kemiki so se izpodbijali zaradi strupa v hrčku. Kemika R. Böhm in E. Fonfick sta dognala, da ima sveži hrček res strupeno kislini (helvella), ki pa se pri praženju ali sušenju razgubi.

Tekom lanskega leta so tudi v Nemčiji gobarjski znanstveniki in zdravniki prišli do nesporne dokaza, da je spomladanski hrček zelo nevarna strupenjača. Strup pa ne učinkuje povsod in pri vsakem človeku poogubno. Medicinska družba v Berlinu je dognala v enem letu 42 slučajev zastrupljenja s hrčki, od teh je umrlo 12 oseb. Zato so napovedali po vsej Nemčiji hrčku boj. Nemška družba za goboznanstvo v Darmstadtu je dobila od vrhovnih državnih oblasti poverilo, naj izda posebno barvno tabelo o spomladanskem hrčku, da jo dobe vse žole kot rujno svarilo.

Naših zastrupljenja so povzročili hrčki v slučajih, ko se niso prekuhali ali poparili, oziroma se ta prva voda ni odliła. Toda navačalo se tudi slučaj zastrupljenja, ko se je voda odliła.

Pri hrčkih in smrčkih je torej treba velike previdnosti. Tudi dobro poznane smrčke in hrčke je treba najmanj 5 minut prevreči, nato pa vodo odcediti. Dobro posušeni hrčki in smrčki pa niso škodljivi ter se dobro prodajo za izvoz. A. B.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA.

Začetek ob 20.

Sobota, 4. aprila: Zaprt.

Nedelja, 5. aprila: PRI BELEM KONJICKU. Izven.

Ponedeljek, 6. aprila: ob 15: TRIJE VASKI SVETNIKI. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Izven. Ob 20: ŽIVLJENJE JE LEPO. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Torek, 7. aprila: Zaprt.

OPERA.

Začetek ob 20.

Sobota, 4. aprila: Zaprt.

Nedelja, 5. aprila ob 15: DIJAK PROSJEK. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Ob 20: SNEGURKA. Premijera. Izven.

Ponedeljek, 6. aprila: LUIZA. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Torek, 7. aprila: Zaprt.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 3. aprila: Zaprt.

Nedelja, 4. aprila ob 20: CIRKUSKA PRINCESA. Premijera. Izven.

Ponedeljek, 5. aprila ob 15: VERIGA. Znižane cene. Zadnjič. Ob 20: CIRKUSKA PRINCESA.

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Jožeta

Velikonočna nedelja: Ob 8 slovenska sv. maša.

Izjava se: Misa in hon. St. Josephi, z. St. Premrl; graduale »Hoc dies« in sekvenca »Virtutis paschalis«, z. Jos. Gruber, po ofert. »Cum rex gloriae Christus«, z. M. Filke, Tantum ergo, z. dr. Fr. Kimovec; po maši: Kristus je vstal, z. St. Premrl. Sodeluje orkester dravske divizije.

Cerkev v Križankah

Velika sobota: Ob pol 8 zvečer slovenske v. černice. Po trikratnem Aleluja: Zvečur naš je vstal iz groba, z. G. Rihar. Po procesiji: Te Deum, z. Jos. Gruber, Regina coeli, z. A. Foerster, Tantum ergo, z. dr. Fr. Kimovec.

Velikonočna nedelja: Ob pol 11 slovenska sv. maša (pridiga odpade). Izjava se: Instrumentalna maša v F-molu, z. M. Brosig, graduale in sekvenca, z. K. Griesbacher, ofert. Terra tremuit, z. A. Foerster. Po maši: Jezus premagalec groba, z. St. Premrl.

Velikonočni ponedeljek: Ob 10 pridiga, nato sv. maša z blagoslovom. Poje se velikonočne pesmi naših skladateljev s spremljevanjem instrumentov.

ROGAŠKA SLATINA

je svetovno znano zdravil šče za bolezni želodca, čreves, ledvic in jeter, srca in živcev.

Naravna, mineralna zdravilna voda iz znamenitih vre cev

TEMPER - STYRIA - DONAT

se razpošilja kot zdravilna in namizna voda po vsem svetu.

SEZONA od 1. maja do oktobra

Izven glavne sezone t j od

1. maja do 15. junija in od 1. do 30. septembra

je zdravljenje najspešneje, bivanje v zdravilišču na udobneje in znatno ceneje.

glavno sezono naročite stanovanje takoj! — Prospekt dobite v vseh »ruah« UTRIK-a.

Podrobna razjasnila zahtevajte od RAVNATELJSTVA ZDRAVILIŠČA

Velikonočna voščila kranjskih tvrdk

Pozor kolesarji!

Pred nakupom koles in pripadajočih delov si oglejte bogato zalogo koles in raznovrstnega materiala od najboljših preizkušenih znamk iz svetovnoznanih tovarn, katerih blago tudi po nizki ceni tvrdka

IVAN BITENC - KRANJ

ROZENVENSKA ULICA „**POD VELBOM**“ nasproti gostilne pri Knedlinu, v bivših prostorih Jadransko-posavske cevjarne. Istotam se nahaja ključavničarska in mehanična delavnica. Izdelujejo se raznovrstni štedilniki, ograje, okovja in vsa v ključavničarsko stroko spadajoča dela. Avtogenično varjenje. Oddelek za prodajo in popravila koles odprti tudi ob nedeljah dopoldne od 8. do 12. ure. Za kolesa se garantira.

Neveste!

Že nad 25 let Vam staroznana trgovina **I. Colnar - Kranj** (na vogalu) nudi priznano najceneje in najbolje blago kot vso kuhinjsko posodo v emajlu, porcelan, jedilno orodje i. t. d. v veliki izbiri. **Obiščite nas!**

M. Osterman, Kranj

mesarija in prekajevalnica.
Vedno sveže meso in vsakovrstni mesni izdelki.

Uršula Anzelc KRANJ, Glavni trg.

trgovina z manufakturo, predtiskarja, enilanje in vezenje ročnih del, krstne opreme, šopki in venčki za neveste ter nagrobni venči.

Priporoča se in želi vesele velikonočne praznike tvrdka

Logar & Kalan

manufaktura
KRANJ

M. OGRIZEK

Savsko predmestje št. 21
podružnica v poslopiju hotela
»Stara pošta«

priporoča veliko izbiro pletenin **lasnega izdelka**, galanterije, nogavic, ročnih del ter različnega materiala za vezenje in pletenje (D. M. C. prejice, volne, svile i. t. d.) Istotam se enila, ažurira, predtiska najhitreje po konkurenčnih cenah.

Peter Rupar

strojno žično pletilstvo
Kranj, Savsko predmestje

Izdeluje posteljne mreže, vrtno ograje v vseh dimenzijah, mreže za sejanje gramozu in peska, zidarske mreže itd.

Grablje

lesene in z železnimi zobmi ter lesene košarske in dimnate izdelke za neveste in gospodarstvo nudi

M. Česenj Kranj

Velikonočna voščila celjskih tvrdk

Vsem svojim cenjenim odjemalcem
želim vesele velikonočne praznike

Anton Fazarinc

delikatesna in specerijska trgovina
CELJE, Kralja Petra cesta

Veselo Veliko noč želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Josio Jagodič

trgovina s specerijo in železnino
CELJE, Glavni trg 14.

Celjska Mlarna

d. z. o. z.
CELJE

želi vsem svojim cenj. odjemalcem
vesele velikonočne praznike

Vesele velikonočne praznike želi

»**Kristianka**«
tovarna ogledal in brušenega stekla
CELJE, Presernova ul. 15
Izdeluje brušena in nebrušena ogledala, brušeno steklo za pohištvo, steklene puice, avto-šipe. Zaloga vsakovrstnega stekla. Stavbno steklarstvo. Popravilo oslepelih ogledal.

Vesele velikonočne praznike želi

Franjo Dolžan

galanterijsko in stavbno kleparstvo
koncesionirani vodovodni inštalater
CELJE, Za Kresijo

Vsem cenjenim abonentom in gostom
želi vesele velikonočne praznike

Ciril in Anica Majcen

Hotelir in restavrador

ZIDANI MOST in CELJSKI DOM

Vsem svojim cenjenim obiskovalcem in gostom
vesele velikonočne praznike želi

Roza Zamparatti

delikatesna trgovina
CELJE

Svojim abonentom in gostom
želi vesele velikonočne praznike

Ljudska kuhinja

v hiši delavske zbornice
v CELJU, Razlagova ulica št. 3

Velikonočna voščila Vrhnjskih tvrdk:

Veselo Veliko noč
želi gostilna

IVAN CERNE

Vrhnika

Veselo Veliko noč želi

KRONIC JERNEJ
trgovec
Vrhnika

Vesele Velikonočne praznike želi prijateljem in znancem

Anton Stanovnik
splošno krojaštvo
Vrhnika

Veselo Alelujo želi zastopnik »SLOVENCA«

Veselo Veliko noč želi
Restavracija in kavarna Sellinger
Vrhnika (Pri kolodvoru)

Veselo Alelujo vsem radio naročnikom želi

Peter Habič
trgovina z radio aparati
Vrhnika

Vesele Velikonočne praznike želi vsem cenjenim odjemalcem trgovina

Ivan Habič
Vrhnika

Vesele Velikonočne praznike želi

A. GRAMPOVČAN

Vrhnika

Vesele Velikonočne praznike

želi vsem svojim odjemalcem

Gospodarsko društvo Vrhnika

*Cenjenim naročnikom želim
vesele velikonočne praznike*

obenem se priporočam vsem galanterijskim tvrdkam za naročila vsakovrstnih igračk, kakor tudi za razne žgane slikane šatule in luksuzne v lesostrugarsko stroko spadajoče predmete po najnižjih dnevnih cenah. Prepričajte se o trpežnosti domačega dela.
Se vpludno priporoča

Viktor Lovrenčič
splošno
lesostrugarstvo
Ljubljana,
Zalokarjeva 13

Vsem mojim prijateljem in znancem veselo

Alelujo **LESNA INDUSTRIJA**

IGNACIJ HREN — VERD

Vesele velikonočne praznike želi

Jakob Štruel, Jesenice 5
Gorenjsko
trgovec z vsakovrstnim usnemj

Vesele Velikonočne praznike želi vsem o jemalcem, naročnikom, prijateljem in znancem

JOŽE JANC

krojaštvo, manufaktura, Senično št. 5
p. Križe, Gorenjsko

OKVIRJII

Prvi specialni atelje vseh vrst okvirjev

LESENI LESTENCI

Pozljarstvo in rezbarstvo

Aleksander Götzl — Ljubljana

Dunajska cesta 17

Vesele velikonočne praznike vsem našim odjemalcem in nam naklonjenem občinstvu želi

»**Depa**« parna pekarna in slaščičarna

r. z. z. o. z.

LJUBLJANA — Postoinska ulica 11
Telefon št. 3171

Vesele velikonočne praznike vsem prijateljem in znancem želi tvrdka

MAČEK IN HREN

lesna in mlinarska industrija
Logatec

Vesele velikonočne praznike želi vsem cenj. odjemalcem ter se nadalje priporoča

Prelesnik Josip nasl. Drobnič

trgovina z lesom, drvni in premogom
Ljubljana VI. — Janševa ulica

Vesele velikonočne praznike želi

Rudolf Vavpotič, Bled-Grad

čevljarstvo in prodaja čevljev lastnega izdelka

Vesele velikonočne praznike želi

Drago Bahun — Jesenice-Plavž — Gorenjsko

s lošno mizarstvo in pogrebne potrebščine

Cen'ene dame, pozor!

Najnovejši spomladanski raznovrstni kroji po meri se izvršujejo v kroinemu učnišču, kjer se vrši tudi redni pouk v prirobovanu damskih oblek. Enako se izdelujejo po najnovejših modernih krojih plašči, kostumi, obleke itd. pri strokovno izprašani učiteljici in lastnici modnega ateljeja

Rozi Medved, Mestni trg 24/III nasproti magistrata

Ob pričetku stavbne sezone Vas vpludno vabimo, da se oglasite s svojimi naročili in načrti pri naši tvrdki. Sodeč po d. sedanjih uspehih pri naših naročnikih Vam zagotavljamo, da boste tudi Vi zadovoljni. — Naše geslo je:
Kar najbolj zadovoljiti na e naročnike!

J. Košar nasl. Dinko Cotič
kleparstvo, vodovodna inštalacija in kritja lesno-cementnih streh.

Automobilisti!

Motociklisti!

Šofer in samovozač

Spisal inž. Josip Štolfa. — Cena vezani knjigi Din 140—
Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Zahvala

Ob prebridki in nenadni izgubi našega dobrega očeta

Ivana Porenta

posestnika in kleparskega mojstra

se iskreno zahvaljujemo: prečastitemu duhovnemu tolažniku dr. Snoju in ostali čč. duhovščini, blagohotnemu zdravniku dr. Misu, blagi gđe. Merčunovi, vsem, ki ste zanj molili, vsem darovalcem lepega cvetja, vsem, ti ste ga častno spremljali na zadnji poti in vsem, ki z nami sočustvujete v teh težkih dneh. Vsem za vse iskren Bog plačaji Pokojniku pa, prosimo, izkažite najvišjo ljubezen: molite, molite zanj, da bo s Kristusom povelčan v zarji velikonočnega dne. Slovesna črna sv. maša se bo darovala 13. t. m. v cerkvi sv. Jakoba ob 7 zjutraj.
Ljubljana, dne 4. aprila 1931.

Marija Porenta z otroci
in ostalo sorodstvo.

J. Picek

Novo mesto

trgovina s špecerijo, železnino, betonsko železnino, štorja, prvovrsten portland cement, arborin, ribja moka, klajno apno, Težakovo olje, modra galica, zanesljiva semena. — Cenjenim odjemalcem želim vesele velikonočne praznike.

F. Kos - Ljubljana

Židovska ul. 5

nudi neprekosljive pletilne stroje »Walter«, avtomatične intarzija stroje, vse pripadajoče potrebščine, hitri pouk v pletenju, volno, bombaž in pletenine lastnega izdelka v veliki izbiri in nizkih cenah.

Prešlil se je iz doline bridkosti v blažena nebesa velečastiti gospod

Anton Jamnik

zlatomašnik, duh. svetnik, župnik v p.

dne 2. aprila. Umril je na pljučnici. Pogreb pokojnika bo v soboto 4. aprila ob 11 v Stari loki.

Predragega pokojnika — vzor-duhovnika — priporočam sorodnikom, prijateljem, duhovnim sobratom v spomin in po-božno molitev.

Stara loka, dne 3. aprila 1931.

Mat. Mrak,
dekan.

Vilo (hišo)

ali stavbeno parcelo kupim v Celju. Ponudbe na upravo podruž. v Celju pod značko »Brez posredovalcev«.

Njivo s travnikom

primerno za stavbišče prodam. Leži blizu Celja, prosta vodna poplave. — Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju.

Gospodar. poslopije

z 2000 m² sadnega vrta ter z nad 30 let dobro vpeljano gostilno, 4 minute oddaljeno od domačanskega kolodvora se prodaja. Več se poizve v gostilni pri Raku v Domžalah.

Gradbene parcele

solna lega za visokoprtilične razidave v Melju in pod Stolnim hribom, kakor tudi v Zg. Radvanju prodaja mestni stavbenik Julius Glaser, Maribor, Meljski dvor.

2 stavbni parceli

5 min. oddaljeno od nove travniške zemlje po zelo ugodni ceni naprodaj. Poizve se Dravlje 58, gostilna Kovač.

Zidano hišo

novi, enostanovanjsko z dvema sobama, kuhinjo, predsteno in shrambo od državnih cest med Skofljo in Šmarjem prodam po nizki ceni. — Več v upravi pod št. 3543.

Hiša v Kranju

priljubljena za večjo obrt, s lepim vrtom, krasnim razgledom, se prodaja. Kje pove uprava pod št. 3547.

Hišo

dvostanovanjsko, v Zg. Biški, prodam. Vrt, elektrika in vodovod. Več v upravi pod »Lična«.

Vilo ali hišico

na Bledu kupim. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod označbo cene, lege in števila prostorov pod značko »Počitnice«.

Industrijski objekt

s skladiščem, uporaben za vsako industrijo v Mariboru se ugodno prodaja. Električna napeljava in stroji na razpolago. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3529.

Lepo zemljišče s hišo

v izmeri 9000 m², ob Zaloški cesti v Mostah, poceni prodam. Franja Snoj, Prešernova ulica 30.

Trgovsko hišo

prvovrstno, takoj poceni prodam ali vzajemno splošno najemnika. Zagorje, Višnja gora.

Gostilniška posest

Stara gostilna, enonadstropna, s 6 sobami, pošta v hiši, tik kolodvora, na križišču cest, blizu Rogaške Slatine, 18½ orala mešanega gospodarstva z vsem živim in mrtvim fundusom, prodaja radi smrti posestnice. Naslov: Kraljevi vrelci, pošta in postaja: Kostivnica - Podplat.

Razno

Imate li

sina ali rojaka vojaka? Ali nekoga, ki bo postal sedaj vojak? Mu hočete narediti veselje, ki Vas stane samo 28 Din, a njemu olajša službo? Pišite nam še danes. Commercica, Osijek.

Pljučal

Dom dr. Pečnika za pljučne rekonvalescente (Privat - Lungeneheilstalt). Sečovo, pošta Rogaška Slatina. Prospekte 3 Din.

Tvrška

M. Feldin, Maribor

Grajski trg št. 1

Telefon št. 2456

Specialna trgovina

s svilenim blagom, robel

in šerpami.

Na debelo!

Dobro nagrado

plačam onemu, ki mi pokonča krte na vrtu. — Janko Predovič, Poljanska c. 73.

Glasba

Godbene

instrumente dobro ohranjene in muzikalije prodam. — Petrovič, Tezno dom 4.

Gramofone

in plošče prodaja še po stari nizki ceni Radoslav Dolinar. Jesenice.

Philipsov jubilejni

pianino

s 5 letno garancijo je najcenejši kvaliteten izdelek. Minka Modic, Ljubljana. Coizova cesta 9.

Krasen harmonij

z lepim močnim glasom z 5 oktavi in 6 registri se zelo poceni prodaja. Turin — Celje.

Kupimo

Srečke, delnice,

obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadst.

Potrebujemo

večjo količino tesanega lesa in deske 18 in 24 mm III. razr. (bauvere). Proximo specificirane ponudbe pro Zagreb pod »Les« na naslov Ignac Kolenc, Savska cesta 89, Zagreb.

Srebrne krone

stare zlate in srebrne kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36. vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, tvečir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Ia bukova drva

kupim vsako količino fr. Zagreb. Na ponudbe brez cene se ne oziram. Skladišče drva, Ivica Praznik, Zagreb, Draškovičeva 54.

Stare pile

vse vrste in vsako množino kupujem po najvišji dnevni ceni. Ivan Figar, pilarna, Ljubljana, Vošnjakova 6.

Bradljo

dobro ohranjeno, kupi Sokolsko društvo Mirna, Dolenjsko.

Prodamo

Deske

vseh vrst za pode, ladijska tla, razne opaže, ter tudi slabše vrste mizarjske stroji na razpolago. Dostavim tudi na dom. Se priporočam Josip Andlovic, Skofljica.

Radio-materijal

za kompletni 8 cevni radio-aparat z zvočnikom »Celestion«, akumulatorjem itd. poceni naprodaj. Vprašati v Ljubljani, Puharjeva 14-I. od 11-14.

Prodaj 40 krasnih

marmornatih umivalnikov in 260 umivalnih garnitur, po nizki ceni ter 250 m² rabljenega škrlja.

Grand hotel Toplice

Bled.

Finega sena

večjo množino, se prodaja. Cena po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1348.

Čevljarji, pozor!

Prave vzorce in gornje dele dobite pri Karlu Blatniku, Ljubljana, Hrenova ulica 20.

Za spomlad. saditev

nudi v poljubni množini prtilična sadna drevesa, eno- in dveletna, v zanesljivih vrstah, nizke cepljene vrtnice in dveletne spargeljnovke sadike. — Matko Maretič, Ljubljana. Gosposvetska 5

Slama

lepa, za krmo, cca. 3000 kilogramov — se prodaja. Cena po dogovoru. Vprašati se v upravi št. 1979.

Najboljše in najcenejše živalne stroje, dvokolesa, nadomestne dele in pnevmatiko dobite le pri Fran Saunig, Ljubljana Pražakova št. 2, nasproti Gospodarske Zveze ob Dunajski cesti. Prodaja tudi na obroke. Specij. mehanična delavnica.

Drva

odnadki od parketov oddaja v vsaki količini parna žaga Lavrenčič & Ko Ljubljana Vošnjakova ul. 16, za goroskim kolodvorom.

Prava bivolova kvaš

(Büffel-Beize) za pode v rumeni, rujavi in rdeči barvi 1 kg Din 54, ½ kg Din 30 se dobi, tudi po pošti, v specialni trgovini barv F. Weiler, Maribor, Gosposka ulica 29.

Puhasto perje

čisto čobano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošljam po poštne povzetke L. BROZOVIC — Zagreb, Illica 82. Kemična čistilnica perja.

Vrtnice spenjalke

(plezalke) so najboljši okras hišnih sten, plotov, vrtnih utov itd. 10 kom. istih v različnih novih sortah stane franco Vaša postaja samo Din 60. — Plačljivo mesec dni po prejemu. Drevesnice bratov Dolinšek, Kamnica-Maribor.

Prodajmo

mecesnov portal s šipami in rolo. Tvrška A. & E. Skaberne, Ljubljana.

Proda se konj

5 let star, srednje težak, 17 pesti visok, bram, brezhiben — radi nerabe. Poizve se Jeranova ul. 19.

Voz dir

1.50 x 3.60, močan — je naprodaj. Ivan Mrhar, mizar, Stanežič, pošta St. Vid nad Ljubljano.

Pohištvo

čestnjevo, najceneje kupite pri Iv. Mrharju v Stanežičah pri St. Vidu.

»Peugeot« kolo

novi, poceni naprodaj na Tržaški cesti 23, Glince.

Steklenice buteljke

razne velikosti, ugodno prodaja hotel »Bellevue«, Ljubljana.

Oakland limusino

ugodno prodam ker namravam kupiti odprt voz. Naslov v upravi pod št. 3471.

Okrasite

svoj vrt

z desetimi vrstami nizkih vrtnic v krasnih barvah za 60 Din. — Razpošljam vrtnarstvo Ivan Jemec - Maribor.

Več sto ročajev

in samokolnic za stavbarstvo v zalogi. Po nizki ceni. Jenič, Hrenova 19.

Čevljarska delavnica

z vsem orodjem in 2 šivalnima strojema je v Ljubljani na najbolj prometni ulici po nizki ceni naprodaj. Naslov se poizve v upravi »Slovenca« pod št. 3568.

Naprodaj

več že preizkušene strojne opake »Bobrovec«, ter razno stavbno orodje in material. Poizve se pri stavbni družbi »Gradi-dom«, Ljubljana, Sredina št. 15.

Nabava žlahtnih hrušk

Kmetijska družba v Ljubljani, Turjaški trg, ima oddati še nekaj lepih visokodebelnatih žlahtnih hrušk I. vrste po 15 Din, II. in III. vrste po 8 in 4 Din.

Šestokenski kozolec

s plaščem, na kamnitih podstavah in lesen skedenj, ugodno prodaja Anton Strukelj, Trata, St. Vid nad Ljubljano.

Pletilni stroji

vseh števil poceni naprodaj 1½ letno izplačilo. »Person« — Ljubljana, poštini predal 307.

Pisalni stroj

poceni naprodaj. »Kosmos«, Ljubljana, poštini predal 307.

»Slavia«

orig. bencin motorji, pokončne konstrukcije, montirani na vozu ali stabilni, vedno v veliki izbiri od 2 do 16 HP v skladišču pri Anton Kremžar, strojno podjetje, St. Vid nad Ljubljano.

Poljedelske stroje

kupite najbolje in najceneje pri Antonu Kremžaru, strojno podjetje — St. Vid nad Ljubljano. — Oglejte si neobvezno stalno izložbo vseh strojev in potrebščin.

Krojači, čevljarji!

Pozor! Nove krojašnice in čevljarske stroje z 10 letnim jamstvom odprodajam, dokler zaloga, po 2500 Din. Naslov v upravi pod št. 3583.

Cepljena drevesa

zgodnjih vrst, marelice 20 Din, breskve 15 Din, razpošljam Ivan Jemec, vrtnarstvo, Maribor.

Razno manufakturno

blago, možko in žensko, pomladno, kakor tudi blago za birmance, srajce, kravate, nogavice, naramnice, kupite najceneje v trgovini pri »Kopaču« — Rudolf Kolarič, Brezovica pri Ljubljani.

Sadno drevje,

jablana, hruške, češnje, slive, breskve, marelice, lešnike, orehe, kostanje, nešpice, ribize, kosmulje, jagode itd., itd. — je še na zalogi v drevnici Josip Rosenberg, Maribor, Tržaška cesta št. 64.

Telefon inter. 2301, Maribor. Brzjaviti: Rosenberg. Zahtevajte cenik.

Tovarna čevljev

ima naprodaj cca. 2000 parov platnenih čevljev z gumi podplat od št. 23 do 45, poleg tega tudi večjo množino različnih možkih, damskih in otroških čevljev, kakor tudi sandal. Radi razprodaje po jako nizki ceni. Dopisi na upravo »Slovenca« pod šifro »Jako poceni« št. 3581.

Pluge

vseh vrst in velikosti, okopače, brane, kultivatorje, skarifikatorje in najmoderneje sejalne in kosilne stroje vam nudi najugodnejše Anton Kremžar, strojno podjetje — St. Vid nad Ljubljano.

Nekaj 2. p. s čebelami ali čebele brez panjev ter nekaj prašilčkov ima ceno naprodaj Val. Jakelj, Lahovič, p. Komenda.

Kole za drevje

proda Babnik Valentin, Zg. Šiška 32.

Enovprežna kočija

dobro ohranjena, ugodno naprodaj. Naslov v upravi pod št. 3582.

Volno

za modroce poceni prodaja Seg, Cankarjevo nabrežje 5/I.

Trgovsko opravo

za modno trgovino ter razni trgovski inventar ugodno prodaja Sterk, hotel »Bellevue«.

Nov voz

parizar in zapravljiček na oljnatih oseh naprodaj. — Petkovšek Franc, kolar, Drenov grič 28, p. Vrhnika.

Čevljarski stroj

popolnoma nov se prodaja (Cilinder, firme Jax). — Poizve se pri čevljarju Skrabla Franc, Novi (prej Turjaški) trg št. 2.

Vrtnice

vseh vrst, nizke in visoke, kakor tudi razno sadno drevje in lepotečno grmičevje, nudi radi opustitve drevnice, po zelo ugodni ceni — Marija Črnač, Vič pri Ljubli.

3 pletilne stroje

in 1/2 se ceno prodaja. Babnik, Zg. Šiška 41.

Bencin motor

6 k. s. na vozu za zagajanje drv ali mlaiti, in konjski komat srednje velikosti poceni prodaja Franc Jeretina - Ljubljana, Linhartova ul. 4.

Foto aparat

9x12 Contessa - Nettel Zeiss-Tessar 1:4,5 Schlitzverschluss 1/5-1/200 sek., skoraj nov, se ugodno prodaja. Ogljed pri optiku Fr. Zajecu, Stari trg.

Spalnice

moderne, od 2500. Din. Otroški voziček na peresih in posteljica ugodno naprodaj. Sodarska steza 2 (za Florjansko cerkvijo).

Vrtnice

v najnovejših različnih barvah, visoke, nizke in plezalke nudi po skrajno ugodni ceni Ivan Brečeljnik, Ljubljana, Vel. Colnarska 21.

Automobili

rabljeni, Peugeot, Fiat, Steyr in drugi, nadalje avtobusi in tovorni ter motocikli — po najnižjih cenah. O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva 11.

Tovorni auto

enotonski, v dobrem stanju, prodam za 20.000 Din. Ogljed v garaži Kopač, Bleiweisova cesta 52.

Mayer Lexikon

iz l. 1929 Ullstein Weltgeschichte pop. nova se prodaja. — Ponudbe pod »Zadnje izdaje poceni« na upravo lista.

Novo kolo

moško in žensko se prodaja ali pa zamenja za motorno kolo. Ivan Čertanc, krojač, Črnuče 71.

Izvrsten 7 cevni radio

(znam. Ultradyne) z okvir. anteno in dobrim zvočnikom in prvovrsten gramofon močan, visok, znamke »His masters voice« z elektr. doko za priključitev k radiu (Pick up) z ca 100 dobrimi gramof. ploščami, ki so v 5 mapah, se prodaja izredna priložnost za druživa ali restavracije. — Ponudbe na upravo pod »Izreden radio gramofon«.

Sadno drevje —

ugoden nakup! Marelice, breskve, nektarine, hruške, jabolka, borsanske slive prtilične in visoke, kakor tudi nebroj lepotečnega grmičevja, vrtnice, nizke in visoke trajnice in razne vrste cvetlic za vrtove in parke nudi radi opustitve drevnice Marija Črnač, Vič pri Ljubljani. Proda tudi ob glavni cesti ležečo 16.000 m² veliko drevnico z inventarjem vred.

Plemenjaki

(predvidena subvencija) Čisti muredolski bikeli, rjavo-beli, 18, 12, 8 mesecev, mrjaški in prašičke: čiste nemške pasme (pršutarji) in križanec belih šepharic z nemskim merjascem, oddaja po zmerni ceni, zdravniško preiskane, neokužene: — Kralj. Vrelci, Kostivniška-Slatina, p. Podplat. Proda se tudi jabolčnik!

Kole za drevje

proda Babnik Valentin, Zg. Šiška 32.

Enovprežna kočija

dobro ohranjena, ugodno naprodaj. Naslov v upravi pod št. 3582.

Gostilničarji,

hotelirji, pozor!

Vašed likvidacije razprodajam celotno vinsko zalogo in sicer: Izborna štajersko belo vino po Din 4 in sladki prošek po Din 16 liter. Gjuro Valjak, Maribor.

Obrt

Tlakovanje

dvorišče, cestnih jarkov izvršuje solidno in ceno Franc Babič, tlakar, Maribor, Dajnkova ulica 8/b.

Pozor Jeseničani!

Kdor hoče za praznike piti kozarec dobrega vina in poceni, naj pride k »Zlati kapljici«, preje gostilna Breme. — Vesele praznike želita Birs.

Ure popravila

z enoletnim jamstvom — Fran Korošec, urar, Sv. Petra cesta 55, preje Barvarska steza.

»EF-A-KS«

tvorniško skladišče barv, lakov, kreme in ostalih kem. preparatov za konzerviranje usnja. Kemično barvanje usnjenih izdelkov, čevljev, suknjičev, torbic, klubskih garnitur itd. Ljubljana, Napoleono trg 7.

Oglejte si zalogo

damskih spomladanskih klubov od 50 Din naprej. — Preoblikovanje 28 Din. Salon »La Femme Chic«, Anica Puhek, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/1

Vinotoč

Kdor hoče poceni vesel biti, tihi naj pride k Paškval Grizili v Kamnico št. 12, domače vince piti.

Izborna dolenska in

štajerska vina:

Salon cviček 14 Din Burgundec 16 Din Muskatelce 18 Din Silvanec 20 Din

priporočila vinska klet

T. Mencinger, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 43, na dvorišču. Pri odjemu pet litrov 10% popusta. Na željo se dostavi franco na dom.

Gamsov čop

(Gamsbart) krasni eksmplari. Gar. pristna antilopska dlaka, temna, polna, mehko mahedrava, z lepim belim robom, 16 cm dolga dlaka, stane z okrašenim tulcem samo 40 Din, posebno lep eksmplar s posrebranim tulcem in grandlom skupaj samo 70 Din, dvojnomočna, 18 cm dolga dlaka s tulcem in grandlom 100 Din (priložnostni nakup) razpošljam po pošti nem povzetju vezalnice kožnih brad

Brezobrestna posojila

za zidavo hiš, za nakup hiš in posestev, za prevzem
hipotek na hišah in posestvih daje svojim članom

„Jugrad“

Jugoslovanska gradbena in kreditna zadruga r. z. s. o. z.
v Ljubljani, Kolodvorska ulica 35/L.

Krajevno zastopstvo: Maribor, Aleksandrova 48

Pravila proti plačilu Din 5.— v znamkah. Za odgovor
prosimo znamko. / Uradne ure od 8—12 in 14—18.

Garantirana konstrukcija!

FRANC JAGER

tapetnistvo

Ljubljana, Sv. Petra n. 29

prilagojena svoje naj-

modernejše fotelje

vseh vrst, modroco,

olomane, žimo zloži-

ljive postelje, pa-

lentne divane i. t. d.

Najmodernejša oblika!

OPOZORILO!

G. Vido Bratovi ni več zastopnik podpisanega podjetja. Odpuščen
je bil 16. februarja 1931 zaradi nekorektnega poslovanja. Opozar-
jamo ponovno vse cenj. odjemalce, da blagovolijo to upoštevati.

SLAVKA in MILKA ŠUŠTERŠIČ

tovarna negavie — Lesce pri Bledu

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo
na debelo

Premog domači in inozemski za domačo
Kovaški premog kurjave in industrijske vrste
Koks tvariški, plavžarski in plinski
Brikete.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani. Mihlošičeva 15/L.

Klanjalec se volji Najvišjega, naznanjamo vsem sorodnikom
in znancem tužno vest, da je naša nepozabna, preblaga in pre-
dobra mati, oziroma stara mati, sestra, teta in tašča, gospa

Albertina Raunicher

roj. pl. Lasser-Zollheimb

vдова po sodniku

danes ob pol 11, v starosti 77 let, previdena s sv. zakramenti
za umirajoče, v Gospodu izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb blagopokojnice se bo vršil v soboto 4. aprila ob 11
izpred mrtnišnice mestnega pokopališča v Pobrežju na mestno
pokopališče.

Svela maša zadušnica se bo darovala 8. aprila ob 7 v stolni
in mestni župni cerkvi.

Blagopokojnico priporočamo v pobožno molitev!

Maribor, dne 2. aprila 1931.

Marilja Raunicher, Helena Raunicher, Antonija Raunicher,
S. M. Pla (Ida) Raunicher, bčerk. Tovarniški ravnatelj Albert
Raunicher, art. kapetan v pok. sin. Hilda Raunicher, sinaba.
Arter Raunicher, nauk.

NAJVIŠJA ZALOGA KOVINASTIH KRSTI

V DRAVNI BANOVINI

Kovinate krste za deco: do 2300— iz zaloge v
30 do 100 m dolge, Din 650— do 1100 —, vseh velikosti. Na manj
Kovinate krste za odrasle: 40% prihranka potom
200 cm dolge, Din 1500— nakupa pri izdelovalcu.

Meks II. sar Maribor Gregorčičeva ul. 17

Oglas

novi otvorjene delavnice

Cenjenemu občinstvu v ljubečo sporočava (kot
t. govcem, mes. rjem, gostinčarjem i. t. d.), da
sva otvorila pod oznako za

**Speciarno izdelovanje in
popravlila tehnic ter uteži
vseh sistemov in dimenzij**

v Ljubljani, Hrenova ul. 24
(Gostilna „pri sodčku“)

V neposredni bližini Kontrole mer. — Cene
nizke. Delo specialno in precizno dovršeno.

Se priporočava

Stanko Pesjak in Ivan Štefančič
Ljubljana, Hrenova ulica št. 24

Tudi letos so na prvem mestu francoska kolesa

Prvovrstni izdelek in material Najlažji tek.

Cene brez konkurence!

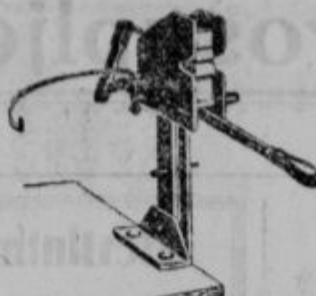
VIKTOR BOHINEC - LJUBLJANA

Dunajska cesta 21 Cenik brezplačno!

Pri bolezni želodca, črev

slabi prebavi in hemoroidih jemljite tudi Vi
»FIGOL«. »FIGOL« osvaja in čisti
kri

Dobiva se v vsaki lekarni, po pošti pa ga
razpošilja proizvajalec: Lekarna Dr. Semelč.
Dubrovnik 2144. 3 stekla s postumno 105 Din.
8 steklenic 245 Din. 1 steklenica 40 Din.

Proč

z zastarelim
klepalnim kladivom!

Mesto v 20 minutah

sklepljete svojo koso in srp

v 3 minutah

z našim, v vseh kulturnih državah patentiranim

„Stubaijer“ - brzoklepalnikom

boljše, lažje in z manj truda nego doslej!

Okoristite se tudi Vi z našim, ki ga tehnika, ker s tem prihranite trud,
jezo, čas in denar. — Čas je denar tudi za kmetovača!

Iz olnite spodnje dopisnice in nam jo še danes pošljite da prejmete
popolnoma brezplačno navodilo o naši velikanski iznajdbi, katero uporabljajo
že tisoči kmetovalcev v svojo največjo zadovoljnost.

Tukaj izrežite

Tvrda Friderik Kratz družba s o. z. Stratišče pri Kranju.

Pošljite mi brezplačno prospekt, navodilo, zahvalna pisma in ceno Vašega
patentiranega »Stubaijer« brzoklepalnika.

Prosimo
razločno pisati!

Ime _____

Stanovanje _____

Zadnja pošta _____

Zadnja železniška postaja _____

63

dne _____ 1931.

Za spomlad

najnovije modno blago za plašče in obleke,
po zelo znižani ceni dobite samo pri tvrdi

I. N. Šoštarč, Maribor

Aleksandrova cesta 18

Ustanovljeno 1869. **SEMENA** Ustanovljeno 1869.

M. Berdajs, Maribor, Trg Svobode

pri oroču svojo veliko zalogo deteljnega, travnega in vrtnarskega semena
najboljše kakovosti. — Obnem a tudi lahko križate v moj trgovini svojo po-
trebo glede kave, sladkorja, moka i. t. d. vse po najnižji dnevni ceni.

Telefon 2351.

Semenski ceniki na razpolago.

Mautnerjeva semena

za polje: detelja štajer-
ska, lucerna krmilna pesa,
(Mamuth-rudeča, Ekendorfer-zbojžana, rumena), krmilno korenje,
semena trav za različne travnike in parke, svinjska cikorijska i. t. d.
Posebna semena zelenjadi, povrtnine in cvetlice, vsak ovitek samo 50 par

Dobite sveže došlo pri

I. Sirk nas'ern'k los o Skaza, Maribor. Glavni trg-r-r-tovž

Prva celotna izdaja!

Prva celotna izdaja!

Doktorja Franceta Prešerna

Zbrano delo

Cena Din 40.—, elegantno vezana Din 55.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Earl Derr Biggers

Kitajčeva papiga

»Moj prijatelj v New Yorku je zgrabil z obema
rokama,« je spregovoril. »Ljubezniv je Madden, da
mi je dovolil razgovor. Tako se bo Willa Holleya ime
zopet enkrat bleščalo v velikih new-yorških listih.
Toda, veste, vaša namigavanja so me davi osupnila.
Kaj prav za prav pa je z biseri? So pač še v San Fran-
cisku?«

»Ne. Moj sotrudnik jih ima!«

»Vaš — kaj?«

»Holley, če Harry Fradgate pravi, da se smem
na vas zanesti, vem, da to drži: Tudi slutim, da bova
potrebovala vaše pomoči!« In Bob je obširno razložil
čudno osebnost strežaja Ah Kima.

»Presneto smešno!« se je smejal Holley. »Toda
pripovedujte mi dalje. Zdi se, da nekaj vendarle ni
v redu, čeprav je na zunaj videti vse prav.«

»Charlie je dobil vtis, da nekaj ne diši. Takorekoč
vohal je. Saj veste, da so Kitajci posebno tenkočutni.
Najprej sem se mu radi tega smejal in sem hotel
bisere že izročiti. Tedaj me je pa po noči preplašil
strašen krik na pomoč...«

»Kdo je klical?«

»Tony, Kitajčeva papiga. Morda sem se bedasto
obnašal, — vendar sem zato odložil sklep, da bi izročil
bisere.« In nato je opisoval Bob, kako je zjutraj pri-
volil, čakati do dveh popoldne, da bi medtem Chan
klepetal s Tonyjem. Svoje poročilo je sklenil, kako je
doletel ptica nenadna smrt.

Holley mu je očetovsko mežikal. »Bodite prepri-
žani, da bi bilo zame veliko veselje, če bi se bila na

Maddenovi ranchi dogodila kaka krvava drama. Bog
ve, kako malo se v teh krajih dogaja. Kaj takega bi
bilo kakor mana z nebes. Toda zdi se mi, da vas je
razburil pregoreli Kitajec.«

»Charlie je absolutno pošten.«

»Ne dvomim. Toda orientalec je in detektiv, zato
mora biti nezaupljiv. Na Maddenovi farmi ni nič sum-
ljivega... Če je Tony tako skrivnostno kričal, je
delal to pač iz stare navade.«

»Tedaj ste vi že tudi slišali o njem?«

»Da bi bil klical na pomoč, seveda ne. Toda ko
sem se preselil semkaj, sem stanoval pri dr. Whit-
combu ter mnogo časa prebil na Maddenovi ranchi.
Tonyjevo besedišče je bilo vedno nekaj posebnega.
Kakor bi bil preživljal svoje prejšnje dni med samimi
nasilji in zločini.«

»Pa njegov nenadni konec?«

»Moj Bog — žival je bila stara kakor zemlja.
Tudi papiga ne živi večno. Seveda nekam čudne oko-
liščine res — toda bojim se, da vaši pomisleki vašega
očeta ne bodo navdušili. Maddenovo naglo jezo po-
znate. Vrgel vas bo iz hiše in razveljavil kupčijo.
Doma pa ne boste mogli povedati drugega kakor to,
da kupčijskih obvez zato niste izpolnili, ker je po-
ginila stara papiga.«

»Pa samokres, ki ga je zmanjkalo s stene?«

»Kaj nenavadnega človek vedno lahko najde, če
išče. Morda je Madden orožje komu podaril ali pa
ga je vzel v svojo sobo!«

Bob Eden se je naslonil nazaj. »Najbrž imate
prav. Da, čim dlje to reč premišlujem pri belem
dnevju, tem bolj se zdim sam sebi neumen.« Skozi
okno je zagledal, da je avto Charlieja Chana zavil
mimo prodajalne kolonialnega blaga. Stopil je v vežo.

»Ah Kim!« je zaklical.

Rejeni hawajski detektiv je molče stopil v pi-
sarno.

»Charlie, to je moj prijatelj, urednik Will Holley.
In tu imava gospoda Chana, kriminalnega asistenta
in Honoluluja.«

Ko je Bob povedal njegovo ime in poklic, je Chan
namršil obrvi. »Me veseli!« je hladno znil.

»Ni se vam treba vznemirjati!« je zagotavljal
Bob. »Prijatelj Holley je popolnoma zanesljiv. Vse
sem mu povedal.«

»Sam sem v tujini,« je odvrnil Chan. »Morda bi
se rajši na nikogar ne zanesel. Toda to je kalpada
debela neotesanost. Gospod Holley naj mi oprostilo!«

»Saj je tudi vseeno,« je menil Bob, »kajti Charlie,
prepričan sem se, da sva videla strahove. Morali boste
pač sami priznati, da sva se obnašala kakor dve stari
babi.«

Rumeni polni obraz je izražal globoko užaljeno
dostojanstvo. »Dovolite stari babi, da izblebeče še
nekaj več prismođari! Pred nekaj urami se je pa-
piga z droga pogreznila v večnost. Mrtva kakor Cezar.«

»No, in?« je dolgočasno zamrmral Bob. »Pogi-
nila je od starosti. O tem se ne bova prepirala,
Charlie...«

»Kdo pa se prepira? Mirna stara baba je tiho.
Toda ta stara baba vam prinaša dejstva, neovrgljiva
dejstva.« Skrbno je razvil Chan na Holleyevi pisalni
mizi bel list, potegnil iz žepa majhen zavojček ter
stresel vsebino na papir. »Tukaj je nekaj piče iz
Tonyjeve skodelice zraven droga. Preiščite blago-
hotno, kar vidite.«

»Konopljinno seme — navadna piča za papige.«

»Popolnoma prav, konopljinno seme. Toda ono
drugo — fini sivobelkasti prašek vmes...«

»Sveta nebesa!« je osupel zaklical Holley.

Najbolje kupite
šivalni stro in kolo
za dom, obrt in industrijo samo
GRITZNER-ADLER

Švicarski pletilni
stroj „Duplex“
Elektro oprema,
neprek. siliv mate-
rijal: Pisalni stroji
v treh velikostih.

Šivalni stroj
kot damska
pisalna miza
Samo pri

JOS. PETELINC - LJUBLJANA

TEL. FON. INTERURBAN 2913

Zmerne cene, tudi na obroke

Industrija **KARO** čevlje
Maribor, Koroška cesta 19
priporoča svoje priznane, solitno
ročno delo, najboljšo kvaliteto, po
solidnih nizkih cenah.

I. SLANOVIC

SPLOSNO KLJUČAVNIČARSTVO, LJUBLJANA
BAJEVA ULICA ŠTEV. 2

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča
dela. Specijalno za delikatesna in sla-
dičarska namazna in iz ozb na stojala iz
mehurčev ali železnih penik ovana.

Predno prebarvaš svoje posop.e in ostalo
se ogasi pri

DRAGO FRANZ

specijalna trgovina
z barvami in šablonami

LJUBLJANA, STARI TRG št. 24

Vino cenejši!

Za praznike se toči v gostilni
„**RAZEM**“ na zabaku vino po
znanih cenah!
Dobi se zopet surova šunka!

Priporoča se **A. RAZEM**

Sobo- in črkoslikanje

redno najnovejši vzorci na razpolago, izvršuje po-
ceni hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska
ulica 3, za kavarno „Astoria“, Maribor.

Radi premembe obrti se

ugodno prodaja več inventarja

mize, stoli, kompletne postelje, nočne omarice,
zmiralniki, omare za obleke in več drugega po-
bištva, vse v dobrem stanju. Reflektanti naj si
ogledajo v gostilni Trbove, Trbovlje II.

Smarješke Toplice
pri Novem mestu

učinkujejo proti vsem kroničnim boleznim. V pred-
seziji do 30. junja 14 dnevna cela oskrba Din 560.
Prospektu zastoj!

Dominik Battelino
nasl. sin

tovarna cement, izdelkov
Ljubljana, Slomškova 19

izdeluje: stopnice, cementne plošče
za tlak, cementne cevi, teracočnik in
vsa v to stroko spadajoča dela.

Telefon števil 25-50

Podjetje je izvršilo v svojo stroko spajajoča dela v
Ljubljani in izven Ljubljane na tekle stavbah, in
sicer v Ljubljani na:

- Poštni hranilnici, Aleksandrova cesta
- Palaci Irbovaljske premožekone družbe,
- Pokojniškim zavodu,
- Palaci Pokojniške a zaveda, Miklošičeva cesta,
- Prvi hrvaški štedionici, Zavarovalnici „Dunav“,
- Kreditni banki, Trgovski banki, Jadranski banki,
- Združni gospodarski banki,
- Vzajemni posojilnici, Miklošičeva cesta,
- Orožnem uradu, Miklošičeva cesta,
- Delavski zbornici, Miklošičeva cesta,
- Grafičnem domu, Hotelu Miklošič
- Stanovanjski hiši državnih železnic, Resljeva cesta
- Gospodarski posojilnici Masarykova cesta,
- Uradnem posojilu ljubljanske carinarice,
- Stanovanjskih hišah Mestne občine ljubljanske na
- Ahačjevi cesti in na Poljanah,
- Cer-vi na Rakovniku itd.,
- dalje na volih v:

Senovem pri Rajhenburgu, N. v. mestu, Semiču
Dolu pri Hrastu ku, Zgornji Šiški, Lescah pri Bledu
Lomu nad Trstjem itd.

VATA

tudi po 50 kg bala, vedno
na razpolago. — Zahtevate
vzorci in cenik —
TOVARNA VATE, Maribor
Dravska ulica 15.

Vezani

»Ilustrirani Slovenec«
letnik 1930

se dobi v upravi Slovenca. Cena
izvedu Din 100, po pošti Din 120.

Obiščite

svetlovna zdravilišča Čehoslovaške:

Karlovi vari

Marijanske Toplice

Francove Toplice

Toplice-Šenov

Že več stoletij so ta štiri
zdravilišča v službi trpečega
človeštva, število onih pa,
ki so se v istih izlečili, našli
ondi okrepitev, zboljšanje in
razvedrilo, sega v milijone!

Zahtevajte pri uradni izve
stilnici teh štirih zdravilišč
pri „Jugoprometu“ d. d.
Zagreb, Praška ul. 6 ali pri po-
sameznih zdraviliških upra-
vah prospekte in pojasnila

NAZNANILO!

Usnjarno Jos. Bleha na Aleksandrovi c. 24 sem odkupil in jo opuščam; vse
tam dane kože v sirojenje se dobijo zanaprej pri

Jos. Pirich

trgovina usnja in nakup surovih kož
Maribor, Aleksandrova c. števil. 21

Potrulil se bom izvršiti vsako predelavo in strojenje kož, kakor tudi nakup
po najvestnejših dnevnih cenah. Usnje, jermena vsake vrste vedno v zalogi.
S solidno in ceno postržoo si nadejam pridobiti naklonjenost slavnega
občinstva. Se priporočam.

Specijalna trgovina modernih
steznikov (modercev),
rohavic in nogavic

v bogati izbiri v zalogi pri Ulricha nasled
Marija Sieber - Maribor
Glavni trg 14

Visok zaslužek

potom fabrikacije gorilnega briketa iz žaganja,
oblanja, premožgovih odpadkov itd. — Stroji niso
potrebni. Pravica za proizvodnjo se odstopi. Do-
pise v nemščini na A. Greshik, Chemiker Levoča,
Tschechoslowakei.

Pozor! Pozor!
Lesna
Industrija!

Nabavite si takoj moj avtomat-
ični brusilni stroj, ker z istim
je lahko vsakdo dober brusac.
Gater-žage na stroju brusene se
brusijo ravno in ni Vam jih o-
treba nič s pilo ravnati, isto
tako krožne žage so po bruše-
nju enako okrogle. Zagali boste
hitreje, ker žagine liste zamorete
izkoristiti le, če so avtom. tično
bruseni. Izdeluje te stroje

I. jugoslovanska delavniica av-
tomatičnih strojev

I. Lončar

Ljubljana III - Šiška
Celovška cesta 43.

CIST NAJ BO
DOMI

Za snažno in tr-
pežno pleskarsko
delo, da ostane lepo
in čisto, Vam jamči

FRANC REBERNIK
pleskarsko in ličarsvo
Ljubljana, Komenskega 22
Telefon 3177

KSILOLITNI TLAK

za kuhinje, kopalnice, veže, trgovske
lokale, hotele, urade, industrije,
ni mrzel, se z lahkoto čisti, je trajen
in ne drag —
polaga

MATERIAL

LJUBLJANA

Dunajska cesta 36/II.

Telefon 27 16

Brzljavi Material

Prva pomoč

Spisal Dr. MAVRICIJ RUS,
mestni fizik in šel-zdravnik rešilne postaje
v Ljubljani

Iz predgovora druge izdaje: Ker je prva izdaja
moje knjige „Prva pomoč“ v več usot iz-
vodih našla v kratkem času toliko odjemalcev
in prijateljev, da je bila kmalu razprodana, sem
sklenil izdat drugo, marsikje izboljšano in
pomnoženo izdajo. — Iskreno želim, da
bi ta knjižica dobro pomagala za prvo pomoč
pri n-zgodah in nenadnih pojavih bolezni, zlasti
gospodjem in gospodinjam učiteljem Soko-
lom, vojakom, železniciarjem, atletom, sport-
nikom itd. in da bi jo uspešno rabili tudi pri
potku v samostan-skih tečajih. Dr. M. Rus

Založništvo učiteljske tiskarne
v Ljubljani

Usnjarno prodam

z vsem potrebnim materijalom po zelo ugodni cenl. Podjetje
slavi kot zelo solidno. — Reflektantje naj se obrnejo na:
Matija Jurjašević ml., Središče ob Dravi.

Zahvala

Za dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega pre-
dragega in nadvse ljubljenege očeta, gospoda

Blaža Zihrel

posestnika v Bodovljah

izrekamo tem potem našo najpriskrnejšo zahvalo. Posebno smo
dolžni našim pevcem, ki so bili pokojnemu očetu še v živ-
ljenju v veliko tolažbo, izreči prisrčno zahvalo za v srce sega-
joče žalostinke. Nadalje se zahvaljujemo prav posebno pred-
stolnemu kanoniku Iv. Sušniku ter č. g. župniku Podbevšku in
ostali svetni duhovščini kakor tudi č. oo. kapucinom za tolaž-
bo v težki bolezni. Posebno zahvalo izrekamo mest županu g.
Jos. Halnerju in ostalim obč. svetovalcem kakor tudi g. županu
in odbornikom občine Zmirec, ter vsem, ki so mu na katerikoli
način lajšali trpljenje in ga v tako obilnem številu spremili na
njegovi zadnji poti. Se enkrat vsem skupaj: Bog plačaj!

V Bodovljah, dne 31. marca 1931.

ZALUJOČI OSTALI